ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

ΕΣΤΙΑΣΜΕΝΗ ΜΕΛΕΤΗ 2017

Οι προσεγγίσεις των Κρατών (Μελών) για τους ασυνόδευτους ανήλικους μετά τον καθορισμό τους

Εθνική Έκθεση: Ελλάδα

EPLO
European Public Law Organization

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ
ΕΣΤΙΑΣΜΕΝΗ ΜΕΛΕΤΗ 2017:4

Οι προσεγγίσεις των Κρατών (Μελών) για τους ασυνόδευτους ανήλικους μετά τον καθορισμό τους

Εθνική Έκθεση: Ελλάδα

Θεόδωρος Φούσκας
Βασίλης Χατζόπουλος
Σωτήρης Χτούρης
Παναγιώτης Γρηγορίου
Γεράσιμος Καραμπελιάς
Andrea de Maio
Φωτεινή-Μαρία Μηνέ

Η μελέτη εκπονήθηκε από την Ομάδα Έργου του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Δημοσίου Δικαίου (ΕΟΔΔ).

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Επιστημονικός Υπεύθυνος του Έργου, Κύριος Ερευνητής και Υπεύθυνος Έρευνας, Γενικός Συντονιστής Πακέτων Εργασίας (WPs)

Θεόδωρος Φούσκας, Διδάκτωρ Κοινωνιολογίας με ειδικότητα στα θέματα μετανάστευσης, μεταναστευτικών κοινοτικών οργανώσεων, επισφαλούς απασχόλησης, χαμηλού-κύρους/χαμηλά αμειβόμενης εργασίας, ένταξης πολιτών τρίτων χωρών, αλληλεγγύης, κοινωνικής προστασίας, αδήλωτης εργασίας, παράτυπης μετανάστευσης, πρόσβασης στην υγεία και στα συνδικάτα στις κοινωνίες υποδοχής. Πανεπιστημιακός Υπότροφος (ΕΣΠΑ 2017-2018), Τμήμα Κοινωνιολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Επισκέπτης Καθηγητής (2017-2018) Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Εργαστηριακός Συνεργάτης (2016-2018), Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (ΤΕΙ) Αθήνας (Ελλάδα), Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό (ΣΕΠ) 2017-2018, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ), Διδάσκων/Εξωτερικός Συνεργάτης (2017-2018), Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας (ΕΣΔΥ) και Επισκέπτης Καθηγητής (2017-2018), Σχολή Ευρωπαϊκού Δικαίου και Διακυβέρνησης (ΣΕΔΔ), Ευρωπαϊκού Οργανισμού Δημοσίου Δικαίου (ΕΟΔΔ), Τακτικός Καθηγητής (2011-2017), Τμήμα Επαγγελματικής Μετεκπαίδευσης Επιτελών-Στελεχών (ΤΕΜΕΣ), Σχολή Μετεκπαίδευσης και Επιμόρφωσης της Ελληνικής Αστυνομίας, Επισκέπτης Καθηγητής (2013-2018), Ινστιτούτο Επιμόρφωσης, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ελλάδα).

Επιστημονικός Υπεύθυνος του Έργου, Κύριος Ερευνητής και Υπεύθυνος Έρευνας, Γενικός Συντονιστής Πακέτων Εργασίας (WPs). Ως βασικό μέλος της ερευνητικής ομάδας, θα είναι επιφορτισμένος με τον γενικό συντονισμό των πακέτων εργασία Εργασίας (WPs) τα οποία, θα πρέπει να αναπτυχθούν από την ερευνητική ομάδα, με την καταγραφή και ανάλυση της σχετικής βιβλιογραφίας και των δεδομένων που σχετίζονται με τα συγκεκριμένα θέματα της μελέτης. Επίσης, θα επιβλέπει τη σύνταξη του κύριου έργου της μελέτης. Σύνταξε και επεξεργάστηκε τη μελέτη στα ελληνικά, την μετέφρασε στα αγγλικά, διοργάνωσε και διεξήγαγε τις συνεντεύξεις και ανέλυσε τα δεδομένα που συλλέχθηκαν.

Αναπλ. Επιστημονικός Υπεύθυνος και Κύριος Επιβλέπων Έρευνας

Βασίλης Χατζόπουλος, Καθηγητής Ευρωπαϊκού Δικαίου και Πολιτικών στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης. Είναι επισκέπτης Καθηγητής στο Κολλέγιο της Ευρώπης στη Μπρυζ (Βέλγιο) και επί τιμή Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Νόττιγχαμ (Ηνωμένο Βασίλειο). Ειδικεύεται σε θέματα θεσμών και διακυβέρνησης της ΕΕ, εσωτερικής αγοράς, απελευθέρωσης των υπηρεσιών και οργάνωσης της δημόσιας υπηρεσίας (ΥΓΟΣ), κρατικών προμηθειών και κρατικών ενισχύσεων, καθώς και σε θέματα ασύλου και μετανάστευσης.

Κύριοι Επιβλέποντες Έρευνας και συν-Συντονιστές των Πακέτων Εργασίας (WPs)

Σωτήρης Χτούρης, Καθηγητής Κοινωνιολογίας, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Μυτιλήνη. Διευθυντής του Εργαστηρίου Κοινωνικής και Πολιτισμικής Ψηφιακής Τεκμηρίωσης και επιστημονικός υπεύθυνος σε ερευνητικά προγράμματα που αναφέρονται στον Πολιτισμό και την Τεχνολογία, την Κοινωνιολογία των πόλεων και την Κοινωνιολογία των Δικτύων.

Κύριος Επιβλέπων Έρευνας και συν-Συντονιστής των Πακέτων Εργασίας (WPs) που θα αναπτύξει η ερευνητική ομάδα. Ως κύριο μέλος της ερευνητικής ομάδας θα προχωρήσει στον συντονισμό της καταγραφής και επεξεργασία της σχετικής βιβλιογραφίας και των στοιχειών που αφορούν στις ειδικότερες θεματικές της μελέτης. Θα επιβλέψει τη συγγραφή επίσης το κύριο έργο της μελέτης.

Παναγιώτης Γρηγορίου, Καθηγητής Διεθνών και Ευρωπαϊκών Θεσμών, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Κάτοχος δύο ευρωπαϊκών εδρών JeanMonnet (2002-2009 και 2010-2013) καθώς και τριών Μαθημάτων (Modules) Jean Monnet με αντικείμενα: Η ΕΕ στο Διεθνές Δίκαιο, Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια και Θεμελιώδη Δικαιώματα και Ζητήματα Κοινωνικής και Οικονομικής Συνοχής Ευρωπαϊκού Χώρου. Συντονιστήςτου Jean Monnet European Network (Governance, Pluralism and Trans-nationalization in Europe (2016-). Έχει διδάξει σε Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια (Paris III/Nouvelle Sorbonne, UniversitéCatholique de Louvain, Γενεύης, Κρακοβίας, Transylvania/Brassov, Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης Βουκουρεστίου, Στρασβούργου, Nantes, Cadiz, EMUNI, Bilgi, Montpellier) και σε αφρικανικά (Abidjan, Marrakech). Το συγγραφικό του έργο πραγματεύεται θέματα διεθνούς και ευρωπαϊκού δικαίου, μειονοτικών ζητημάτων, εξωτερικής πολιτικής ΕΕ, πολιτικών ΕΕ, διεθνούς και ευρωπαϊκού δικαίου περιβάλλοντος, ευρωπαϊκής διακυβέρνησης, κλπ.

Κύριος Επιβλέπων Έρευνας και συν-Συντονιστής των Πακέτων Εργασίας (WPs) που θα αναπτύξει η ερευνητική ομάδα. Ως κύριο μέλος της ερευνητικής ομάδας θα προχωρήσει στον συντονισμό της καταγραφής και επεξεργασία της σχετικής βιβλιογραφίας και των στοιχειών που αφορούν στις ειδικότερες θεματικές της μελέτης. Θα επιβλέψει τη συγγραφή επίσης το κύριο έργο της μελέτης.

Γεράσιμος Καραμπελιάς, Καθηγητής Κοινωνιολογίας, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών. Διευθυντής του Εργαστηρίου ΜΕΘΕΞΗ (Μετακινούμενες πληθυσμιακές ομάδες, Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Ριζοσπαστικοποίηση) του Παντείου Πανεπιστημίου.Ειδικεύεται σε θέματα μουσουλμάνων μεταναστών και στις σχέσεις τους με τις εγχώριες χριστιανικές κοινότητες, το ζήτημα της εθνικής ταυτότητας στις κοινότητες της διασποράς και το βαθμό ριζοσπαστικοποίησης που προκαλεί στους εγχώριους πληθυσμούς της ΝΑ Ευρώπης η αυξανόμενη παρουσία μεταναστών.

Κύριος Επιβλέπων Έρευνας και συν-Συντονιστής των Πακέτων Εργασίας (WPs) που θα αναπτύξει η ερευνητική ομάδα. Ως κύριο μέλος της ερευνητικής ομάδας θα προχωρήσει στον συντονισμό της καταγραφής και επεξεργασία της σχετικής βιβλιογραφίας και των στοιχειών που αφορούν στις ειδικότερες θεματικές της μελέτης. Θα επιβλέψει τη συγγραφή επίσης το κύριο έργο της μελέτης.

Κύριοι Βοηθοί Έρευνας

Andrea de Maio, Διδάκτωρ Νομικής, Νομική Σχολή, Πανεπιστήμιο Ρώμης Σαπιέντσα (Ιταλία). Αναπληρωτής Διευθυντής Τεχνικής Συνεργασίας του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Δημοσίου Δικαίου (ΕΟΔΔ).

Κύριος Βοηθός Ερευνητής. Μετάφραση στην Αγγλική και ανάλυση δεδομένων, επιμέλεια των κεφαλαίων και διεξαγωγή συνεντεύξεων.

Φωτεινή-Μαρία Μηνέ, Διεθνολόγος, ΠΜΣ Πανεπιστήμιο Πειραιά (Ελλάδα) και MSc Sociology of European Law, Lund University (Σουηδία).

Κύρια Βοηθός Ερευνήτρια. Συγγραφή στην Ελληνική, μετάφραση στην Αγγλική και ανάλυση δεδομένων, επιμέλεια των κεφαλαίων και διεξαγωγή συνεντεύξεων.

Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής
στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Οι συγγραφείς θα ήθελαν να ευχαριστήσουν θερμά για τα χρήσιμα σχόλια και τις παρατηρήσεις τους τα Μέλη της Ομάδας Παραλαβής και Αξιολόγησης της Μελέτης (ΟΠΑΜ) του Εθνικού Σημείου Επαφής του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης (ΕΔΜ):

Σταυρούλα Αρούκατου, Προϊσταμένη του Τμήματος Ασυνόδευτων Ανηλίκων της Διεύθυνσης Προστασίας Παιδιού και Οικογένειας, Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Τσαμπίκα-Γεωργία Κεφαλά, υπάλληλο του Τμήματος Ασυνόδευτων Ανηλίκων της Διεύθυνσης Προστασίας Παιδιού και Οικογένειας, Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Μυρσίνη Καζάκου, Κοινωνική Επιστήμονα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ).

Χρήστο Χομπά, Προϊστάμενο Διεύθυνσης Κοινωνικών Παρεμβάσεων, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ).

Εδουάρδος Αλβέρτος Χώλλ, Προϊστάμενο του Τμήματος Ευρωπαϊκής και Διεθνούς Συνεργασίας της Υπηρεσίας Ασύλου του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής.

Μιχαήλ Κοσμίδη, Προϊστάμενο του Τμήματος Ευρωπαϊκών και Διεθνών Πολιτικών Μετανάστευσης του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής.

Αθηνά Μπαλοπούλου, υπάλληλο του Τμήματος Ευρωπαϊκών και Διεθνών Πολιτικών Μετανάστευσης του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής.

Εικόνα εξωφύλλου: *Θεόδωρος Φούσκας – προσωπική συλλογή: «Munting Nayon Cultural School», 2010.*

Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (ΕΔΜ) θεσπίστηκε το 2003, αρχικά ως προπαρασκευαστική δράση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έχοντας σκοπό την παροχή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στα Κράτη-Μέλη αντικειμενικών, αξιόπιστων, συγκρίσιμων, επικαιροποιημένων και ενημερωμένων δεδομένων για τη μετανάστευση και το άσυλο, ώστε να στηριχτεί η χάραξη της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατ' επέκταση των οικείων εθνικών πολιτικών στους τομείς αυτούς. Ακολούθως, το Συμβούλιο της ΕΕ, το 2008, με την υπ' αριθ. 381/2008/ΕΚ Απόφαση, ίδρυσε το ΕΔΜ, ως μόνιμη πλέον δομή, η οποία θα λειτουργεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τη συμμετοχή των Κρατών-Μελών με σκοπό την επίτευξη των ανωτέρω στόχων.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το ΕΜΝ και τις εργασίες του, μπορούν να αναζητηθούν στην ιστοσελίδα
www.emn.europa.eu
ή στον ελληνικό ιστότοπο
http://emn.ypes.gr

Στοιχεία επικοινωνίας με το Ελληνικό Σημείο Επαφής του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης:

Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής
Γενική Γραμματεία Μεταναστευτικής Πολιτικής
Γενική Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής
Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής
Τμήμα Ευρωπαϊκών και Διεθνών Πολιτικών Μετανάστευσης

Ευαγγελιστρίας 2
105 63 Αθήνα
Τηλ. 213 136 1278
Email: emn@immigration.gov.gr

© 2018, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής. Όλα τα δικαιώματα κατοχυρωμένα.
Αυτή η μελέτη πραγματοποιήθηκε με την οικονομική ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης. Τα περιεχόμενα της έρευνας αποτελούν αποκλειστική ευθύνη του συγγραφέα. Σε καμία περίπτωση η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνα για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που εμπεριέχονται από τρίτους.

Περιεχόμενα

Top-line "Factsheet" (Εθνική συνεισφορά) 7
Συνοπτική Περίληψη 8

Ενότητα 1: Επισκόπηση του διεθνούς και κοινοτικού νομοθετικού πλαισίου για τους ασυνόδευτους ανηλίκους 9

Ενότητα 2: Επισκόπηση της κατάστασης των ασυνόδευτων ανηλίκων στο Κράτος (Μέλος) 14

Ενότητα 3: Ρυθμίσεις φροντίδας για ασυνόδευτους ανήλικους, συμπεριλαμβανομένων των μετά-τη-φροντίδα για τους ασυνόδευτους ανήλικους οι οποίοι γίνονται 18 ετών 37
Επισκόπηση των μέτρων φροντίδας και οργανωτική συγκρότηση στο Κράτος (Μέλος) 37
Ρυθμίσεις αναφορικά με τη στέγαση 50
Διατάξεις αναφορικά με την επιτροπεία 53
Συνέπειες της προσωρινής αδείας διαμονής στις ρυθμίσεις φροντίδας των ασυνόδευτων ανηλίκων 54
Προκλήσεις και καλές πρακτικές 54

Ενότητα 4: Ενσωμάτωση ασυνόδευτων ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένων των μεταβατικών ρυθμίσεων για ασυνόδευτους ανήλικους ηλικίας 18 ετών 56
Επισκόπηση των παροχών ένταξης και οργανωτική συγκρότηση στο Κράτος (Μέλος) 56
Πρόσβαση στην ιατρική περίθαλψη 69
Πρόσβαση στην εκπαίδευση 70
Πρόσβαση στην (υποστήριξη για την) απασχόληση 74
Οικογενειακή επανένωση ασυνόδευτων ανηλίκων 75
Κοινωνική μέριμνα για την υποστήριξη ασυνόδευτων ανηλίκων 76
Περαιτέρω παρακολούθηση της μετάβασης των ασυνόδευτων ανήλικων στην ενηλικίωση 76
Συνέπειες της προσωρινής αδείας διαμονής για την ένταξη των ασυνόδευτων ανήλικων 76
Προκλήσεις και καλές πρακτικές 77

Ενότητα 5: Επιστροφή ασυνόδευτων ανηλίκων 79
Επισκόπηση της διαδικασίας επιστροφής και της νομικής και οργανωτικής συγκρότησης στο Κράτος (Μέλος) σας 79
Εκτέλεση αποφάσεων επιστροφής και βασικών ρυθμίσεων πριν/κατά την/μετά την αναχώρηση 82
Εναλλακτικές λύσεις για επιστροφή 84
Διαχείριση ασυνόδευτων ανήλικων που δεν μπορούν να επιστραφούν αμέσως 84
Προκλήσεις και καλές πρακτικές 85

Ενότητα 6: Εξαφανίσεις ασυνόδευτων ανηλίκων από συνθήκες επιτροπείας/φροντίδας και/ή μετά από απόφαση επιστροφής 86

Ενότητα 7: Συμπεράσματα 88

Παράρτημα 1 Εθνικά Στατιστικά στοιχεία (σε Excel) 89
Παράρτημα 2: Ενδεικτικά προγράμματα και φορείς 94

Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής
στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ
ΕΣΤΙΑΣΜΕΝΗ ΜΕΛΕΤΗ 2017
Οι προσεγγίσεις των Κρατών (Μελών) για τους ασυνόδευτους ανήλικους μετά τον καθορισμό τους

Top-line "Factsheet" (Εθνική συνεισφορά)

Επισκόπηση της **Εθνικής Συνεισφοράς** - εισαγωγή της μελέτης και εκπόνηση βασικών δεδομένων και στοιχείων από όλα τις ενότητες της εστιασμένης μελέτης, με ιδιαίτερη έμφαση στα στοιχεία που θα έχουν σχέση με τους (εθνικούς) υπεύθυνους χάραξης πολιτικής.

Παρακαλείσθε να παράσχετε μια συνοπτική περίληψη των βασικών πορισμάτων των κατωτέρω παραγράφων 1-6, για παράδειγμα, εστιάζοντας σε:

- Τελευταία στοιχεία σχετικά με τον αριθμό και τα κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά των ασυνόδευτων ανηλίκων στο Κράτος (Μέλος) σας, καθώς και την εξέλιξη με την πάροδο του χρόνου (2014-2016 και, εάν υπάρχει, το πρώτο εξάμηνο του 2017).
- Πέντε κύρια ζητήματα αναφορικά με την φροντίδα/ένταξη/επιστροφή των ασυνόδευτων ανηλίκων στο παρόν.
- Στις σημαντικότερες πρόσφατες ή προγραμματισμένες αλλαγές στη νομοθεσία, την πολιτική και την πρακτική όσον αφορά την φροντίδα/ένταξη/επιστροφή των ασυνόδευτων ανηλίκων από το 2014[1], για παράδειγμα, ως αποτέλεσμα της αύξησης του αριθμού των ασυνόδευτων ανηλίκων (και των υπηκόων τρίτων χωρών γενικά) που αναζητούν άσυλο στην ΕΕ από το 2014 έως το 2016, στην Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τη Μετανάστευση[2] κ.λπ.
- Αναγνωρισμένες προκλήσεις και καλές πρακτικές, για παράδειγμα, ως αποτέλεσμα της διαχείρισης του Κράτους (Μέλους) της μεγάλης αύξησης των αιτήσεων από ασυνόδευτους ανήλικους μεταξύ 2014 και 2016, π.χ. πώς ήταν οι φιλοξενούμενοι ασυνόδευτοι ανήλικοι, μορφωμένοι, κ.λπ.
- Τυχόν προτάσεις για δράση σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με τους ασυνόδευτους ανηλίκους που θα μπορούσαν να είναι χρήσιμες για το κράτος (Μέλος) σας.

Η Εστιασμένη Μελέτη του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης για το έτος 2017 με τίτλο «Οι προσεγγίσεις των Κρατών (Μελών) για τους ασυνόδευτους ανήλικους μετά τον καθορισμό τους» επιθυμεί να επισημάνει την κατάσταση των ασυνόδευτων και χωρισμένων ανηλίκων στην Ελλάδα και τις πρωτοβουλίες και πολιτικές που πρέπει να υιοθετηθούν σύμφωνα με τα συμφέροντα αυτών των ευάλωτων ομάδων. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι απαιτούν αποτελεσματικές διαδικασίες αναγνώρισης, αξιολόγηση ως προς το καλύτερο συμφέρον τους, παροχή φροντίδας και προστασίας. Η μελέτη κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα ασυνόδευτα και τα χωρισμένα παιδιά πρέπει να βρίσκονται στο επίκεντρο του δημόσιου διαλόγου και των πολιτικών που υιοθετούνται και τα μέτρα χρήζουν βελτίωσης, παρά τις σημαντικές ενέργειες που έχουν αναληφθεί από τις αρμόδιες αρχές και οργανισμούς. Το 2017, σχεδόν 30.000 πρόσφυγες και μετανάστες κυρίως από τη Συρία, το Ιράκ και το Αφγανιστάν, έφτασαν στην Ελλάδα μέσω των θαλάσσιων συνόρων της με την Τουρκία. Ο αριθμός, υπογραμμίζει τη σημασία της κατάστασης. Οι σημαντικότερες νομοθετικές πρωτοβουλίες, είναι: Νόμος αριθ. 4375/2016, ο οποίος προσαρμόζει στο εθνικό δίκαιο, την οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις κοινές διαδικασίες χορήγησης και ανάκλησης του καθεστώτος διεθνούς προστασίας. Σύμφωνα με το άρθρο 14 του ανωτέρω νόμου, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι θεωρούνται ως ευπαθείς ομάδες για τους σκοπούς αυτού του νόμου. Η Υπουργική απόφαση αριθ. 241/2017 της Γενικής Γραμματείας του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής, η οποία αναλαμβάνει την ευθύνη για τη συνεργασία με τα αρμόδια Υπουργεία, και ειδικότερα το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, για τον συντονισμό της άσκησης των αρμοδιοτήτων για την προστασία των ευάλωτων ομάδων και, ιδίως, των ασυνόδευτων ανηλίκων. Επιπλέον, το εθνικό σχέδιο κατάρτισης του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) σε συνεργασία με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και διεθνείς οργανισμούς για την υποστήριξη και κατάρτιση των επαγγελματιών που εργάζονται στις δομές στέγασης των ασυνόδευτων ανηλίκων και την έναρξη του Εθνικού Μηχανισμού Παραπομπής θύματα εμπορίας ανθρώπων, η οποία θα συντονιστεί από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ). Οι σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις περιλαμβάνονται στο Νόμο 4554/18.10.2018 με τίτλο:«Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις - Αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας - Ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων - ασυνόδευτων ανηλίκων και άλλες διατάξεις». Μεταξύ άλλων, ο νόμος ορίζει ότι η Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Αλληλεγγύης του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης είναι η αρμόδια αρχή για την προστασία των ασυνόδευτων και χωρισμένων ανηλίκων. Σε αυτό το δύσκολο επιχειρησιακό πλαίσιο, όπου οι ανάγκες των ασυνόδευτων ανηλίκων παραμένουν πολυάριθμες, το ελληνικό κράτος υπό τη στήριξη της ΕΕ θα πρέπει να είναι υπεύθυνο για τη γενική διαχείριση των μεταναστευτικών θεμάτων, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας και της υποστήριξης των ασυνόδευτων και χωρισμένων παιδιών, να διασφαλίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα και, ειδικότερα, τα συμφέροντα των παιδιών. Η μελέτη εντοπίζει τις μείζονες προκλήσεις για την προστασία, την υποστήριξη και τη φροντίδα των ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ελλάδα και παρουσιάζει ορισμένα συμπεράσματα και συστάσεις προς εξέταση από τις ελληνικές αρχές και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και επισημαίνει μερικές από τις πιο πιεστικές ανησυχίες που συμβάλλουν στην αυξημένη ευπάθεια αυτής της ευάλωτης ομάδας που ζητά άσυλο στην Ελλάδα. Ενδεικτικά, μερικές από τις συστάσεις που παρουσιάζονται σε αυτή τη μελέτη είναι: η ανάγκη για ασφαλείς - ανάλογα με τις ανάγκες των ανηλίκων - δομές στέγασης. την ανάγκη για ελάχιστες συνθήκες υποδοχής και ταχεία διαδικασία αναγνώρισης · ανάγκη μιας εναρμονισμένης και αξιόπιστης διαδικασίας αξιολόγησης της ευπάθειας και αξιολόγησης της ηλικίας ανάγκη διορισμού μόνιμου κηδεμόνα, ταχεία διαδικασία οικογενειακής επανένωσης και ανάγκη εξάλειψης του κινδύνου να καταστούν θύματα εκμετάλλευσης και βίας. Συμπερασματικά, αυτή η μελέτη αναγνωρίζει την αναγκαιότητα των δικαιωμάτων των ανηλίκων και το συμφέρον τους είναι να είναι η πρώτη γραμμή κάθε πολιτικής πρωτοβουλίας.

[1] Καθώς η προηγούμενη μελέτη του ΕΔΜ για τους ασυνόδευτους ανηλίκους ολοκληρώθηκε το 2014, η προτεινόμενη περίοδος αναφοράς για τη μελέτη είναι το 2014 και έπειτα, με κάποια ευελιξία εάν τα Κράτη (Μέλη) πιστεύουν ότι υπάρχει σημαντική αλλαγή στη νομοθεσία/πολιτική/πρακτική εκτός αυτής της περιόδου.

[2] Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τη Μετανάστευση, διαθέσιμο στο http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/index_en.htm

Συνοπτική Περίληψη

Η Συνοπτική Περίληψη της **Συνθετικής Έκθεσης** θα παράσχει μια επισκόπηση της Μελέτης και θα αποτελέσει τη βάση ενός ΕΜΝ Ενημερωτικού, το οποίο θα έχει ως βασικό κοινό στόχο τους υπεύθυνους για τη χάραξη πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο. Η σύνοψη θα εκπονηθεί από τον πάροχο υπηρεσιών ΕΜΝ (ICF).

Από τις αρχές του 2015 η Ελλάδα αποτελεί το σημείο εισόδου στην Ευρώπη για περίπου ένα εκατομμύριο πρόσφυγες και μετανάστες που αναζητούν ασφάλεια για αυτούς και τις οικογένειές τους, ενώ τα δύο τρίτα ήταν γυναίκες και παιδιά. Επιπλέον, το 2015 και το 2016, περίπου το τριάντα τοις εκατό των αιτούντων άσυλο στην Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν παιδιά. Το 2017, σχεδόν 30.000 πρόσφυγες και μετανάστες κυρίως από τη Συρία, το Ιράκ και το Αφγανιστάν, έφτασαν στην Ελλάδα μέσω των θαλάσσιων συνόρων της με την Τουρκία. Ενώ οι αφίξεις μεταναστών και προσφύγων μειώθηκαν μετά το κλείσιμο των συνόρων με την ΠΓΔΜ και τη δήλωση ΕΕ-Τουρκίας, αυτό δεν έχει σταματήσει ολοκληρωτικά τα μεταναστευτικά ρεύματα στην Ελλάδα και δεν έχει σπάσει το επιχειρηματικό μοντέλο των διακινητών. Εκτός αυτού, οι προσπάθειες αυτές ανάγκασαν μάλλον τους ευάλωτους ανθρώπους, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων και χωρισμένων παιδιών, να λαμβάνουν όλο και πιο επικίνδυνα μέτρα για να ταξιδεύουν από την Τουρκία στην Ευρώπη ή να εγκαταλείπουν την Ελλάδα και να συνεχίζουν τις μετακινήσεις τους στην ΕΕ χωρίς να εντοπίζονται. Η παρούσα μελέτη επιθυμεί να υπογραμμίσει ότι τα ασυνόδευτα και χωρισμένα παιδιά είναι ιδιαίτερα ευάλωτα και πρέπει να υποστηρίζονται από εμπειρογνώμονες για την προστασία των παιδιών ώστε να διασφαλίζεται το καλύτερο συμφέρον τους. Τα ασυνόδευτα και χωρισμένα παιδιά στην Ελλάδα απαιτούν αποτελεσματική ταυτοποίηση, αξιολόγηση, την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος, φροντίδα και προστασία, τα οποία είναι πολύ πιθανόν να ληφθούν στο σημερινό εθνικό πλαίσιο. Σε αυτό το δύσκολο επιχειρησιακό περιβάλλον, όπου οι ανθρωπιστικές ανάγκες παραμένουν υψηλές, ειδικά σε ό,τι αφορά τα παιδιά, οι εθνικές αρχές που υποστηρίζονται από την ΕΕ, μη-κυβερνητικές οργανώσεις και διεθνείς οργανισμούς, επιχειρούν να αναλάβουν την ευθύνη για τη συνολική διαχείριση των μεταναστευτικών θεμάτων, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας και της υποστήριξης των ασυνόδευτων και χωρισμένων παιδιών. Τα παραπάνω πρέπει να υλοποιηθούν με καλά προγραμματισμένη και κοινοποιημένη μέθοδο, ώστε να μην τεθούν σε κίνδυνο τα ανθρώπινα δικαιώματα, και ιδίως τα δικαιώματα και η προστασία των παιδιών, και όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς να βελτιώσουν την ανταπόκριση για αυτή την πιο ευάλωτη ομάδας. Η μελέτη εντοπίζει τις μεγάλες προκλήσεις για την προστασία, υποστήριξη και φροντίδα των ασυνόδευτων παιδιών στην Ελλάδα και παρουσιάζει ορισμένες παρατηρήσεις και συστάσεις προς εξέταση από τις ελληνικές αρχές και τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ και επισημαίνει μερικές από τις πιο πιεστικές ανησυχίες που συμβάλλουν στην αυξημένη ευαλωτότητα των εκτοπισθέντων στην Ελλάδα. Ενδεικτικά, ορισμένα από τα σημεία για τη βελτίωσης στην παροχή κρίσιμων υπηρεσιών και υποστήριξης για τα παιδιά είναι: η μη-κράτηση (η αποκαλούμενη «προστατευτική κράτηση»), την ανάγκη για ασφαλή, ανοικτή, κοινοτική και κατάλληλη στέγαση, την ανάγκη εξασφάλισης ελάχιστων συνθηκών υποδοχής, σύμφωνα με τα πρότυπα της ΕΕ σε όλες τις τοποθεσίες, και ένα αποτελεσματικό σύστημα εντοπισμού ευάλωτων ομάδων προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ιδιαίτερες ανάγκες τους, η ανάγκη για παρακολούθηση της προστασίας των παιδιών, η οποία είναι απαραίτητη για να αποφευχθεί η μη-ταυτοποίηση ή η λαθνασμένη καταγραφή ασυνόδευτών παιδιών, η ανάγκη για εναρμονισμένη και αξιόπιστη διαδικασία αξιολόγησης της ευπάθειας και αξιολόγησης της ηλικίας, η ανάγκη για σταθερές ελάχιστες βασικές και κατάλληλες για την ηλικία πληροφορίες που είναι διαθέσιμες στα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών για το άσυλο, η ανάγκη διορισμού μόνιμου κηδεμόνα, η αδιαμφισβήτητη πρόσβαση στο άσυλο και στις διαδικασίες οικογενειακής επανένωσης, και η ανάγκη εξάλειψης του κινδύνου εκμετάλλευσης και βίας. Ομοίως, η μελέτη επισημαίνει ότι ένα ασυνόδευτο παιδί πρέπει πρέπει να έχει την ευκαιρία να παρακολουθήσει κανονικά σχολεία, να αποκτήσει καλύτερη πρόσβαση στις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας, καθώς και να αποτελέσει αναπόσπαστο μέρος μιας ολιστικής πολιτικής ένταξης. Συμπερασματικά, η μελέτη αναγνωρίζει την πολυπλοκότητα της προστασίας και της υποστήριξης των ασυνόδευτων παιδιών στην Ελλάδα, ενώ η χώρα αντιμετωπίζει ταυτόχρονα μια παρατεταμένη οικονομική κρίση που είχε βαθιές και σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις, ωστόσο υπογραμμίζει ότι τα δικαιώματα των παιδιών, το βέλτιστο συμφέρον τους και οι βέλτιστες πρακτικές πρέπει να ενσωματωθούν σε όλες τις πολιτικές ανάπτυξης.

Ενότητα 1: Επισκόπηση του διεθνούς και κοινοτικού νομοθετικού πλαισίου για τους ασυνόδευτους ανηλίκους

Η παρούσα ενότητα της **Συνθετικής Έκθεσης** θα περιγραφεί εν συντομία το νομικό πλαίσιο της ΕΕ που καθοδηγεί την εθνική νομοθεσία για τους ασυνόδευτους ανηλίκους. Θα παράσχει μια χαρτογράφηση των ουσιαστικών και διαδικαστικών διατάξεων του κοινοτικού κεκτημένου που ρυθμίζουν την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων. Το τμήμα θα επισημάνει επίσης τον τρόπο με τον οποίο το κοινοτικό κεκτημένο σχετίζεται με το ευρύτερο διεθνές νομικό πλαίσιο για τους ασυνόδευτους ανηλίκους. Αυτή η ενότητα θα αναπτυχθεί από τον πάροχο υπηρεσιών ΕΜΝ, επομένως δεν απαιτείται εδώ καμία εισήγηση από τα ΕΣΕ του ΕΔΜ.

Σύμφωνα με το **Άρθρο 18 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, το οποίο εφαρμόζεται και στους ασυνόδευτους ανηλίκους, το δικαίωμα ασύλου διασφαλίζεται τηρουμένων των κανόνων της Σύμβασης της Γενεύης της 28ηςΙουλίου 1951 και του Πρωτοκόλλου της 31ης Ιανουαρίου 1967 περί του καθεστώτος των προσφύγων και σύμφωνα με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με το Άρθρο 19, το οποίο αφορά την αρχής της μη επαναπροώθησης και επίσης εφαρμόζεται σε περιπτώσεις ασυνόδευτων ανηλίκων, κανείς δεν μπορεί να απομακρυνθεί, να απελαθεί ή να εκδοθεί προς κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση. Κατ' επέκταση, πριν να αποφασισθεί η επιστροφή σε τρίτη χώρα (π.χ. ασυνόδευτου ανηλίκου) – εκτός των άλλων –, τα κράτη μέλη οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τη γενική κατάσταση της συγκεκριμένης χώρας προκειμένου να διασφαλίσουν ότι η χώρα αυτή δεν επιδίδεται σε πρακτικές που παραβιάζουν την αρχή της μη επαναπροώθησης.

Σύμφωνα με το **άρθρο 24 του ίδιου Χάρτη**, τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην προστασία και τη φροντίδα που απαιτούνται για την καλή διαβίωσή τους. Τα παιδιά μπορούν να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους. Η γνώμη τους σχετικά με ζητήματα που τα αφορούν λαμβάνεται υπόψη σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά τους. Σε όλες τις πράξεις που αφορούν τα παιδιά, είτε επιχειρούνται από δημόσιες αρχές είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, πρωταρχική σημασία πρέπει να δίνεται στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να διατηρεί τακτικά προσωπικές σχέσεις και απ' ευθείας επαφές με τους δύο γονείς του, εκτός εάν τούτο είναι αντίθετο προς το συμφέρον του.

Η **Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού** υιοθετήθηκε ομόφωνα από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών το 1989 και τέθηκε σε ισχύ στις 2 Σεπτεμβρίου του έτους 1990. Στην Ελλάδα κυρώθηκε στις 2 Δεκεμβρίου του έτους 1992 με το Ν.2101/92. Η Σύμβαση ρυθμίζει τις υποχρεώσεις των κρατών για την προστασία και την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού[3, 4].

Η **Οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου**, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας περιλαμβάνουν διατάξεις που αφορούν την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων. Ειδικότερα, το άρθρο 7 της άνω Οδηγίας ορίζει ότι τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι κατάλληλοι φορείς για τους οποίους γίνεται λόγος στο άρθρο 10 της οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών να έχουν το δικαίωμα να υποβάλουν αίτηση διεθνούς προστασίας εξ ονόματος ασυνόδευτου ανηλίκου εφόσον, με βάση εξατομικευμένη εκτίμηση της προσωπικής κατάστασής του, οι εν λόγω φορείς θεωρούν ότι ο ανήλικος έχει ενδεχομένως ανάγκη προστασίας κατ' εφαρμογή της οδηγίας 2011/95/ΕΕ. Τα κράτη μέλη μπορούν, επίσης, να καθορίζουν στην εθνική τους νομοθεσία τις περιπτώσεις στις οποίες η αίτηση του ασυνόδευτου ανηλίκου πρέπει να κατατεθεί από εκπρόσωπο όπως προβλέπεται στο άρθρο 25 παράγραφος 1 στοιχείο α) της ως άνω Οδηγίας. Το άρθρο 14 ορίζει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίσουν στην εθνική νομοθεσία τις περιπτώσεις στις οποίες παρέχεται σε ανήλικο η ευκαιρία προσωπικής συνέντευξης σχετικά με την αίτηση διεθνούς προστασίας του με πρόσωπο αρμόδιο, βάσει της εθνικής νομοθεσίας, για τη διεξαγωγή ανάλογων συνεντεύξεων ενώ το Άρθρο 15 επιτάσσει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίζουν ότι οι προσωπικές συνεντεύξεις διεξάγονται σε συνθήκες που επιτρέπουν στους αιτούντες να εκθέσουν διεξοδικά τους λόγους των αιτήσεών τους και μεριμνούν ώστε οι συνεντεύξεις με ανηλίκους να διεξάγονται με τρόπο κατάλληλο για παιδιά.

Επίσης, το **άρθρο 25 της ως άνω Οδηγίας**,υπό τον τίτλο: «Εγγυήσεις για τους ασυνόδευτους ανηλίκους», ορίζει ότι 1. Για όλες τις διαδικασίες που προβλέπονται στην παρούσα Οδηγία και με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 14 έως 17, τα κράτη μέλη: α) λαμβάνουν το συντομότερο δυνατόν μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι ο ασυνόδευτος ανήλικος διαθέτει εκπροσώπηση και συνδρομή από εκπρόσωπο προκειμένου να μπορέσει να επωφεληθεί των δικαιωμάτων και να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία. Ο ασυνόδευτος ανήλικος ενημερώνεται αμέσως ότι έχει ορισθεί εκπρόσωπος. Ο εκπρόσωπος ασκεί τα καθήκοντά του σύμφωνα με την αρχή του μείζονος συμφέροντος του παιδιού και διαθέτει την κατάλληλη εμπειρογνωμοσύνη για τον σκοπό αυτό. Το πρόσωπο που ενεργεί ως εκπρόσωπος αντικαθίσταται μόνο εφόσον απαιτείται. Οι οργανώσεις και τα πρόσωπα τα συμφέροντα των οποίων συγκρούονται ή θα μπορούσαν ενδεχομένως να συγκρουσθούν με τα συμφέροντα του ασυνόδευτου ανηλίκου δεν είναι επιλέξιμα να καταστούν εκπρόσωποι. Ο εκπρόσωπος μπορεί επίσης να είναι ο εκπρόσωπος που αναφέρεται στην οδηγία 2013/33/ΕΕ· β) μεριμνούν ώστε να παρέχεται η ευκαιρία στον εκπρόσωπο να ενημερώνει τον ασυνόδευτο ανήλικο σχετικά με το νόημα και τις πιθανές συνέπειες της προσωπικής συνέντευξης και, εφόσον ενδείκνυται, σχετικά με τον τρόπο που θα πρέπει να προετοιμασθεί για την προσωπική συνέντευξη. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε ο εκπρόσωπος και/ή ο νομικός ή άλλος σύμβουλος που αναγνωρίζεται ή του επιτρέπεται με την ιδιότητα αυτή βάσει του εθνικού δικαίου να παρίστανται στην εν λόγω προσωπική συνέντευξη και να έχουν τη δυνατότητα να υποβάλλουν ερωτήσεις ή παρατηρήσεις, εντός του πλαισίου που ορίζει ο διεξάγων τη συνέντευξη. Τα Κράτη Μέλη μπορούν να απαιτήσουν την παρουσία του ασυνόδευτου ανηλίκου στην προσωπική συνέντευξη ακόμη κι αν ο εκπρόσωπος είναι παρών. 2. Τα κράτη μέλη μπορούν να μη διορίσουν εκπρόσωπο εφόσον ο ασυνόδευτος ανήλικος κατά πάσα πιθανότητα θα συμπληρώσει το 18ο έτος προτού ληφθεί απόφαση σε πρώτο βαθμό.

[3] http://www.keda.uoa.gr/eclass/modules/document/file.php/TED100/Διδακτικό%20Πακέτο/Υποστηρικτικό%20Υλικό/Η%20Σύμβαση%20για%20τα%20Δικαιώματα%20του%20Παιδιού.pdf

[4] Βλ. και το Εγχειρίδιο σχετικά με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για τα δικαιώματα του παιδιού του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) και του Συμβουλίου της Ευρώπης 2015 https://www.echr.coe.int/Documents/Handbook_rights_child_ELL.pdf

3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε: α) εάν ένας ασυνόδευτος ανήλικος έχει κληθεί σε προσωπική συνέντευξη για την αίτησή του για διεθνή προστασία όπως ορίζεται στα άρθρα 14 έως 17 και στο άρθρο 34, η συνέντευξη αυτή να διεξάγεται από πρόσωπο που έχει τις απαραίτητες γνώσεις για τις ειδικές ανάγκες των ανηλίκων· β) ένας υπάλληλος που έχει τις αναγκαίες γνώσεις σχετικά με τις ειδικές ανάγκες των ανηλίκων να προετοιμάζει την απόφαση της αποφαινόμενης αρχής επί της αιτήσεως του ασυνόδευτου ανηλίκου. 4. Στους ασυνόδευτους ανηλίκους και στους εκπροσώπους τους παρέχονται δωρεάν οι νομικές και διαδικαστικές πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 19, καθώς και οι πληροφορίες για τις διαδικασίες ανάκλησης της διεθνούς προστασίας που προβλέπονται στο κεφάλαιο IV. 5. Τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν ιατρικές εξετάσεις για τον προσδιορισμό της ηλικίας των ασυνόδευτων ανηλίκων στο πλαίσιο της εξέτασης αιτήσεως διεθνούς προστασίας όταν, μετά τις γενικές δηλώσεις ή άλλες συναφείς ενδείξεις, τα κράτη μέλη έχουν αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία του αιτούντος. Εάν, αργότερα, τα κράτη μέλη εξακολουθούν να έχουν αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία του αιτούντος, θεωρούν ότι ο αιτών είναι ανήλικος. Οποιαδήποτε ιατρική εξέταση πραγματοποιείται με πλήρη σεβασμό της αξιοπρέπειας του αιτούντος, διενεργείται με την επιλογή των λιγότερο παρεμβατικών εξετάσεων και διενεργείται από κατάλληλα εκπαιδευμένους επαγγελματίες του τομέα της υγείας, ώστε να επιτυγχάνεται όσο το δυνατόν πιο αξιόπιστο αποτέλεσμα. Όταν χρησιμοποιούνται ιατρικές εξετάσεις, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε: α) οι ασυνόδευτοι ανήλικοι να ενημερώνονται, πριν από την εξέταση της αίτησής τους διεθνούς προστασίας, και σε γλώσσα την οποία κατανοούν ή τεκμαίρεται ευλόγως ότι κατανοούν, σχετικά με τη δυνατότητα προσδιορισμού της ηλικίας με ιατρική εξέταση· πρόκειται μεταξύ άλλων για πληροφορίες σχετικά με τη μέθοδο εξέτασης και τον ενδεχόμενο αντίκτυπο των αποτελεσμάτων της ιατρικής εξέτασης στην εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας, καθώς και ως προς τον αντίκτυπο της άρνησης του ασυνόδευτου ανηλίκου να υποβληθεί στην ιατρική εξέταση· β) οι ασυνόδευτοι ανήλικοι και/ή οι εκπρόσωποί τους να συναινούν στη διενέργεια ιατρικής εξέτασης για τον προσδιορισμό της ηλικίας των συγκεκριμένων ανηλίκων· και γ) η απόφαση απόρριψης αίτησης διεθνούς προστασίας ασυνόδευτου ανηλίκου που αρνήθηκε να υποβληθεί σε ιατρική εξέταση να μη βασίζεται μόνο στην άρνηση αυτή. Το γεγονός ότι ένας ασυνόδευτος ανήλικος έχει αρνηθεί να υποβληθεί σε ιατρική εξέταση δεν εμποδίζει την αποφαινόμενη αρχή να λαμβάνει απόφαση επί της αιτήσεως διεθνούς προστασίας. 6. Το μείζον συμφέρον του παιδιού αποτελεί το κύριο μέλημα των κρατών μελών κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

Επίσης, σύμφωνα με το ως άνω άρθρο, όταν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αίτησης ασύλου τα κράτη μέλη χαρακτηρίζουν ένα πρόσωπο ως ασυνόδευτο ανήλικο, μπορούν: α) να εφαρμόζουν ή να εξακολουθούν να εφαρμόζουν το άρθρο 31 παράγραφος 8, της ανωτέρω Οδηγίας μόνο εφόσον: i) ο αιτών προέρχεται από χώρα η οποία πληροί τα κριτήρια για το χαρακτηρισμό της ως ασφαλούς χώρας καταγωγής, κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας, ή ii) ο αιτών έχει υποβάλει μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας η οποία είναι απαράδεκτη, σύμφωνα με το άρθρο 40 παράγραφος 5, ή iii) ο αιτών μπορεί, εξαιτίας σοβαρών λόγων, να θεωρείται επικίνδυνος για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη ή έχει απελαθεί διά της βίας, εξαιτίας σοβαρών λόγων εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης, βάσει του εθνικού δικαίου· β) να εφαρμόζουν ή να εξακολουθούν να εφαρμόζουν το άρθρο 43, σύμφωνα με τα άρθρα 8 έως 11 της οδηγίας 2013/33/ΕΕ, μόνο εφόσον: i) ο αιτών προέρχεται από χώρα η οποία πληροί τα κριτήρια για το χαρακτηρισμό της ως ασφαλούς χώρας καταγωγής, κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας, ή ii) ο αιτών έχει υποβάλει μεταγενέστερη αίτηση, ή iii) ο αιτών μπορεί, εξαιτίας σοβαρών λόγων, να θεωρείται επικίνδυνος για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη του κράτους μέλους ή έχει απελαθεί διά της βίας, εξαιτίας σοβαρών λόγων εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης, βάσει του εθνικού δικαίου, ή iv) συντρέχουν βάσιμοι λόγοι ώστε μια χώρα η οποία δεν είναι κράτος μέλος να θεωρείται ασφαλής τρίτη χώρα για τον αιτούντα, σύμφωνα με το άρθρο 38, ή v) ο αιτών έχει παραπλανήσει τις αρχές υποβάλλοντας πλαστά έγγραφα, ή vi) ο αιτών έχει καταστρέψει ή εγκαταλείψει, κακή την πίστει, έγγραφο ταυτότητας ή ταξιδίου, το οποίο θα είχε βοηθήσει στην εξακρίβωση της ταυτότητας ή της ιθαγένειάς του. Τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν τα σημεία v) και vi) μόνο σε ιδιαίτερες περιπτώσεις, όταν συντρέχουν σοβαροί λόγοι ώστε να θεωρείται ότι ο αιτών επιχειρεί να αποκρύψει σημαντικά στοιχεία τα οποία ενδεχομένως θα οδηγήσουν στη λήψη αρνητικής απόφασης και εφόσον έχει δοθεί στον αιτούντα η πλήρης δυνατότητα, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών διαδικαστικών αναγκών για τους ασυνόδευτους ανηλίκους, να αιτιολογήσει πειστικά τη συμπεριφορά που περιγράφεται στα σημεία v) και vi), συμπεριλαμβανομένης της διαβούλευσης με τον εκπρόσωπό του, γ) να θεωρούν την αίτηση απαράδεκτη, σύμφωνα με το άρθρο 33 παράγραφος 2 στοιχείο γ), εάν μια χώρα η οποία δεν είναι κράτος μέλος θεωρείται ασφαλής τρίτη χώρα για τον αιτούντα, σύμφωνα με το άρθρο 38, εφόσον αυτό εξυπηρετεί τα μείζονα συμφέροντα του ανηλίκου· δ) να εφαρμόζουν τη διαδικασία του άρθρου 20 παράγραφος 3, όταν ο εκπρόσωπος του ανηλίκου διαθέτει νομική κατάρτιση, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Με την επιφύλαξη του άρθρου 41, τα κράτη μέλη παρέχουν στους ασυνόδευτους ανηλίκους, κατά την εφαρμογή του άρθρου 46 παράγραφος 6, τουλάχιστον τις εγγυήσεις του άρθρου 46 παράγραφος 7 της ως άνω Οδηγίας σε όλες τις περιπτώσεις.

Διατάξεις για τους ασυνόδευτους ανηλίκους συναντάμε στην **Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου**, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας. Ειδικότερα, το Προοίμιο της ως άνω Οδηγίας αναφέρει ότι το «μείζον συμφέρον του παιδιού» θα πρέπει να αποτελεί πρωταρχικό μέλημα των κρατών μελών κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, σύμφωνα με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1989 για τα δικαιώματα του παιδιού. Κατά την αξιολόγηση του μείζονος συμφέροντος του παιδιού, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν ιδίως υπόψη τους την αρχή της οικογενειακής ενότητας, την ευημερία και την κοινωνική ανάπτυξη του ανηλίκου, ζητήματα ασφάλειας και προστασίας και τις απόψεις του ανηλίκου ανάλογα με την ηλικία του και την ωριμότητά του. Επίσης, όταν ο αιτών διεθνούς προστασίας είναι ασυνόδευτος ανήλικος, η παροχή κατάλληλης φροντίδας και η πρόβλεψη ρυθμίσεων για την επιμέλειά του, οι οποίες είναι προς το μείζον συμφέρον του ασυνόδευτου ανηλίκου, θα πρέπει να αποτελούν μέρος της αξιολόγησης του κατά πόσον υπάρχει πραγματικά προστασία. Σχετικά με την εκπαίδευση των ανηλίκων, το άρθρο 27 της ανωτέρω Οδηγίας ορίζει ότι τα κράτη μέλη παρέχουν πλήρη πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα σε κάθε ανήλικο στον οποίο έχει χορηγηθεί διεθνής προστασία υπό όρους ίδιους με τους ισχύοντες για τους υπηκόους τους.

Σύμφωνα με το **άρθρο 31 της ως άνω Οδηγίας,** 1. Το συντομότερο δυνατόν από τη χορήγηση διεθνούς προστασίας, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν την εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων από κηδεμόνα ή, όπου χρειάζεται, με την ανάθεση της σχετικής ευθύνης σε οργάνωση επιφορτισμένη με τη μέριμνα και την ευημερία ανηλίκων ή με οποιαδήποτε άλλη ενδεδειγμένη μορφή εκπροσώπησης, συμπεριλαμβανομένης της βασιζόμενης στη νομοθεσία ή σε απόφαση δικαστηρίου. 2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι ανάγκες του ανηλίκου να καλύπτονται δεόντως κατά την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας οδηγίας από τον διορισμένο κηδεμόνα ή εκπρόσωπο. Οι αρμόδιες αρχές αξιολογούν τακτικά την κατάσταση. 3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι ασυνόδευτοι ανήλικοι να τοποθετούνται είτε: α) μαζί με ενήλικους συγγενείς· ή β) σε οικογένεια που θα έχει την επιμέλεια του ανηλίκου· ή γ) σε ειδικά κέντρα φιλοξενίας ανηλίκων· ή δ) σε άλλου είδους καταλύματα κατάλληλα για ανηλίκους. Εν προκειμένω, οι απόψεις του τέκνου λαμβάνονται υπόψη, ανάλογα με την ηλικία του και το βαθμό ωριμότητάς του. 4. Τα αδέλφια παραμένουν ενωμένα, στο μέτρο του δυνατού, λαμβανομένου υπόψη του μείζονος συμφέροντος του ενδιαφερομένου ανηλίκου και, ειδικότερα, της ηλικίας και του βαθμού ωριμότητάς του/της. Οι μεταβολές κατοικίας των ασυνόδευτων ανηλίκων περιορίζονται στο ελάχιστο. 5. Σε περίπτωση χορήγησης διεθνούς προστασίας σε ασυνόδευτο ανήλικο ενώ δεν έχει ήδη ξεκινήσει η αναζήτηση της οικογένειάς του, τα κράτη μέλη αρχίζουν την αναζήτησή τους το συντομότερο δυνατόν μετά τη χορήγηση της διεθνούς προστασίας, ενώ προστατεύουν το μείζον συμφέρον του ανήλικου. Αν έχει ήδη ξεκινήσει η αναζήτηση, τα κράτη μέλη συνεχίζουν τη διαδικασία αναζήτησης όπου χρειάζεται. Σε περιπτώσεις ενδεχόμενης απειλής κατά της ζωής ή της ακεραιότητας του ανηλίκου ή των στενών συγγενών του, ιδίως εάν έχουν παραμείνει στη χώρα καταγωγής, θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ούτως ώστε η συλλογή, επεξεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών σχετικών με τα πρόσωπα αυτά να γίνεται σε εμπιστευτική βάση. 6. Τα άτομα που ασχολούνται με ασυνόδευτους ανηλίκους έχουν ήδη και συνεχίζουν να λαμβάνουν κατάλληλη κατάρτιση όσον αφορά τις ανάγκες τους.

Η **Οδηγία 2003/86/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2003, σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης επιτάσσει το δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση να πρέπει να ισχύει για τα μέλη του πυρήνα της οικογένειας, ήτοι τον/τη σύζυγο και τα ανήλικα τέκνα. Κατά το άρθρο 5 της εδώ Οδηγίας, κατά την εξέταση μιας αίτησης, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να λαμβάνουν δεόντως υπόψη το μείζον συμφέρον των ανηλίκων τέκνων. Επίσης, κατά το άρθρο 10, αν ο πρόσφυγας είναι μη συνοδευόμενος ανήλικος, τα κράτη μέλη: α) επιτρέπουν την είσοδο και τη διαμονή, για λόγους οικογενειακής επανένωσης, των εξ αίματος πρώτου βαθμού ανιόντων του, χωρίς να εφαρμόζουν τους οριζόμενους από το άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχείο α) όρους· β) μπορούν να επιτρέπουν την είσοδο και τη διαμονή, για λόγους οικογενειακής επανένωσης, του νόμιμου επιτρόπου του/της ή άλλου μέλους της οικογένειας, εφόσον ο πρόσφυγας δεν έχει εξ αίματος ανιόντες ή αυτοί δεν μπορούν να εντοπισθούν.

Η **Οδηγία 2011/36/ΕΕ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης – πλαίσιο της 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου, στο Άρθρο 16, καλεί τα Κράτη – Μέλη να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τη στήριξη των ασυνόδευτων ανηλίκων – θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, την εξεύρεση μόνιμης λύσης ως προς το βέλτιστο συμφέρον των παιδιών, την εξασφάλιση – κατά περίπτωση- κηδεμόνα και τέλος τον διορισμό αντιπροσώπου για το παιδί στο πλαίσιο ποινικής έρευνας και διαδικασίας, όταν το παιδί είναι ασυνόδευτο ή αποχωρισμένο από την οικογένειά του[5].

Η **Οδηγία 2012/29/ΕΕ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της απόφασης – πλαισίου 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου, στο Άρθρο 24 περί δικαιώματος προστασίας των παιδιών θυμάτων κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας, συγκεκριμένα αναφέρει: «στο πλαίσιο της ποινικής έρευνας και της ποινικής διαδικασίας, σύμφωνα με τον ρόλο των θυμάτων στο σχετικό σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, οι αρμόδιες αρχές να διορίζουν ειδικό εκπρόσωπο του παιδιού θύματος, όταν, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, οι δικαιούχοι της γονικής μέριμνας αποκλείονται από την εκπροσώπηση του παιδιού θύματος λόγω σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ αυτών και του παιδιού θύματος ή στην περίπτωση που το παιδί θύμα είναι ασυνόδευτο ή ζει χωριστά από την οικογένειά του»[6].

Η **Οδηγία 2011/92/ΕΕ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της παιδικής πορνογραφίας και την αντικατάσταση της απόφασης –πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου, στο Άρθρο 20 περί προστασίας των παιδιών-θυμάτων στο πλαίσιο ποινικών ερευνών και διαδικασιών αναφέρει πως τα Κράτη Μέλη πρέπει να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα, στο πλαίσιο ποινικών ερευνών και διαδικασιών, ώστε οι αρμόδιες αρχές να διορίζουν ειδικό εκπρόσωπο για το παιδί, σε περιπτώσεις που, σύμφωνα με το εθνικό νομικό πλαίσιο, οι δικαιούχοι της γονικής μέριμνας αποκλείονται από την εκπροσώπηση του θύματος λόγω σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ αυτών και του παιδιού-θύματος ή στην περίπτωση που το παιδί είναι ασυνόδευτο ή αποχωρισμένο από την οικογένειά του[7].

Η **Οδηγία 2013/33/ΕΕ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία περιλαμβάνει πλείστες διατάξεις για τους ασυνόδευτους ανηλίκους. Με το άρθρο 11 αυτής, ασυνόδευτοι ανήλικοι κρατούνται μόνο σε εξαιρετικές περιστάσεις ενώ καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για την απελευθέρωση των κρατούμενων ασυνόδευτων ανηλίκων το συντομότερο δυνατόν. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι δεν κρατούνται ποτέ σε σωφρονιστικά καταστήματα. Στους ασυνόδευτους ανηλίκους παρέχεται κατά το δυνατόν κατάλυμα σε ιδρύματα τα οποία διαθέτουν προσωπικό και εγκαταστάσεις που λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες προσώπων της ηλικίας τους. Σε περίπτωση κράτησης ασυνόδευτων ανηλίκων, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε αυτοί να στεγάζονται χωριστά από τους ενηλίκους.

[5] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32011L0036
[6] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/?uri=CELEX%3A32012L0029
[7] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?qid=1437981590497&uri=CELEX%3A32011L0093

Σχετικά με τη μαθητεία και την εκπαίδευση των ανηλίκων, το άρθρο 14 της ως άνω Οδηγίας ορίζει ότι τα κράτη μέλη παρέχουν στα ανήλικα τέκνα των αιτούντων και στους ανηλίκους αιτούντες πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα, υπό προϋποθέσεις ανάλογες με αυτές που ισχύουν για τους δικούς τους υπηκόους, ενόσω δεν είναι εκτελεστό μέτρο απομάκρυνσης κατ' αυτών των ιδίων ή των γονέων τους. Η εκπαίδευση μπορεί να παρέχεται στα κέντρα φιλοξενίας. Τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν ότι η πρόσβαση αυτή πρέπει να περιορίζεται στο σύστημα δημόσιας εκπαίδευσης. Τα κράτη μέλη δεν ανακαλούν το δικαίωμα παρακολούθησης δευτεροβάθμιων σπουδών αποκλειστικά και μόνο λόγω ενηλικιώσεως του ανηλίκου. Η πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα δεν πρέπει να καθυστερεί πέραν των τριών μηνών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης παροχής διεθνούς προστασίας από τον ανήλικο ή εξ ονόματος αυτού. Προπαρασκευαστικά μαθήματα, συμπεριλαμβανομένων γλωσσικών μαθημάτων, παρέχονται στους ανηλίκους, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, για τη διευκόλυνση της πρόσβασης και συμμετοχής τους στο εκπαιδευτικό σύστημα, όπως εκτίθεται στην παράγραφο 1. 3 της άνω Οδηγίας. Όταν η πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα, όπως εκτίθεται στην παράγραφο 1, είναι αδύνατη λόγω της ειδικής κατάστασης του ανηλίκου, το οικείο κράτος μέλος προσφέρει άλλες εκπαιδευτικές ρυθμίσεις σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο και τις εθνικές πρακτικές.

Σύμφωνα με **το άρθρο 21**, κατά τη μεταφορά της ως άνω Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη τους την ειδική κατάσταση των ευάλωτων προσώπων, όπως οι ασυνόδευτοι ανήλικοι. Ενώ το άρθρο 23 της Οδηγίας διατάσσει ότι το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αποτελεί το πρωταρχικό μέλημα των κρατών μελών κατά την εφαρμογή των διατάξεων της οδηγίας σχετικά με τους ανηλίκους, το άρθρο 24 διατυπώνει ειδικότερες αναφορές για τους ασυνόδευτους ανηλίκους. Ούτως, σύμφωνα με το άρθρο 24, τα κράτη μέλη λαμβάνουν το ταχύτερο δυνατόν μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι ο ασυνόδευτος ανήλικος διαθέτει εκπροσώπηση και συνδρομή από εκπρόσωπο προκειμένου να επωφεληθεί των δικαιωμάτων και να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία. Ο ασυνόδευτος ανήλικος ενημερώνεται αμέσως για τον διορισμό του εκπροσώπου. Ο εκπρόσωπος ασκεί τα καθήκοντά του σύμφωνα με την αρχή του μείζονος συμφέροντος του παιδιού, όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 παράγραφος 2, και διαθέτει την αναγκαία εμπειρογνωσία για τον σκοπό αυτό. Για να εξασφαλιστεί η ευημερία και κοινωνική ανάπτυξη του ανηλίκου που αναφέρεται στο άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο β), η αλλαγή του προσώπου που ενεργεί ως εκπρόσωπος πραγματοποιείται μόνον όταν κρίνεται αναγκαίο. Οργανισμοί ή ιδιώτες των οποίων τα συμφέροντα συγκρούονται ή θα μπορούσαν ενδεχομένως να συγκρούονται με εκείνα των ασυνόδευτων ανηλίκων δεν είναι επιλέξιμοι για να καθίστανται εκπρόσωποι. Πραγματοποιείται τακτικά αξιολόγηση από τις αρμόδιες αρχές, καθώς και όσον αφορά τη διαθεσιμότητα των αναγκαίων μέσων για την εκπροσώπηση του ασυνόδευτου ανηλίκου. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι που ασκούν αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας, από τη στιγμή που γίνονται δεκτοί στο έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο ασκήθηκε ή εξετάζεται η αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας έως τη στιγμή που υποχρεούνται να το εγκαταλείψουν, φιλοξενούνται: α) μαζί με ενήλικους συγγενείς· β) από ανάδοχο οικογένεια· γ) σε κέντρα φιλοξενίας με ειδικές ρυθμίσεις για ανηλίκους· δ) σε άλλου είδους καταλύματα κατάλληλα για ανηλίκους. Τα κράτη μέλη δύνανται να τοποθετούν ασυνόδευτους ανηλίκους ηλικίας 16 ετών ή άνω σε κέντρα φιλοξενίας για ενηλίκους αιτούντες, εάν αυτό είναι προς το μείζον συμφέρον τους, όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 παράγραφος 2. Τα αδέλφια παραμένουν ενωμένα, στο μέτρο του δυνατού, λαμβανομένου υπόψη του μείζονος συμφέροντος του ενδιαφερομένου ανηλίκου και, ειδικότερα, της ηλικίας και του βαθμού ωριμότητάς του/της. Οι μεταβολές κατοικίας των ασυνόδευτων ανηλίκων περιορίζονται στο ελάχιστο. Τα κράτη μέλη αρχίζουν να αναζητούν τα μέλη της οικογένειας του ασυνόδευτου ανηλίκου, εν ανάγκη με τη βοήθεια διεθνών ή άλλων σχετικών οργανώσεων, το συντομότερο δυνατόν αφότου ασκηθεί αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας, προστατεύοντας παράλληλα το μείζον συμφέρον του. Σε περίπτωση που υπάρχει κίνδυνος να απειληθεί η ζωή ή η ακεραιότητα του ανηλίκου ή των στενών συγγενών του, ιδίως αν αυτοί διαμένουν στη χώρα καταγωγής, πρέπει να διασφαλίζεται ότι η συλλογή, επεξεργασία και διαβίβαση των πληροφοριών που αφορούν τα εν λόγω πρόσωπα γίνεται εμπιστευτικά, ώστε να μην διακυβεύεται η ασφάλειά τους. Οι απασχολούμενοι με ασυνόδευτους ανηλίκους πρέπει να διαθέτουν και να συνεχίζουν να λαμβάνουν κατάλληλη κατάρτιση σχετικά με τις ανάγκες των ανηλίκων και να δεσμεύονται από τους κανόνες εμπιστευτικότητας που προβλέπονται στο εθνικό δίκαιο, για τις πληροφορίες των οποίων έλαβαν γνώση κατά την άσκηση της εργασίας τους.

Επιπλέον, διατάξεις για τους ασυνόδευτους ανηλίκους συναντώνται στον **Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου**, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα. Στο Προοίμιο του Κανονισμού αναφέρεται ότι κατά την αξιολόγηση του μείζονος συμφέροντος του παιδιού, τα κράτη μέλη θα πρέπει, ιδιαίτερα, να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη την καλή διαβίωση και την κοινωνική ανάπτυξη του ανηλίκου, ζητήματα ασφάλειας και προστασίας και τις απόψεις του ανηλίκου ανάλογα με την ηλικία του και την ωριμότητά του, συμπεριλαμβανομένων των καταβολών του. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να θεσπιστούν ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις για ασυνόδευτους ανηλίκους λόγω της ιδιαίτερα ευάλωτης κατάστασής τους. Για να εξασφαλιστεί δε η πλήρης τήρηση της αρχής της ενότητας της οικογένειας και του μείζονος συμφέροντος του παιδιού, η ύπαρξη σχέσης εξάρτησης μεταξύ αιτούντος και του τέκνου, αδελφού ή γονιού του λόγω εγκυμοσύνης ή μητρότητας, κατάστασης υγείας ή προχωρημένης ηλικίας του αιτούντος θα πρέπει να αποτελεί δεσμευτικό κριτήριο ευθύνης. Όταν ο αιτών είναι ασυνόδευτος ανήλικος, η παρουσία μέλους της οικογένειας ή συγγενούς στο έδαφος άλλου κράτους μέλους που μπορεί να μεριμνήσει για αυτόν θα πρέπει επίσης να αποτελεί δεσμευτικό κριτήριο ευθύνης.

Όσον αφορά το δικαίωμα ενημέρωσης του ασυνόδευτου ανηλίκου, το **άρθρο 4 του ως άνω Κανονισμού** αναφέρει ότι η Επιτροπή, μέσω εκτελεστικών πράξεων, συντάσσει κοινό φυλλάδιο, καθώς και ειδικό φυλλάδιο για τους ασυνόδευτους ανηλίκους το οποίο περιλαμβάνει οπωσδήποτε τις πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου. Το κοινό αυτό φυλλάδιο περιλαμβάνει επίσης πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 603/2013 και, συγκεκριμένα, σχετικά με τον σκοπό για τον οποίο τα δεδομένα αιτούντος δύναται να τύχουν επεξεργασίας στο πλαίσιο του Eurodac. Το κοινό φυλλάδιο καταρτίζεται κατά τρόπο που επιτρέπει στα κράτη μέλη να το συμπληρώνουν με πρόσθετες πληροφορίες που αφορούν τα κράτη μέλη. Οι εν λόγω εκτελεστικές πράξεις εκδίδονται σύμφωνα με τη διαδικασία εξέτασης που αναφέρεται στο άρθρο 44 παράγραφος 2 του παρόντος Κανονισμού.

Το άρθρο **6 του ως άνω Κανονισμού** αναφέρεται στις εγγυήσεις για του ανηλίκους. Ειδικότερα, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αποτελεί το πρωταρχικό μέλημα των κρατών μελών όσον αφορά όλες τις διαδικασίες που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι ένας εκπρόσωπος εκπροσωπεί και/ή συνδράμει τον ασυνόδευτο ανήλικο όσον αφορά όλες τις διαδικασίες που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό. Ο εκπρόσωπος διαθέτει τα προσόντα και την πείρα ώστε να εξασφαλίζεται η συνεκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος του ανήλικου παιδιού κατά τις διαδικασίες που διεξάγονται βάσει του παρόντος κανονισμού. Ο εν λόγω εκπρόσωπος έχει πρόσβαση στο περιεχόμενο των σχετικών εγγράφων του φακέλου του αιτούντος, συμπεριλαμβανομένου του ειδικού φυλλαδίου για τους ασυνόδευτους ανηλίκους. Η παρούσα παράγραφος δεν θίγει τις σχετικές διατάξεις του άρθρου 25 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ. Για την αξιολόγηση του μείζονος συμφέροντος του παιδιού, τα κράτη μέλη συνεργάζονται στενά μεταξύ τους και, ιδίως, λαμβάνουν δεόντως υπόψη τους ακόλουθους παράγοντες: α) τις δυνατότητες επανένωσης της οικογένειας, β) την ευζωία και την κοινωνική ανάπτυξη του ανηλίκου, γ) τις παραμέτρους που σχετίζονται με την ασφάλεια και την προστασία, ιδίως όπου υπάρχει κίνδυνος το παιδί να είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων, δ) τις απόψεις του ανηλίκου σύμφωνα με την ηλικία και την ωριμότητά του. Για τον σκοπό της εφαρμογής του άρθρου 8, το κράτος μέλος στο οποίο ο ασυνόδευτος ανήλικος έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας προβαίνει στις ενδεδειγμένες ενέργειες το ταχύτερο δυνατό, ώστε να εντοπίσει τα μέλη της οικογένειας, τους αδελφούς ή τους συγγενείς του ασυνόδευτου ανηλίκου στο έδαφος των κρατών μελών, προστατεύοντας το μείζον συμφέρον του παιδιού. Προς τούτο, το εν λόγω κράτος μέλος μπορεί να ζητά τη βοήθεια διεθνών ή άλλων αρμόδιων οργανώσεων και να διευκολύνει την πρόσβαση του ανηλίκου στις υπηρεσίες εντοπισμού των εν λόγω οργανώσεων. Το προσωπικό των αρμόδιων αρχών του άρθρου 35 που ασχολείται με αιτήσεις που αφορούν ασυνόδευτους ανήλικους πρέπει να έχει εκπαιδευθεί και να εξακολουθεί να εκπαιδεύεται σχετικά με τις ιδιαίτερες ανάγκες των ανηλίκων. Προκειμένου να διευκολυνθούν οι κατάλληλες δράσεις εντοπισμού των μελών της οικογένειας, των αδελφών ή των συγγενών του ασυνόδευτου ανηλίκου που ζει στο έδαφος άλλου κράτους μέλους σύμφωνα με την παράγραφο 4 του παρόντος άρθρου, η Επιτροπή εκδίδει εκτελεστικές πράξεις, συμπεριλαμβανομένου υποδείγματος για την ανταλλαγή των ενδεδειγμένων πληροφοριών μεταξύ κρατών μελών. Οι εν λόγω εκτελεστικές πράξεις εκδίδονται σύμφωνα με τη διαδικασία εξέτασης του άρθρου 44 παράγραφος 2.

Ειδικότερες αναφορές σε ανηλίκους γίνονται και στο άρθρο **8 του ανωτέρω Κανονισμού**. Αναλυτικότερα, το άρθρο 8 αναφέρει ότι εάν ο αιτών είναι ασυνόδευτος ανήλικος, υπεύθυνο κράτος μέλος είναι εκείνο στο οποίο ευρίσκεται νομίμως ένα μέλος της οικογένειας ή αδελφός του ασυνόδευτου ανηλίκου, εφόσον αυτό είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του ανηλίκου. Όταν ο αιτών είναι έγγαμος ανήλικος, ο σύζυγος του οποίου δεν ευρίσκεται νομίμως στο έδαφος των κρατών μελών, υπεύθυνο κράτος μέλος είναι εκείνο στο οποίο ευρίσκεται νομίμως ο πατέρας, η μητέρα ή άλλος ενήλικος υπεύθυνος για τον ανήλικο, είτε βάσει νόμου είτε βάσει της πρακτικής του εν λόγω κράτους μέλους, ή αδελφός του. Στην περίπτωση που ο αιτών είναι ασυνόδευτος ανήλικος ο οποίος έχει συγγενή που ευρίσκεται νομίμως σε άλλο κράτος μέλος και έχει αποδειχθεί βάσει ατομικής εξέτασης ότι ο συγγενής μπορεί να αναλάβει τη φροντίδα του, το εν λόγω κράτος μέλος επανενώνει τον ανήλικο με τον συγγενή του και είναι το υπεύθυνο κράτος μέλος, υπό τον όρο ότι αυτό είναι προς το μείζον συμφέρον του ανηλίκου. Εάν μέλη της οικογένειας, αδελφοί ή συγγενείς, όπως αναφέρεται στις παραγράφους 1 και 2, διαμένουν σε περισσότερα από ένα κράτη μέλη, η απόφαση για το υπεύθυνο κράτος μέλος λαμβάνεται με βάση το μείζον συμφέρον του ασυνόδευτου ανηλίκου. Εάν δεν υπάρχει μέλος της οικογένειας, αδελφός ή συγγενής, όπως αναφέρεται στις παραγράφους 1 και 2, υπεύθυνο κράτος μέλος είναι εκείνο στο οποίο ο ασυνόδευτος ανήλικος υπέβαλε την αίτησή του διεθνούς προστασίας, υπό τον όρο ότι αυτό είναι το μείζον συμφέρον του ανηλίκου. Η Επιτροπή εξουσιοδοτείται να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις σύμφωνα με το άρθρο 45 σχετικά με τον εντοπισμό μελών της οικογένειας, αδελφών ή συγγενών του ασυνόδευτου ανηλίκου, τα κριτήρια για τη διαπίστωση της ύπαρξης αποδεδειγμένων οικογενειακών δεσμών, τα κριτήρια εκτίμησης της ικανότητας του συγγενούς να φροντίζει τον ασυνόδευτο ανήλικο, μεταξύ άλλων και όταν τα μέλη της οικογένειας, οι αδελφοί ή οι συγγενείς του ασυνόδευτου ανηλίκου διαμένουν σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη. Κατά την άσκηση των εξουσιών της έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, η Επιτροπή δεν υπερβαίνει το πεδίο του μείζονος συμφέροντος του παιδιού όπως προβλέπεται στο άρθρο 6 παράγραφος 3. Η Επιτροπή, μέσω εκτελεστικών πράξεων, καθορίζει ενιαίους όρους για τη διαβούλευση και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών. Οι εν λόγω εκτελεστικές πράξεις εκδίδονται σύμφωνα με τη διαδικασία εξέτασης του άρθρου 44 παράγραφος 2.

Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής
στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης

Ενότητα 2: Επισκόπηση της κατάστασης των ασυνόδευτων ανηλίκων στο Κράτος (Μέλος)

Το παρόν τμήμα της Συνθετικής Έκθεσης θα παράσχει μια επικαιροποιημένη επισκόπηση της εθνικής κατάστασης όσον αφορά τους ασυνόδευτους ανηλίκους στα (Κράτη Μέλη), συμπεριλαμβανομένων στοιχείων σχετικά με την κλίμακα και τη φύση του φαινομένου, π.χ. τον αριθμό των αδειών διαμονής που εκδίδονται σε ασυνόδευτους ανήλικους, τον αριθμό των ασυνόδευτων ανηλίκων που έχουν επανασυνδεθεί με την οικογένεια στα (Κράτη Μέλη) κ.λπ. Το τμήμα περιγράφει περαιτέρω το πλαίσιο της μελέτης παρέχοντας πληροφορίες σχετικά με τις συνολικές προσεγγίσεις των Κρατών Μελών στη φροντίδα, την ένταξη και την επιστροφή των ασυνόδευτων ανηλίκων, όπως προκύπτουν από τις τελευταίες αλλαγές στη νομοθεσία/πολιτική ή/και την πρακτική που αφορούν αυτή την ομάδα παιδιών μεταναστών. Το τμήμα θα συνταχθεί με βάση τα στοιχεία που διαθέτει η Eurostat ή άλλες σχετικές πηγές και θα συμπληρώνεται με εθνικά δεδομένα που παρέχονται από τα ΕΣΕ του ΕΔΜ (στο παράρτημα 1).

Ε1. Παρακαλείσθε να παράσχετε μια επισκόπηση της τρέχουσας **δημόσιας συζήτησης** σχετικά με τους ασυνόδευτους ανήλικους που έλαβαν τελική απόφαση σχετικά με την αίτηση τους για άσυλο/άλλο καθεστώς στο κράτος (μέλος) σας.

Ο δημόσιος διάλογος σχετικά με τους ασυνόδευτους ανηλίκους που έλαβαν τελική απόφαση σχετικά με την αίτηση τους για άσυλο/άλλο καθεστώς, είναι αρκετά περιορισμένος και κυρίως σε περιπτώσεις αρνητικής απόφασης αιτήσεων για ανθρωπιστικό καθεστώς. Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται και από την εμπειρία στο πεδίο, ακόμη και στους ανήλικους που λαμβάνουν άσυλο κυρίως ως προς τις πρακτικές ένταξης, υπάρχει κενό στο δημόσιο διάλογο[8, 9].

Ε2. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι που εμπίπτουν σε αυτήν την κατηγορία, αποτελούν **προτεραιότητα εθνικής πολιτικής**, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους;
Έχει αλλάξει αυτό τα τελευταία χρόνια, δηλαδή από το 2014 και μετά;
Έχει υπάρξει κάποια στοχευμένη αλλαγή σε θέματα πολιτικής που αφορούν τους ασυνόδευτους ανήλικους;

Η προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων αποτελεί προτεραιότητα εθνικής πολιτικής. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι αντιμετωπίζεται ως ευάλωτη ομάδα. Το ευρωπαϊκό και το εθνικό πλαίσιο θέτει δικλείδες προστασίας των δικαιωμάτων των ασυνόδευτων ανηλίκων. Τα τελευταία χρόνια λόγω της εισόδου μεγάλου αριθμού ασυνόδευτων ανηλίκων στη χώρα δίδεται προτεραιότητα στο επιτακτικό θέμα της στέγασης και ιδιαίτερα στην αύξηση των δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων, καθώς επίσης στην ένταξη του στο εκπαιδευτικό σύστημα και στην πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η (σημερινή) λειτουργία 49 Δομών Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανήλικων, τόσο στη νησιωτική Ελλάδα (κυρίως Λέσβο, Χίο, Σάμο, Κρήτη), όσο και στην ηπειρωτική Ελλάδα (κυρίως Αττική, Κεντρική και Ανατολική Μακεδονία και Θράκη), συνολικής δυναμικότητας 1.101 θέσεων[10]. Σημειωτέον ότι στις αρχές του 2015 οι προσφερόμενες δομές ήταν χωρητικότητας μόλις 300 θέσεων[11].Το δε Ταμείο Ασύλου Μετανάστευσης και Ένταξης προκήρυξε τον Δεκέμβριο του 2017 πρόσκληση για επιχορήγηση της λειτουργιάς παλαιών και νέων Δομών Φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων, ώστε η προσφερόμενη διαθεσιμότητα να ανέλθει συνολικά σε 2.000 θέσεις.[12] Ως προς την πρόσβαση στο δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα, η πολιτική του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (ΥΠΠΕΘ) αναδεικνύει την προτεραιότητα που αποδίδει το κράτος στην κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών των (ασυνόδευτων) ανηλίκων. Το ΥΠΠΕΘ ανέλαβε τον Μάρτιο 2016, την πρωτοβουλία να εκπονήσει σχέδιο για την ένταξη των παιδιών προσφύγων στην εκπαίδευση προκειμένου να συνεισφέρει στην ευρύτερη κοινωνική τους ένταξη. Αντίστοιχα, συγκρότησε τρεις επιτροπές για τη στήριξη των παιδιών προσφύγων: την Επιτροπή για τη Στήριξη των Παιδιών των Προσφύγων, την Επιστημονική Επιτροπή και την Καλλιτεχνική Επιτροπή. Η Επιστημονική Επιτροπή ανέλαβε να διαμορφώσει και να υποβάλει προτάσεις για τον αποτελεσματικότερο και πλέον ρεαλιστικό τρόπο ένταξης των παιδιών των προσφύγων στο εκπαιδευτικό σύστημα. Ειδικότερα, στόχος ήταν (και παραμένει) η ένταξη όλων των παιδιών προσφύγων στις δημόσιες σχολικές μονάδες, ενώ ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην αρμονική μετάβαση των περισσοτέρων παιδιών στην πρωινή ζώνη εκπαίδευσης. Για την ένταξη των παιδιών προσφύγων στη δημοσία εκπαίδευση, δημιουργήθηκαν δυο βασικά υποστηρικτικά σχήματα: Οι Δομές Υποδοχής για την Εκπαίδευση των Προσφύγων (ΔΥΕΠ) και οι Τάξεις Υποδοχής (ΤΥ). Οι Δομές Υποδοχής (ΔΥΕΠ) απευθύνονται σε νεοεισερχομένους πρόσφυγες μαθητές που διαμένουν σε δομές φιλοξενίας. Σε αυτές εφαρμόζεται εβδομαδιαίο απογευματινό εκπαιδευτικό πρόγραμμα είκοσι ωρών (τέσσερις ώρες ημερησίως). Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα καλύπτει τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, των μαθηματικών, των αγγλικών και των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας, ενώ περιλαμβάνει καλλιτεχνικές και αθλητικές δραστηριότητες. Οι δομές λειτουργούν σε σχολικές μονάδες, διπλά στα κέντρα φιλοξενίας, με εξαίρεση τα Νηπιαγωγεία, που λειτουργούν ως Παραρτήματα όμορων Νηπιαγωγείων εντός των κέντρων φιλοξενίας. Στις Τάξεις Υποδοχής (ΤΥ), οι μαθητές ακολουθούν εντατικό πρόγραμμα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας, παράλληλα με τη φοίτηση σε μαθήματα στην κανονική τάξη[13].

---

[8] Συνέντευξη με την κα. Καζάκου Μ., Κοινωνική Επιστήμονα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), στις 22/05/2018.

[9] Ενδεκτικά: https://www.902.gr/eidisi/politiki/158751/asynodeytoi-anilikoi-124-ton-aitoynton-asylo-sti-hora-mas; http://newpost.gr/ellada/672872/eurostat-perissoteroi-apo-enas-stoys-deka-aitoyntes-asylo-sthn-ellada-einai-asynodeyta-paidia; http://www.capital.gr/epikairotita/3292694/eurostat-asunodeutoi-anilikes-to-12-4-ton-aitounton-asulo-stin-ellada-to-2017; http://www.skai.gr/news/world/article/373735/shedon-31400-asunodeuta-paidia-zitisan-asulo-stin-ee-perusi/; http://www.kathimerini.gr/914804/article/epikairothta/ellada/102184-aithseis-asyloy-se-tessera-xronia; https://www.euractiv.gr/section/koinoniki-eyropi/news/357-000-asynodeytoi-anilikoi-mesa-se-10-chronia-stin-eyropi/; http://www.avgi.gr/article/10836/8609457/-auxese-tou-arithmou-kai-tou-chronou-krateses-asynodeuton-anelikon-; https://www.efsyn.gr/arthro/asynodeytoi-anilikoi-thymata-kai-ton-ellinikon-arhon; http://www.ert.gr/eidiseis/ellada/kinonia/eurostat-asynodeytoi-anilikoi-to-124-ton-aitoynton-asylo-stin-ellada-to-2017/; http://www.avgi.gr/article/10811/8599980/ta-asynodeuta-anelika-os-stochos-anthropistikes-parembases; http://www.avgi.gr/article/10836/8244501/yperesia-asylou-102-184-aiteseis-diethnous-prostasias-se-4-chronia

[10] Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), Επικαιροποιημένη κατάσταση: Ασυνόδευτα Ανήλικα (Α.Α.) στην Ελλάδα έως 15/05/2018. Διαθέσιμο στο: https://www.e-pronoia.gr/sites/default/files/gr_ekka_dashboard_15-5-2018.pdf

[11] Ενημερωτικό δελτίο για το προσφυγικό - μεταναστευτικό, Τεύχος 1/2018. Διαθέσιμο στο: https://government.gov.gr/wp-content/uploads/2018/04/ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ-ΔΕΛΤΙΟ_ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ1.pdf

[12] Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Διαχείρισης Προγραμμάτων Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης και Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και άλλων Πόρων, Επιχορήγηση Φορέων για τη Λειτουργία Δομών Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων. Διαθέσιμο στο: https://www.amifisf.gr/prosklisi/epichorigisi-foreon-gia-ti-litourgia-domon-filoxenias-asynodefton-anilikon/

[13] Επιστημονική Επιτροπή για τη Στήριξη των Παιδιών των Προσφύγων Το Έργο της Εκπαίδευσης των Προσφύγων, Απρίλιος 2017. Διαθέσιμο στο: https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2017/16_06_17_Epistimoniki_Epitropi_Prosfygon_YPPETH_Apotimisi_Protaseis_2016_2017_Final.pdf

Το SolidarityNow από το 2016 υλοποιεί καινοτόμα προγράμματα στέγασης για τους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο. Το Πρόγραμμα Στέγασης και Παροχής Υπηρεσιών αφορά σε διαφορετικά είδη δομών αλλά και κάλυψης αναγκών των ωφελούμενών του, όπως: Ξενώνας Νέων, το SolidarityNow συνεργάζεται με το Σύλλογο Μερίμνης Ανηλίκων και Νέων (ΣΜΑΝ) για τη διαχείριση ενός Ξενώνα Νέων Ενηλίκων προσφύγων και αιτούντων άσυλο (ηλικίας 18-22 ετών) στην Αθήνα. Τα Προγράμματα Στέγασης και Φιλοξενίας υλοποιούνται με την υποστήριξη της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) και τη χρηματοδότηση της ECHO[14].

Ο Σύλλογος Μερίμνης Ανηλίκων και Νέων ανέλαβε την υποστήριξη λειτουργίας πρότυπου ξενώνα «Κέντρο Νεότητας για τους Πρόσφυγες» στην Αθήνα (από το 2016). Σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας, το Κέντρο Νεότητας για τους Πρόσφυγες (Αιτούντες Άσυλο) προσφέρει πρόσκαιρη φιλοξενία και παράλληλα υποστήριξη σε νέους άνδρες ηλικίας 18-22 χρόνων που δεν διαθέτουν περιβάλλον διαμονής, ή που η οικονομική τους δυνατότητα δεν τους επιτρέπει να συνεχίσουν τις σπουδές τους τόσο στη δευτεροβάθμια ή την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι προσφερόμενες υπηρεσίες είναι προσανατολισμένες στην κατεύθυνση της ανασύνταξης των δυνάμεων και της ενίσχυσης των ικανοτήτων των νέων που φιλοξενούνται στον ξενώνα, με την προοπτική της αυτόνομης ένταξης τους στην κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας[15].

Ωστόσο, η συζήτηση για τις συγκεκριμένες περιπτώσεις ασυνόδευτων ανηλίκων (κοντά στην ηλικία των 18) και για την προτεραιοποίηση των αναγκών τους ως προς την ένταξή τους, κατά την συγκεκριμένη εκείνη περίοδο, θα πρέπει να προσανατολιστεί, κυρίως στον προσδιορισμό των ευθυνών των αρμόδιων φορέων[16, 17].

Ε3.α. Παρακαλείσθε να παράσχετε μια επισκόπηση των **προσφάτων αλλαγών στη νομοθεσία, την πολιτική και την πρακτική** σε σχέση με το τι συμβαίνει με τους ασυνόδευτους ανήλικους μετά τη λήψη τελικής απόφασης σχετικά με την αίτηση τους για άσυλο/άλλο καθεστώς στο κράτος (μέλος) σας από το 2014 και μετά. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τις μεταβολές αυτές και σε σχέση με τους ασυνόδευτους ανήλικους ηλικίας 18 ετών, καθώς και τους ασυνόδευτους ανήλικους που εκπίπτουν/χάνονται από καθεστώς επιτροπείας/φροντίδας και/η μετά από απόφαση επιστροφής.

- Οδηγία 2013/33 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου – Ν. 4375/2016 (ΦΕΚ 51/τ.Α/03-04-2016) προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας[18]
- Υπ. Αριθμ. 1982/2016 Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ 335/τ.Β/16-02-2016) «Διαπίστωση Ανηλικότητας των αιτούντων διεθνή προστασία»[19]
- Υπ. Αριθμ. Α3 (γ)Γ.Π./οικ.25132/2016 Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ 908/τ.Β/04-04-2016) «Ρυθμίσεις για τη διασφάλιση της πρόσβασης των ανασφαλίστων στο Δημόσιο Σύστημα Υγείας»[20].

Με τον Νόμο 4375/2016 ενσωματώνεται μερικώς στην εθνική έννομη τάξη η Οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας. Σύμφωνα με το άρθρο 14 του ανωτέρω νόμου, ως ευάλωτες ομάδες νοούνται για τις ανάγκες του νόμου αυτού οι ασυνόδευτοι ανήλικοι.

Σύμφωνα με το άρθρο 27 του ως άνω νόμου, στη Γενική Γραμματεία Υποδοχής του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης (νυν Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής) συνιστάται Διεύθυνση Υποδοχής, η οποία έχει ως στόχο τη μελέτη, το σχεδιασμό και την εφαρμογή της πολιτικής υποδοχής αιτούντων διεθνούς προστασίας και ασυνόδευτων ανήλικων.2. Η Διεύθυνση Υποδοχής συγκροτείται (μεταξύ άλλων) από τα ακόλουθα Τμήματα: το Τμήμα Προστασίας Ασυνόδευτων Ανήλικων, το οποίο είναι αρμόδιο: αα) Για τη μελέτη, σχεδιασμό και παρακολούθηση της εφαρμογής της πολιτικής για την υποδοχή και την κοινωνική προστασία των ασυνόδευτων ανήλικων, στο πλαίσιο των οποίων παρέχονται οι απαιτούμενες εγγυήσεις, με ειδική μέριμνα ως προς τη θεσμική κατοχύρωση της νομιμότητας παραμονής τους στη χώρα, τη νομική τους εκπροσώπηση και την ανάπτυξη συμπληρωματικών πλαισίων προστασίας, στη βάση των καταγραφόμενων αναγκών επί του πεδίου. Σε αυτά περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, θεσμικές εγγυήσεις ως προς την επάρκεια εκπροσώπησής τους, τις κατάλληλες συνθήκες διαμονής, καθώς και την οικογενειακή ενότητα και τη δυνατότητα επανένωσης, κατά την έννοια της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση και το καθεστώς των αλλοδαπών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, όπως ενσωματώνεται στο εθνικό δίκαιο με τον παρόντα νόμο. ββ) Για τη συνεργασία με συναρμόδια Υπουργεία, τη Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, φορείς της κοινωνίας των πολιτών και άλλους κατά περίπτωση αρμόδιους φορείς, για τη χάραξη και υλοποίηση της ως άνω πολιτικής. γγ) Για την ανάπτυξη συνεργασίας με το τμήμα προστασίας ευπαθών ομάδων της διεύθυνσης κοινωνικής αντίληψης και αλληλεγγύης, ώστε να διασφαλιστεί η πληρότητα και καταλληλότητα των προδιαγραφών κατά τις ακολουθούμενες διαδικασίες, καθώς και η αποτελεσματική εποπτεία του συστήματος διαχείρισης αιτημάτων στέγασης ασυνόδευτων ανηλίκων.

[14] Βλ. http://www.solidaritynow.org/wp-content/uploads/2016/10/ACCOMMODATION_GR.pdf; https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/ΔΕΛΤΙΟ%20ΤΥΠΟΥ_Το%20SolidarityNow%20αγκαλιάζει%20μια%20ιδιαίτερη%20ομάδα%20προσφύγων%20greek.pdf

[15] https://www.sman-athens.org/

[16] Συνέντευξη με την κα. Καζάκου Μ., Κοινωνική Επιστήμονα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), στις 22/05/2018.

[17] Επίσης, στο παρόν εξετάζεται το ρυθμιστικό πλαίσιο για την επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων, με έναρξη την 1η Ιουνίου 2018 όπου αναρτήθηκε προς δημόσια διαβούλευση το σχέδιο νόμου υπό τον τίτλο «Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, Αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας, Ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων, Επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων και άλλες διατάξεις». Μεταξύ άλλων, το σχέδιο νόμου ορίζει ότι αρμόδια αρχή για την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων και των χωρισμένων ανήλικων ορίζεται η Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Αλληλεγγύης του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Ενδεικτικά η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης, η Υπηρεσία Ασύλου και η Ελληνική Αστυνομία αναφέρονται ως φορείς παραπομπής. Επίσης, προβλέπονται η σύσταση Εποπτικού Συμβουλίου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, η ίδρυση Διεύθυνσης Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης και δημιουργούνται ηλεκτρονικά μητρώα ασυνόδευτων ανηλίκων, επαγγελματιών επιτρόπων και δομών φιλοξενίας. Το νομοσχέδιο ορίζει διαδικασία ανάθεσης της διαβίωσης και φροντίδας του ασυνόδευτου ανηλίκου σε ανάδοχους γονείς, σύμφωνα με τις διατάξεις της πρόσφατης νομοθεσίας (Μέτρα για την προώθηση των Θεσμών της Αναδοχής και Υιοθεσίας και άλλες διατάξεις). http://www.opengov.gr/minlab/?p=3934 Βλ. (τελικό): Ν. 4554/2018 https://goo.gl/177rTn

[18] https://www.synigoros.gr/resources/docs/n-4375-2016.pdf

[19] http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2016/02/%CE%91%CE%9D%CE%97%CE%9B%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A4%CE%97%CE%A4%CE%91.pdf

[20] http://www.et.gr/idocs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wFHp_31M9ESQXdtvSoClrL8Gcj1vCVSWhl5MXD0LzQTLf7MGgcO23N88knBzLCmTXKaO6fpVZ6Lx3UnKl3nP8NxdnJ5r9cmWyJWelDvWS_18kAEhATUkJb0x1LIdQ163nV9K--td6SIuQ53-LPNIusHv7uAXLevQ8c9Npyn9cJD6K0SCbRryqGa

Σύμφωνα με το άρθρο 45 του ως άνω νόμου, οι αρμόδιες αρχές, όταν υποβάλλεται αίτηση από ασυνόδευτους ανήλικους, ενεργούν σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 19 του Π.Δ. 220/2007, για το διορισμό επιτρόπου του ανηλίκου. Ο ανήλικος ενημερώνεται αμέσως για το πρόσωπο του επιτρόπου. Ο επίτροπος εκπροσωπεί τον ανήλικο, μεριμνά για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου, καθώς και για την εξασφάλιση κατάλληλης νομικής συνδρομής και εκπροσώπησής του, ενώπιον των αρμοδίων αρχών. Ο επίτροπος ή ασκών τη σχετική πράξη επιτροπείας μεριμνά για την έγκαιρη και προσήκουσα ενημέρωση του ασυνόδευτου ανηλίκου, ιδίως για τη σημασία και τις πιθανές συνέπειες της προσωπικής συνέντευξης, καθώς και για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να προετοιμαστεί για αυτή. Ο επίτροπος ή ο ασκών τη σχετική πράξη επιτροπείας καλείται και δύναται να παρίσταται στην προσωπική συνέντευξη του ανηλίκου και να υποβάλλει ερωτήσεις ή παρατηρήσεις προς διευκόλυνση της διαδικασίας. Κατά τη διενέργεια προσωπικής συνέντευξης μπορεί να κριθεί απαραίτητη η παρουσία του ασυνόδευτου ανηλίκου, παρά την παρουσία του επιτρόπου ή του ασκούντος σχετική πράξη επιτροπείας. Οι χειριστές που διεξάγουν προσωπικές συνεντεύξεις με ασυνόδευτο ανήλικο και λαμβάνουν τις σχετικές αποφάσεις, πρέπει να διαθέτουν τις αναγκαίες γνώσεις σχετικά με τις ειδικές ανάγκες των ανηλίκων και να διενεργούν με τέτοιο τρόπο τη συνέντευξη, ώστε να είναι απόλυτα αντιληπτή από τον αιτούντα, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη την ηλικία του. Επίσης, σύμφωνα με τις παραγράφους 4 έως 8 του άνω άρθρου, η απόφαση απόρριψης της αίτησης ασυνόδευτου ανηλίκου που αρνήθηκε να υποβληθεί σε διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας να μη βασίζεται μόνο στην άρνηση αυτή και μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας προσδιορισμού της ηλικίας, το πρόσωπο που ισχυρίζεται ότι είναι ανήλικο να έχει ανάλογη μεταχείριση ως ανήλικο. Εφόσον από τη διαδικασία για τον προσδιορισμό της ηλικίας δεν προκύψει με ασφάλεια ότι ο αιτών είναι ενήλικος, αυτός αντιμετωπίζεται ως ανήλικος. Το γεγονός ότι ένας ασυνόδευτος ανήλικος έχει αρνηθεί να υποβληθεί σε ιατρική εξέταση δεν εμποδίζει τις Αρχές Απόφασης να λαμβάνουν απόφαση επί της αίτησης. Αιτήσεις διεθνούς προστασίας ασυνόδευτων ανηλίκων εξετάζονται πάντοτε με την κανονική διαδικασία. Η διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού αποτελεί πρωταρχική υποχρέωση.

Σύμφωνα με το άρθρο 46 του ως άνω νόμου, στις περιπτώσεις κράτησης αιτούντων, οι αρμόδιες αρχές, με την επιφύλαξη των διεθνών και εθνικών κανόνων δικαίου που διέπουν την κράτηση, εφαρμόζουν, κατά περίπτωση, τα ακόλουθα: α. Μεριμνούν ώστε οι γυναίκες να κρατούνται σε χώρο χωριστά από τους άντρες και για τον επαρκή σεβασμό της ιδιωτικής ζωής των οικογενειών που κρατούνται. β. Αποφεύγουν την κράτηση των ανήλικων. Ανήλικοι που έχουν χωριστεί από τις οικογένειές τους και ασυνόδευτοι ανήλικοι κατά κανόνα δεν κρατούνται. Σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις, ασυνόδευτοι ανήλικοι οι οποίοι υποβάλουν αίτηση διεθνούς προστασίας ενόσω κρατούνται βάσει των σχετικών διατάξεων των Νόμων 3386/2005 και 3907/2011, παραμένουν υπό κράτηση ως έσχατη λύση και για μόνο λόγο την ασφαλή παραπομπή τους σε κατάλληλες δομές φιλοξενίας ανηλίκων. Η κράτηση επιβάλλεται αποκλειστικά για τον αναγκαίο χρόνο μέχρι την ασφαλή παραπομπή τους και δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 25 μέρες. Σε περίπτωση που, λόγω εξαιρετικών περιστάσεων, όπως η σημαντική αύξηση της εισόδου ασυνόδευτων ανηλίκων, και που, παρά τις εύλογες προσπάθειες των αρμόδιων αρχών δεν έχει καταστεί εφικτή η ασφαλής παραπομπή τους σε κατάλληλες δομές φιλοξενίας, η κράτηση μπορεί να παραταθεί για διάστημα 20 ημερών. Ανήλικοι που έχουν χωριστεί από την οικογένεια τους και ασυνόδευτοι ανήλικοι κρατούνται χωριστά από ενήλικους κρατουμένους. Σε περίπτωση κράτησης ανηλίκων, αυτοί έχουν τη δυνατότητα να ασχολούνται με δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, συμπεριλαμβανομένων των παιχνιδιών και των ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων που αρμόζουν στην ηλικία τους και απρόσκοπτη πρόσβαση στην εκπαίδευση.

Με το Προεδρικό Διάταγμα 22/2017 υιοθετήθηκε ο Οργανισμός του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής. Το άρθρο 21 του εδώ Διατάγματος προβλέπει ότι η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης μεριμνά, μεταξύ άλλων, για τον συντονισμό των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού για την υποβολή προτάσεων και την κατάρτιση ολοκληρωμένων προγραμμάτων ένταξης των μεταναστών, των δικαιούχων διεθνούς προστασίας, των αιτούντων διεθνή προστασία και των ασυνόδευτων ανηλίκων, και την υλοποίησή τους σε συνεργασία με άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς και την κοινωνία των πολιτών. Επίσης, κατά το άρθρο 23, το Τμήμα Επιχειρησιακού Συντονισμού της Διεύθυνσης Προστασίας Αιτούντων Άσυλο και Ελέγχου είναι αρμόδιο, μεταξύ άλλων, για τη συνεργασία με συναρμόδια Υπουργεία, τις αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, και άλλες κατά περίπτωση αρμόδιες εθνικές και τοπικές αρχές, διεθνείς οργανισμούς και κοινωνικούς φορείς για το σχεδιασμό και την υλοποίηση των αρμοδιοτήτων της Διεύθυνσης. Ιδιαίτερη σημασία δίδεται στη συστηματική συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς τους για την παιδική προστασία, προκειμένου να διασφαλίζεται η πληρότητα και καταλληλότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών σε ανηλίκους, ασυνόδευτους και μη, βάσει του εθνικού και ενωσιακού νομικού πλαισίου, όπως ισχύει.

Με το άρθρο 1 της Υπουργικής Απόφασης υπ' αριθμ. 241/2017 μεταβιβάζεται στον Γενικό Γραμματέα Υποδοχής Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής η συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία, ιδίως δε με το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, για τον συντονισμό της άσκησης αρμοδιοτήτων, στο πλαίσιο της προστασίας των ευπαθών ομάδων και ιδιαίτερα των ασυνόδευτων ανηλίκων.

Σχετικά με τη διαπίστωση της ανηλικότητας (age verification), ισχύει η Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. 1982/2016 και πλέον κεντρικό ρόλο στη διαδικασία κατέχει το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ) του Υπουργείου Υγείας.

Βλ. και σημαντικές εξελίξεις εκτός περιόδου που καλύπτει η μελέτη, κατά το έτος 2018[21].

[21] Οδηγία 2013/32 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου – Ν. 4540/2018 (ΦΕΚ 91/τ. Α/22-05-2018) προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας (https://www.synigoros.gr/resources/docs/n4540-2018.pdf). Αριθμ. 31547/9662/13-02-2018 Εγκύκλιος του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης «Σχετικά με την απόδοση ΑΜΚΑ σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας και αιτούντες άσυλο» (https://government.gov.gr/wp-content/uploads/2018/02/%CE%A9%CE%9F3%CE%96465%CE%981%CE%A9-5%CE%996.pdf). Ν. 4538/2018 (ΦΕΚ 85/τ.Α/16-5-2018) «Μέτρα για την προώθηση των Θεσμών της Αναδοχής και Υιοθεσίας και άλλες διατάξεις» (http://collab.lawspot.gr/sites/default/files/mashup/feka/2018/fek-85-2018.pdf). Προσφάτως εισήχθη στην εθνική έννομη τάξη ο νόμος 4540/22.5.2018 υπό τον τίτλο: «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτοϋντων διεθνή προστασία (αναδιατύπωση, L 180/96/29.6.2013) και άλλες διατάξεις - Τροποποίηση του ν. 4251/2014 (Α' 80) για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2014/66/ΕΕ της 15ης Μαΐου 2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών στο πλαίσιο ενδοεταιρικής μετάθεσης - Τροποποίηση διαδικασιών ασύλου και άλλες διατάξεις». Κατά το άρθρο 2 του ως άνω νόμου, «ασυνόδευτος ανήλικος» είναι ο ανήλικος, ο οποίος φθάνει στην Ελλάδα χωρίς να συνοδεύεται από πρόσωπο που ασκεί, σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο, τη γονική του μέριμνα ή την επιμέλεια του ή από ενήλικο συγγενή που ασκεί στην πράξη τη φροντίδα του και για όσο χρόνο η άσκηση των καθηκόντων αυτών δεν έχει ανατεθεί σε κάποιο άλλο πρόσωπο σύμφωνα με το νόμο. Στον ορισμό αυτό περιλαμβάνεται και ο ανήλικος που παύει να συνοδεύεται μετά την είσοδο του στην Ελλάδα. Επίσης, «Εκπρόσωπος ασυνόδευτου ανηλίκου» είναι ο προσωρινός ή οριστικός επίτροπος του ανηλίκου ή το πρόσωπο που ορίζεται από τον αρμόδιο Εισαγγελέα Ανηλίκων ή, όπου δεν υπάρχει Εισαγγελέας Ανηλίκων, από τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών για την προάσπιση των συμφερόντων του ανηλίκου αυτού. Ως εκπρόσωπος κατά το προηγούμενο εδάφιο, μπορεί να οριστεί και ο νόμιμος εκπρόσωπος νομικού προσώπου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Στην τελευταία περίπτωση, ο εκπρόσωπος του νομικού προσώπου μπορεί να εξουσιοδοτήσει άλλο πρόσωπο για την εκπροσώπηση του ανηλίκου κατά τις διαδικασίες του παρόντος. Σύμφωνα με το άρθρο 10 του ανωτέρω νόμου (άρθρο 11 της Οδηγίας 2013/33/ΕΕ), η υγεία, συμπεριλαμβανομένης της ψυχικής υγείας των αιτούντων υπό κράτηση που είναι ευάλωτα άτομα αποτελεί πρωταρχικό μέλημα των αρμόδιων Αρχών. Στις περιπτώσεις κράτησης, οι αρμόδιες Αρχές εξασφαλίζουν τακτική παρακολούθηση και επαρκή υποστήριξη λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη κατάσταση τους, συμπεριλαμβανομένης της υγείας τους και μεριμνούν ώστε: α) Να μην κρατούνται ανήλικοι, παρά μόνο σε έσχατη ανάγκη, πάντα με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον τους, και εφόσον αποδειχθεί ότι δεν μπορούν να εφαρμοστούν εναλλακτικά και λιγότερο περιοριστικά μέτρα. Η κράτηση είναι όσο το δυνατό συντομότερη και καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για την άρση της κράτησης και την παραπομπή σε κέντρα φιλοξενίας κατάλληλα για ανηλίκους και ποτέ σε σωφρονιστικά ιδρύματα. Σε κάθε περίπτωση το διάστημα έως την ολοκλήρωση της διαδικασίας παραπομπής των ανηλίκων σε κέντρα φιλοξενίας δεν μπορεί να υπερβαίνει τις είκοσι πέντε (25) ημέρες. Αν, λόγω εξαιρετικών περιστάσεων, όπως η σημαντική αύξηση του αριθμού των ανηλίκων που εισέρχονται στην ελληνική επικράτεια, παρά τις εύλογες προσπάθειες των αρμόδιων Αρχών, δεν έχει καταστεί εφικτή η ασφαλής παραπομπή των ανηλίκων εντός του ανωτέρω χρονικού διαστήματος των είκοσι πέντε (25) ημερών, η κράτηση μπορεί να παραταθεί για διάστημα είκοσι (20) ημερών. β) Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι να κρατούνται χωριστά από ενήλικες. γ) Οι ανήλικοι να έχουν τη δυνατότητα να ασχολούνται με δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, συμπεριλαμβανομένων των παιχνιδιών και των εκπαιδευτικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων που αρμόζουν στην ηλικία τους. Κατά το άρθρο 20, ως γενική αρχή για τα ευάλωτα πρόσωπα και για την αξιολόγηση των ειδικών αναγκών υποδοχής των ευάλωτων προσώπων, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ειδική κατάσταση των ευάλωτων προσώπων, όπως οι ανήλικοι, ασυνόδευτοι ή μη, χωρισμένοι ανήλικοι, τα άτομα με αναπηρία, διανοητική διαταραχή, ανίατη ή σοβαρή ασθένεια, οι ηλικιωμένοι, οι γυναίκες σε κύηση ή λοχεία, οι μονογονεϊκές οικογένειες με ανήλικα τέκνα, τα θύματα βασανιστηρίων, βιασμού ή άλλης σοβαρής μορφής ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας ή εκμετάλλευσης, τα θύματα ακρωτηριασμού γεννητικών οργάνων και τα θύματα εμπορίας ανθρώπων. Η εκτίμηση του κατά πόσον τα πρόσωπα που εισέρχονται χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις είναι ευάλωτα, γίνεται κατά τη διαδικασία ταυτοποίησής τους κατά το άρθρο 9 του ν. 4375/2016 ανεξάρτητα από την εκτίμηση των αναγκών διεθνούς προστασίας, βάσει του Π.Δ. 141/2013. Οι ειδικές συνθήκες υποδοχής εφαρμόζονται για τα πρόσωπα της παραγράφου 1 αμέσως μετά την υποβολή της αίτησης διεθνούς προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης β` της παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 4375/2016, ειδικά δε για τους ανηλίκους μετά την ταυτοποίηση, και η ειδική κατάσταση των αιτούντων, ακόμη και εάν καταστεί εμφανής σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας εξέτασης αίτησης διεθνούς προστασίας, λαμβάνεται υπόψη καθ` όλη τη διάρκεια της διαδικασίας αυτής, και η εξέλιξη της κατάστασης τους παρακολουθείται συστηματικά. Το άρθρο 22 του ανωτέρω νόμου αναφέρεται εκτεταμένα στην προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων. Ειδικότερα: 1. Οι αρμόδιες Αρχές στα σημεία εισόδου στην Ελληνική Επικράτεια, καθώς και κάθε αρμόδια Αρχή που διαπιστώνει την είσοδο στην Ελληνική Επικράτεια ασυνόδευτου ανηλίκου ή χωρισμένου ανήλικου ενημερώνει αμελλητί την πλησιέστερη εισαγγελική αρχή και την αρμόδια Αρχή για την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων και των χωρισμένων ανήλικων. 2. Η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης είναι υπεύθυνη για την υποδοχή και ταυτοποίηση των ασυνόδευτων ανηλίκων στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης. Στο πλαίσιο αυτό μεριμνά επίσης, μέσω του αρμόδιου Εισαγγελέα, για την άμεση ανάθεση της φροντίδας του χωρισμένου ανηλίκου στον ενήλικο συγγενή του, εφόσον αυτό κρίνεται ότι εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του ανηλίκου. Ο συγγενής ασκεί καθήκοντα εκπροσώπου του ανηλίκου για τις πράξεις που του αναθέτει ρητά ο αρμόδιος Εισαγγελέας. 3. Αρμόδια Αρχή για την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων και των χωρισμένων ανήλικων ορίζεται η Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Αλληλεγγύης του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, η οποία: α. Λαμβάνει αμέσως τα κατάλληλα μέτρα, ώστε να συμμορφώνεται προς τις υποχρεώσεις της, που προβλέπονται στο παρόν και να εξασφαλίζεται η αναγκαία εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων και των χωρισμένων ανήλικων, προκειμένου να διασφαλιστεί η άσκηση των δικαιωμάτων τους, καθώς και η συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στον παρόντα νόμο. Προς τούτο προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για το διορισμό εκπροσώπου μέσω του καθ` ύλην και κατά τόπον αρμόδιου Εισαγγελέα και ενημερώνει αμέσως τον ασυνόδευτο ανήλικο για τον ορισμό του εκπροσώπου του. Σε περίπτωση ορισμού νομικού προσώπου ως εκπροσώπου ορίζεται υποχρεωτικά ένα φυσικό πρόσωπο μέλος αυτού, για να επιτελεί τα καθήκοντα του εκπροσώπου. Η αρμόδια αρχή για την προστασία ασυνόδευτων ανηλίκων και χωρισμένων ανήλικων πραγματοποιεί σε τακτά χρονικά διαστήματα αξιολόγηση της καταλληλότητας των εκπροσώπων, καθώς και της διαθεσιμότητας των αναγκαίων μέσων για την εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων. β. Μεριμνά για την αναζήτηση των μελών της οικογένειας του ασυνόδευτου ανηλίκου και του χωρισμένου ανήλικου, με τη συνδρομή πιστοποιημένων φορέων και οργανώσεων, το συντομότερο δυνατόν αφότου υποβληθεί αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας. Αν υπάρχει κίνδυνος να απειληθεί η ζωή ή η ακεραιότητα του ανηλίκου ή των στενών συγγενών του, ιδίως αν αυτοί διαμένουν στη χώρα καταγωγής, η συλλογή, επεξεργασία και διαβίβαση των πληροφοριών που αφορούν τα εν λόγω πρόσωπα, γίνεται εμπιστευτικά, ώστε να μην διακυβεύεται η ασφάλειά τους. γ. Μεριμνά για την τοποθέτηση ασυνόδευτων ανηλίκων σε ανάδοχες οικογένειες και την εποπτεία τους. δ. Μεριμνά για την παραπομπή και συνοδεία των ασυνόδευτων ανηλίκων σε κέντρα φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων ή σε άλλα κέντρα φιλοξενίας, εφόσον υπάρχουν κατάλληλα διαμορφωμένοι προς τούτο χώροι για όσο χρόνο διαρκεί η παραμονή τους στη χώρα ή έως ότου τοποθετηθούν σε ανάδοχη οικογένεια ή σε εποπτευόμενα διαμερίσματα. Οι μεταβολές του τόπου διαμονής των ασυνόδευτων ανηλίκων περιορίζονται στο ελάχιστο και μόνο εφόσον είναι αναγκαίες. ε. Μεριμνά για τη στέγαση ανηλίκων μαζί με τους ενήλικους συγγενείς τους ή άλλα ενήλικα πρόσωπα κατάλληλα, για να αναλάβουν τη φροντίδα τους, εφόσον αυτό εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον των ανηλίκων και έχουν λάβει χώρα διαδικασίες ανάθεσης της φροντίδας στα πρόσωπα αυτά σύμφωνα με το νόμο. στ. Διασφαλίζει την από κοινού στέγαση και συμβίωση των αδελφών, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία, το φύλο, την ωριμότητα και γενικά το συμφέρον κάθε ανηλίκου. ζ. Μεριμνά για τη φιλοξενία των ασυνόδευτων ανηλίκων που έχουν συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος σε εποπτευόμενα διαμερίσματα, χωρίς να θίγεται η προστασία της ανηλικότητας. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης καθορίζονται οι εποπτεύοντες φορείς, οι ελάχιστες προδιαγραφές και οι προβλεπόμενοι όροι και διαδικασίες για την επιλογή, παραπομπή, διαμονή και ολοκλήρωση της παρεχόμενης φιλοξενίας και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. 4. Το προσωπικό των φορέων που ασχολείται με υποθέσεις ασυνόδευτων ανηλίκων και χωρισμένων ανήλικων διαθέτει και λαμβάνει συνεχώς κατάλληλη κατάρτιση σχετικά με τις ανάγκες των ανηλίκων. Το προσωπικό αυτό δεσμεύεται από κώδικα δεοντολογίας και έχει καθήκον εχεμύθειας για τα προσωπικά δεδομένα των οποίων λαμβάνει γνώση κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του ή επ` ευκαιρία εκτέλεσης αυτών. 5. Ο εκπρόσωπος του ασυνόδευτου ανηλίκου που ορίζεται, σύμφωνα με την περίπτωση α` της παραγράφου 1, πρέπει να έχει τις αναγκαίες γνώσεις και την εμπειρία, ώστε να ασκεί τα καθήκοντά του κατά τρόπο που να διασφαλίζει το βέλτιστο συμφέρον και τη συνολική ευημερία του ανηλίκου. Δεν μπορεί να οριστεί ως εκπρόσωπος, πρόσωπο, τα συμφέροντα του οποίου συγκρούονται ή ενδέχεται να συγκρουστούν με τα συμφέροντα του ασυνόδευτου ανηλίκου. Το πρόσωπο που έχει οριστεί ως εκπρόσωπος αντικαθίσταται από την αρχή της παραγράφου 1 μόνο σε περίπτωση αδυναμίας εκπροσώπησης για πραγματικούς ή νομικούς λόγους. Με τον πρόσφατο νόμο 4538/16.5.2018 θεσμοθετήθηκαν ειδικότερες διατάξεις για τους ασυνόδευτους ανηλίκους σχετικά με μέτρα για την προώθηση των θεσμών της αναδοχής και υιοθεσίας. Ιδίως, το άρθρο 5 προβλέπει ότι το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) τηρεί Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων, στο οποίο εγγράφονται υποχρεωτικά όλοι οι ανήλικοι που τοποθετούνται σε μονάδες παιδικής προστασίας και φροντίδας ή πρόκειται να τοποθετηθούν σε ανάδοχο γονέα με δικαστική απόφαση ή με εισαγγελική διάταξη ή με σύμβαση ή με τις διατάξεις του άρθρου 18 του παρόντος ή πρόκειται να υιοθετηθούν. Κάθε μονάδα παιδικής προστασίας και φροντίδας, που λειτουργεί ως νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, υποχρεούται να τηρεί Ειδικό Μητρώο Ανηλίκων, στο οποίο αναγράφονται μέσα σε σαράντα οκτώ (48) ώρες από την άφιξη του ανηλίκου τα εξής στοιχεία: α. το ονοματεπώνυμο του ανηλίκου, τα διαθέσιμα για την ταυτοποίησή του στοιχεία,όπως ημερομηνία γέννησης, φύλο, ιθαγένεια, καθώς και η κατάσταση της υγείας του, εφόσον τα στοιχεία αυτά βρίσκονται στη διάθεση της αρμόδιας για την αναγραφή αρχής, β. το ονοματεπώνυμο των φυσικών γονέων του ανηλίκου και ενός συγγενή εξ αίματος έως τρίτου βαθμού, του ασκούντος τη γονική μέριμνα του ανηλίκου ή την επιμέλειά του ή του επιτρόπου που έχει οριστεί, καθώς και η κατάσταση της υγείας των φυσικών γονέων, το επάγγελμα, η κατοικία και τα διαθέσιμα για την ταυτοποίησή τους στοιχεία, όπως ημερομηνία γέννησης, φύλο, ιθαγένεια, εφόσον αυτά βρίσκονται στη διάθεση της αρμόδιας για την αναγραφή αρχής. Για τα ασυνόδευτα ανήλικα, καταγράφεται οποιοδήποτε έγγραφο, από το οποίο προκύπτει κάποιο στοιχείο της ταυτότητάς τους, της ηλικίας ή της καταγωγής

Ε3.β. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τυχόν **προγραμματισμένες αλλαγές** στη νομοθεσία/πολιτική/πρακτική σχετικά με τη φροντίδα/ένταξη/επιστροφή ασυνόδευτων ανηλίκων που βρίσκονται υπό εξέλιξη/που προωθούνται.

Προγραμματισμένες αλλαγές στην πρακτική είναι το εθνικό εκπαιδευτικό πλάνο του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) σε συνεργασία με φορείς της κοινωνίας των πολιτών και διεθνείς οργανισμούς με σκοπό την υποστήριξη και εκπαίδευση επαγγελματιών που εργάζονται σε δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων και η έναρξη του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς (ΕΜΑ) για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων που θα διαχειρίζεται το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ). Προγραμματισμένη νομοθετική ρύθμιση αποτελεί το σχέδιο νόμου που αναρτήθηκε προς δημόσια διαβούλευση του σχέδιου νόμου την 1η Ιουνίου 2018, για την επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων με την ανάρτηση, υπό τον τίτλο «Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, Αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας, Ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων, Επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων και άλλες διατάξεις». Μεταξύ άλλων, το σχέδιο νόμου ορίζει ότι αρμόδια αρχή για την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων και των χωρισμένων ανήλικων ορίζεται η Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Αλληλεγγύης του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Ασυνόδευτος ανήλικος είναι ο ανήλικος, ο οποίος φθάνει στην Ελλάδα χωρίς να συνοδεύεται από πρόσωπο που ασκεί, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, τη γονική του μέριμνα ή την επιμέλειά του ή χωρίς να συνοδεύεται από ενήλικο συγγενή που ασκεί στην πράξη τη φροντίδα του και για όσο χρόνο η άσκηση των καθηκόντων αυτών δεν έχει ανατεθεί σε κάποιο άλλο πρόσωπο σύμφωνα με το νόμο. Στον ορισμό αυτό περιλαμβάνεται και ο ανήλικος που παύει να συνοδεύεται μετά την είσοδό του στην Ελλάδα. Χωρισμένος από την οικογένειά του ανήλικος ή χωρισμένος ανήλικος είναι ο ανήλικος ο οποίος φθάνει στην Ελλάδα, χωρίς να συνοδεύεται από πρόσωπο που ασκεί τη γονική του μέριμνα σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία ή χωρίς να συνοδεύεται από άλλο πρόσωπο στο οποίο αυτή έχει ανατεθεί σύμφωνα με το νόμο, αλλά συνοδεύεται από ενήλικο συγγενή που ασκεί στην πράξη τη φροντίδα του. Ως φορείς παραπομπής ενδεικτικά αναφέρονται η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης, η Υπηρεσία Ασύλου και η Ελληνική Αστυνομία. Επίσης, προβλέπονται η σύσταση Εποπτικού Συμβουλίου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, η ίδρυση Διεύθυνσης Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης και δημιουργούνται ηλεκτρονικά μητρώα ασυνόδευτων ανηλίκων, επαγγελματιών επιτρόπων και δομών φιλοξενίας. Το νομοσχέδιο ορίζει διαδικασία ανάθεσης της διαβίωσης και φροντίδας του ασυνόδευτου ανηλίκου σε ανάδοχους γονείς, σύμφωνα με τις διατάξεις της πρόσφατης νομοθεσίας (Μέτρα για την προώθηση των Θεσμών της Αναδοχής και Υιοθεσίας και άλλες διατάξεις). [Βλ. (τελικό): Ν. 4554/2018 https://goo.gl/177rTn].

Σύμφωνα με το ενημερωτικό δελτίο για το προσφυγικό – μεταναστευτικό του Ιουνίου 2018, του Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, 49 Δομές Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων συνολικής δυναμικότητας 1.101 θέσεων βρίσκονται σε λειτουργία στα νησιά (Λέσβο, Χίο, Σάμο, Κρήτη) και στην ηπειρωτική χώρα (Αττική, Πελοπόννησο, Δυτική Ελλάδα, Ήπειρο, Δυτική, Κεντρική και Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, Θεσσαλία και Κεντρική Ελλάδα)[22].

Αυτή τη περίοδο βρίσκεται σε εξέλιξη η προκήρυξη-πρόσκληση του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης για τη δημιουργία συνολικά 2.000 μόνιμων θέσεων φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων. Με το νέο νόμο 4538/2018, «Μέτρα για την προώθηση των Θεσμών της Αναδοχής και Υιοθεσίας και άλλες διατάξεις», στο Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων που θα τηρείται στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), θα περιλαμβάνονται και οι ασυνόδευτοι ανήλικοι. Επίσης, σε νομοσχέδιο του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης που βρίσκεται στη διαδικασία διαβούλευσης, περιλαμβάνεται η ίδρυση Διεύθυνσης Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) και δημιουργούνται ηλεκτρονικά μητρώα Ασυνόδευτων Ανηλίκων, Επαγγελματιών Επιτρόπων και Δομών Φιλοξενίας. Ορίζεται επίσης η διαδικασία ανάθεσης της διαβίωσης και φροντίδας του ασυνόδευτου ανηλίκου σε ανάδοχους γονείς, σύμφωνα με τις διατάξεις της πρόσφατης νομοθεσίας[23].

Αναφορικά με τις πρακτικές για τη φροντίδα και την ένταξη ασυνόδευτων ανηλίκων, η ΜΚΟ ΜΕΤΑδραση στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «Υποστηριζόμενη Αυτόνομη Διαβίωση για ασυνόδευτους ανηλίκους» προσφέρει μια εναλλακτική μορφή φροντίδας στην ομάδα – στόχο, ηλικίας 16 έως 18, κάθε υπηκοότητας - αναγνωρισμένοι πρόσφυγες ή αιτούντες άσυλο. Το πρόγραμμα προσφέρει ασφαλή στέγαση, υπηρεσίες που καλύπτουν το σύνολο των βασικών αναγκών των ανηλίκων (εκπαίδευση, υγεία, ψυχοκοινωνική ανάπτυξη, νομική συνδρομή, διερμηνεία, κ.λπ.) καθώς και το κατάλληλο επίπεδο φροντίδας και εποπτείας. Επίσης, τους προσφέρεται ενίσχυση αναφορικά με τη χάραξη στόχων, την αυτοπεποίθηση και τη δυνατότητα αυτοσυντήρησης, την ανάπτυξη της προσωπικότητας και των δεξιοτήτων των παιδιών, με στόχο την ομαλή μετάβαση στην ενηλικίωση και την ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία. Τα διαμερίσματα υποστηριζόμενης αυτόνομης διαβίωσης της ΜΕΤΑδρασης πλαισιώνονται από μια διεπιστημονική ομάδα, η οποία είναι στελεχωμένη με κοινωνικό λειτουργό, ψυχολόγο και φροντιστές που στηρίζουν ψυχοκοινωνικά τους ανηλίκους και βοηθούν στη σταδιακή αυτονόμησή τους.

τους, εφόσον αυτό βρίσκεται στη διάθεση της αρμόδιας για την αναγραφή αρχής. Επιπροσθέτως, σύμφωνα με το άρθρο 7 του ανωτέρω νόμου, το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) τηρεί Εθνικό Μητρώο Εγκεκριμένων Αναδοχών Ανηλίκων στο οποίο καταχωρίζονται τα απολύτως αναγκαία στοιχεία, τα οποία καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και τα οποία σχετίζονται με την αναδοχή ανηλίκων. Κάθε φορέας εποπτείας της αναδοχής υποχρεούται να τηρεί Ειδικό Μητρώο για τις αναδοχές τις οποίες εποπτεύει και να αποστέλλει τα στοιχεία της παραγράφου 3, μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την ημερομηνία ανάληψης εποπτείας στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) για εγγραφή τους στο Εθνικό Μητρώο της παραγράφου 1. Κάθε ανάδοχος γονέας οφείλει να ενημερώνει αμελλητί για οποιαδήποτε μεταβολή σχετικά με τα στοιχεία της παραγράφου 1 τον αρμόδιο φορέα εποπτείας, ο οποίος υποχρεούται ανά εξάμηνο να αποστέλλει τις μεταβολές στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ). Στα Ειδικά Μητρώα Εγκεκριμένων Αναδοχών Ανηλίκων καταγράφονται τα στοιχεία των Μητρώων των άρθρων 5 και 6 καθώς και τα εξής: α. τα στοιχεία του αρμόδιου φορέα εποπτείας του άρθρου 13, β. ο αριθμός πρωτοκόλλου της κοινωνικής έκθεσης της παραγράφου 4 του άρθρου 10 και της παραγράφου 2 του άρθρου 11, γ. για τα ορφανά, η ληξιαρχική πράξη θανάτου των γονέων και η βεβαίωση της αρμόδιας αρχής ότι η επιμέλεια του τέκνου δεν έχει ανατεθεί σε άλλο φυσικό πρόσωπο. Για τα τέκνα μονογονεϊκών οικογενειών, αντίγραφο της αίτησης του φυσικού γονέα σύμφωνα με το άρθρο 1532 ΑΚ. Για τα εγκαταλελειμμένα και από τους δύο γονείς ή έκθετα ή κακοποιημένα ή παραμελημένα τέκνα, οποιοδήποτε δημόσιο έγγραφο ή άλλο αποδεικτικό στοιχείο αρμόδιου οργάνου από το οποίο να προκύπτει το γεγονός της εγκατάλειψης ή έκθεσης ή κακοποίησης ή παραμέλησης του ανηλίκου. Για τα ασυνόδευτα ανήλικα, οποιοδήποτε έγγραφο από το οποίο να προκύπτει κάποιο στοιχείο της ταυτότητας, της ηλικίας ή της καταγωγής τους. Τα ανωτέρω στοιχεία καταγράφονται, εφόσον βρίσκονται στη διάθεση της αρμόδιας αρχής.

[22] http://mindigital.gr/attachments/article/2387/EN%CE%97%CE%9C%CE%95%CE%A1%CE%A9%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%20%CE%94%CE%95%CE%9B%CE%A4%CE%99%CE%9F_%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%A3%CE%A6%CE%A5%CE%93%CE%99%CE%9A%CE%9F(2).pdf

[23] http://mindigital.gr/attachments/article/2387/EN%CE%97%CE%9C%CE%95%CE%A1%CE%A9%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%20%CE%94%CE%95%CE%9B%CE%A4%CE%99%CE%9F_%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%A3%CE%A6%CE%A5%CE%93%CE%99%CE%9A%CE%9F(2).pdf

Με κεντρικό φορέα υλοποίησης την Αναπτυξιακή Ηρακλείου προχώρησαν οι φορείς της Κρήτης στην φιλοξενία 2.000 προσφύγων στο νησί από το 2017 (Δήμοι Ηρακλείου, Χανίων και Σητείας). Η Αναπτυξιακή Ηρακλείου θα έχει την ευθύνη για το Ηράκλειο και συνολικά για το νησί ενώ ακόμα τρεις φορείς θα αναλάβουν την υποστήριξη του έργου. Η Αναπτυξιακή Ηρακλείου σε συνεργασία με την Εκπαιδευτική Αναπτυξιακή Πλοηγός στο πλαίσιο της υλοποίησης έργου με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, μισθώνει διαμερίσματα στο Ηράκλειο για την προσωρινή στέγαση προσφύγων[24].

Το Πρόγραμμα που ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2018 υλοποιείται με τη στήριξη και χρηματοδότηση της UNICEF, τη σημαντική συμβολή των Εισαγγελέων Ανηλίκων και Πρωτοδικών και του Δικτύου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων της ΜΕΤΑδρασης, καθώς και με τη συνεργασία του ΕΚΚΑ[25].Επίσης, η ΜΚΟ ΑΡΣΙΣ, υλοποιεί το Πιλοτικό Πρόγραμμα ολιστικής υποστήριξης και φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων προσφύγων, 15 στο σύνολο, σε Δομή Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων που λειτουργεί στο κέντρο της Αθήνας και είναι αποτέλεσμα της συνεργασίας μεταξύ της ΜΚΟ ΑΡΣΙΣ – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων και του The Home Project. Το πρόγραμμα αυτό έχει στόχο να δώσει σε ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο, τη δυνατότητα ένταξης σε ένα πλαίσιο ολιστικής υποστήριξης, στοχεύοντας στην ενίσχυση της αυτονόμησης τους μετά την ενηλικίωση. Οι φιλοξενούμενοι στη συγκεκριμένη δομή θα βρίσκονται οργανικά διασυνδεδεμένοι με τα Safe Zones προέλευσής τους και συγκεκριμένα με τα Safe Zones του Σχιστού και της Θήβας (λειτουργούν από την ΑΡΣΙΣ με τη στήριξη της UNICEF και τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής).Η Ομάδα – στόχος θα παρακολουθεί/συμμετέχει σε:

- σχολικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα,
- ψυχοκοινωνική υποστήριξη
- νομική υποστήριξη
- δραστηριότητες δημιουργικής απασχόλησης στην κοινότητα,
- αθλητικές δραστηριότητες,
- επισκέψεις σε μουσεία και κινηματογράφο,
- εκδρομές και συμμετοχή σε στέκι με άλλους ανήλικους έφηβους, πάντα συνοδευόμενοι από πρόσωπο αναφοράς του ξενώνα

Η συγκεκριμένη πιλοτική Δομή Φιλοξενίας και η εφαρμογή της συνιστά μια πρώτη έμπρακτη διερεύνηση νέων καινοτόμων δυνατοτήτων και πρακτικών, με αντικείμενο την ενεργή κοινωνικοποίηση ενός πολυσύνθετα ευάλωτου πληθυσμού[26].Συνεχίζοντας, στο πλαίσιο μιας κοινής προσπάθειας, το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα για την Ένταξη και τη Μετανάστευση (European Programme for Integration and Migration - EPIM) και 11 άλλα Ευρωπαϊκά Ιδρύματα, μεταξύ των οποίων το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, το Ίδρυμα Μποδοσάκη και το Κοινωφελές Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση, υλοποιούν ένα χρηματοδοτικό πρόγραμμα για τη παροχή βοήθειας σε ασυνόδευτα παιδιά και νέους στην Ελλάδα. Το πρόγραμμα αποτελεί τμήμα της πανευρωπαϊκής πρωτοβουλίας «Ποτέ Μόνος – Κτίζοντας το μέλλον μας με παιδιά και νέους που φθάνουν στην Ευρώπη». Το χρηματοδοτικό πρόγραμμα του EPIM υποστηρίζει τους Οργανισμούς Κοινωνικής Αλληλεγγύης, στους εξής άξονες:

- ΤΑΥΤΟΠΟΙΗΣΗ: Κατασκευή ασφαλών δομών και δικτύων στα σημεία άφιξης και ενίσχυση των μηχανισμών ταυτοποίησης στα κέντρα υποδοχής και τις κύριες πόλεις διέλευσης.
- ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ: Παροχή εναλλακτικών προτάσεων για την κράτηση, με την παροχή βιώσιμων δομών διέλευσης. Προώθηση εξατομικευμένης υποστήριξης και προστασίας μέσω της ανάπτυξης και της βελτίωσης του συστήματος επιτροπείας ανηλίκων οι οποίοι περνούν από την Ελλάδα ή εγκαθίστανται στη χώρα.
- ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ: Αύξηση της ενημέρωσης γύρω από ζητήματα που αφορούν τους ασυνόδευτους ανηλίκους, με στόχο την ένταση της προσοχής που τους δίνεται και την αποφυγή παρερμηνειών ή παρεξηγήσεων.

Το εν λόγω χρηματοδοτικό Πρόγραμμα, ύψους 450.000ευρώ την περίοδο 2016-2017, περιελάμβανε τις εξής δράσεις:

- «Ανταποκρινόμενοι στις ανάγκες των ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένειά τους ανηλίκων κοριτσιών, σε δυναμικό περιβάλλον και με ολοκληρωμένο μοντέλο παρέμβασης» το οποίο καθοδηγείται από την ΜΚΟ PRAKSIS.
- «Ακολουθώντας τα Βήματά τους», με επικεφαλής τη ΜΚΟ FAROS.
- «Ενισχύοντας το Δίκτυο Προστασίας: Ένα σχέδιο επιτροπείας για τα ασυνόδευτα παιδιά» με επικεφαλής τη ΜΕΤΑδράση[27].

Ε4. Ποια είναι τα **καθεστώτα** που τυπικά χορηγεί το Κράτος(Μέλος) σας σε ασυνόδευτους ανήλικους και υπό ποιες συνθήκες (π.χ. άσυλο, ανθρωπιστική προστασία, προσωρινό/καθεστώς ανοχής κ.λπ.); Παρακαλείσθε <u>να μην</u> παράσχετε λεπτομέρειες σχετικά με τις διαφορετικές διαδικασίες καθορισμού του καθεστώτος(δεδομένου ότι αυτό δεν αποτελεί το αντικείμενο της μελέτης), αλλά ποια καθεστώτα προκύπτουν για τους ασυνόδευτους ανήλικους.

- Προσφυγικό καθεστώς
- Επικουρική προστασία

Ε5.α. Παρακαλείστε να παράσχετε τυχόν περαιτέρω ποιοτικές πληροφορίες που είναι διαθέσιμες στο κράτος (μέλος) σας σχετικά με τα **χαρακτηριστικά των ασυνόδευτων ανηλίκων**, ως εξής:

- Είναι οι ασυνόδευτοι ανήλικοι **ως επί το πλείστον κοντά στην ηλικία της ενηλικίωσης** όταν εκδίδεται τελική απόφαση σχετικά με την αίτησή τους για άσυλο/άλλο καθεστώς ή (πολύ) νεότεροι;

Η πλειονότητα των αναγνωρισμένων ασυνόδευτων ανηλίκων που διαμένουν στην Ελλάδα όταν εκδίδεται η τελική απόφαση σχετικά με την αίτησή τους για διεθνή προστασία είναι μεταξύ 15 και 17 ετών.

[24] Βλ. http://www.efsyn.gr/arthro/meso-tis-anaptyxiakis-irakleioy-i-filoxenia-prosfygon-stin-kriti; http://www.efsyn.gr/arthro/paradeigma-i-kriti-sti-filoxenia-prosfygon-eftasan-akoma-262 http://estia.unhcr.gr/el/synergates/ και http://www.anher.gr
[25] http://metadrasi.org/campaigns/supported-semi-independent-living/
[26] http://arsis.gr/pilotiko-programma-olistikis-ypostirixis-ke-filoxenias-asynodefton-anilikon-prosfygon/
[27] http://www.latsis-foundation.org/ell/news/stirizodas-asynodefta-paidia-kai-neous-stin-ellada/2016

- Είναι **αγόρια ή κορίτσια** κυρίως;

Κατά συντριπτική πλειονότητα είναι αγόρια. Σύμφωνα με το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), έως τις 15 Μαΐου του 2018 το 96% των ασυνόδευτων ανηλίκων ήταν αγόρια και το 4% κορίτσια[28].

- Είναι **επανεγκατεστημένοι και/ή μετεγκατεστημένοι** οι ασυνόδευτοι ανήλικοι των οποίων το δικαίωμα διαμονής στο Κράτος (Μέλος) έχει καθοριστεί;

Όχι, καθώς η Ελλάδα αποτελεί κυρίως χώρα εισόδου και όχι χώρα επανεγκατάστασης ή μετεγκατάστασης[29].

- Παρακαλείσθε να παράσχετε τυχόν άλλες διαθέσιμες ποιοτικές πληροφορίες *που δεν καλύπτονται ανωτέρω*, για παράδειγμα, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι που δεν παρουσιάζονται στις Αρχές κ.λπ.:

Σχετικά με την παροχή πληροφοριών (ενημερωτικό υλικό, π.χ. βίντεο, φυλλάδια, φυλλάδια κ.λπ.), εκδόθηκαν το ενημερωτικό φυλλάδιο της Υπηρεσίας Ασύλου μεταφρασμένο σε 18 γλώσσες, με τίτλο: «Βασικές πληροφορίες για τους αιτούντες διεθνή προστασία στην Ελλάδα»[30]και το φυλλάδιο για ασυνόδευτους ανηλίκους σε 6 γλώσσες «Είμαι κάτω από 18 και αναζητώ άσυλο στην Ελλάδα»[31]. Παράλληλα, το φυλλάδιο της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης βρίσκεται προς επικαιροποίηση.

[28] Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), Επικαιροποιημένη κατάσταση: Ασυνόδευτα Ανήλικα (Α.Α.) στην Ελλάδα 15 Μαΐου 2018. Διαθέσιμο στο: https://www.e-pronoia.gr/sites/default/files/gr_ekka_dashboard_15-5-2018.pdf
[29] Επίσης, λόγω ενός αριθμού καταδικαστικών αποφάσεων του Ευρωπαϊκου Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου που κατά της Ελλάδας σε θέματα μεταχείρισης αιτούντων άσυλο, ορισμένα κράτη της ΕΕ έχουν αναστείλει την επιστροφή αιτούντων άσυλο κατ' εφαρμογή του Κανονισμού ΕΚ 604/2013 «Δουβλίνου ΙΙΙ».
[30] http://asylo.gov.gr/?page_id=159
[31] http://asylo.gov.gr/?page_id=6210

Ε5.β. Παρακαλείσθε να συμπληρώσετε το αρχείο Excel στο Παράρτημα 1 (συμπεριλαμβανομένων δεδομένων καθώς και μεταδιδόμενων) εάν υπάρχουν διαθέσιμα **εθνικά στατιστικά στοιχεία** σχετικά με:

- Τον συνολικό αριθμό των αιτήσεων ασύλου ασυνόδευτων ανηλίκων που έχουν γίνει αποδεκτές/απορρίφθηκαν κατά την περίοδο 2014-2016 και, εφόσον είναι διαθέσιμα, το πρώτο εξάμηνο του 2017, κατά περίπτωση αναλυτικά κατά φύλο/χώρα καταγωγής του ανηλίκου ·
- Τον συνολικό αριθμό των αδειών παραμονής που χορηγούνται σε ασυνόδευτους ανηλίκους για λόγους όπως άσυλο, η ανθρωπιστική προστασία κ.λπ. κατά την περίοδο 2014-2016 και, εάν είναι διαθέσιμα, το πρώτο εξάμηνο του 2017, κατά περίπτωση αναλυτικά κατά φύλο/χώρα καταγωγής του ανηλίκου.
- Τον συνολικό (εκτιμώμενο) αριθμό των ασυνόδευτων ανηλίκων που δεν ζητούν άσυλο και των αντίστοιχων καθεστώτων τους, π.χ. όσοι εισήλθαν παράνομα και θύματα εμπορίας ανθρώπων κ.λπ. κατά την περίοδο 2014-2016 και, όπου είναι διαθέσιμα, κατά το πρώτο εξάμηνο του 2017, κατά περίπτωση αναλυτικά κατά ηλικία/φύλο/χώρα καταγωγής του ανηλίκου ·
- Τον συνολικό αριθμό των ασυνόδευτων ανηλίκων για τους οποίους έχουν εκδοθεί προσωρινά/εναλλακτικά καθεστώτα, καθεστώς ανοχής κ.λπ. κατά την περίοδο 2014-2016 και, εφόσον είναι διαθέσιμα, το πρώτο εξάμηνο του 2017, κατά περίπτωση αναλυτικά κατά φύλο/χώρα καταγωγής του ανηλίκου
- Εάν είναι διαθέσιμα, δεδομένα σχετικά με συγκεκριμένα αποτελέσματα ένταξης για ασυνόδευτους ανήλικους κατά την περίοδο 2014-2016 και, εάν είναι διαθέσιμα, το πρώτο εξάμηνο του 2017, κατά περίπτωση αναλυτικά κατά ηλικία/φύλο/χώρα καταγωγής του ανηλίκου (π.χ. ασυνόδευτοι ανήλικοι που εγγράφονται στη πρωτοβάθμια/δευτεροβάθμια εκπαίδευση, πρακτική εξάσκηση/πρακτική άσκηση, κατάρτιση, σε προγράμματα για αγορά εργασίας ή οποιαδήποτε άλλα στοχευμένα μέτρα ασυνόδευτοι ανήλικοι που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς μαθήματα ένταξης πολιτών ασυνόδευτοι ανήλικοι που είναι εγγεγραμμένοι σε ενώσεις αναψυχής (πχ ομοσπονδία ποδοσφαίρου/κρίκετ, περιπτώσεις επιτυχούς οικογενειακής επανένωσης που αφορούν ασυνόδευτους ανηλίκους). Εάν τέτοια στοιχεία δεν είναι διαθέσιμα, παραθέστε παρακάτω τυχόν υπάρχουσες ποιοτικές πληροφορίες σχετικά με τα αποτελέσματα για τους ασυνόδευτους ανηλίκους.
- Τον συνολικό αριθμό ασυνόδευτων ανηλίκων με πραγματοποιήσιμες αποφάσεις επιστροφής ή/και αριθμό ασυνόδευτων ανηλίκων που επέστρεψαν (μέσω εθελοντικών και αναγκαστικών επιστροφών), συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων σχετικά με τα προγράμματα AVR (R) που απευθύνονται σε ασυνόδευτους ανήλικους κατά την περίοδο 2014-2016 και, το ήμισυ του 2017, αν είναι δυνατόν, αναλυτικά κατά ηλικία/φύλο/χώρα καταγωγής του ανηλίκου ·
- Τον συνολικό (εκτιμώμενο) αριθμό των ασυνόδευτων ανηλίκων που εκπίπτουν/φεύγουν από κάποια φροντίδα/επιτροπεία και/ή μετά από απόφαση επιστροφής, αν είναι δυνατόν, αναλυτικά κατά ηλικία/φύλο/χώρα καταγωγής του ανηλίκου.

Παρακαλείσθε να μην συμπεριλάβετε εδώ τα στοιχεία της Eurostat που αναφέρονται ανωτέρω, δεδομένου ότι οι πληροφορίες αυτές είναι διαθέσιμες δημοσίως και συνεπώς μπορούν να αναλυθούν κεντρικά για τη Συνθετική Έκθεση.

Στατιστικά Στοιχεία Υπηρεσίας Ασύλου (από 07/06/2013 έως 31/12/2017)

Πίνακας 1: Αιτήσεις Ασύλου – Γενική Αποτύπωση

Αιτήσεις Ασύλου - Γενική αποτύπωση										
	2013	Μεταβολή % (2013-2014)	2014	Μεταβολή % (2014-2015)	2015	Μεταβολή % (2015-2016)	2016	Μεταβολή % (2016-2017)	2017	Σύνολο
Σύνολο	4814		9431		13188		51061		58661	137155
Μηνιαίος Μέσος Όρος	688	14.3% ↑	786	39.8% ↑	1099	287.2% ↑	4255	14.9% ↑	4888	2494

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017, Ημ/νία αναθεώρησης: 22/01/2018 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο http://goo.gl/Ng3XaP).

Πίνακας 2: Αιτήσεις Ασύλου – Φύλο και Ηλικία

Αιτήσεις Ασύλου - Φύλο και ηλικία																					
	2013			2014			2015			2016			Δεκέμβριος 2017			2017			Σύνολο		
Διάστημα Ηλικίας	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο
0-13	255	182	437	388	306	694	919	792	1711	7684	7105	14789	511	390	901	7620	6726	14346	16866	15111	31977
14-17	272	37	309	569	84	653	608	168	776	3535	1389	4924	349	65	414	4350	1094	5444	9334	2772	12106
18-34	2370	600	2970	5171	921	6092	6198	1466	7664	15282	6593	21875	1465	521	1986	21477	7165	28642	50498	16745	67243
35-64	748	338	1086	1510	460	1970	2098	856	2954	5356	3796	9152	435	215	650	6572	3420	9992	16284	8870	25154
65 και άνω	7	5	12	7	15	22	35	48	83	144	177	321	10	10	20	107	130	237	300	375	675
Σύνολο	3652	1162	4814	7645	1786	9431	9858	3330	13188	32001	19060	51061	2770	1201	3971	40126	18535	58661	93282	43873	137155
Ασυνόδευτοι ανήλικοι (συμπ/νονται στο ανωτέρω σύνολο)	177	12	189	385	35	420	332	51	383	1663	314	1977	43	3	46	2147	128	2275	4704	540	5244

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017, Ημ/νία αναθεώρησης: 22/01/2018 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο http://goo.gl/Ng3XaP).

Πίνακας 3: Αιτήσεις Ασύλου – Τοποθεσία Καταγραφής

Αιτήσεις Ασύλου - Τοποθεσία Καταγραφής							
	2013	2014	2015	2016	Δεκέμβριος 2017	2017	Σύνολο
ΑΤΤΙΚΗ	4398	6357	7830	14141	572	8839	**41565**
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	0	412	1191	11411	388	7626	**20640**
ΛΕΣΒΟΣ	30	209	692	5093	1196	11952	**17976**
ΧΙΟΣ	0	0	0	3395	328	6513	**9908**
ΘΡΑΚΗ	166	900	829	4459	88	2040	**8394**
ΣΑΜΟΣ	0	0	0	2433	475	5116	**7549**
ΠΕΙΡΑΙΑΣ	0	0	0	2473	66	3977	**6450**
ΑΛΙΜΟΣ	0	0	0	3141	107	3258	**6399**
ΑΜΥΓΔΑΛΕΖΑ	98	606	588	451	136	1543	**3286**
ΡΟΔΟΣ	0	454	803	931	43	699	**2887**
ΚΩΣ	0	0	0	686	142	1698	**2384**
ΦΥΛΑΚΙΟ	122	399	412	448	101	955	**2336**
ΛΕΡΟΣ	0	0	0	871	53	1389	**2260**
ΠΑΤΡΑ	0	54	265	414	54	987	**1720**
ΞΑΝΘΗ	0	40	578	386	53	689	**1693**
ΚΟΡΙΝΘΟΣ	0	0	0	324	131	1065	**1389**
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	0	0	0	4	38	315	**319**
Σύνολο	**4814**	**9431**	**13188**	**51061**	**3971**	**58661**	**137155**

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017, Ημ/νία αναθεώρησης: 22/01/2018 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο http://goo.gl/Ng3XaP).

Πίνακας 4: Αιτήσεις Ασύλου – Χώρες προέλευσης

Αιτήσεις Ασύλου - Χώρες προέλευσης								
	2013	2014	2015	2016	Δεκέμβριος 2017	2017	Σύνολο	%
ΣΥΡΙΑ	252	773	3490	26673	979	16396	**47584**	34.7%
ΠΑΚΙΣΤΑΝ	610	1618	1822	4693	659	8923	**17666**	12.9%
ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ	803	1709	1720	4366	541	7567	**16165**	11.8%
ΙΡΑΚ	107	174	661	4811	625	7924	**13677**	10.0%
ΑΛΒΑΝΙΑ	419	569	1003	1420	205	2450	**5861**	4.3%
ΜΠΑΝΓΚΛΑΝΤΕΣ	230	633	738	1215	81	1383	**4199**	3.1%
ΙΡΑΝ	131	361	241	1096	75	1316	**3145**	2.3%
ΓΕΩΡΓΙΑ	342	350	386	687	90	1107	**2872**	2.1%
ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ	17	74	60	852	52	1311	**2314**	1.7%
ΑΙΓΥΠΤΟΣ	255	280	342	334	31	970	**2181**	1.6%
ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	1648	2890	2725	4914	633	9314	**21491**	15.7%
Σύνολο	**4814**	**9431**	**13188**	**51061**	**3971**	**58661**	**137155**	100.0%

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017, Ημ/νία αναθεώρησης: 22/01/2018 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο http://goo.gl/Ng3XaP).

Πίνακας 5: Διαδικασίες Α' Βαθμού - Γενική Αποτύπωση

Διαδικασίες Α' Βαθμού - Γενική αποτύπωση							
	2013	2014	2015	2016	Δεκέμβριος 2017	2017	Σύνολο
Προσφυγικό καθεστώς	229	1223	3647	2452	969	9323	16874
Επικουρική Προστασία	93	487	347	249	143	1041	2217
Απορριπτικές Ουσίας	1754	4254	4434	6589	998	12149	29180
Αποφάσεις Απαράδεκτου	261	1453	2019	15241	404	22497	41471
α) λόγω της εφαρμογής της αρχής της ασφαλούς τρίτης χώρας (Διαδικασίες επανεισδοχής)				1312	39	919	
β) λόγω αποδοχής από άλλο Κ-Μ (Κανονισμός Δουβλίνου)				2070	313	8330	
γ) λόγω αποδοχής από άλλο Κ-Μ (Πρόγραμμα Μετεγκατάστασης)				11000	2	12323	
δ) επί των μεταγενέστερων αιτήσεων				775	50	915	
ε) για τυπικούς λόγους				84		10	
Διακοπές – Παραιτήσεις[1]	243	1078	2375	2387	644	6989	13072
Σύνολο	2580	8495	12822	26918	3158	51999	102814
Μηνιαίος Μέσος όρος	369	708	1069	3513		6772	2603
Ποσοστό αναγνώρισης (%)[2]	15.5%	28.7%	47.4%	29.1%	52.7%	46.0%	39.6%

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017, Ημ/νία αναθεώρησης: 22/01/2018 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο http://goo.gl/Ng3XaP).

Πίνακας 6: Διαδικασίες Α' Βαθμού – Ασυνόδευτοι ανήλικοι

Διαδικασίες Α' Βαθμού - Ασυνόδευτοι ανήλικοι																					
	2013			2014			2015			2016			Δεκέμβριος 2017			2017			Σύνολο		
	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο
Προσφυγικό καθεστώς	7	1	8	45	6	51	54	19	73	52	13	65	23	2	25	131	29	160	**289**	**68**	**357**
Επικουρική Προστασία	4		4	24		24	22		22	17		17	4		4	27		27	**94**	**0**	**94**
Απορριπτικές Ουσίας	53	2	55	147	6	153	92	6	98	216	6	222	36	1	37	485	8	493	**993**	**28**	**1021**
Αποφάσεις Απαράδεκτου[3]	12	3	15	56	21	77	68	10	78	310	117	427	27	2	29	572	168	740	**1018**	**319**	**1337**
Διακοπές – Παραιτήσεις[1]	14		14	85		85	106	10	116	55	9	64	19		19	241	29	270	**501**	**48**	**549**
Σύνολο	**90**	**6**	**96**	**357**	**33**	**390**	**342**	**45**	**387**	**650**	**145**	**795**	**109**	**5**	**114**	**1456**	**234**	**1690**	**2895**	**463**	**3358**

(1): Η κατηγορία περιλαμβάνει πράξεις διακοπής και αιτήσεις παραίτησης που δεν έχουν ανακληθεί
(2): Οι υπολογισμοί βασίζονται μόνο στις κατ' ουσίαν αποφάσεις (Προσφυγικό καθεστώς, Επικουρική Προστασία, Απορριπτικές Ουσίας)
(3): Η κατηγορία περιλαμβάνει τις αποφάσεις απαράδεκτου (α) λόγω της εφαρμογής της αρχής της ασφαλούς τρίτης χώρας (Διαδικασίες επανεισδοχής), (β) λόγω αποδοχής από άλλο Κ-Μ (Κανονισμός Δουβλίνου), (γ) λόγω αποδοχής από άλλο Κ-Μ (Πρόγραμμα Μετεγκατάστασης), (δ) επί των μεταγενέστερων αιτήσεων, (ε) για τυπικούς λόγους

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017, Ημ/νία αναθεώρησης: 22/01/2018 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο http://goo.gl/Ng3XaP).

Πίνακας 7: Διαδικασίες Α' Βαθμού – Αποφάσεις ουσίας ανά φύλο και ηλικία

Διαδικασίες Α' Βαθμού – Αποφάσεις Ουσίας ανά φύλο και ηλικία																					
Τύπος Απόφασης Ουσίας	Διάστημα Ηλικίας	2013			2014			2015			2016			Δεκέμβριος 2017			2017			Σύνολο		
		Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο
Προσφυγικό καθεστώς	0-13	7	12	19	62	58	120	382	339	721	328	328	656	172	145	317	1656	1507	3163	**2435**	**2244**	**4679**
	14-17	14	3	17	60	16	76	133	62	195	119	57	176	70	29	99	488	213	701	**814**	**351**	**1165**
	18-34	112	35	147	631	166	797	1304	516	1820	665	396	1061	224	145	369	2482	1465	3947	**5194**	**2578**	**7772**
	35-64	32	14	46	186	43	229	594	282	876	325	215	540	102	76	178	873	595	1468	**2010**	**1149**	**3159**
	65 και άνω					1	1	9	26	35	10	9	19	2	4	6	17	27	44	**36**	**63**	**99**
	Σύνολο	165	64	229	939	284	1223	2422	1225	3647	1447	1005	2452	570	399	969	5516	3807	9323	**10489**	**6385**	**16874**
Επικουρική Προστασία	0-13	9	7	16	16	12	28	13	8	21	12	11	23	26	18	44	167	132	299	**217**	**170**	**387**
	14-17	6		6	39	3	42	31	2	33	32	2	34	10	3	13	72	15	87	**180**	**22**	**202**
	18-34	39	13	52	313	31	344	203	21	224	116	23	139	43	17	60	349	122	471	**1020**	**210**	**1230**
	35-64	10	8	18	65	8	73	46	20	66	30	21	51	13	12	25	119	62	181	**270**	**119**	**389**
	65 και άνω		1	1					3	3		2	2	1		1	1	2	3	**1**	**8**	**9**
	Σύνολο	64	29	93	433	54	487	293	54	347	190	59	249	93	50	143	708	333	1041	**1688**	**529**	**2217**
Απορριπτικές Ουσίας	0-13	86	70	156	92	68	160	98	84	182	148	126	274	41	43	84	373	355	728	**797**	**703**	**1500**
	14-17	90	14	104	202	25	227	159	22	181	390	30	420	65	11	76	869	57	926	**1710**	**148**	**1858**
	18-34	858	236	1094	2446	464	2910	2602	533	3135	4113	488	4601	573	66	639	7555	805	8360	**17574**	**2526**	**20100**
	35-64	229	169	398	674	277	951	659	268	927	944	337	1281	156	43	199	1662	448	2110	**4168**	**1499**	**5667**
	65 και άνω	1	1	2	4	2	6	3	6	9	4	9	13				11	14	25	**23**	**32**	**55**
	Σύνολο	1264	490	1754	3418	836	4254	3521	913	4434	5599	990	6589	835	163	998	10470	1679	12149	**24272**	**4908**	**29180**
Σύνολο Αποφάσεων Ουσίας	0-13	102	89	191	170	138	308	493	431	924	488	465	953	239	206	445	2196	1994	4190	**3449**	**3117**	**6566**
	14-17	110	17	127	301	44	345	323	86	409	541	89	630	145	43	188	1429	285	1714	**2704**	**521**	**3225**
	18-34	1009	284	1293	3390	661	4051	4109	1070	5179	4894	907	5801	840	228	1068	10386	2392	12778	**23788**	**5314**	**29102**
	35-64	271	191	462	925	328	1253	1299	570	1869	1299	573	1872	271	131	402	2654	1105	3759	**6448**	**2767**	**9215**
	65 και άνω	1	2	3	4	3	7	12	35	47	14	20	34	3	4	7	29	43	72	**60**	**103**	**163**
	Σύνολο	1493	583	2076	4790	1174	5964	6236	2192	8428	7236	2054	9290	1498	612	2110	16694	5819	22513	**36449**	**11822**	**48271**

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017, Ημ/νία αναθεώρησης: 22/01/2018 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο http://goo.gl/Ng3XaP).

Πίνακας 8: Διαδικασίες Α' Βαθμού – ΑποφάσειςΑπαραδέκτου ανά φύλο και ηλικία

Διαδικασίες Α' Βαθμού – Αποφάσεις Απαράδεκτου[3] ανά φύλο και ηλικία																						
	Διάστημα Ηλικίας	2013			2014			2015			2016			Δεκέμβριος 2017			2017			Σύνολο		
		Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο
Σύνολο Αποφάσεων Απαράδεκτου	0-13	39	26	65	161	103	264	187	169	356	2758	2633	5391	76	63	139	4726	4351	9077	**7871**	**7282**	**15153**
	14-17	15	5	20	101	24	125	123	41	164	683	435	1118	47	21	68	1448	845	2293	**2370**	**1350**	**3720**
	18-34	93	24	117	597	87	684	795	128	923	3704	2221	5925	83	48	131	4206	2862	7068	**9395**	**5322**	**14717**
	35-64	41	15	56	305	69	374	446	111	557	1540	1191	2731	35	29	64	1992	1910	3902	**4324**	**3296**	**7620**
	65 και άνω	2	1	3	2	4	6	10	9	19	33	43	76	1	1	2	72	85	157	**119**	**142**	**261**
	Σύνολο	190	71	261	1166	287	1453	1561	458	2019	8718	6523	15241	242	162	404	12444	10053	22497	**24079**	**17392**	**41471**

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017, Ημ/νία αναθεώρησης: 22/01/2018 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο http://goo.gl/Ng3XaP).

Πίνακας 9: Διαδικασίες Α' Βαθμού – Διακοπές και Παραιτήσεις ανά φύλο και ηλικία

Διαδικασίες Α' Βαθμού – Διακοπές & Παραιτήσεις[1] ανά φύλο και ηλικία																						
	Διάστημα Ηλικίας	2013			2014			2015			2016			Δεκέμβριος 2017			2017			Σύνολο		
		Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο
Σύνολο Διακοπών - Παραιτήσεων	0-13	13	10	23	40	23	63	106	91	197	208	196	404	44	35	79	696	549	1245	**1063**	**869**	**1932**
	14-17	22	1	23	103	4	107	190	28	218	118	50	168	44	6	50	484	144	628	**917**	**227**	**1144**
	18-34	107	44	151	570	141	711	1324	239	1563	1079	281	1360	293	100	393	2811	1020	3831	**5891**	**1725**	**7616**
	35-64	32	14	46	149	46	195	278	101	379	294	145	439	79	38	117	823	416	1239	**1576**	**722**	**2298**
	65 και άνω				1	1	2	10	8	18	6	10	16	1	4	5	21	25	46	**38**	**44**	**82**
	Σύνολο	174	69	243	863	215	1078	1908	467	2375	1705	682	2387	461	183	644	4835	2154	6989	**9485**	**3587**	**13072**

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017, Ημ/νία αναθεώρησης: 22/01/2018 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο http://goo.gl/Ng3XaP).

Πίνακας 10: Διαδικασίες Α' Βαθμού – Ποσοστά Αναγνώρισης (%) (χώρες με περισσότερες από 200 αποφάσεις)

Διαδικασίες Α' Βαθμού - Ποσοστά Αναγνώρισης (%)[2] (Χώρες με περισσότερες από 200 αποφάσεις)			
10 χώρες με τα υψηλότερα ποσοστά αναγνώρισης		10 χώρες με τα χαμηλότερα ποσοστά αναγνώρισης	
ΣΥΡΙΑ	99.6%	ΓΕΩΡΓΙΑ	0.0%
ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ	95.0%	ΑΛΒΑΝΙΑ	0.2%
ΑΝΙΘΑΓΕΝΕΙΣ	87.7%	ΠΑΚΙΣΤΑΝ	2.4%
ΕΡΥΘΡΑΙΑ	85.7%	ΑΛΓΕΡΙΑ	2.5%
ΣΟΜΑΛΙΑ	78.0%	ΙΝΔΙΑ	2.9%
ΙΡΑΚ	74.0%	ΜΠΑΝΓΚΛΑΝΤΕΣ	3.6%
ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ	67.5%	ΑΙΓΥΠΤΟΣ	6.6%
ΣΟΥΔΑΝ	59.1%	ΚΙΝΑ	8.6%
ΑΙΘΙΟΠΙΑ	58.3%	ΜΑΡΟΚΟ	11.0%
ΙΡΑΝ	56.0%	ΝΙΓΗΡΙΑ	11.9%

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017, Ημ/νία αναθεώρησης: 22/01/2018 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο http://goo.gl/Ng3XaP).

Πίνακας 11: Διαδικασίες Α' Βαθμού – Προσφυγές – Χώρες προέλευσης

Διαδικασίες Α' Βαθμού - Προσφυγές - Χώρες προέλευσης							
	2013	2014	2015	2016	Δεκέμβριος 2017	2017	Σύνολο
ΠΑΚΙΣΤΑΝ	187	977	1044	1872	459	4850	8930
ΑΛΒΑΝΙΑ	189	618	381	842	227	1516	3546
ΜΠΑΝΓΚΛΑΝΤΕΣ	98	338	491	526	77	860	2313
ΣΥΡΙΑ	3	10	4	1172	37	965	2154
ΓΕΩΡΓΙΑ	119	327	195	365	35	520	1526
ΑΙΓΥΠΤΟΣ	52	308	136	328	28	359	1183
ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ	28	290	180	210	78	448	1156
ΝΙΓΗΡΙΑ	36	242	250	242	6	151	921
ΑΛΓΕΡΙΑ	9	88	61	357	14	286	801
ΙΡΑΚ	23	41	35	46	26	353	498
ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	308	1008	935	1288	106	1394	4933
Σύνολο	1052	4247	3712	7248	1093	11702	27961

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017, Ημ/νία αναθεώρησης: 22/01/2018 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο http://goo.gl/Ng3XaP).

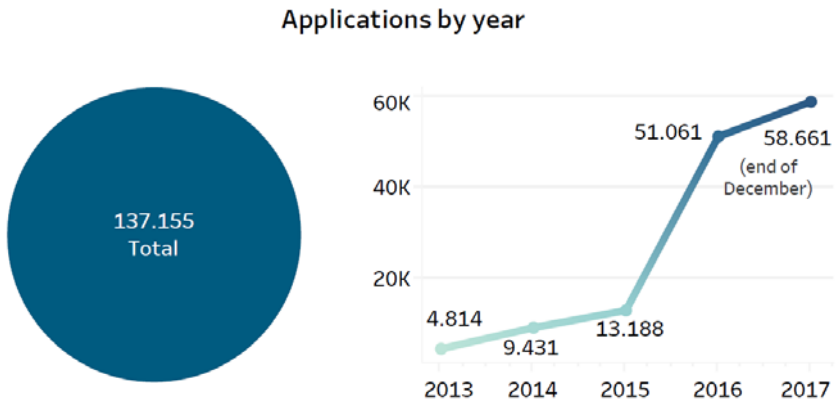
Πίνακας 12: Εκκρεμείς Αιτήσεις Α΄ Βαθμού – Χώρες προέλευσης

Εκκρεμείς Αιτήσεις Α΄βαθμού - Χώρες προέλευσης	
ΣΥΡΙΑ	9105
ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ	6549
ΙΡΑΚ	5146
ΠΑΚΙΣΤΑΝ	4749
ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	10791
Σύνολο	36340

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017, Ημ/νία αναθεώρησης: 22/01/2018 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο http://goo.gl/Ng3XaP).

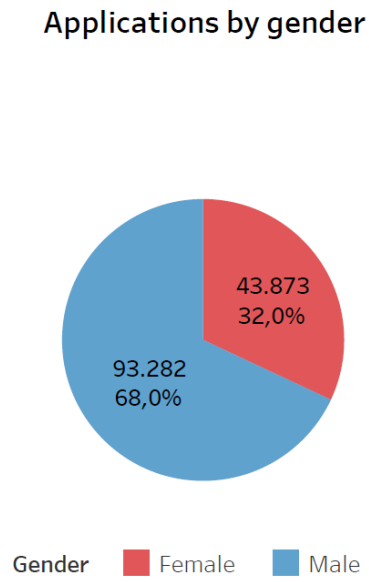
Διαδικασίες Ασύλου από 07/06/2013 έως 31/12/2017

Γράφημα 1: Αιτήσεις ανά έτος

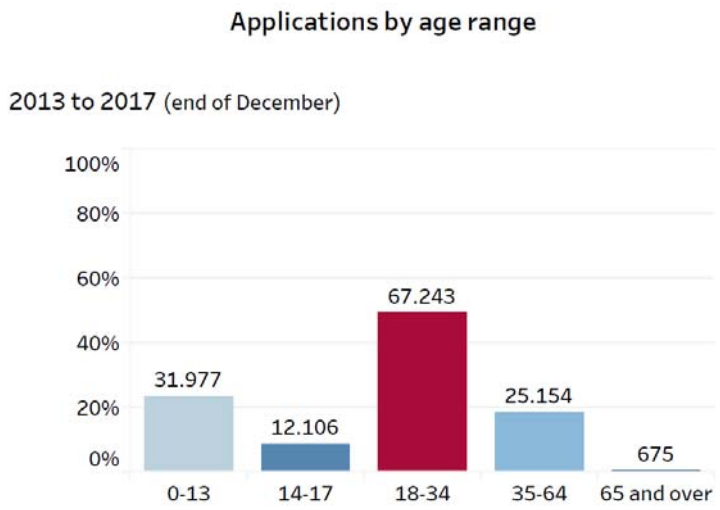
Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο: http://goo.gl/sV5LW6).

Γράφημα 2: Αιτήσεις ανά φύλο

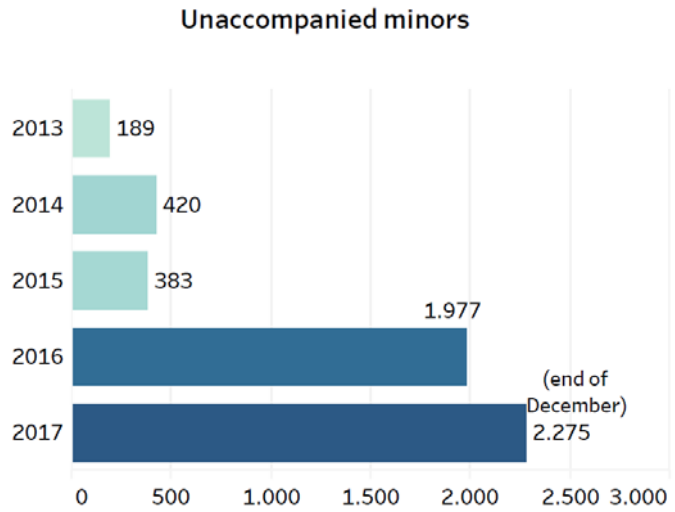
Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο: http://goo.gl/sV5LW6).

Γράφημα 3: Αιτήσεις ανά ηλικιακή κατηγορία

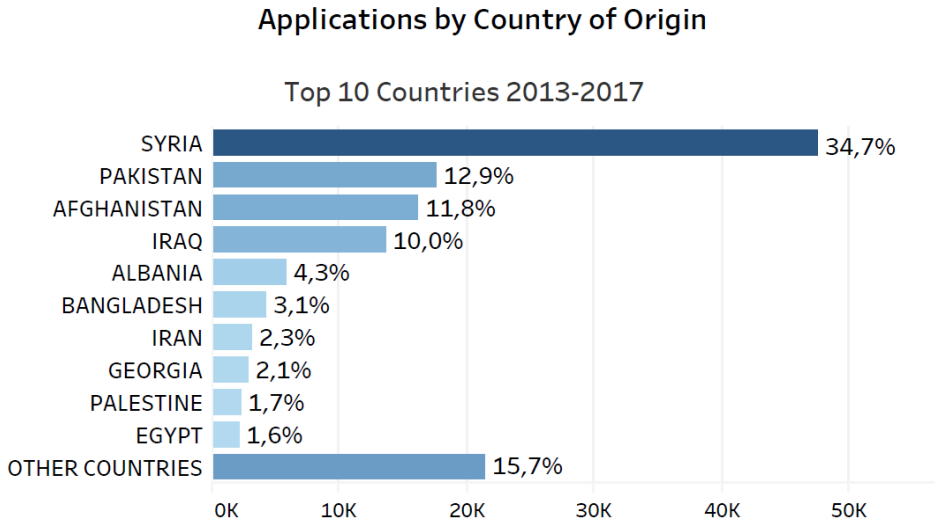
Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο: http://goo.gl/sV5LW6).

Γράφημα 4: Ασυνόδευτοι ανήλικοι

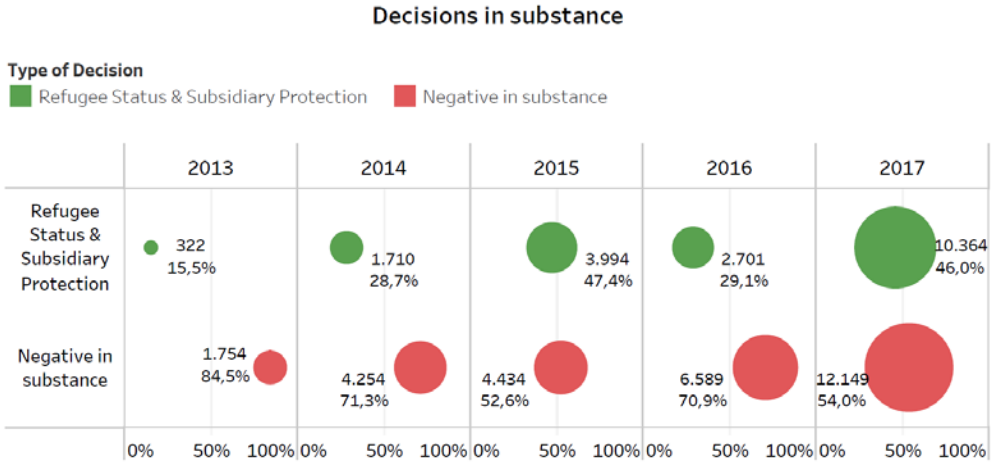
Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο: http://goo.gl/sV5LW6).

Γράφημα 5: Αιτήσεις ανά χώρα προέλευσης

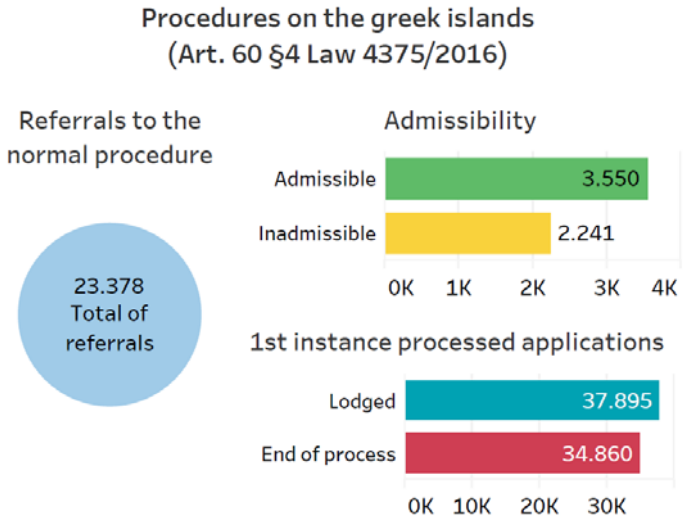
Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο: http://goo.gl/sV5LW6).

Γράφημα 6: Αποφάσεις επί της ουσίας

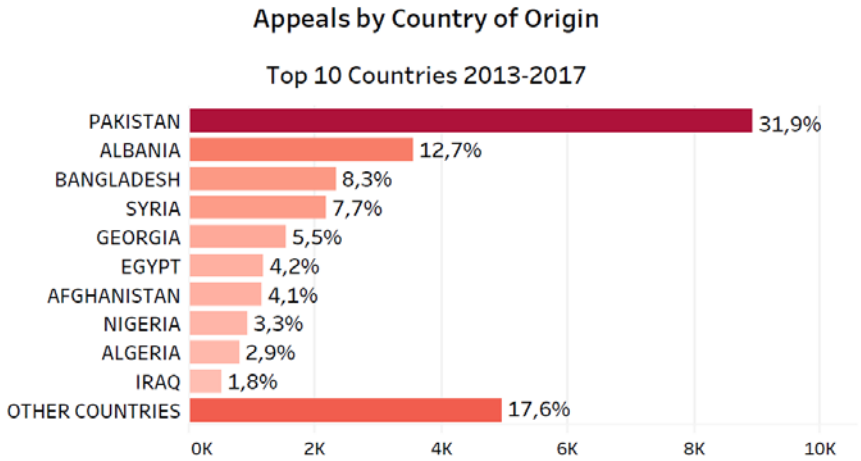
Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο: http://goo.gl/sV5LW6).

Γράφημα 7: Διαδικασία στα ελληνικά νησιά

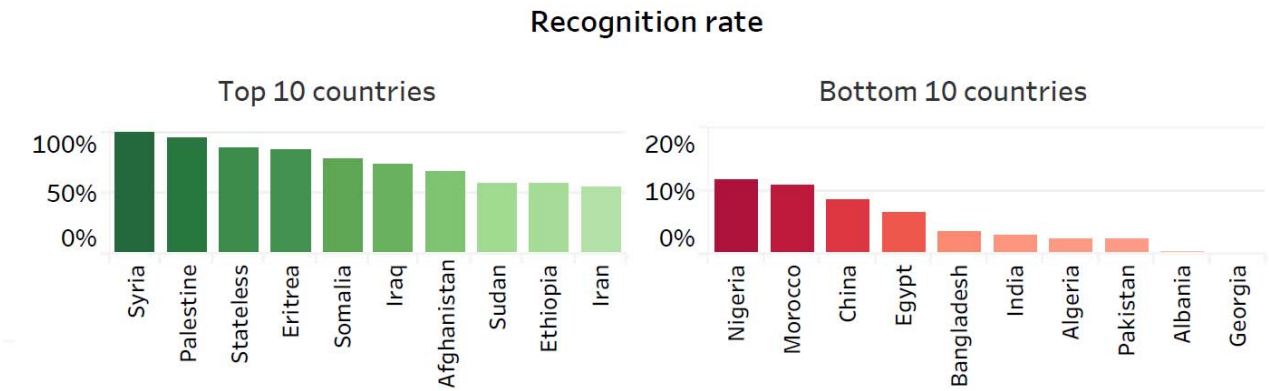
Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο: http://goo.gl/sV5LW6).

Γράφημα 8: Προσφυγές ανά χώρα προέλευσης

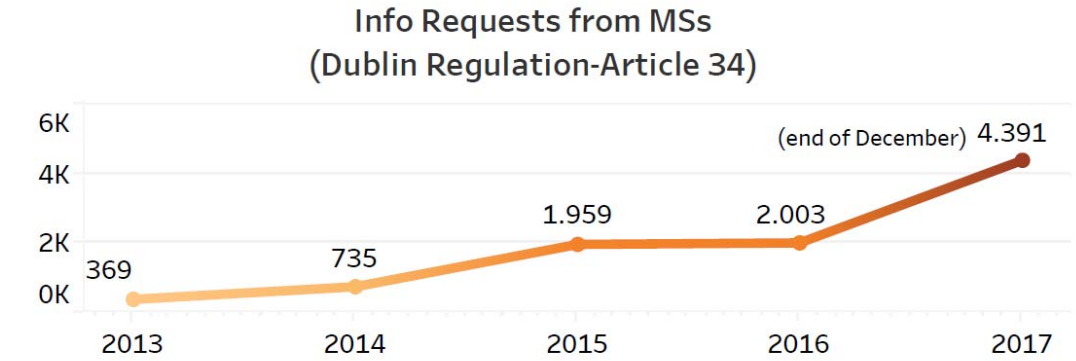
Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο: http://goo.gl/sV5LW6).

Γράφημα 9: Ποσοστό αναγνώρισης

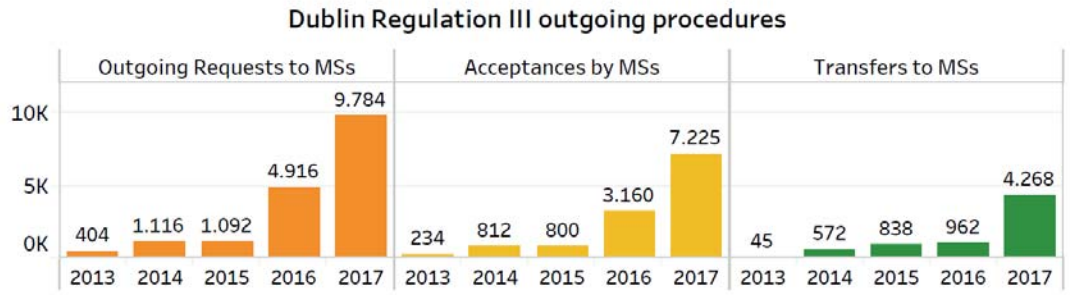
Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο: http://goo.gl/sV5LW6).

Γράφημα 10: Αιτήματα πληροφοριών από Κ-Μ

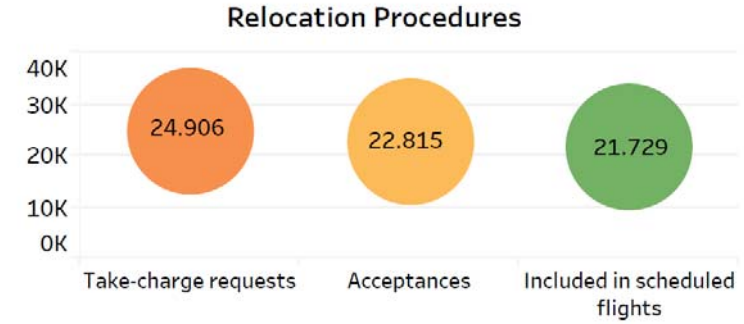
Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο: http://goo.gl/sV5LW6).

Γράφημα 11: Εξερχόμενες διαδικασίες του Κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ

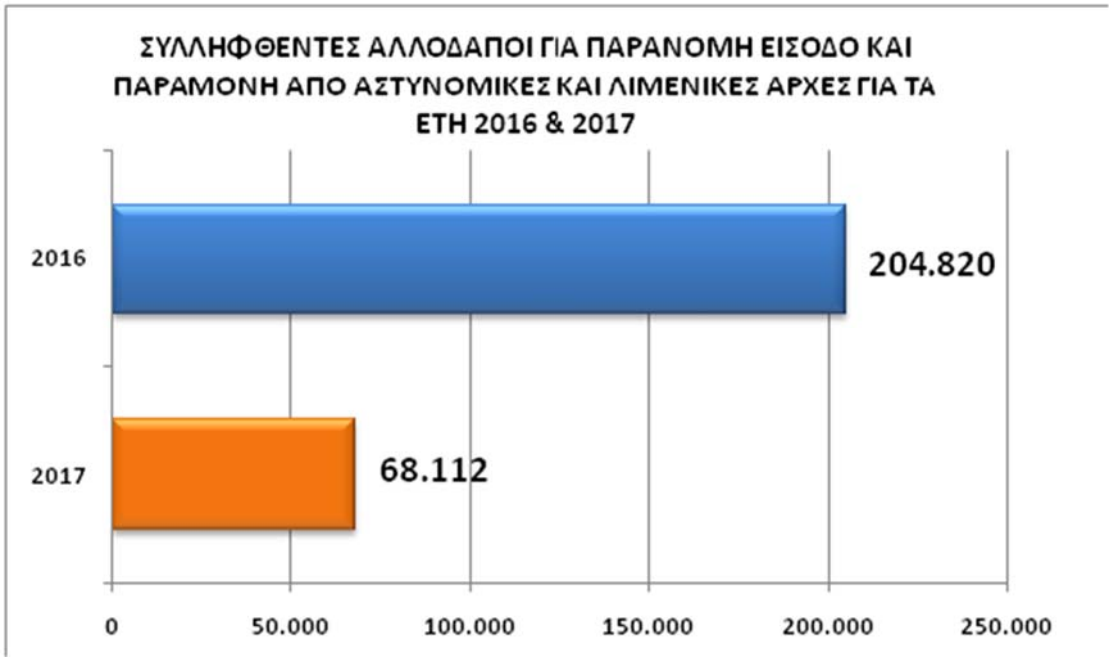
Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο: http://goo.gl/sV5LW6).

Γράφημα 12: Διαδικασίες μετεγκατάστασης

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο: http://goo.gl/sV5LW6).

Γράφημα 13: Συλληφθέντες αλλοδαποί για παράνομη είσοδο και παραμονή από αστυνομικές και λιμενικές αρχές για ταέτη 2016-2017

Πηγή: Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (2018) http://goo.gl/7YJzfW

Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τους αλλοδαπούς που συνελήφθησαν για παράτυπη είσοδο και διαμονή από την Ελληνική Αστυνομία και τις Ελληνικές Λιμενικές Αρχές για τα έτη 2016-2017 (Γράφημα 13) δείχνουν ότι το 2016, 204.820 άτομα και το 2017, 68.112 άτομα έφθασαν στην Ελλάδα[32].

[32] Διαθέσιμο στο: http://goo.gl/7YJzfW

Ε6.α. Παρακαλείσθε να παράσχετε μια γενική επισκόπηση του τι συμβαίνει με τους ασυνόδευτους ανήλικους στο Κράτος (Μέλος) σας **όταν γίνονται 18 ετών**, συμπεριλαμβανομένης σύντομης περιγραφής της προσέγγισης (π.χ. μεταβατικά μέτρα/σχέδια) του Κράτους (Μέλους):

- όταν ένας ασυνόδευτος ανήλικος έχει λάβει **τελική αρνητική απόφαση** σχετικά με την αίτησή του/της για άσυλο/άλλο καθεστώς ως ανήλικος (παρακαλείσθε να αναπτύξετε παρακάτω):

Αναφορικά με πολιτικές/μέτρα σχετικά με την επιστροφή των απορριφθέντων αιτούντων άσυλο (συμπεριλαμβανομένων μέτρων σχετικά με μέτρα υποδοχής και υποστήριξης (εναλλακτικές λύσεις) στην κράτηση κ.λπ.) και συγκεκριμένα μέτρα για τους ασυνόδευτους ανηλίκους και άλλες ευάλωτες ομάδες[33], ισχύει η ίδια διαδικασία επιστροφής που ισχύει για τους λοιπούς παρατύπως εισελθόντες αλλοδαπούς. Ειδικότερα οι ασυνόδευτοι ανήλικοι οδηγούνται κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας και μέριμνας του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) σε δομές φιλοξενίας (ξενώνες) κατάλληλα διαμορφωμένες για την διαμονή τους, όταν αυτές υφίστανται. Για την συγκεκριμένη ευάλωτη ομάδα, αρχικά με την σύλληψή τους εκδίδεται απόφαση επιστροφής η οποία στην συνέχεια ανακαλείται προκειμένου να μεταφερθούν σε κατάλληλες δομές. Η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής είναι υπεύθυνη για την διαχείριση και παραπομπή της ευάλωτης αυτής ομάδας. Για τις υπόλοιπες ευάλωτες ομάδες (π.χ. οικογένειες, ηλικιωμένοι) παρόλο που αρχικά με την σύλληψή τους εκδίδεται απόφασης επιστροφής, αυτή στην συνέχεια αναστέλλεται για το χρονικό διάστημα των 6μηνών με δικαίωμα ανανέωσης και οδηγούνται σε ανοιχτές δομές που υπάρχουν στην ενδοχώρα.

- όταν ένας ασυνόδευτος ανήλικος **έχει αναγνωριστεί ως ανήλικος** (παρακαλείσθε να αναπτύξετε παρακάτω):

Οι αρμόδιες Αρχές στα σημεία εισόδου στην Ελληνική Επικράτεια, καθώς και κάθε αρμόδια Αρχή που διαπιστώνει την είσοδο στην Ελληνική Επικράτεια ασυνόδευτου ανηλίκου ή χωρισμένου ανήλικου ενημερώνει αμελλητί την πλησιέστερη εισαγγελική αρχή και την αρμόδια Αρχή για την προστασία[34] των ασυνόδευτων ανηλίκων και των χωρισμένων ανήλικων.

Κατ' άρθρο 8 Ν. 4375/2016, η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης είναι αρμόδια για την πραγματοποίηση των διαδικασιών καταγραφής, ταυτοποίησης και εξακρίβωσης των στοιχείων, τον ιατρικό έλεγχο, τον εντοπισμό ευάλωτων προσώπων, την παροχή ενημέρωσης, ιδίως για τις διαδικασίες διεθνούς ή άλλης μορφής προστασίας και για τις διαδικασίες επιστροφής, καθώς και για την προσωρινή διαμονή των πολίτων τρίτων χωρών ή ανιθαγενών που εισέρχονται στη χώρα χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις και την περαιτέρω παραπομπή τους σε κατάλληλες δομές υποδοχής ή προσωρινής φιλοξενίας. Ειδικότερα, κατ' άρθρο 22 Ν. 4540/2018, η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης είναι υπεύθυνη για την υποδοχή και ταυτοποίηση των ασυνόδευτων ανηλίκων στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης. Στο πλαίσιο αυτό μεριμνά επίσης, μέσω του αρμόδιου Εισαγγελέα, για την άμεση ανάθεση της φροντίδας του χωρισμένου ανηλίκου στον ενήλικο συγγενή του, εφόσον αυτό κρίνεται ότι εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του ανηλίκου. Ο συγγενής ασκεί καθήκοντα εκπροσώπου του ανηλίκου για τις πράξεις που του αναθέτει ρητά ο αρμόδιος Εισαγγελέας.

Επίσης, οι αρμόδιες αρχές μεριμνούν ώστε να λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα που διασφαλίζουν τη διατήρηση της οικογενειακής ενότητας. Στα μέλη της οικογένειας του δικαιούχου καθεστώτος διεθνούς προστασίας, εφόσον δεν πληρούν ατομικά τις προϋποθέσεις για την αναγνώριση καθεστώτος διεθνούς προστασίας, μετά από αίτησή τους και με τις ίδιες διαδικασίες, χορηγούνται τα δικαιώματα που αναφέρονται στα άρθρα 24 έως και 36 του Ν. 4375/2016, εφόσον αυτό είναι συμβατό με άλλο καθεστώς που τα μέλη αυτά τυχόν απολαμβάνουν. Τα δικαιώματα αυτά πρέπει να εξασφαλίζουν ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο στο δικαιούχο και εφόσον χορηγηθούν, διατηρούνται αυτοτελώς και μετά την ενηλικίωση του ανηλίκου.

[33] Αυτή η ομάδα περιλαμβάνει τους ανήλικους, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, τους ηλικιωμένους, τους λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, τους αμφιφυλόφιλους, τους τρανσέξουαλ και τους διαφυλικούς (LGBTI), τις κυοφορούσες γυναίκες, οι μονογονεϊκές οικογένειες με ανήλικα τέκνα, τα άτομα με σοβαρές ασθένειες, τα άτομα με ψυχικές διαταραχές και τα άτομα που έχουν υποβληθεί βασανιστήρια, βιασμούς ή άλλες σοβαρές μορφές ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας, όπως τα θύματα ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων.

[34] Βλ. και σημαντικές εξελίξεις εκτός περιόδου που καλύπτει η μελέτη, κατά το έτος 2018.Σύμφωνα με το άρθρο 22 παρ. 3 ν. 4540/2018, αρμόδια Αρχή για την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων και των χωρισμένων ανήλικων ορίζεται η Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Αλληλεγγύης του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, η οποία: α. Λαμβάνει αμέσως τα κατάλληλα μέτρα, ώστε να συμμορφώνεται προς τις υποχρεώσεις της, που προβλέπονται στο παρόν και να εξασφαλίζεται η αναγκαία εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων και των χωρισμένων ανήλικων, προκειμένου να διασφαλιστεί η άσκηση των δικαιωμάτων τους, καθώς και η συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στον παρόντα νόμο. Προς τούτο προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για το διορισμό εκπροσώπου μέσω του καθ` ύλην και κατά τόπον αρμόδιου Εισαγγελέα και ενημερώνει αμέσως τον ασυνόδευτο ανήλικο για τον ορισμό του εκπροσώπου του. Σε περίπτωση ορισμού νομικού προσώπου ως εκπροσώπου ορίζεται υποχρεωτικά ένα φυσικό πρόσωπο μέλος αυτού, για να επιτελεί τα καθήκοντα του εκπροσώπου. Η αρμόδια αρχή για την προστασία ασυνόδευτων ανηλίκων και χωρισμένων ανήλικων πραγματοποιεί σε τακτά χρονικά διαστήματα αξιολόγηση της καταλληλότητας των εκπροσώπων, καθώς και της διαθεσιμότητας των αναγκαίων μέσων για την εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων. β. Μεριμνά για την αναζήτηση των μελών της οικογένειας του ασυνόδευτου ανηλίκου και του χωρισμένου ανήλικου, με τη συνδρομή πιστοποιημένων φορέων και οργανώσεων, το συντομότερο δυνατόν αφότου υποβληθεί αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας. Αν υπάρχει κίνδυνος να απειληθεί η ζωή ή η ακεραιότητα του ανηλίκου ή των στενών συγγενών του, ιδίως αν αυτοί διαμένουν στη χώρα καταγωγής, η συλλογή, επεξεργασία και διαβίβαση των πληροφοριών που αφορούν τα εν λόγω πρόσωπα, γίνεται εμπιστευτικά, ώστε να μην διακυβεύεται η ασφάλειά τους. γ. Μεριμνά για την τοποθέτηση ασυνόδευτων ανηλίκων σε ανάδοχες οικογένειες και την εποπτεία τους. δ. Μεριμνά για την παραπομπή και συνοδεία των ασυνόδευτων ανηλίκων σε κέντρα φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων ή σε άλλα κέντρα φιλοξενίας, εφόσον υπάρχουν κατάλληλα διαμορφωμένοι προς τούτο χώροι για όσο χρόνο διαρκεί η παραμονή τους στη χώρα ή έως ότου τοποθετηθούν σε ανάδοχη οικογένεια ή σε εποπτευόμενα διαμερίσματα. Οι μεταβολές του τόπου διαμονής των ασυνόδευτων ανηλίκων περιορίζονται στο ελάχιστο και μόνο εφόσον είναι αναγκαίες. ε. Μεριμνά για τη στέγαση ανηλίκων μαζί με τους ενήλικους συγγενείς τους ή άλλα ενήλικα πρόσωπα κατάλληλα, για να αναλάβουν τη φροντίδα τους, εφόσον αυτό εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον των ανηλίκων και έχουν λάβει χώρα διαδικασίες ανάθεσης της φροντίδας στα πρόσωπα αυτά σύμφωνα με το νόμο. στ. Διασφαλίζει την από κοινού στέγαση και συμβίωση των αδελφών, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία, το φύλο, την ωριμότητα και γενικά το συμφέρον κάθε ανηλίκου. ζ. Μεριμνά για τη φιλοξενία των ασυνόδευτων ανηλίκων που έχουν συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος σε εποπτευόμενα διαμερίσματα, χωρίς να θίγεται η προστασία της ανηλικότητας. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης καθορίζονται οι εποπτεύοντες φορείς, οι ελάχιστες προδιαγραφές και οι προβλεπόμενοι όροι και διαδικασίες για την επιλογή, παραπομπή, διαμονή και ολοκλήρωση της παρεχόμενης φιλοξενίας και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. 4. Το προσωπικό των φορέων που ασχολείται με υποθέσεις ασυνόδευτων ανηλίκων και χωρισμένων ανήλικων διαθέτει και λαμβάνει συνεχώς κατάλληλη κατάρτιση σχετικά με τις ανάγκες των ανηλίκων. Το προσωπικό αυτό δεσμεύεται από κώδικα δεοντολογίας και έχει καθήκον εχεμύθειας για τα προσωπικά δεδομένα των οποίων λαμβάνει γνώση κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του ή επ` ευκαιρία εκτέλεσης αυτών. 5. Ο εκπρόσωπος του ασυνόδευτου ανηλίκου που ορίζεται, σύμφωνα με την περίπτωση α` της παραγράφου 1, πρέπει να έχει τις αναγκαίες γνώσεις και την εμπειρία, ώστε να ασκεί τα καθήκοντά του κατά τρόπο που να διασφαλίζει το βέλτιστο συμφέρον και τη συνολική ευημερία του ανηλίκου. Δεν μπορεί να οριστεί ως εκπρόσωπος, πρόσωπο, τα συμφέροντα του οποίου συγκρούονται ή ενδέχεται να συγκρουστούν με τα συμφέροντα του ασυνόδευτου ανηλίκου. Το πρόσωπο που έχει οριστεί ως εκπρόσωπος αντικαθίσταται από την αρχή της παραγράφου 1 μόνο σε περίπτωση αδυναμίας εκπροσώπησης για πραγματικούς ή νομικούς λόγους.

Ε6.β. Παρακαλείσθε να περιγράψετε πως οι ασυνόδευτοι ανήλικοι οι οποίοι πλησιάζουν την ηλικία των 18 ετών, **αναγνωρίζονται** στο Κράτος (Μέλος) σας, ώστε τα μεταβατικά μέτρα/σχέδια να δύναται να συμπεριληφθούν ως μέρος της φροντίδας/ένταξης/επιστροφής τους. Ποσό συχνά γίνεται αυτή η ανασκόπηση, π.χ. κάθε μήνα, κ.λπ.;

Εάν αναγνωρίζονται, αφορά την αναγνώριση τους ως ασυνόδευτοι ανήλικοι, τότε αυτό που υφίσταται στην πράξη, είναι είτε η προσωπική του δήλωση, είτε η υπόδειξη από κάποιο φορέα/ΜΚΟ. Ακολούθως, ξεκινά η διαδικασία διαπίστωσης ανηλικότητας και μετέπειτα η παραπομπή τους σε δομές φιλοξενίας, όταν αυτό είναι δυνατόν.

Επίσης, με τη διαδικασία που περιγράφεται στην Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. 1982/16.02.2016 πραγματοποιείται η διαπίστωση της ανηλικότητας των αιτούντων διεθνή προστασία, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων. Μετά την ταυτοποίηση των στοιχείων των ασυνόδευτων ανηλίκων, ώστε να προσδιοριστεί η υπηκοότητά τους, ξεκινά η διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας τους. Από τη στιγμή που προκύπτει ανηλικότητα, ετοιμάζεται από την Εισαγγελία Πρωτοδικών έγγραφη αίτηση καθώς και Εισαγγελική Παραγγελία προς το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) προκειμένου να βρεθεί στέγη φιλοξενίας. Συγχρόνως δίνεται Εισαγγελική Παραγγελία, προκειμένου οι ανήλικοι να μεταφερθούν στο οικείο νοσοκομείο για να γίνουν δερματολογικός έλεγχος (για ψώρα), ακτινογραφία θώρακος και εμβόλιο μαντού (φυματίωση), εάν απαιτείται. Εφόσον προσδιοριστεί από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης ο χώρος φιλοξενίας των ασυνόδευτων ανηλίκων, τότε ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών εκδίδει διάταξη και παραγγέλλει τη μεταφορά και τη φιλοξενία τους εκεί. Ενίοτε, από ορισμένα Πρωτοδικεία στο πλαίσιο άσκησης της Επιτροπείας των ασυνόδευτων ανηλίκων, ορίζουν από την Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων έναν Επιμελητή Ανηλίκων όποιος ασκεί καθήκοντα είτε μονοπρόσωπου εποπτικού συμβουλίου, είτε επιτρόπου. Η πλειονότητα των ασυνόδευτων ανηλίκων διαμένει σε ανοιχτά κέντρα φιλοξενίας, Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης, ξενοδοχειακές δομές, Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης και αστυνομικά τμήματα.[35]

Σε συνέχεια του αναφερόμενου ρυθμιστικού πλαισίου, η κάθε δομή φιλοξενίας είναι αρμόδια για την παροχή φροντίδας, τη διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων αυτών των παιδιών, την εξασφάλιση των κατάλληλων συνθηκών διαβίωσης και την ενίσχυση της ένταξης των ασυνόδευτων ανηλίκων στην ελληνική κοινωνία[36].

Ε6.γ. Πότε τα **μεταβατικά μέτρα/σχέδια** για τους ασυνόδευτους ανήλικους που φτάνουν στην ηλικία των 18 ετών είναι πιθανόν να αρχίσουν στο Κράτος (Μέλος) σας, π.χ. πόσους μήνες/χρόνια πριν; και για ποσό καιρό μπορούν να συνεχιστούν αυτά τα μέτρα μετά την ενηλικίωση του ασυνόδευτου ανήλικου, π.χ. υπάρχει κάποιο όριο ηλικίας;

Μεταβατικά μέτρα αποτελούν οι ξενώνες φιλοξενίας που προσφέρουν δημόσιοι οργανισμοί και ανθρωπιστικές οργανώσεις[37]. Γίνεται, δε, προσπάθεια από τη μεριά της διοίκησης για την εφαρμογή ενός σχεδίου ένταξης από την ηλικία των 16-17 ετών. Επίσης, καταβάλλονται προσπάθειες από τη πλευρά των φορέων της κοινωνίας των πολιτών, συνήθως μέσω ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων ή/και με την υποστήριξη διεθνών οργανισμών (βλ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες), για τη δημιουργία ξενώνων φιλοξενίας για νέους έως 23 (που ήταν παλαιότερα ασυνόδευτοι ανήλικοι).

[35] Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), Επικαιροποιημένη κατάσταση: Ασυνόδευτα Ανήλικα (Α.Α.) στην Ελλάδα έως 15/05/2018. Διαθέσιμο στο: https://www.e-pronoia.gr/sites/default/files/gr_ekka_dashboard_15-5-2018.pdf

[36] Συνέντευξη με την κα. Καζάκου Μ., Κοινωνική Επιστήμονα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), στις 22/05/2018. Βλ. και https://www.synigoros.gr/resources/docs/greek_ombudsman_migrants_refugees_2017-el.pdf και https://www.synigoros.gr/resources/20170420-ekthesi-mixanismos.pdf και http://www.0-18.gr/downloads/Enoc_Recom-Athens-gr.pdf

[37] Βλ. Το πρόγραμμα ημι-αυτόνομης διαβίωσης της ΜΕΤΑδραση http://metadrasi.org/campaigns/supported-semi-independent-living/; https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/PR_Supported%20Independent%20Living.pdf και του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης – Γραφείο Ελλάδας (https://greece.iom.int/en/emergency-response-accommodating-unaccompanied-migrant-children-eracumic)

Ενότητα 3: Ρυθμίσεις φροντίδας για ασυνόδευτους ανήλικους, συμπεριλαμβανομένων των μετά-τη-φροντίδα για τους ασυνόδευτους ανήλικους οι οποίοι γίνονται 18 ετών

Αυτό το τμήμα της Συνθετικής Έκθεσης θα παράσχει μια στοιχειοθετημένη, συγκριτική επισκόπηση των εφαρμοζόμενων μέτρων φροντίδας για τους ασυνόδευτους ανηλίκους στα Κράτη Μέλη – συμπεριλαμβανομένων τυχόν διαθέσιμων μεταβατικών/μετά-τη-φροντίδα (μέτρων)για τους ασυνόδευτους ανηλίκους οι οποίοι γίνονται 18 ετών. Αν και ο στόχος αυτού του τμήματος είναι να κάνει αναφορά στα μέτρα φροντίδας που διατίθενται ειδικά για ασυνόδευτους ανήλικους μετά τον προσδιορισμό του καθεστώτος, υπάρχουν ορισμένες διατάξεις σχετικά με τη φροντίδα των ασυνόδευτων ανηλίκων χωρίς να υπάρχει απόφαση σχετικά με τις αιτήσεις/«νόμιμο» καθεστώς τους. Όπου οι διατάξεις διαφέρουν από εκείνες για τους ασυνόδευτους ανηλίκους χωρίς να υπάρχει απόφαση σχετικά με τις αιτήσεις, αυτό πρέπει να αναφέρεται. Εάν είναι εφικτό, διαχωρίστε επίσης τις διατάξεις που ισχύουν για όλους τους ασυνόδευτους ανηλίκους, καθώς και εκείνες που ισχύουν για ορισμένες ομάδες ασυνόδευτων ανηλίκων, π.χ. ασυνόδευτοι ανήλικοι που δεν αναζητούν άσυλο, θύματα εμπορίας παιδιών κ.λπ.

Επισκόπηση των μέτρων φροντίδας και οργανωτική συγκρότηση στο Κράτος (Μέλος)

Ε7.α. Τι **προτεραιότητα** δίνεται στην φροντίδα των ασυνόδευτων ανηλίκων στο Κράτος (Μέλος) σας (π.χ. κατά την επιστροφή τους); Ποτέ αρχίζει η παροχή φροντίδας των ασυνόδευτων ανηλίκων, δηλαδή πριν η μετά τον καθορισμό καθεστώτος;

Όπως αναφέρεται και ανωτέρω, μετά τον εντοπισμό του ανηλίκου, λόγω της ευαλωτότητας του, δίνεται προτεραιότητα στη στέγαση και την περίθαλψή του. Ειδικότερα, από τη στιγμή που επιβεβαιωθεί η ανηλικότητα, συντάσσεται από την Εισαγγελία Πρωτοδικών έγγραφη Αίτηση και εκδίδεται Εισαγγελική Παραγγελία προς το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης προκειμένου να ανευρεθεί στέγη φιλοξενίας. Συγχρόνως δίνεται Εισαγγελική Παραγγελία, προκειμένου οι ανήλικοι να μεταφερθούν στο οικείο νοσοκομείο για να γίνουν δερματολογικός έλεγχος (για ψώρα), ακτινογραφία θώρακος (και μαντού [φυματίωση], εάν απαιτείται). Εφόσον προσδιοριστεί από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης ο χώρος φιλοξενίας των ασυνόδευτων ανηλίκων, τότε ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών εκδίδει διάταξη και παραγγέλλει τη μεταφορά και τη φιλοξενία τους εκεί. Στις δομές φιλοξενίας, η παροχή φροντίδας παρέχεται ανεξαρτήτως υποβολής αιτήσεως διεθνούς προστασίας και ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος του ανηλίκου.
Ενδεικτικά προγράμματα και φορείς που εργάζονται στο πεδίο των ασυνόδευτων ανηλίκων, παρατίθενται στο Παράρτημα 2.

Ε7.β. Παρακαλείσθε να παράσχετε μια συνοπτική επισκόπηση των διατάξεων που ισχύουν στο Κράτος (Μέλος) σας σχετικά με την **φροντίδα** των ασυνόδευτων ανηλίκων μετά τον προσδιορισμό του καθεστώτος τους, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης, της επιτροπείας κ.λπ., αναφέροντας ειδικότερα τον τρόπο με τον οποίο το νόμιμο καθεστώς του ασυνόδευτου ανήλικου ορίζει τα μέτρα φροντίδας του/της (π.χ. προσφυγές, ασυνόδευτοι ανήλικοι που δεν αιτούνται άσυλο κ.λπ.).

Όσον αφορά, ασυνόδευτους ανηλίκους που δεν υποβάλλουν αίτηση ασύλου ισχύει ο Νόμος 4375/2016, (Άρθρο 14, παρ.8): «Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση)» (L 180/29/06/2013), διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις»[38]. Ο Εισαγγελέας, ενεργώντας ως προσωρινός επίτροπος και μέχρι το διορισμό επιτρόπου, μεριμνά για την άμεση ανάθεση της νομικής εκπροσώπησης του ασυνόδευτου ανηλίκου σε κατάλληλο φυσικό πρόσωπο, ώστε το τελευταίο να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες, ιδίως σε αυτές που προβλέπονται στο άρθρο 44 του Ν. 4375/2016 (Α΄ 51). Ο αρμόδιος εισαγγελέας διορίζει τον επίτροπο του ασυνόδευτου ανηλίκου στο συντομότερο δυνατό χρόνο. Οι αρμοδιότητες του δικαστηρίου κατά τα άρθρα 1589 έως 1654 ΑΚ (επιτροπεία ανηλίκου) ασκούνται από τον κατά τόπον αρμόδιο Εισαγγελέα ανηλίκων και, όπου δεν υπάρχει, από τον κατά τόπον αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών. Ειδικά για τις περιπτώσεις άρσης της διαφωνίας μεταξύ του επιτρόπου ασυνόδευτων ανηλίκων και του Εποπτικού Συμβουλίου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων αποφασίζει ο αρμόδιος κατά τόπον εισαγγελέας ανηλίκων και, όπου δεν υπάρχει, ο κατά τόπον αρμόδιος Εισαγγελέας Πρωτοδικών.

Ε7.γ. Παρακαλείσθε να περιγράψετε τη διαδικασία (εάν υπάρχει) στο Κράτος (Μέλος)σας ώστε να προσδιοριστεί **το συμφέρον του παιδιού** όσον αφορά την φροντίδα των ασυνόδευτων ανηλίκων μετά από θετική απόφαση σχετικά με το καθεστώς. Αυτό ορίζεται στη νομοθεσία η σε άλλους εσωτερικούς διοικητικούς κανονισμούς;

Έως σήμερα δεν έχει θεσμοθετηθεί η έννοια του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, κατ' επέκταση προσδιορίζεται και εξειδικεύεται βάσει των πραγματικών στοιχείων που συντρέχουν για κάθε περίπτωση. Την τρέχουσα περίοδο εξετάζεται η θεσμοθέτηση της διαδικασίας αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος του ασυνόδευτου ανηλίκου.

Τόσο η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες όσο και φορείς της κοινωνίας των πολιτών, έχουν αναδείξει την ανάγκη καθιέρωσης μιας διαδικασίας για τον προσδιορισμό του βέλτιστου συμφέροντος των ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών, που να βασίζεται στην υποχρεωτική αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος, έτσι ώστε να τύχουν αποτελεσματικής εφαρμογής οι διεθνείς, ευρωπαϊκές και εθνικές διατάξεις που επιβεβαιώνουν ούτι το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού θα πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη σε όλες τις ενέργειες που αφορούν τα παιδιά, είτε αυτές εκτελούνται από δημοσίους είτε από ιδιωτικούς φορείς.[39]

[38] http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2016/06/N.4375.pdf
[39] http://www.unhcr.org/gr/wp-content/uploads/sites/10/2017/10/2015_GR_R.pdf

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) είναι ένας από τους επιχειρησιακούς εταίρους της Υπηρεσίας Ασύλου για την υλοποίηση του προγράμματος μετέγκαταστασης μαζί με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ). Στα πλαίσια της διαδικασίας για την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος των ασυνόδευτων ανηλίκων, το εργαλείο για το Βέλτιστο Συμφέρον του Ανηλίκου (EASO - Best Interests Assessments - BIA Tool) δημιουργήθηκε από το EASO με τη συνεργασία και την στήριξη μιας ομάδας εργασίας αποτελούμενη από εκπροσώπους αρχών ασύλου της Ελλάδας, της Ιρλανδίας και της Νορβηγίας, καθώς και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA), την Ύπατη Αρμοστεία τoy ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ). Το συγκεκριμένο εργαλείο εστιάζει στη διαδικασία της μετεγκατάστασης, και αφορά αποκλειστικά στην διερεύνηση του βέλτιστου συμφέροντος του ασυνόδευτου ανηλίκου σε σχέση με την επιλογή της καταλληλότερης διαδικασίας διεθνούς προστασίας (οικογενειακή επανένωση, μετεγκατάσταση, εθνική διαδικασία ασύλου). Σε κάθε περίπτωση, το βασικό BIA διεξάγεται κατά την ημερά της πλήρους καταγραφής του ασυνόδευτου ανηλίκου, από έμπειρο και εξειδικευμένο προσωπικό της Υπηρεσίας Ασύλου, με την παρουσία του επίτροπου/προσωρινού εκπροσώπου – κατά περίπτωση.

Στη συγκεκριμένη διαδικασία μπορεί να συμμετάσχει, εκτός της Υπηρεσίας, μόνο ο υπεύθυνος για ασυνόδευτους ανήλικους της Ύπατης Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες, που επίσης είναι φορέας υλοποίησης του προγράμματος και εστιάζει στον προσδιορισμό του βέλτιστου συμφέροντος των ασυνόδευτων ανηλίκων σε σχέση με τη στέγαση και τη προστασία τους κατά την διάρκεια παραμονής τους στην Ελλάδα. Τέλος, αφού το αίτημα των ελληνικών αρχών για μετεγκατάσταση ασυνόδευτου ανηλίκου γίνει αποδεκτό από το Κράτος-Μέλος της μετεγκατάστασης, και η υπόθεση περιέλθει στην αρμοδιότητα του ΔΟΜ, διεξάγεται ένα τελικό BIA (από τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ), επίσης φορέας υλοποίησης του προγράμματος της μετεγκατάστασης) που επικεντρώνει στην διασφάλιση κατάλληλων δομών υποδοχής στη χώρα μετεγκατάστασης[40].

Επίσης, από το έτος του 2016 με τη ψήφιση του άρθρου 67 του Μεταναστευτικού Νόμου της Μ. Βρετανίας προβλέφθηκε η μεταφορά 3.000 ασυνόδευτων ανηλίκων από τη Γαλλία, την Ιταλία και την Ελλάδα στη Μ. Βρετανία (Πρόγραμμα DUBS). Τον Ιανουάριο του 2017 ξεκίνησε η έγκριση των πρώτων υποθέσεων ασυνόδευτων παιδιών από την Επιτροπή Αξιολόγησης για το Βέλτιστο Συμφέρον του Παιδιού. Το Οκτώβρη του ίδιου έτους, υπεγράφησαν τα Μνημόνια Συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων φορέων εκ μέρους της Ελλάδας και της Μ. Βρετανίας, και τους επόμενους μήνες εγκρίθηκαν οι πρώτες υποθέσεις από την επιτροπή Αξιολόγησης και το Υπουργείο Εσωτερικών της Μ. Βρετανίας για το Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και ξεκίνησαν οι διαδικασίες οργάνωσης της μεταφοράς των ασυνόδευτων παιδιών[41].

[40] https://www.easo.europa.eu/training-quality/vulnerable-groups

[41] https://www.praksis.gr/el/news-top/item/%CF%83%CF%87%CE%AD%CE%B4%CE%B9%CE%BF-dubs-%CE%B5%CE%BD%CE%AC%CE%BC%CE%B9%CF%83%CE%B7-%CF%87%CF%81%CF%8C%CE%BD%CE%BF-%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%AC-%CF%80%CF%81%CE%B1%CE%B3%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%AE%CE%B8%CE%B7%CE%BA%CE%B5-%CE%B7-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B4%CF%8D%CE%BF-%CF%80%CF%81%CF%8E%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B1%CF%83%CF%85%CE%BD%CF%8C%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%84%CF%89%CE%BD-%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CF%8E%CE%BD

Ε8. Ποιες **εθνικές/περιφερειακές/τοπικές αρχές και οργανώσεις** (συμπεριλαμβανομένων των ΜΚΟ όπου σχετίζονται) είναι υπεύθυνες για τη φροντίδα των ασυνόδευτων ανηλίκων μετά τον προσδιορισμό του καθεστώτος; παρακαλείσθε να περιγράψετε ιδίως τις αρμόδιες αρχές που είναι υπεύθυνες για την παροχή στέγης, προστασίας κ.λπ., ποιες είναι οι ειδικές αρμοδιότητες τους και οι ρολόι τους, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις αρχές οι οποίες διασφαλίζουν ειδικά την αρχή του «βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού» κ.λπ.

Στον παρακάτω πίνακα ενδεικτικά αναφέρονται οργανισμοί/φορείς που εργάζονται στο πεδίο.

Ονομάστε την/τον αρμόδια/ο εθνική Αρχή/Οργανισμό	**Σύντομη περιγραφή (π.χ. αποστολή/ρόλος κ.λπ.)**	**Κύριες δραστηριότητες/αρμοδιότητες**
Προσθέστε γραμμές όπου είναι απαραίτητο.		
Τμήμα Ασυνόδευτων Ανηλίκων, Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης	Οι αρμοδιότητες του Τμήματος Ασυνόδευτων Ανηλίκων, σύμφωνα με το άρθρο 24 του Οργανισμού του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΠΔ 134/2017).	Οι αρμοδιότητες είναι: (i) Η μελέτη εφαρμογής, ο σχεδιασμός, η παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας των ασυνόδευτων ανηλίκων που διαπιστευμένα χρήζουν διεθνούς προστασίας. (ii) Η συνεργασία με συναρμόδια Υπουργεία, τη Γενική Δ/νση Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, φορείς της κοινωνίας των πολιτών και άλλους, κατά περίπτωση αρμόδιους φορείς, για τη χάραξη και υλοποίηση της πολιτικής για τα ασυνόδευτά ανήλικα. (iii) Η εξασφάλιση της συνοχής και της συμπληρωματικότητας μεταξύ των συγχρηματοδοτήσεων που προβλέπονται στο πλαίσιο εθνικών και κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων. (iv) Η εποπτεία του Συστήματος Διαχείρισης Αιτημάτων Στέγασης Ασυνόδευτων Ανηλίκων. (v) Η μελέτη και επεξεργασία θεσμικού πλαισίου προδιαγραφών ίδρυσης και λειτουργίας για δομές προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων. https://aplo.yeka.gr/Pages/KoinwnikhAllhleggyh/ProstasiaPaidiouKaiOikogeneias/AsynodeutaAnhlika.aspx
Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ)	Βάσει του ιδρυτικού του νόμου, σκοπός του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) είναι ο συντονισμός του δικτύου παροχής υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης σε άτομα, οικογένειες, πληθυσμιακές ομάδες που περιέρχονται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης. http://www.ekka.org.gr/index.php/about/2018-05-11-06-34-05	Το ΕΚΚΑ με την υποστήριξη της UNICEF εκδίδει τα επικαιροποιημένα στατιστικά στοιχεία σχετικά με την κατάσταση των Ασυνόδευτων Ανηλίκων στη χώρα βασισμένα στα αιτήματα στέγασης που δέχεται η Υπηρεσία Διαχείρισης Αιτημάτων Στέγασης Αιτούντων Άσυλο και Ασυνόδευτων Ανηλίκων. http://www.ekka.org.gr/index.php/2018-05-08-09-50-30/15-2018-05-16-08-31-59
Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής	Το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής έχει ως αποστολή τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της εθνικής πολιτικής για την μετανάστευση, τόσο σχετικά με την νόμιμη είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών στην ελληνική επικράτεια, όσο και σχετικά με την ταυτοποίηση και υποδοχή πολιτών τρίτων χωρών που εισέρχονται στην Χώρα χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της εθνικής πολιτικής για τη χορήγηση ασύλου ή άλλων μορφών διεθνούς προστασίας και την παροχή προστασίας των αιτούντων και των ατόμων που διαπιστωμένα χρήζουν διεθνούς προστασίας, δηλαδή αναγνωρισμένων προσφύγων, δικαιούχων επικουρικής προστασίας και δικαιούχων ανθρωπιστικού καθεστώτος[42]. http://www.immigration.gov.gr/home	Το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής έχει την αρμοδιότητα εφαρμογής της ενωσιακής και διεθνούς νομοθεσίας και των διεθνών συμβάσεων σχετικά με τα θέματα μετανάστευσης, παροχής διεθνούς προστασίας και υποδοχής αιτούντων διεθνούς προστασίας, και την ευθύνη συντονισμού όλων των συναρμοδίων υπηρεσιών της χώρας σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο για την ταχεία και ομοιόμορφη εφαρμογή της. Διατηρεί για το σκοπό αυτό διαρκή επικοινωνία με τις αρμόδιες αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) και τους διεθνείς οργανισμούς και μετέχει με όργανά του στην διαμόρφωση της κοινής ενωσιακής πολιτικής για θέματα αρμοδιότητάς του σε συνεργασία με το Υπουργείο Εξωτερικών και την Μόνιμη Ελληνική Αντιπροσωπεία[43]. http://www.immigration.gov.gr/home

[42] http://www.immigration.gov.gr/documents/20182/31274/FEK149A-10102017.pdf/c6ef518a-b8c2-4bd9-ba15-b02c580aaebe
[43] http://www.immigration.gov.gr/documents/20182/31274/FEK149A-10102017.pdf/c6ef518a-b8c2-4bd9-ba15-b02c580aaebe

Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης	Η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΥΠ.Υ.Τ.) υπάγεται στην Γενική Γραμματεία Υποδοχής του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής. Αποστολή της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης είναι η αποτελεσματική διαχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται παρανόμως στην χώρα, σε συνθήκες σεβασμού της αξιοπρέπειάς τους, με την υπαγωγή τους σε διαδικασίες πρώτης υποδοχής. Η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης συστάθηκε με το Ν. 3907/2011. Η οργάνωση και η λειτουργία της καθορίζεται με το Π.Δ. 102/2012[44]. http://www.firstreception.gov.gr/	Οι διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης των οποίων η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης επιλαμβάνεται και που υλοποιούνται στα εποπτευόμενα από αυτήν Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης, (Κ.Υ.Τ.) καθώς επίσης και στις κινητές μονάδες περιλαμβάνουν: • Την εξακρίβωση της ταυτότητας και της ιθαγένειας των παράνομα εισερχόμενων • Την καταγραφή τους, διαδικασία η οποία περιλαμβάνει και τον προσδιορισμό της ηλικίας τους που λαμβάνει ιδιαίτερη σημασία στις περιπτώσεις εκείνες που τίθεται ζήτημα ανηλικότητας • Ιατρικό έλεγχο που περιλαμβάνει παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης καθώς επίσης και παροχή υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής υποστήριξης εάν κριθεί αναγκαίο • Υπεύθυνη ενημέρωση σε σχέση με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ενδιαφερομένων. Ειδική μέριμνα για την πληροφόρηση των προσωρινά διαμενόντων στις δομές των Περιφερειακών Υπηρεσιών Υποδοχής και Ταυτοποίησης, αναφορικά με την δυνατότητα υπαγωγής τους σε καθεστώς διεθνούς προστασίας. Στην περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος επιθυμεί να υπαχθεί σε καθεστώς διεθνούς προστασίας, παραπέμπεται στο περιφερειακό Γραφείο Ασύλου. Στην περίπτωση που διαπιστωθεί ότι είναι μέλος ευάλωτης ομάδας γίνονται οι απαραίτητες διαδικασίες προκειμένου να παραπεμφθεί σε αρμόδια προνοιακή δομή[45]. http://www.firstreception.gov.gr/
Γενική Γραμματεία Υποδοχής	Δυνάμει του Ν. 4.375/2016 (ΦΕΚ 51 Α') συστήθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης Γενική Γραμματεία Υποδοχής (Προσφύγων) (άρθρο 26 ν. 4375/2016) στην οποία υπάγονται: α) η αυτοτελής υπηρεσία με τον τίτλο «Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης» (ΥΠ.Υ.Τ.), που λειτουργεί σε επίπεδο Διεύθυνσης και έχει ως κύρια αποστολή την αποτελεσματική διενέργεια των διαδικασιών υποδοχής και ταυτοποίησης των πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών που εισέρχονται στη χώρα χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις και συγκροτείται από την Κεντρική Υπηρεσία και τις Περιφερειακές Υπηρεσίες που είναι: τα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ), οι Κινητές Μονάδες Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΜΥΤ), οι ανοικτές Δομές Προσωρινής Υποδοχής πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών που έχουν αιτηθεί διεθνούς προστασίας και οι ανοικτές Δομές Προσωρινής Φιλοξενίας πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών που βρίσκονται σε διαδικασία επιστροφής (άρθρο 8 Ν. 4375/2016)»[46] http://www.ypes.gr/el/GenGramYpodoxis/	http://www.ypes.gr/el/GenGramYpodoxis/

[44] http://www.ypes.gr/el/GenGramYpodoxis/
[45] http://www.firstreception.gov.gr/
[46] http://www.ypes.gr/el/GenGramYpodoxis/

Δήμοι	https://www.kedke.gr/el/index.php	Οι Δήμοι μέσω των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών εργάζονται για την παροχή υπηρεσιών όπως, ενημέρωση εξυπηρέτηση συμβουλευτική στήριξη για θέματα ένταξης των μεταναστών, συνεργασία και παραπομπή αιτημάτων σε άλλες δομές και υπηρεσίες, παράλληλες δράσεις (μαθήματα ελληνικής γλώσσας, διαπολιτισμικές δράσεις κτλ.). http://www.socialattica.gr/eidi-domis/kem
ΜΚΟ PRAKSIS	Η PRAKSIS είναι ανεξάρτητη Μη Κυβερνητική Οργάνωση που έχει σαν κύριο στόχο το σχεδιασμό, εφαρμογή και υλοποίηση προγραμμάτων ανθρωπιστικής και ιατρικής δράσης. Κύριος στόχος της ΜΚΟ είναι η καταπολέμηση του κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού των ευπαθών κοινωνικά ομάδων και η υπεράσπιση των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων τους[47]. https://www.praksis.gr/el	«Οι τρεις άξονες που απαρτίζουν την αποστολή της οργάνωσης είναι: • Πρόληψη • Άμεση παρέμβαση/υποστήριξη • Άσκηση πίεσης και διεκδίκηση δικαιωμάτων»[48] https://www.praksis.gr/el/%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1
ΜΚΟ FAROS	Ο Φάρος είναι χριστιανικός μη κερδοσκοπικός οργανισμός που παρέχει φροντίδα και ανθρωπιστική υποστήριξη σε ασυνόδευτα παιδιά και νέους πρόσφυγες καθώς και σε οικογένειες προσφύγων με παιδιά στην Αθήνα[49]. http://www.faros.org.gr/	Αποστολή του Φάρου αποτελεί η προστασία των παιδιών. «Το προσωπικό μας χτενίζει τους δρόμους της Αθήνας αναζητώντας, υποστηρίζοντας και φέρνοντας ασυνόδευτα παιδιά πρόσφυγες στην ασφάλεια. Το κέντρο μας είναι στην καρδιά της πόλης και είναι εύκολα προσβάσιμο. Παρέχουμε ένα ασφαλές περιβάλλον, ζεστά γεύματα και ψυχοκοινωνική υποστήριξη σε 100 αγόρια και εφήβους κάθε εβδομάδα. Το καταφύγιό μας έχει επίσης φιλοξενήσει 22 ασυνόδευτα παιδιά. Τα παιδιά έχουν πρόσβαση σε νομικές υπηρεσίες, εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση». http://www.faros.org.gr/services.html
ΜΚΟ ΑΡΣΙΣ – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων	Η ΑΡΣΙΣ είναι κοινωνική μη κυβερνητική οργάνωση που δραστηριοποιείται από το 1992 για την υποστήριξη των παιδιών και των νέων και την προάσπιση των δικαιωμάτων τους. Λειτουργεί με κέντρα στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, το Βόλο, την Κοζάνη και την Αλεξανδρούπολη, ενώ έχει αναπτύξει δραστηριότητες και σε πολλές άλλες πόλεις. http://www.arsis.gr/	Αποστολή της ΑΡΣΙΣ είναι η ανάληψη δράσεων για την πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού των νέων. Στο πλαίσιο αυτό, αναπτύσσει μεθοδολογίες και εργαλεία για την υποστήριξη των νέων, οργανώνει και συμμετέχει σε δίκτυα, συνεργάζεται με δημόσιες υπηρεσίες και μη κυβερνητικές οργανώσεις και διατυπώνει προτάσεις στο πεδίο της κοινωνικής πολιτικής για τα παιδιά και τους νέους. http://arsis.gr/drasis-ke-ipiresies/domes-filoxenias-asinodefton-anilikon/
ΜΚΟ SolidarityNow	Το SolidarityNow είναι μια οργάνωση που ιδρύθηκε το 2013 με την υποστήριξη του Open Society Foundations (OSF/OSIFE). Αποτελείται από ένα δίκτυο ανθρώπων και οργανώσεων με κύριο στόχο της δράσης μας την παροχή βοήθειας και υποστήριξης σε όσους πλήττονται περισσότερο από την οικονομική ύφεση και την ανθρωπιστική κρίση.	Το πρόγραμμα SolidarityNow έχει ως στόχο την ενίσχυση της συστηματικής ταυτοποίησης και καταγραφής των ασυνόδευτων ανηλίκων και των παιδιών που έχουν χωριστεί από τις οικογένειές τους και ζουν κάτω από δυσμενείς συνθήκες στους δρόμους της Αθήνας καθώς και την παροχή ολοκληρωμένης φροντίδας και φιλοξενίας. Το πρόγραμμα φιλοδοξεί να δώσει στα παιδιά αυτά ευκαιρίες κοινωνικής ενσωμάτωσης, να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα του υπάρχοντος υποστηρικτικού δικτύου στην Αθήνα, να συμβάλει αποφασιστικά στον περιορισμό του φαινομένου άτυπης φυγής των ανήλικων από τις δομές φιλοξενίας μέσω της συνηγορίας για τη χάραξη συγκεκριμένης εθνικής πολιτικής. Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από το EPIM (European Programme for Integration and Migration) https://www.solidaritynow.org/

[47] https://www.praksis.gr/el
[48] https://www.praksis.gr/el
[49] http://www.faros.org.gr/

ΜΚΟ Μέριμνα	Το 1995 ιδρύθηκε η Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία "Μέριμνα" με στόχο τη προσφορά φροντίδας για τα παιδιά των οποίων η ζωή ανατρέπεται από την απειλητική για τη ζωή αρρώστια ή το θάνατο αγαπημένου τους προσώπου.	Το όραμα της Μέριμνας περιλαμβάνει: (α) τη δωρεάν παροχή ποιοτικής φροντίδας που ανταποκρίνεται στις ανάγκες των παιδιών και των γονιών, που είτε ζουν με μία απειλητική για τη ζωή ασθένεια, είτε θρηνούν την απώλεια αγαπημένου προσώπου. (β) την ανάπτυξη υποστηρικτικών κοινοτήτων τόσο μέσω της ευαισθητοποίησης των πολιτών όσο και της εξειδικευμένης εκπαίδευσης και επιμόρφωσης όσων παρέχουν υπηρεσίες στο παιδί και την οικογένειά του. http://merimna.org.gr/
ΜΚΟ Γιατροί χωρίς Σύνορα	Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα (Médecins Sans Frontières/MSF) παρεμβαίνουν όταν η επιβίωση και η υγεία των ανθρώπων τίθεται σε κίνδυνο. Παρέχουν βασική ιατρική φροντίδα, λειτουργούμε νοσοκομεία, υλοποιούμε χειρουργικά προγράμματα, καταπολεμούν τις επιδημίες, πραγματοποιούν εκστρατείες εμβολιασμού, αντιμετωπίζουν τον υποσιτισμό και παρέχουμε υπηρεσίες ψυχικής υγείας. Καθημερινά περισσότεροι από 30.000 γιατροί, νοσηλευτές, τεχνικοί, διοικητικοί και άλλοι επαγγελματίες εργάζονται με τους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα σε περισσότερες από 60 χώρες σε όλο τον κόσμο.	Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα έχουν παρουσία σε είκοσι σημεία σε όλη την Ελλάδα, παρέχοντας ιατρική φροντίδα στους ανθρώπους που ζουν σε καταυλισμούς ή σε άλλες άτυπες δομές, μέσω προγραμμάτων, με την παροχή ιατρικής φροντίδας αλλά και με επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης στο Αιγαίο και τη Μεσόγειο. https://msf.gr/world
ΜΚΟ Γιατροί του Κόσμου	Οι Γιατροί του Κόσμου – Ελλάδας (ΓτΚ – Ελλάδας), ιδρύθηκαν το 1990 και αποτελούν μία ιατρική, ανθρωπιστική Μη Κυβερνητική Οργάνωση, μέλος του Διεθνούς Δικτύου των Γιατρών του Κόσμου το οποίο αποτελείται από 15 αντιπροσωπείες (Αργεντινή, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ελβετία, Ελλάδα, Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιαπωνία, Ισπανία, Καναδάς, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πορτογαλία και Σουηδία). https://mdmgreece.gr/	Η πρώτη και κύρια αποστολή των Γιατρών του Κόσμου είναι η παροχή υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής φροντίδας. Οι Δράσεις τους περιλαμβάνουν τη παροχή υπηρεσιών σε Κοινωνικές Δομές, όπως ανοιχτά πολυϊατρεία, δομή φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων, κοινωνικό φαρμακείο, κ.ο.κ., Κινητές Μονάδες Υποδοχής και Ιατρικού Ελέγχου και Προγράμματα παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας κ.λπ. https://mdmgreece.gr/missions/stin-ellada/
Ηλιακτίδα	Η Ηλιακτίδα ΑΜΚΕ είναι ένας κοινωνικός φορέας (αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία), που δημιουργήθηκε στο νησί της Λέσβου, για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, μέσω της απασχόλησης και της εξατομικευμένης συμβουλευτικής στα άτομα με ειδικές ανάγκες και στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού και από το 2009 λειτουργεί δομές φιλοξενίας και υποστήριξης για μετανάστες, μέσα από πρωτοβουλίες με κρατικές ή ιδιωτικές πηγές χρηματοδότησης.	Η Ηλιακτίδα υποστηρίζει ευάλωτες ομάδες αιτούντων ασύλου στην Ελλάδα μέσα από την παροχή εναλλακτικών μορφών στέγασης μέσα στον οικιστικό ιστό (διαμερίσματα και κτήρια), με τον συνδυασμό ψυχολογικής και έως ένα βαθμό νομικής υποστήριξης. Επιπλέον υποστηρίζει με οικονομική βοήθεια σε μετρητά, μέσω του σχετικού προγράμματος της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες http://iliaktida-amea.gr/
ΜΚΟ ΜΕΤΑδραση	Η ΜΕΤΑδραση είναι μια Οργάνωση της Κοινωνίας των Πολιτών η οποία ιδρύθηκε το 2010 με πρωταρχικό σκοπό να συμβάλει σε συγκεκριμένους τομείς όπου υπήρχαν κενά που καλύπτονταν ελάχιστα ή καθόλου από δημόσιους φορείς ή από άλλες οργανώσεις. Εξειδικεύεται στον τομέα της διερμηνείας και διαπολιτισμικής μεσολάβησης καθώς και στην προάσπιση των δικαιωμάτων των ασυνόδευτων ανηλίκων και των ατόμων που χρήζουν διεθνούς προστασίας.	Οι δράσεις της ΜΚΟ ΜΕΤΑδραση περιλαμβάνουν : • Προγράμματα εκπαίδευσης • Μαθήματα γλώσσας • Παροχή υπηρεσιών υγείας • Υποστήριξη ασυνόδευτων ανηλίκων με στόχο την αυτόνομη διαβίωσή τους • Προγράμματα ένταξης • Εκπαίδευση διερμηνέων • Ανάδοχη φροντίδα ασυνόδευτων ανηλίκων • Νομική Στήριξη κ.ο.κ. http://metadrasi.org/

ΜΕΛΙΣΣΑ Δίκτυο Μεταναστριών στην Ελλάδα	Το Δίκτυο «Μέλισσα» ιδρύθηκε επίσημα το Σεπτέμβρη του 2014, ως αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία και αποτελεί μια οργάνωση για τις μετανάστριες στην Ελλάδα, που προωθεί την ενδυνάμωσή τους και αναδεικνύει τη συμβολή τους στην κοινωνική συνοχή.	Το Δίκτυο Μέλισσα παρέχει στήριξη σε γυναίκες και παιδιά μετανάστες. Οι δράσεις περιλαμβάνουν την παροχή γευμάτων σε άτυπους χώρους διαμονής προσφύγων όπως το Πεδίον του Άρεως, τη κατασκευή σακιδίων με κάποια απαραίτητα είδη για παιδιά κ.ο.κ. http://www.debop.gr/deBlog/mikroi-iroes-tis-polis/melissa-diktyo-metanastrion-stin-ellada-i-zoi-mesa-stin-kypseli και https://www.facebook.com/Melissanetworkgreece33/
Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός	Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός ιδρύθηκε το 1877«στην Ελλάδα με έργο που βασίζεται στην εθελοντική δράση και την άμεση ανταπόκριση των πολιτών. Κινητοποιείται στοχεύοντας στην ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου σε περιόδους πολέμου και ειρήνης, στηρίζοντας τραυματίες, ασθενείς, πρόσφυγες, ηλικιωμένους, ανθρώπους με οικονομικές δυσκολίες και άτομα από κάθε ευάλωτη ομάδα του πληθυσμού». Το Πολυδύναμο Κέντρο του Ερυθρού Σταυρού είναι ένα από τα πρώτα πιλοτικά προγράμματα που λειτουργούσαν στην Ελλάδα, χρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή που συμμετέχουν στην ένταξη των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία.	Το Πολυδύναμο Κέντρο του Ερυθρού Σταυρού αποσκοπεί στην παροχή υποστήριξης και καθοδήγησης στους μεταναστευτικούς πληθυσμούς που πλήττονται από την κρίση, ενισχύοντας την πρόσβαση σε υποβοηθούμενο προσανατολισμό, ανθρωπιστικές υπηρεσίες, κατανόηση των δικαιωμάτων τους καθώς και ενημέρωση και παροχή βασικών κοινωνικών υπηρεσιών και ανέσεων στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. https://redcrossmfcs.wixsite.com/athens-thessaloniki http://www.redcross.gr/
Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες	Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ) είναι μία Μη Κυβερνητική Οργάνωση, η οποία δραστηριοποιείται από το 1989 στο χώρο του ασύλου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ελλάδα.	Το ΕΣΠ διαθέτει: Νομική Υπηρεσία, η οποία παρέχει νομική συνδρομή και συμβουλευτική σε όσους απευθύνονται στην οργάνωση και χρήζουν διεθνούς προστασίας ή ανήκουν σε ιδιαίτερα ευάλωτες ομάδες (ασυνόδευτα ανήλικα, θύματα βασανιστηρίων ή άλλης μορφής βίας, θύματα εμπορίας ανθρώπων - trafficking κ.λπ.). Κοινωνική Υπηρεσία, η οποία προσφέρει ενημέρωση και αρωγή σε πολλές γλώσσες, συνοδεία και πρακτική βοήθεια σε ιατρικά και νοσοκομειακά περιστατικά, ψυχοκοινωνικά προγράμματα κ.λπ. (Διαπολιτισμικό Κέντρο του ΕΣΠ «Πυξίδα»/Γραφείο Απασχόλησης του ΕΣΠ). Και Υπηρεσία Διερμηνείας, η οποία προσφέρει δίαυλο επικοινωνίας και παροχή πληροφοριών στις εξής γλώσσες: Νταρί, Φαρσί, Γαλλικά, Αραβικά, Κινέζικα, Παστού, Ουρντού, Μπάνγκλα, Κουρδικά, Λιγκάλα, Σουαχίλι, Κικόγκο, Τσιλούμπα, Σομάλι, Ρώσικα, Τουρκικά, ενώ για την κάλυψη των έκτακτων αναγκών καλούνται έκτακτοι διερμηνείς για τις γλώσσες Αμχαρίκ, Πουλάρ, Ουλόφ, Μαλίνκε, Τιγκρίνια. https://www.gcr.gr
ΜΚΟ ΚΑΡΙΤΑΣ	Από το 1994 η Κάριτας Ελλάς (Caritas Hellas), ως συντονιστικό όργανο του έργου της φιλανθρωπίας, της αγαθοεργίας και της κοινωνικής συμπαράστασης της Καθολικής Εκκλησίας στην Ελλάδα, σε ενοριακό, επαρχιακό και εθνικό επίπεδο, είναι αναγνωρισμένο Φιλανθρωπικό Σωματείο Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα και Μη Κυβερνητική Οργάνωση (ΜΚΟ) από την Ελληνική Πολιτεία. Λειτουργεί στην Ελλάδα με έδρα την Αθήνα και τελεί υπό την αιγίδα της Ιεράς Συνόδου της Καθολικής Ιεραρχίας της Ελλάδος.	Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Προγραμμάτων Έκτακτης Ανάγκης σε συνεργασία με τις Αρχές, την τοπική Αυτοδιοίκηση, τις τοπικές Κάριτας στην Ελλάδα και το Διεθνές δίκτυο των συνεργατών της Κάριτας. Συλλογή και διανομή τροφίμων και ειδών πρώτης ανάγκης όπως ρουχισμός, είδη ατομικής υγιεινής, οικιακά σκεύη, έπιπλα κ.λπ. Στήριξη άπορων οικογενειών και ανθρώπων μόνων, ώστε να μπορέσουν να καλύψουν βασικές τους ανάγκες, σε τρόφιμα, φάρμακα, ενοίκιο, χρέη, λογαριασμούς κ.λπ. Παροχή δωρεάν κοινωνικών υπηρεσιών, όπως η συμβουλευτική, η ηθική και ψυχολογική συμπαράσταση. Αιμοδοσία, σε συνεργασία με κρατικά νοσοκομεία. Με την πολύτιμη και αξιέπαινη προσφορά των εθελοντών αιμοδοτών, η Κάριτας Ελλάς διαθέτει τη 2η μεγαλύτερη ιδιωτική τράπεζα αίματος στην Ελλάδα. Υποστηρικτικές δράσεις για τους ηλικιωμένους (επισκέψεις σε νοσοκομεία, γηροκομεία και κατ' οίκον επισκέψεις, πνευματική και ηθική υποστήριξη, ψυχαγωγία).

		Δράσεις για τη στήριξη των εγκλείστων στα σωφρονιστικά ιδρύματα (τακτικές επισκέψεις στις φυλακές, πνευματική, ηθική και υλική υποστήριξη). Προώθηση του πνεύματος της αλληλεγγύης και του εθελοντισμού και η συμβολή στην ανάπτυξη, δημιουργία, εφαρμογή και υλοποίηση δράσεων και προγραμμάτων καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού ατόμων και ευπαθών πληθυσμιακών ομάδων. Συνεχής εκπαίδευση, υποστήριξη και εμψύχωση εθελοντών με σεμινάρια, διαλέξεις κ.λπ. Συνεργασία με άλλα Φιλανθρωπικά Σωματεία, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και άλλους Φορείς, με στόχο την ανάπτυξη διαλόγου και τη δημιουργία δικτύου με την Κοινωνία, καθώς και με τους Κρατικούς, Ευρωπαϊκούς ή και Διεθνείς Φορείς, για την επίτευξη των σκοπών του Σωματείου. Πρόκληση του ενδιαφέροντος της Κοινωνίας, της Ελληνικής Πολιτείας και της Διεθνούς Κοινότητας, για τη λήψη των κατάλληλων μέτρων, προς αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. http://caritas.gr/
ΒΑΒΕΛ	Το Κέντρο Ημέρας «Βαβέλ» έχει στόχο την εξυπηρέτηση των αναγκών ψυχικής υγείας μεταναστών, οι οποίοι διαμένουν στην Αθήνα. Οι υπηρεσίες που παρέχονται από το Κέντρο Ημέρας “Βαβέλ” είναι: διάγνωση, θεραπευτική αντιμετώπιση και ψυχοκοινωνική αποκατάσταση ψυχικών διαταραχών, συστηματική παρακολούθηση ατόμων με ψυχική διαταραχή, οργάνωση ημερήσιας φροντίδας, εξατομικευμένη συνοδεία, συμβουλευτική ατόμων, οικογενειών, ομάδων, οργανισμών, ενημέρωση σε θέματα ψυχικής υγείας και ευαισθητοποίηση.	Το Κέντρο Ημέρας “Βαβέλ” έχει στόχο την εξυπηρέτηση των αναγκών ψυχικής υγείας μεταναστών, οι οποίοι διαμένουν στην Αθήνα. Οι υπηρεσίες που παρέχονται από το Κέντρο Ημέρας “Βαβέλ” είναι: διάγνωση, θεραπευτική αντιμετώπιση και ψυχοκοινωνική αποκατάσταση ψυχικών διαταραχών, συστηματική παρακολούθηση ατόμων με ψυχική διαταραχή, οργάνωση ημερήσιας φροντίδας, εξατομικευμένη συνοδεία, συμβουλευτική ατόμων, οικογενειών, ομάδων, οργανισμών, ενημέρωση σε θέματα ψυχικής υγείας και ευαισθητοποίηση. http://syn-eirmos.gr/babel/index.php?option=com_content&view=article&id=89&Itemid=221
ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΜΚΟ της Εκκλησίας της Ελλάδας	Η Αποστολή ιδρύθηκε το 2010 από την Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών με τη μορφή της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας με εθνική και διεθνή εμβέλεια στο πλαίσιο της δραστηριοποίησής της στον ανθρωπιστικό, αναπτυξιακό και εκπαιδευτικό χώρο.	Η δράση της Αποστολής περιλαμβάνει την παροχή βοήθειας και στήριξης σε ανθρώπους που το έχουν ανάγκη, μέσω των κοινωνικών δομών, προγραμμάτων, κοινωνικών παντοπωλείων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων, κοινωνικών ιατρείων, κ.ο.κ. http://mkoapostoli.com/ Η Αποστολή διαθέτει τον Ξενώνα Ασυνόδευτων Ανήλικων Προσφύγων «Εστία» παρέχει υπηρεσίες υποδοχής και φιλοξενίας σε αιτούντες άσυλο/πρόσφυγες, δυναμικότητας 20 ατόμων. Επιπροσθέτως, ο Ξενώνας αποσκοπεί στην παροχή ψυχολογικής υποστήριξης και συμβουλευτικής ως προς την κοινωνική ένταξη τους, δημιουργική απασχόληση, πρωτοβάθμια ιατρική φροντίδα, εκπαίδευση με την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών. Παράλληλα, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι απασχολούνται σε μια ευρεία σειρά αθλητικών, πολιτιστικών και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων, οι οποίες πραγματοποιούνται μέσω των συνεργασιών της «Αποστολής» και της Ι. Αρχιεπισκοπής Αθηνών με φορείς της τοπικής κοινωνίας. http://mkoapostoli.com/η-δράση-μας/κοινωνικές-δομές/ξενώνας-ασυνόδευτων-ανήλικων-προσφ/#toggle-id-2

ΜΚΟ Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού	Το Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού ιδρύθηκε το 2000 με στόχο τη προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών. Τα μέλη του Δικτύου είναι εκπαιδευτικοί, γονείς, συγγραφείς παιδικών βιβλίων, εικονογράφοι, πανεπιστημιακοί, δημοσιογράφοι, καλλιτέχνες και γενικότερα άνθρωποι που σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, ιδιαίτερα αυτά των παιδιών, και είναι πρόθυμοι να κινητοποιηθούν για την προώθηση και την προάσπισή τους.	Σκοποί του Δικτύου για τα Δικαιώματα του Παιδιού είναι: • Η διάδοση και η τήρηση της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που έχει υπογράψει και η Ελλάδα μαζί με 191 ακόμη χώρες στον πλανήτη • Η ενημέρωση των ίδιων των παιδιών για τους θεσμούς που τα προστατεύουν σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο • Η κινητοποίηση για την καταπολέμηση κάθε είδους διακρίσεων • Η κινητοποίηση για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης • Η ενθάρρυνση για πρόσβαση στην εκπαίδευση εθνοτικών ή κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων • Η προστασία των παιδιών από την πρόωρη επαγγελματική απασχόληση και την εργασιακή εκμετάλλευση • Η ανάδειξη των προβλημάτων των παιδιών που ανήκουν σε ευαίσθητες ομάδες, όπως παιδιά μεταναστών, παιδιά πρόσφυγες, παιδιά παλιννοστούντων, παιδιά που νοσηλεύονται, παιδιά έγκλειστα σε ιδρύματα ή σε φυλακές ανηλίκων • Η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας μας σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να προστατεύεται από κάθε μορφής βία, την προσβολή, την εγκατάλειψη, την παραμέληση, την κακοποίηση, την κακή μεταχείριση ή εκμετάλλευση • Η ενημέρωση για τον περιορισμό του καπνίσματος, του αλκοολισμού και της κατανάλωσης ουσιών από παιδιά • Η διεξαγωγή ερευνών σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο και η συλλογή στοιχείων και δεδομένων που αφορούν στα δικαιώματα του παιδιού • Η συνεργασία για την επίλυση των προβλημάτων με αρμόδιους φορείς, διεθνείς οργανισμούς και άλλες ΜΚΟ στην Ελλάδα και στην Ευρώπη http://ddp.net.gr/
ΠΑΙΔΙΚΑ ΧΩΡΙΑ SOS ΕΛΛΑΔΟΣ	Τα Παιδικά Χωριά SOS Ελλάδος λειτουργούν από τον Απρίλιο του 2017 στην Αθήνα έναν Ξενώνα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, όπου φιλοξενούνται ασυνόδευτοι έφηβοι πρόσφυγες, ηλικίας 14-18 ετών.	Τα Παιδικά Χωριά SOS προσφέρουν ένα ασφαλές καταφύγιο και περίθαλψη για παιδιά που το έχουν ανάγκη, προσφέρουν προγράμματα εκπαίδευσης και συμμετέχουν στην κοινοτική ζωή. Στον Ξενώνα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, φιλοξενούνται ασυνόδευτοι έφηβοι πρόσφυγες, ηλικίας 14-18 ετών. Στον Ξενώνα, δυναμικής 25 ατόμων, τα παιδιά απολαμβάνουν ένα ασφαλές και φιλόξενο περιβάλλον και έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες εκπαίδευσης, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και κοινωνικής ενσωμάτωσης, από ειδικευμένη ομάδα επαγγελματιών (ψυχολόγου, κοινωνικού λειτουργού, εκπαιδευτικούς - παιδαγωγούς κ.λπ.) καθώς και σε υπηρεσίες νομικής υποστήριξης. Ο Ξενώνας Ασυνόδευτων Ανηλίκων των Παιδικών Χωριών SOS Ελλάδος στην Αθήνα, χρηματοδοτείται, για την περίοδο Αύγουστος - Δεκέμβριος 2017, από το Εθνικό Πρόγραμμα Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης. Η συνεισφορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέρχεται στο 75% της επιλέξιμης δημόσιας δαπάνης. http://www.sos-villages.gr/

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR)	Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) ιδρύθηκε το 1950, μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, για να βοηθήσει τα εκατομμύρια των Ευρωπαίων που είχαν εκτοπιστεί ή χάσει τα σπίτια τους. Η Ύπατη Αρμοστεία είχε τρία χρόνια για να ολοκληρώσει τη θητεία της. Η Ύπατη Αρμοστεία διαθέτει πλέον περισσότερα από 10.966 μέλη προσωπικού τα οποία εργάζονται συνολικά σε 130 χώρες. Ο προϋπολογισμός της έχει αυξηθεί από 300.000 δολάρια τον πρώτο χρόνο λειτουργίας της σε 6,54 δισεκατομμύρια δολάρια το 2016. Το Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα λειτουργεί από το Μάρτιο του 1952. Συνεργάζεται με τις κρατικές αρχές, μη κυβερνητικές οργανώσεις και άλλους φορείς με στόχο τη διασφάλιση της προστασίας των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο. Προσπαθεί επίσης να ενημερώνει και να ευαισθητοποιεί την κοινή γνώμη γύρω από το προσφυγικό ζήτημα με στόχο τη δημιουργία κλίματος ανοχής και σεβασμού των δικαιωμάτων των προσφύγων[50].	Η δράση της Ύπατης Αρμοστείας στην Ελλάδα, όπως και στις άλλες χώρες της Ε.Ε., είναι κυρίως συμβουλευτική και συνδρομής στην εκάστοτε κυβέρνηση, ώστε να αναπτυχθεί και να ενδυναμωθεί με τρόπο αποτελεσματικό ένα σύστημα προστασίας για τους πρόσφυγες. Το 2015, ωστόσο, εξαιτίας των αυξημένων προσφυγικών ροών που δέχτηκε η χώρα, σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση, οι ελληνικές αρχές και η Ε.Ε. ζήτησαν τη βοήθεια της Ύπατης Αρμοστείας για την αντιμετώπιση αυτής της επείγουσας κατάστασης. Έτσι, από το καλοκαίρι του 2015, η Ύπατη Αρμοστεία ενδυνάμωσε το προσωπικό και την παρουσία της στα βασικά σημεία εισόδου (νησιά Αιγαίου) αλλά και στην ενδοχώρα. Ανέλαβε να στηρίξει πιο δυναμικά υπηρεσίες σε τομείς που καλύπτονται, κατ' αρχήν, από το κράτος, όπως στη διανομή ειδών πρώτης ανάγκης στους πρόσφυγες, τη βελτίωση των καταλυμάτων και των υποδομών, την παροχή υπηρεσιών προστασίας προς τους πλέον ευάλωτους, την παροχή ενημέρωσης, διερμηνείας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, καθώς και παρεμβάσεις στους τομείς της υγείας και της εκπαίδευσης. Επίσης, η Ύπατη Αρμοστεία στην Ελλάδα συνεργάζεται με την ελληνική κυβέρνηση, την τοπική αυτοδιοίκηση και μη κυβερνητικές οργανώσεις για την παροχή στέγασης σε διαμερίσματα και τη στήριξη μέσω προπληρωμένων καρτών των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα[51]. http://www.unhcr.org/gr/
Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ)	Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) του ΟΗΕ ιδρύθηκε το 1951 και συνεργάζεται στενά με κυβερνητικούς, διακυβερνητικούς και μη-κυβερνητικούς εταίρους.Με169 κράτη-μέλη,8 επιπλέον χώρες που κατέχουν το καθεστώς του παρατηρητή και γραφεία σε περισσότερες από 100 χώρες, ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) είναι αφοσιωμένος στη διαχείριση της μετανάστευσης με ανθρώπινους όρους και λειτουργικό τρόπο, έτσι, ώστε να ωφελούνται τόσο οι μετανάστες όσο και οι κοινωνίες υποδοχής,στην προώθηση της διεθνούς συνεργασίας σε θέματα μετανάστευσης, στην έρευνα για πρακτικές λύσεις στα προβλήματα της μετανάστευσης, καθώς και στην παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στους μετανάστες που έχουν ανάγκη, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων και των εσωτερικά εκτοπισμένων ατόμων[52].	Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) εργάζεται σε τέσσερις ευρείς τομείς της διαχείρισης της μετανάστευσης: • Μετανάστευση και ανάπτυξη • Διευκόλυνση της μετανάστευσης • Ρύθμιση της μετανάστευσης • Εξαναγκασμένη μετανάστευση Υλοποιεί προγράμματα Εθελοντικής Επιστροφής και Επανένταξης, Πρόγραμμα Μετεγκατάστασης, Επείγουσας Βοήθειας για την Αποτελεσματική Διαχείριση των Μεταναστευτικών Ροών στην Ελληνική Επικράτεια, Προστασίας Παιδιών κ.λπ.[53] https://greece.iom.int/el/

[50] http://www.unhcr.org/gr/%CF%84%CE%BF-%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B5%CE%AF%CE%BF-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%8D%CF%80%CE%B1%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B1%CF%81%CE%BC%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B5%CE%AF%CE%B1%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD

[51] http://www.unhcr.org/gr/%CF%84%CE%BF-%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B5%CE%AF%CE%BF-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%8D%CF%80%CE%B1%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B1%CF%81%CE%BC%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B5%CE%AF%CE%B1%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD βλ.. και http://estia.unhcr.gr/el/home_page/

[52] https://greece.iom.int/el/%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%AE%CF%82-%CE%BF%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%83%CF%84%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7%CF%82-h-%CF%85%CF%80%CE%B7%CF%81%CE%B5%CF%83%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BF%CE%B7%CE%B5-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7-%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%83%CF%84%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7

[53] https://greece.iom.int/el/%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%B4%CE%BF%CE%BC

NOSTOS	Μη Κυβερνητική Οργάνωση κατά του Κοινωνικού Αποκλεισμού και της Ανεργίας. Ο Νόστος δραστηριοποιείται στον τομέα της υποστήριξης της κοινωνικής και εργασιακής ένταξης όσων ατόμων αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην προσπάθεια τους να ενσωματωθούν στο κοινωνικό ιστό και να ενταχθούν στην αγορά εργασίας. Για το σκοπό αυτό παρέχει υπηρεσίες και ασκεί δραστηριότητες κοινωνικού και εκπαιδευτικού χαρακτήρα.	Η αποστολή της Οργάνωσης περιλαμβάνει τη συγκέντρωση τροφίμων, και ειδών προσωπικής υγιεινής και καθαριότητας για τους Ξενώνες Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο, υπηρεσίες συμβουλευτικής, στήριξη για την απασχόληση, εκπαιδευτικά προγράμματα, εκπόνηση μελετών και ερευνών. http://www.nostos.org.gr/ Αναλυτικά τα Προγράμματα μπορείτε να τα δείτε εδώ: http://www.nostos.org.gr/site/gr/programmes.html
MEDIN	Η ιατρική παρέμβαση MEDIN ιδρύθηκε στην Αθήνα8 Μαρτίου 2004.Είναι αστική εταιρεία με διακριτικό τίτλο «Ιατρική Παρέμβαση – Medical Intervention (Medin)» και αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, με χαρακτήρα μη κερδοσκοπικό.	Παρέχει επείγουσα ανθρωπιστική βοήθεια στο εξωτερικό, αλλά και στο εσωτερικό της χώρας σε πρόσφυγες, μετανάστες, αλλά και θύματα διακρίσεων και κοινωνικών αποκλεισμών. Κεντρικός στόχος της είναι να συνδράμει ώστε να αντιμετωπιστούν βασικά προβλήματα επιβίωσης όπως φαγητό, στέγη, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Ο Ξενώνας Ίριδα, λειτουργεί στο κέντρο της Αθήνας στην οδό Αχαρνών, ένα παλιό νεοκλασικό κτίριο, λειτουργεί σαν ξενώνας φιλοξενίας και υποστήριξης ασυνόδευτων ανηλίκων προσφύγων και μεταναστών με στόχο την ένταξη τους στην Ελληνική κοινωνία, την μετεγκατάσταση και την οικογενειακή επανένωση. Τους παρέχονται όλα τα απαραίτητα για να συνεχίσει το κάθε παιδί μία κανονική, ανάλογη των συνομηλίκων του ζωή. Καλύπτοντας με τον τρόπο αυτό την έλλειψη του συγγενικού περιβάλλοντος αμβλύνοντας, όσο είναι δυνατόν, τις συνέπειες του αποχωρισμού και της στέρησης της φυσικής οικογένειας[54]. http://medin.gr/index.php
THE HOME PROJECT	Το Πρόγραμμα HOME αποτελεί μία πρωτοβουλία που έχει σχεδιαστεί για να καλύψει τις ανάγκες των προσφύγων και των παιδιών προσφύγων που έφθασαν μόνα στην Ελλάδα.	Στο πλαίσιο του Προγράμματος παρέχονται: ενίσχυση των γλωσσικών δεξιοτήτων των πολιτών τρίτων χωρών και προγράμματα κατάρτισης, ψυχολογική υποστήριξη, παροχή βοήθειας σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης κ.ο.κ. http://www.homeproject.org/en/what-we-do/our-homes/
ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	Το Χαμόγελο του Παιδιού προσφέρει υπηρεσίες για όλα τα παιδιά στην Ελλάδα ανεξάρτητα από εθνικότητα και θρήσκευμα, δράσεις πρόληψης για όλα τα παιδιά στην Ελλάδα για την αποφυγή των φαινομένων βίας, των περιστατικών εξαφάνισης καθώς και την παροχή ιατρικών προληπτικών εξετάσεων, δράσεις παρέμβασης για παιδιά θύματα κάθε μορφής βίας, παιδιά που εξαφανίζονται, παιδιά με προβλήματα υγείας, παιδιά που ζουν ή απειλούνται να βρεθούν σε κατάσταση φτώχειας[55].	Μπορείτε να δείτε τα Προγράμματα του Χαμόγελου του Παιδιού στον παρακάτω σύνδεσμο: Η αποστολή του Χαμόγελου του Παιδιού περιλαμβάνει: Υπηρεσίες για όλα τα παιδιά στην Ελλάδα ανεξάρτητα από εθνικότητα και θρήσκευμα Δράσεις πρόληψης για όλα τα παιδιά στην Ελλάδα για την αποφυγή των φαινομένων Βίας, των περιστατικών Εξαφάνισης καθώς και την παροχή ιατρικών προληπτικών εξετάσεων ● Δράσεις παρέμβασης για παιδιά θύματα κάθε μορφής Βίας, Παιδιά που εξαφανίζονται, Παιδιά με προβλήματα Υγείας, Παιδιά που ζουν ή απειλούνται να βρεθούν σε κατάσταση Φτώχειας ● Δράσεις θεραπείας για παιδιά θύματα κάθε μορφής Βίας κ.ο.κ. https://www.hamogelo.gr/gr/el/programmata-erga/

[54] http://medin.gr/index.php/apostoles/greece.html
[55] https://www.hamogelo.gr/gr/el/apostoli-orama-aksies/

International Rescue Committee (IRC)	Η Ελλάδα φιλοξενεί σήμερα περίπου 50.000 πρόσφυγες, οι περισσότεροι από τους οποίους θα παραμείνουν στη χώρα. Η Διεθνής Επιτροπή Διάσωσης(IRC) διασφαλίζει ότι αυτοί οι πρόσφυγες κατανοούν τα δικαιώματά τους και τους παρέχεται εκπαίδευση και ψυχοκοινωνική υποστήριξη, ώστε να μπορούν να ξαναφτιάξουν τις ζωές τους.	Από το Μάρτιο του 2016, οι ομάδες του IRC που εργάζονται στην ηπειρωτική Ελλάδα έχουν παράσχει σε: 1.400 ευάλωτους πρόσφυγες, συμπεριλαμβανομένων, γυναικών που επιβιώνουν από τη βία και παιδιών που υποφέρουν από συναισθηματική δυσφορία, με στήριξη ένα προς ένα. 8 ασφαλείς χώροι που παρέχουν προσαρμοσμένη υποστήριξη και δραστηριότητες για ευάλωτες γυναίκες και παιδιά. https://www.rescue.org/country/greece
Σύλλογος Μερίμνης ανηλίκων	Σκοπός του Συλλόγου είναι η παροχή υπηρεσιών ολοκληρωμένης φροντίδας και υποστήριξης σε ασυνόδευτους ανήλικες και νέους πρόσφυγες – αιτούντες άσυλο, που προέρχονται από χώρες που πλήττονται από πολέμους και καταστροφές. Οι φιλοξενούμενοι νέοι αποκτούν νομιμοποιητικά έγγραφα παραμονής, εκπαιδεύονται και προετοιμάζονται προκειμένου να ενταχθούν κατά το δυνατό ισότιμα στην Ελληνική κοινωνία, στην περίπτωση που η επανασύνδεση με την οικογένειά τους δεν επιτευχθεί. Έως σήμερα πάνω από 2500 νέοι ποικίλων κοινωνικών αναγκών και εθνικοτήτων έχουν φιλοξενηθεί στον Σταθμό Εφήβων, δομή φιλοξενίας που λειτουργεί υπό την εποπτεία ενός εφταμελές συμβουλίου. Τα τελευταία χρόνια η δυναμικότητά του είναι 17 θέσεις ενώ οι έφηβοι που φιλοξενούνται στο ιδιόκτητο νεοκλασικό οίκημα στα Εξάρχεια είναι ασυνόδευτοι ανήλικοι από χώρες, που έχουν πληγεί από πολέμους και καταστροφές. Τον Νοέμβριο του 2015 , ο Σύλλογος, σε συνέχεια της διεύρυνσης των δράσεων του για την αποκατάσταση και ομαλή κοινωνική και επαγγελματική ένταξη των παιδιών που ήδη φιλοξενεί, ανέλαβε την ανακατασκευή και υποστήριξη λειτουργίας πρότυπου Ξενώνα – Κέντρο Νεότητας για τους Πρόσφυγες- στην Αθήνα για τη στέγαση και στήριξη νεαρών Προσφύγων (πρώην ασυνόδευτοι ανήλικοι, αιτούντες άσυλο). Ο Ξενώνας λειτουργεί από τον Αύγουστο του 2016.	Α. Σταθμός Εφήβων Σε όλα τα φιλοξενούμενα παιδιά και έφηβους παρέχονται υπηρεσίες: i. Στέγασης, σίτισης και ολοκληρωμένης καθημερινής φροντίδας, ii. Κοινωνικής συμβουλευτικής, ψυχολογικής υποστήριξης και πληροφόρησης, iii. Νομικής συμβουλευτικής και πληροφόρησης, iv. Φροντίδας της Υγείας, v. Εκπαίδευσης, vi. Ένταξης Β. Κέντρο Νεότητας Για Πρόσφυγες Σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας το Κέντρο Νεότητας για τους Πρόσφυγες (Αιτούντες Άσυλο) προσφέρει πρόσκαιρη φιλοξενία και παράλληλα υποστήριξη σε νέους άνδρες ηλικίας 18-22 χρόνων που δεν διαθέτουν περιβάλλον διαμονής, ή που η οικονομική τους δυνατότητα δεν τους επιτρέπει να συνεχίσουν τις σπουδές τους τόσο στη δευτεροβάθμια ή την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι προσφερόμενες υπηρεσίες είναι προσανατολισμένες στην κατεύθυνση της ανασύνταξης των δυνάμεων και της ενίσχυσης των ικανοτήτων των νέων που φιλοξενούνται στον ξενώνα, με την προοπτική της αυτόνομης ένταξης τους στην κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας. https://www.sman-athens.org/

UNICEF	Η UNICEF ξεκίνησε να εφαρμόζει προγράμματα ανταπόκρισης στην προσφυγική και μεταναστευτική κρίση στην Ευρώπη το Σεπτέμβριο του 2015. Οι ομάδες της δραστηριοποιούνται στην Τουρκία, την Ελλάδα, την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, τη Σερβία, την Κροατία, τη Σλοβενία, τη Βουλγαρία, τη Γερμανία, την Αυστρία και την Ιταλία. Το προσωπικό και οι εταίροι της προβαίνουν σε σειρά δράσεων, όπως η παροχή υπηρεσιών, η συνηγορία, η τεχνική βοήθεια προς τις κρατικές Αρχές και η ενίσχυση των ικανοτήτων εμπλεκόμενων φορέων. Η UNICEF επιδιώκει τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών προσφύγων και μεταναστών, και την κάλυψη των άμεσων και των μακροπρόθεσμων αναγκών τους, σε στενή συνεργασία με τις Αρχές, ελληνικούς και διεθνείς ανθρωπιστικούς οργανισμούς. Η ανταπόκρισή της στο προσφυγικό και μεταναστευτικό ζήτημα στην Ελλάδα ξεκίνησε στα τέλη του 2015. Στόχος της UNICEF ήταν να προσφέρει στα παιδιά ασφαλές περιβάλλον, να εξασφαλίσει την ομαλότητα στη ζωή τους και να ενισχύσει τα σθένος τους, βοηθώντας τα να έχουν πρόσβαση σε προστασία, εκπαίδευση[56], υγεία, διατροφή, καθώς και σε υπηρεσίες που σχετίζονται με το νερό, την αποχέτευση και την υγιεινή.	Το 2016, μια ομάδα της UNICEF για την ανταπόκριση στο μεταναστευτικό και προσφυγικό ζήτημα εγκαταστάθηκε στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, και μέσω συνεργαζόμενων οργανώσεων δραστηριοποιήθηκε σε περισσότερες από 25 τοποθεσίες στην Αττική, την Ήπειρο, τη Μακεδονία και τη Λέσβο. Ο σχεδιασμός των προγραμμάτων της UNICEF έγινε με γνώμονα τις ανάγκες των παιδιών προσφύγων και μεταναστών, ακόμη και σε μικρούς χώρους φιλοξενίας, την κάλυψη των κενών στην ανταπόκριση, την αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων με άλλους φορείς και τη διασφάλιση ότι θα λάβουν την απαραίτητη βοήθεια όσοι έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη. Η προσέγγιση της UNICEF βασίστηκε στους ακόλουθους πυλώνες: ● Άμεση παροχή υπηρεσιών, μέσω συνεργασιών με ελληνικές και διεθνείς ΜΚΟ. ● Υποστήριξη της οικοδόμησης συστημάτων και παροχή τεχνικών συμβουλών, μέσω συνεργασίας με δημόσιους φορείς και ανεξάρτητες Αρχές. ● Ανάπτυξη των ικανοτήτων εργαζομένων στο πεδίο. ● Συνηγορία σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης των παιδιών προσφύγων και μεταναστών, καθώς και την πρόσβασή τους σε υπηρεσίες και μακροπρόθεσμες λύσεις. https://www.unicef.gr/uploads/filemanager/PDF/2017/doc(05).pdf https://www.unicef.gr/uploads/filemanager/PDF/2017/doc(06).pdf https://www.unicef.gr

[56] Βλ. και https://www.elix.org.gr/megala-programmata-elix/koinonika-programmata-stiriksis-evaloton-omadon/the-learning-for-intergration-project-elix-unicef-gr?start=20; https://www.news247.gr/koinonia/unicef-telos-stin-tampela-paidi-prosfygas-entaxi-kai-stin-proini-ekpaideysi.6506564.html; https://www.naftemporiki.gr/story/1197497/koino-programma-ee-unicef-gia-paidia-prosfugon-kai-metanaston-stin-ellada

Ρυθμίσεις αναφορικά με τη στέγαση

Ε9.α. Παρακαλείσθε να παράσχετε πληροφορίες σχετικά με τις επιλογές **στέγασης** που είναι διαθέσιμες για ασυνόδευτους ανήλικους στο Κράτος (Μέλος) σας μετά τον προσδιορισμό του καθεστώτος, ως εξής:

- Στέγαση ειδικά για ανηλίκους; **Ναι**/Όχι

Στην Ελλάδα υπάρχουν δομές φιλοξενίας και στέγασης ασυνόδευτων ανηλίκων στις οποίες τους προσφέρεται ένα ασφαλές περιβάλλον διαβίωσης, με ευνοϊκούς όρους προσαρμογής και ένταξής τους στην τοπική κοινωνία με στόχο την μελλοντική αυτονόμησή τους. Κατά τη παραμονή τους στις δομές φιλοξενίας, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι απολαμβάνουν τις παρακάτω υπηρεσίες:

- Κάλυψη βασικών αναγκών διαβίωσης (στέγαση, σίτιση, ασφάλεια)
- Συμβουλευτική και ψυχοκοινωνική στήριξη
- Υπηρεσίες νομικής συμβουλευτικής
- Υπηρεσίες διερμηνείας
- Προγράμματα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας και ενισχυτική διδασκαλία
- Υπηρεσίες συνοδείας σε υπηρεσίες (νοσοκομεία, Υπηρεσία Ασύλου και άλλες υπηρεσίες).
- Ιατροφαρμακευτική κάλυψη και ιατρική παρακολούθηση

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η πλειονότητα των αναγνωρισμένων ασυνόδευτων ανηλίκων διαμένει σε ανοιχτά κέντρα φιλοξενίας, Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης, ξενοδοχειακές δομές, Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης και αστυνομικά τμήματα.[57] Επιλογές στέγασης: Δομές φιλοξενίας (ανοικτές), Ασφαλείς ζώνες (ειδικά διαμορφωμένοι χώροι που λειτουργούν εντός των καταυλισμών φιλοξενίας). Αποτελεί έκτακτη λύση λόγω έλλειψης διαθέσιμων κλινών σε δομές φιλοξενίας, ενώ ο μέγιστος χρόνος φιλοξενίας σε αυτές είναι 3 μήνες, Υλοποίηση πιλοτικών προγραμμάτων διαβίωσης ανηλίκων ηλικίας 16-18 σε διαμερίσματα, Φιλοξενία ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια.

- Γενικά καταλύματα με ειδικές διατάξεις για ανηλίκους; **Ναι**/Όχι

Αναφορικά με τους ασυνόδευτους ανηλίκους και άλλες ευάλωτες ομάδες: Για το 2017 στις δομές φιλοξενίας προτεραιότητα αποτέλεσε η προσπάθεια για παροχή επαρκούς προστασίας και φροντίδας των ασυνόδευτων ανήλικων με σκοπό τη σταδιακή προετοιμασία για την ενηλικίωση και την αυτονόμησή τους. Σε αυτήν την κατεύθυνση κινήθηκε η Δράση της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού και Διαχείρισης Προγραμμάτων του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης για i. την αναβάθμιση και ανακαίνιση υφιστάμενων κτιρίων της Γενικής Γραμματείας Πρόνοιας και εποπτευόμενων φορέων αυτής προκειμένου να λειτουργήσουν ως δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων[58], ii. την επιχορήγηση φορέων για τη λειτουργία υφιστάμενων δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων[59] και iii. την επιχορήγηση φορέων για τη λειτουργία δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων[60].

- Ειδική στέγαση για ασυνόδευτους ανηλίκους με συγκεκριμένες αναγνωρισμένες ανάγκες; Ναι/**Όχι**

Δεν υπάρχει ειδική στέγαση για συγκεκριμένες αναγνωρισμένες ανάγκες ασυνόδευτων ανηλίκων, όπως ΑΜΕΑ ή παιδιά με ψυχικές διαταραχές. Η φιλοξενία διαχωρίζεται ανά φύλο και ηλικία[61].

- Ειδική στέγαση για (ασυνόδευτους) ανήλικους θύματα εμπορίας ανθρώπων; Ναι/**Όχι**

Υπήρχε δομή φιλοξενίας για ανήλικα θύματα εμπορίας ανθρώπων, πλέον όμως είναι κλειστή, λόγω έλλειψης χρηματοδότησης[62].

- Στέγαση/διαμονή με θετή οικογένεια; **Ναι**/Όχι

Ανάδοχη φροντίδα ασυνόδευτων ανηλίκων: Η ΜΕΤΑδραση ανέπτυξε ένα σύστημα ανάδοχης φροντίδας στο πλαισιό του οποίου βρήκαν οικογενειακή φροντίδα 57 ασυνόδευτα παιδιά και αφορά ιδίως την ανάληψη από την ανάδοχη οικογένεια της μακροπρόθεσμης ή βραχυπρόθεσμης φροντίδας ενός ή περισσοτέρων παιδιών. Το πρόγραμμα αυτό πραγματοποιείται σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σε συνεργασία με τις αρμόδιες δημόσιες κοινωνικές υπηρεσίες. Η πρακτική της αναδοχής ακολουθείται εδώ και δεκαετίες από άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχει πλέον αποδειχθεί ότι η διαμονή των παιδιών σε οικογένειες αποτελεί την καλύτερη επιλογή για το βέλτιστο συμφέρον τους και την ψυχοκοινωνική εξέλιξή τους. Ανάδοχοι γονείς μπορούν να γίνουν σύζυγοι ή μεμονωμένα άτομα, με ή χωρίς παιδιά, που πληρούν τις προβλεπόμενες από το Νόμο προϋποθέσεις[63].

Με τον πρόσφατο νόμο 4538/16.05.2018 θεσπίστηκαν ειδικότερες διατάξεις για τους ασυνόδευτους ανηλίκους σχετικά με μέτρα για την προώθηση των θεσμών της αναδοχής και υιοθεσίας.

[57] Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), Επικαιροποιημένη κατάσταση: Ασυνόδευτα Ανήλικα (Α.Α.) στην Ελλάδα έως 15.5.2018. Διαθέσιμο στο: https://www.e-pronoia.gr/sites/default/files/gr_ekka_dashboard_15-5-2018.pdf
[58] Διαθέσιμο στο: http://www.amifisf.gr/prosklisi/ypobole-protaseon-gia-ten-anabathmise-anakainise-uphistamenon-ktirion-gia-te-philoxenia-asunodeuton-anelikon/
[59] Διαθέσιμο στο: http://www.amifisf.gr/prosklisi/epichorigisi-foreon-gia-ti-litourgia-yfistamenon-domon-filoxenias-asynodefton-anilikon/
[60] Διαθέσιμο στο: http://www.amifisf.gr/prosklisi/epichorigisi-foreon-gia-ti-litourgia-domon-filoxenias-asynodefton-anilikon/
[61] Συνέντευξη με την κα. Καζάκου Μ., Κοινωνική Επιστήμονα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), στις 22/05/2018. Βλ. και https://www.firstreception.gov.gr/PRImages/Prints/47_34_16FINAL.pdf
[62] Συνέντευξη με την κα. Καζάκου Μ., Κοινωνική Επιστήμονα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), στις 22/05/2018. Βλ. και http://www.ich-mhsw.gr/sites/default/files/EGXEIRIDIO%20SESN%20final.pdf
[63] Διαθέσιμο στο: http://metadrasi.org/campaigns/προσωρινή-φιλοξενία-σε-οικογένειες/

- Άλλοι τύποι στέγασης για ασυνόδευτους ανηλίκους, π.χ. στέγαση/διαμονή με ενήλικες εάν ο ασυνόδευτος ανήλικος είναι άνω των 16 ετών, κ.λπ.; **Ναι**/Όχι

Δομές στέγασης για ασυνόδευτους ανηλίκους άνω των 16 ετών προσφέρονται μέσω φορέων της κοινωνίας των πολιτών[64].

Ε9.β. Παρακαλείσθε να κάνετε μια εκτίμηση των **δαπανών** που σχετίζονται με τη στέγαση ασυνόδευτων ανηλίκων, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο αυτές υπολογίζονται/ορίζονται στο Κράτος (Μέλος) σας, π.χ. ανά ημέρα/παιδί, κ.λπ.

Για την περίοδο 2014-2016 όπου οι Δομές φιλοξενίας λειτουργούσαν με χρηματοδότηση από το Υπουργείο Εργασίας ο μέσος όρος ημερήσιου κόστους λειτουργίας δομής ασυνόδευτων ανηλίκων ήταν 32 € ανά ανήλικο.

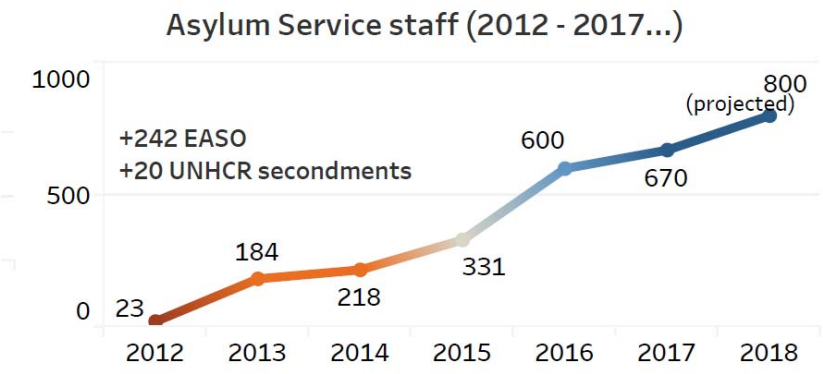
Ε9.γ. Παρακαλείσθε να παράσχετε πληροφορίες σχετικά με το **προσωπικό** που είναι υπεύθυνο για τη φροντίδα των ασυνόδευτων ανηλίκων, για παράδειγμα, τα κυριά καθήκοντα, οποιαδήποτε ειδική εκπαίδευση για παιδιά, κ.λπ.

Το προσωπικό που είναι υπεύθυνο για τη φροντίδα των ασυνόδευτων ανηλίκων είναι κατά κύριο λόγο το προσωπικό που απασχολείται στη δομή που φιλοξενείται ο ασυνόδευτος ανήλικος. Στις δομές απασχολούνται ενδεικτικά κοινωνικοί λειτουργοί, εκπαιδευτικοί- δάσκαλοι, διερμηνείς, νοσηλευτές(εάν η δομή βρίσκεται μακριά από τον αστικό ιστό), ψυχολόγος, βοηθητικό προσωπικό (φύλακες, καθαρίστριες, μάγειρες).

Τα τελευταία έτη το προσωπικό της Υπηρεσίας Ασύλου έχει αυξηθεί, με την ενίσχυση σε ανθρώπινους πόρους από το EASO και την UNHCR. Το 2017 αναφορικά με τους ασυνόδευτους ανηλίκους (AA/UAMs) που υποβάλλουν αίτηση για άσυλο σε εθνικό επίπεδο δεν υπήρξε αύξηση/μείωση του ανθρώπινου δυναμικού (μερικό προσωπικό μέσω EASO). Σε σχέση με την κατάρτιση του προσωπικού, το ανθρώπινο δυναμικό που εργάζεται στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης έχει λάβει εκπαίδευση από διεθνείς, ευρωπαϊκούς και εθνικούς φορείς όπως και ΜΚΟ για τη καλύτερη διαχείριση των ασυνόδευτων ανηλίκων.

Το Τμήμα Εκπαίδευσης, Διασφάλισης Ποιότητας και Τεκμηρίωσης της Υπηρεσίας Ασύλου μεριμνά για την οργάνωση της εκπαίδευσης και διαρκούς επιμόρφωσης του προσωπικού της υπηρεσίας, για τη διασφάλιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών από τις Περιφερειακές Υπηρεσίες Ασύλου, καθώς και για την αξιολόγηση της ποιότητας των αποφάσεων διεθνούς προστασίας του Α΄ βαθμού. Επίσης, αναζητά, συλλέγει, αξιολογεί και τηρεί πληροφορίες σχετικά με την πολιτική, κοινωνική και οικονομική κατάσταση στις χώρες προέλευσης των αιτούντων διεθνή προστασία και προς τούτο συνεργάζεται με άλλες αρμόδιες ελληνικές αρχές, αρχές της αλλοδαπής, ευρωπαϊκούς ή διεθνείς οργανισμούς, ιδίως στο πλαίσιο διεθνών συμφωνιών, συναρμόδιες αρχές κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο. Μεριμνά για την ποιότητα των αποφάσεων διεθνούς προστασίας οι οποίες εκδίδονται καθ' όλη τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας εξέτασης των αιτήσεων διεθνούς προστασίας και τηρεί στατιστικά και άλλα στοιχεία των αποφάσεων διεθνούς προστασίας.

Γράφημα 14: Προσωπικό της Υπηρεσίας Ασύλου (2012-2017…)

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017 (ανακτήθηκε στις 25/01/2018, διαθέσιμο στο: http://goo.gl/sV5LW6).

Το Τμήμα Ανθρώπινου Δυναμικού, και Διοικητικής Υποστήριξης της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΥΠΥΤ) μεριμνά για την οργάνωση της εκπαίδευσης, μετεκπαίδευσης και διαρκούς επιμόρφωσης του προσωπικού της ΥΠΥΤ.

Ε9.δ. Ποιες είναι οι συνέπειες της **μετάβασης** των ασυνόδευτων ανηλίκων από την ηλικία των ανήλικων σε ηλικία 18 ετών για τους κανονισμούς στέγασης/διαμονής μέχρι το στάδιο αυτό;

- Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι που γίνονται 18 ετών αλλάζουν στέγαση ή παραμένουν στην ίδια κατοικία, για παράδειγμα, μέχρι να φτάσουν σε κάποια συγκεκριμένη ηλικία; Εάν ναι, ποιο είναι το όριο ηλικίας;

Ένα σημαντικό κενό που παρατηρείται σχετικά με τη στήριξη των ασυνόδευτων παιδιών μετά την ενηλικίωσή τους καθώς ήδη το μεγαλύτερο μέρος των αναγνωρισμένων ασυνόδευτων ανηλίκων (σχεδόν τα 2/3 αυτών) δε διαμένει σε καταλύματα που συμβαδίζουν με το βέλτιστο συμφέρον τους. Τούτο συμβαίνει κυρίως λόγω της έλλειψης κατάλληλων δομών φιλοξενίας τους (ξενώνων) σε συνδυασμό με τη συνεχή άφιξη νέων ασυνόδευτων ανηλίκων, τις αργές διαδικασίες οικογενειακής επανένωσης και την ολοκλήρωση του προγράμματος μετεγκατάστασης.

[64] Συνέντευξη με την κα. Καζάκου Μ., Κοινωνική Επιστήμονα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), στις 22/05/2018. Βλ. Πίνακες Ε8 και Ε15.

- Εφαρμόζει το Κράτος (Μέλος) σας κάποια μέτρα για την υποστήριξη του ασυνόδευτου ανήλικου πριν τη μετάβαση (στην ενηλικίωση), π.χ. παροχή πληροφοριών κ.λπ.; Ναι/Όχι

Στις δομές φιλοξενίας δίνεται η δυνατότητα στα ασυνόδευτα ανήλικα να απολαμβάνουν ένα ασφαλές και φιλόξενο περιβάλλον, να λαμβάνουν πλήρη ενημέρωση για τα δικαιώματά τους, τους παρέχεται ατομικό πλάνο υποστήριξης, σε κάθε παιδί δίνεται η δυνατότητα πρόσβασης σε υπηρεσίες εκπαίδευσης, ψυχοκοινωνικής και νομικής υποστήριξης[65]. Στόχος επίσης των δομών είναι η δημιουργία ευνοϊκών όρων για την προσαρμογή και ένταξή τους στην ελληνική πραγματικότητα με στόχο την αυτονομία ή την επανένωση με τις οικογένειές τους.

-Το Κράτος (Μέλος) σας έχει λάβει μέτρα για την υποστήριξη του ασυνόδευτου ανήλικου κατά τη διάρκεια της μετάβασης (στην ενηλικίωση), π.χ. σχέδιο διαδρομής, προσωπικός σύμβουλος κ.λπ.; Ναι/Όχι

Ό,τι αναφέρεται και ανωτέρω.

- Διαθέτει το Κράτος (Μέλος) σας κάποια μέτρα για την υποστήριξη του ασυνόδευτου ανήλικου μετά τη μετάβαση(στην ενηλικίωση),π.χ. επίσημη παρακολούθηση ή μετά-τη-φροντίδα, πολιτική ανοιχτής πόρτας σε εγκαταστάσεις στέγασης κ.λπ.; Ναι/Όχι

Υλοποίηση προγραμμάτων (πιλοτικών) για την υποστήριξη του ασυνόδευτου ανηλίκου μετά την ενηλικίωση όπως φιλοξενία σε διαμέρισμα υπό την εποπτεία του φορέα, προκειμένου να υποστηριχθεί η ασφαλής διαδικασία αυτονόμησής τους στην ελληνική κοινωνία.

Ε9ε. Υπάρχει κάποια έρευνα στο Κράτος (Μέλος) σας σχετικά με:

-Τα **πρότυπα/οι προδιαγραφές στέγασης** που παρέχονται στους ασυνόδευτους ανηλίκους; Ναι/Όχι

- Τις **επιπτώσεις** των διατάξεων σχετικά με τη στέγαση στην ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που φθάνουν στην ηλικία των 18 ετών (όπως διενεργούνται από αρμόδιες Αρχές, ακαδημαϊκούς, ΜΚΟ κ.λπ.); Ναι/Όχι

Εάν ναι, παρακαλείσθε να περιγράψετε εν συντομία τα κύρια ευρήματα και συμπεράσματα μιας τέτοιας έρευνας και να αναφέρετε πλήρως την πηγή (π.χ. με βάση τις υπάρχουσες μελέτες/αξιολογήσεις/άλλες πηγές ή τις πληροφορίες που λαμβάνουν οι αρμόδιες Αρχές).

Το 2017 δημοσιεύθηκε ο οδηγός του AMIF με τις προδιαγραφές για την λειτουργία των δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων. [66]

Τον Οκτώβριο του 2017 δημοσιεύθηκε η Μελέτη με τίτλο: Ταχεία Αποτίμηση των Ψυχικών και Ψυχοκοινωνικών Αναγκών των Ασυνόδευτων Παιδιών και της Ανταπόκρισης των Υπηρεσιών στην Ελλάδα, του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού μετά από ανάθεση της Unicef. Η έρευνα βασίστηκε στη διεξαγωγή μιας ταχείας αποτίμησης των ψυχικών και ψυχοκοινωνικών αναγκών (ΨΨΚΑ) των ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ελλάδα καθώς και των διαθέσιμων σχετικών υπηρεσιών, με στόχο να παρέχει τεκμηριωμένη πληροφορία για το σχεδιασμό διευρυμένων υποστηρικτικών υπηρεσιών. [67]

Τα κίνητρα και τις εμπειρίες των ασυνόδευτων ανηλίκων που εγκαταλείπουν άτυπα τις δομές φιλοξενίας στην Ελλάδα, διερεύνησε το πρόγραμμα «Ακολουθώντας τα βήματά τους», που υλοποίησαν οι οργανώσεις Faros, SolidarityNow, Μέριμνα (Merimna), CIVISplus και Κέντρο Ημέρας Βαβέλ. Τα στοιχεία για αυτή τη μελέτη συλλέχθηκαν μεταξύ Φεβρουαρίου κι Απριλίου 2017 στην Αθήνα. Η έρευνα ανέδειξε τους παράγοντες ώθησης καθώς και έλξης για την άτυπη φυγή και κάποιους από τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι στην Ελλάδα, όπως: η σεξουαλική εκμετάλλευση, η έκθεση σε πιθανή παράνομη εμπορία και διακίνηση. Εξετάζοντας τους παράγοντες ώθησης καθώς κι έλξης για την άτυπη φυγή των ασυνόδευτων ανηλίκων, διαπιστώθηκε ότι η αναζήτηση ενός καλύτερου μέλλοντος σε άλλη χώρα αποτελεί τον βασικότερο λόγο εγκατάλειψης των δομών φιλοξενίας. Ακόμη, οι προσδοκίες από την οικογένειά του να συνεχίσουν το ταξίδι τους κι η επιθυμία τους να επανενωθούν με την οικογένειά τους σε άλλες χώρες, συνιστά έναν ακόμη παράγοντα για άτυπη φυγή. Κίνητρα αποτελούν η έλλειψη ή η καθυστέρηση των διαδικασιών οικογενειακής επανένωσης και μετεγκατάστασης, η έλλειψη ασφάλειας, οι διαφωνίες σχετικά με τους κανόνες στις δομές φιλοξενίας, η έλλειψη υπηρεσιών κι οι ακατάλληλες συνθήκες, η απουσία συνομήλικων, η έλλειψη εκπαίδευτικών δραστηριοτήτων καθώς επίσης η έλλειψη προοπτικών στην Ελλάδα.[68].[69]

[65] Συνέντευξη με την κα. Καζάκου Μ., Κοινωνική Επιστήμονα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), στις 22/05/2018. Βλ. για παράδειγμα https://www.praksis.gr/el/προγράμματα/τρεχουσες-παρεμβασεις/item/«στεγηplus-%C2%BB-» και https://stegiplus.wordpress.com/ και http://www.solidaritynow.org/dorees/ και http://www.nostos.org.gr/site/gr/teenspirit.html

[66] https://www.amifisf.gr/.

[67] https://data2.unhcr.org/es/documents/download/60381

[68] http://www.kathimerini.gr/960982/article/epikairothta/ellada/se-3050-anerxontai-mexri-shmera-ta-asynodeyta-anhlika-sthn-ellada-symfwna-me-ereyna

[69] http://www.kathimerini.gr/960982/article/epikairothta/ellada/se-3050-anerxontai-mexri-shmera-ta-asynodeyta-anhlika-sthn-ellada-symfwna-me-ereyna

Διατάξεις αναφορικά με την επιτροπεία

Ε10.α. Περιγράψτε τις διατάξεις αναφορικά με την **επιτροπεία** των ασυνόδευτων ανηλίκων στο Κράτος (Μέλος) σας μέρα τον προσδιορισμό του καθεστώτος, διευκρινίζοντας ιδίως ποιος μπορεί να γίνει κηδεμόνας ασυνόδευτου ανήλικου, ο ρόλος του κηδεμόνα, π.χ. νομική εκπροσώπηση κ.λπ., ποιοι ασυνόδευτοι ανήλικοι (π.χ. άσυλο/μη αιτών άσυλο) δικαιούνται να εμπεριέλθουν σε καθεστώς επιτροπείας και μέχρι ποια ηλικία κ.λπ.

Αστικός Κώδικας Κεφ. 14ο[70] Επιτροπεία ανηλίκου: «Η επιτροπεία ανηλίκων είναι ένας θεσμός οικογενειακού δικαίου που έχει σκοπό την προστασία του ανηλίκου που δεν τυγχάνει "προστασίας" από τους γονείς του, με τρόπο ώστε να υπάρχει κατά κάποιον τρόπο υποκατάσταση της οικογένειας. Οι σχετικές περί επιτροπείας διατάξεις των άρθ. 1589-1654 Α.Κ. περιλαμβάνονται στο δέκατο τέταρτο (14ο) κεφάλαιο του Αστικού Κώδικα».

Π.Δ. 220/2017 «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2003/9 ΕΚ,σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο[71]»

Ν. 4375/2016 – άρθρο 45 Αιτήσεις Ασυνόδευτων ανηλίκων[72]

Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι εντάσσονται στη κατηγορία των ευάλωτων ατόμων. Σε περίπτωση εντοπισμού ενημερώνεται άμεσα ο εισαγγελέας ανηλίκων ή ο εισαγγελέας πρωτοδικών, που καθίσταται προσωρινός επίτροπος και θα ξεκινήσει τη διαδικασία για την προστασία τους. Στην πράξη, ο μεγάλος αριθμός ασυνόδευτων ανήλικων καθιστά αδύνατη την άσκηση των καθηκόντων του προσωρινού επιτρόπου από τον κατά τόπο αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών, ενώ η ανάθεση της επιτροπείας σε μέλη των κέντρων φιλοξενίας, όπου διαβιούν οι ανήλικοι, ενέχει τον κίνδυνο σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ αυτών και των προσώπων που έχουν την καθημερινή τους φροντίδα.

Εντοπισμός ασυνόδευτων ανηλίκων στα κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης (άρθρο 14 παρ.8 Ν.4375/2016): Μέριμνα για την παροχή ιδιαίτερης φροντίδας προς τις ευάλωτες ομάδες. Δυνατότητα της υπηρεσίας πρώτης υποδοχής να ιδρύει δομές φιλοξενίας αιτούντων άσυλο ή υπηκόων τρίτων χωρών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες. − Παραπομπή τους στον αρμόδιο φορέα κοινωνικής στήριξης ή προστασίας. − Παραμονή σε ιδιαιτέρους χώρους.

Εντοπισμός ασυνόδευτων ανηλίκων εκτός των κέντρων υποδοχής: Προσδιορισμός ταυτότητας και ιθαγένειας από τις αστυνομικές αρχές. Θεμελίωση του γεγονότος ότι δεν συνοδεύονται. Ερευνά για εντοπισμό της οικογένειας. Λήψη μέτρων για την εξασφάλιση της νομικής εκπροσώπησης. Μεταφορά τους σε κατάλληλους ξενώνες φιλοξενίας με συνδρομή απότ Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) και ΜΚΟ (αν είναι εφικτό). Ορισμός μόνιμου επιτρόπου (εάν είναι εφικτό).

Παρατεταμένη διαμονή ασυνόδευτων ανηλίκων σε προαναχωρησιακά κέντρα κράτησης και αστυνομικά τμήματα, καθώς και σε ανοιχτές δομές φιλοξενίας μέχρι την παραπομπή τους σε δομές φιλοξενίας. Πρακτικά ανέφικτος ο ορισμός μόνιμου επιτρόπου για κάθε ασυνόδευτο ανήλικο.

Παράλληλα εντός του 2018 προβλέπεται να τεθεί υπό δημόσια διαβούλευση το νομοσχέδιο για την επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων, και να θεσπιστεί νέο θεσμικό πλαίσιο για την αναδοχή και την υιοθεσία.

Ε10.β. Ποιες είναι οι συνέπειες της **μετάβασης** των ασυνόδευτων ανηλίκων από την ηλικία των ανήλικων σε ηλικία 18 ετών στις διατάξεις επιτροπείας τους μέχρι το στάδιο αυτό, π.χ. αυτοί οι ασυνόδευτοι ανήλικοι εξακολουθούν να έχουν δικαίωμα να εμπεριέλθουν σε καθεστώς επιτροπείας και μέχρι ποια ηλικία, ή αναμένεται να γίνουν πλήρως αυτόνομοι, επίσης από οικονομική άποψη κ.λπ.; Ποια μέτρα (αν υπάρχουν) υπάρχουν για να υποστηρίξουν τον ασυνόδευτο ανήλικο πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη μετάβαση (στην ενηλικίωση), π.χ. παροχή πληροφοριών, ανεπίσημη επαφή με κηδεμόνες κ.λπ.;

Τέθηκε την 01/06/2018 υπό δημόσια διαβούλευση το νομοσχέδιο για την επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων. Εκτός περιόδου μελέτης, Ν. 4554/2018 «Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, Αντιμετώπιση αδήλωτης εργασίας, Επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων και άλλες διατάξεις» [Βλ. (τελικό): Ν. 4554/2018 https://goo.gl/177rTn].

Ε10.γ. Υπάρχει κάποια διαθέσιμη ερευνά στο Κράτος (Μέλος) σας σχετικά με:

- Το **πρότυπο/τις προδιαγραφές επιτροπείας** που παρέχεται στους ασυνόδευτους ανηλίκους; Ναι/Όχι
- Τα **αποτελέσματα** της επιτροπείας στην ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που γίνονται 18 ετών (όπως διεξάγονται από αρμόδιες Αρχές, ακαδημαϊκούς, ΜΚΟ κ.λπ.); Ναι/Όχι

Εάν ναι, παρακαλείσθε να περιγράψετε εν συντομία τα κύρια ευρήματα και συμπεράσματα μιας τέτοιας έρευνας και να αναφέρετε πλήρως την πηγή (π.χ. με βάση τις υπάρχουσες μελέτες/αξιολογήσεις/άλλες πηγές ή τις πληροφορίες που λαμβάνουν οι αρμόδιες Αρχές).

Υπάρχουν έρευνες από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) και άλλους φορείς αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ενδεικτικά αναφέρονται οι παρακάτω ιστότοποι:

- Έκθεση Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) 2015 για το Πρόγραμμα 21μηνης διάρκειας: «Αντιμετώπιση των αναγκών των ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ελλάδα»,https://greece.iom.int/sites/default/files/IOM%20Greece_UAM%20final_0.pdf
- AIDA Asylum Information Database, http://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/asylum-procedure/guarantees-vulnerable-groups/legal-representation
- Έκθεση We are all citizens, EEA Grants, Ίδρυμα Μποδοσάκη, η οποία καταγράφει τη συνεισφορά των EEA Grants στο έργο των οργανισμών της κοινωνίας των πολιτών στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, http://www.weareallcitizens.gr/ekdoseis/our-little-stories-book.html
- Iceland, Liechtenstein, Norway, Active citizens fund, μια επισκόπηση του Προγράμματος Protecting unaccompanied minors in Greece,http://www.ngonorway.org/about/item/482-protecting-unaccompanied-minors-in-greece

[70] http://dimitrios-kalaitzis.blogspot.com/2015/06/1589.html

[71] https://www.synigoros.gr/?i=foreigner.el.politikoi-pdya.56441. Με την έναρξη του Ν. 4554/2018 «Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, Αντιμετώπιση αδήλωτης εργασίας, Επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων και άλλες διατάξεις», η παρ. 1 του αρ. 19 του Π.Δ. 220/2007 καταργείται.

[72] https://www.synigoros.gr/resources/docs/n-4375-2016.pdf Βλ. και εκτός περιόδου μελέτης Ν. 4538/2018 «Μέτρα για την προώθηση των Θεσμών της Αναδοχής και Υιοθεσίας και άλλες διατάξεις» http://collab.lawspot.gr/sites/default/files/mashup/feka/2018/fek-85-2018.pdf

Συνέπειες της λήξης της προσωρινής άδειας διαμονής στις ρυθμίσεις φροντίδας των ασυνόδευτων ανηλίκων

Ε11. Τί συνέπειες έχει η λήξη μιας προσωρινής άδειας παραμονής σχετικά με τις προαναφερθείσες ρυθμίσεις φροντίδας των ασυνόδευτων ανηλίκων στο Κράτος (Μέλος) σας, π.χ. οι ασυνόδευτοι ανήλικοι που εκπίπτουν/χάνονται από τη φροντίδα κ.λπ.;

Η λήξη των νομιμοποιητικών εγγράφων για την παραμονή του ασυνόδευτου ανηλίκου δεν επιφέρει συνέπειες στη υφιστάμενες υπηρεσίες φροντίδας, εφόσον η επιστροφή του δεν είναι εφικτή ή αντιστρατεύεται το βέλτιστο συμφέρον του[73].

Προκλήσεις και καλές πρακτικές

Ε12. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τις κυρίες **προκλήσεις** που σχετίζονται με την φροντίδα των ασυνόδευτων ανηλίκων στο Κράτος (Μέλος) σας που αντιμετωπίζουν τόσο οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που φθάνουν το 18ο έτος της ηλικίας τους, όσο και/οι αρμόδιες αρχές (π.χ. Βάσει υφιστάμενων μελετών/αξιολογήσεων, αρμοδίων αρχών, ΜΚΟ/ΔΚΟ, νομολογία κ.λπ.) Και πως θα μπορούσαν να ξεπεραστούν αυτές οι προκλήσεις. Αναφέρετε παραπομπές.

- Μεγάλος αριθμός ασυνόδευτων ανηλίκων με συνεχείς αφίξεις νέων.
- Μη επαρκής αριθμός κατάλληλων δομών φιλοξενίας.
- Δυσκολία ως προς τη βιωσιμότητα των υφιστάμενων δομών.
- Ανυπαρξία εξειδικευμένων δομών για ασυνόδευτους ανήλικους με αυξημένες ανάγκες.
- Δυσλειτουργίες στη διαδικασία διαπίστωσης της ανηλικότητας
- Άτυπη φυγή και εξαφάνιση.
- Ασυνόδευτοι ανήλικοι σε προαναχωρησιακά κέντρα κράτησης και αστυνομικά τμήματα.
- Ασυνόδευτοι ανήλικοι σε μη ασφαλείς συνθήκες σε Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης, ανοιχτές δομές φιλοξενίας στην
- Ενδοχώρα και άτυπες δομές.
- Ανέφικτος ο ορισμός μόνιμου επιτρόπου.
- Δυσλειτουργικό σύστημα επιτροπείας.
- Καθυστέρηση στις διαδικασίες οικογενειακής επανένωσης.
- Περιορισμένη πρόσβαση σε δομές εκπαίδευσης.
- Απουσία λειτουργικού εναλλακτικού πλαισίου παιδικής προστασίας (πχ. Θεσμός αναδοχής, υποστηριζόμενη αυτόνομη διαβίωση κτλ.)

Οι ανωτέρω δυσκολίες μπορούν αποτελεσματικά να αντιμετωπιστούν, με συντονισμένη προσπάθεια των κρατικών φορέων σε συνεργασία με τους φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών που ήδη εργάζονται στο πεδίο των ασυνόδευτων ανηλίκων. Δράσεις για τη βελτίωση των συνθηκών των συνθηκών υποδοχής και την ενίσχυση ποσοτικά και ποιοτικά των δομών φιλοξενίας, υλικοτεχνική υποστήριξη και στελέχωση των υφιστάμενων δομών υποδοχής και φιλοξενίας, άμεση αξιοποίηση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων αλληλεγγύης και των κοινοτικών κονδυλίων, αποτελεσματικές νομικές λύσεις και ενίσχυση πρακτικών ένταξης των πληθυσμών αυτών, είναι μερικά από τα μέτρα που πρέπει να συνεχιστούν και να ενισχυθούν με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον των ανηλίκων.

[73] Οδηγία 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκου Κοινοβουλιου και του Συμβουλιου της 26ης Ιουνίου 2013 σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιατύπωση). Ν. 4540/2018 Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιατύπωση, L 180/96/29.6.2013) και άλλες διατάξεις - Τροποποίηση του ν. 4251/2014 (Α' 80) για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2014/66/ΕΕ της 15ης Μαΐου 2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών στο πλαίσιο ενδοεταιρικής μετάθεσης - Τροποποίηση διαδικασιών ασύλου και άλλες διατάξεις.

Ε13. Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν παραδείγματα **καλής πρακτικής** στο Κράτος (Μέλος) σας σχετικά με την περίθαλψη των ασυνόδευτων ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που κλείνουν τα 18. Παρακαλείσθε να προσδιορίσετε στο μετρό του δυνατού ποιος θεωρεί την εν λόγω πρακτική ως επιτυχημένη, δεδομένου ότι έχει εφαρμοστεί η πρακτική, τη συνάφεια και την αποτελεσματικότητα της, π.χ. μέσω μιας (ανεξάρτητης) αξιολόγησης. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τις πήγες πληροφοριών που υποστηρίζουν τον προσδιορισμό της εν λόγω πρακτικής ως «καλή πρακτική» (π.χ. εκθέσεις αξιολόγησης, ακαδημαϊκές μελέτες, πληροφορίες που έχουν ληφθεί από αρμόδιες αρχές, ΜΚΟ/ΔΚΟ κ.λπ.).

Παραδείγματα καλής πρακτικής για την περίθαλψη των ασυνόδευτων ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που κλείνουν τα 18, έχουν υλοποιηθεί από αρμόδιους φορείς, και αναφέρονται και ανωτέρω στη παρούσα Μελέτη. Στο σημείο αυτό αναφέρεται ενδεικτικά τα κατωτέρω Προγράμματα: Με δεδομένη την επείγουσα ανάγκη εξεύρεσης λύσεων για την στέγαση και προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων, η ομάδα της ΜΕΤΑδρασης συνεργάστηκε με θεσμικούς φορείς και οργανώσεις άλλων χωρών, μελέτησε τα διαφορετικά μοντέλα που εφαρμόζονται στην Ευρώπη, εδώ και δεκαετίες, τις καλές και κακές πρακτικές, το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο και ξεκίνησε μια καινοτόμο δράση, η οποία παρέχει ένα απόλυτα ασφαλές περιβάλλον για τους ασυνόδευτους ανήλικους. Η πρωτοβουλία της ΜΕΤΑδρασης «Υποστηριζόμενη Αυτόνομη Διαβίωση για ασυνόδευτους ανήλικους» προσφέρει μια εναλλακτική μορφή φροντίδας ασυνόδευτων ανηλίκων ηλικίας 16 έως 18, ανεξαρτήτου υπηκοότητας, οι οποίοι είναι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες ή αιτούντες άσυλο. Το πρόγραμμα παρέχει, εκτός από ασφαλή στέγαση, μια σειρά υπηρεσιών που καλύπτουν το σύνολο των βασικών τους αναγκών (εκπαίδευση, υγεία, ψυχοκοινωνική ανάπτυξη, νομική συνδρομή, διερμηνεία, κ.λπ.) καθώς και το κατάλληλο επίπεδο φροντίδας και εποπτείας. Δίνεται έμφαση στη χάραξη στόχων, την ενίσχυση της αυτοπεποίθησης και της δυνατότητας αυτοσυντήρησης, την ανάπτυξη της προσωπικότητας και των δεξιοτήτων κάθε εφήβου, με στόχο την ομαλή μετάβαση στην ενηλικίωση και την ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία. Τα διαμερίσματα υποστηριζόμενης αυτόνομης διαβίωσης της ΜΕΤΑδρασης πλαισιώνονται από μια διεπιστημονική ομάδα, η οποία απαρτίζεται από κοινωνικό λειτουργό, ψυχολόγο και φροντιστές που στηρίζουν ψυχοκοινωνικά τους ανηλίκους και βοηθούν τη σταδιακή αυτονόμησή τους. Η δράση υλοποιείται με τη στήριξη και χρηματοδότηση της UNICEF, τη σημαντική συμβολή των Εισαγγελέων Ανηλίκων και Πρωτοδικών και του Δικτύου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων της ΜΕΤΑδρασης, καθώς και με τη συνεργασία του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ)[74]. Επίσης η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στηρίζει τους νέους πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο, μέσω του Ξενώνα των νέων (18-22 ετών), οι οποίοι κατά το παρελθόν κατοικούσαν σε ξενώνες για ασυνόδευτους ανήλικους, κατά τη διάρκεια αυτής της μεταβατικής περιόδου της ζωής τους. Ο Ξενώνας αυτός βρίσκεται στο κέντρο της Αθήνας κι ανήκει στην ΜΚΟ Σύλλογος Μερίμνης Ανηλίκων (ΣΜΑ) και δημιουργήθηκε το 2015 με την υποστήριξη των SolidarityNow και Open Society Foundations με σκοπό τη φιλοξενία των νέων προσφύγων και αιτούντων άσυλο που γίνονται 18 ετών και έτσι δεν μπορούσαν πλέον να παραμείνουν στους ξενώνες για ασυνόδευτα ανήλικα, ενώ παράλληλα δεν είναι σε θέση να ζήσουν ανεξάρτητα[75].

[74] http://metadrasi.org/campaigns/supported-semi-independent-living/
[75] http://www.solidaritynow.org/home-for-hope/

Ενότητα 4: Ενσωμάτωση ασυνόδευτων ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένων των μεταβατικών ρυθμίσεων για ασυνόδευτους ανήλικους ηλικίας 18 ετών

Αυτό το τμήμα της Συνθετικής Έκθεσης θα παράσχει μια στοιχειοθετημένη, συγκριτική επισκόπηση των μέτρων ένταξης που ισχύουν για τους ασυνόδευτους ανηλίκους στα Κράτη (Μέλη), όπως η πρόσβαση στην εκπαίδευση και την απασχόληση - συμπεριλαμβανομένων των τυχόν μεταβατικών ρυθμίσεων που ισχύουν για τους ασυνόδευτους ανηλίκους. Σκοπός του παρόντος τμήματος είναι η υποβολή εκθέσεων σχετικά με τα μέτρα ένταξης που διατίθενται ειδικά για τους ασυνόδευτους ανηλίκους μετά τον προσδιορισμό του καθεστώτος (και όχι η αναπαραγωγή πληροφοριών που καλύπτονται από άλλες μελέτες του ΕΔΜ σχετικά με τα γενικά μέτρα ένταξης). Όπου οι παροχές διαφέρουν για τους ασυνόδευτους ανήλικους που δεν έχουν απαντηθεί οι αιτήσεις τους, αυτό πρέπει να αναφέρεται. Εάν χρειάζεται, διαχωρίστε επίσης τις παροχές που ισχύουν για όλους τους ασυνόδευτους ανηλίκους, καθώς και εκείνες που ισχύουν για ορισμένες ομάδες ασυνόδευτων ανηλίκων, π.χ. ασυνόδευτους ανήλικους που δεν αναζητούν άσυλο, ανήλικα θύματα εμπορίας κ.λπ.

-

Επισκόπηση των παροχών ένταξης και οργανωτική συγκρότηση στο Κράτος (Μέλος)

Ε14.α. Τι προτεραιότητα δίνεται στην ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων στο Κράτος (Μέλος) σας (π.χ. κατά την επιστροφή τους);

Όπως αναφέρεται και ανωτέρω, η προστασία, η περίθαλψη και η ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων με στόχο την μετέπειτα αυτόνομη διαβίωσή τους στην ελληνική κοινωνία, αποτελεί προτεραιότητα εθνικής πολιτικής. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι αντιμετωπίζονται ως η πιο ευάλωτη ομάδα και για το λόγο αυτό το ελληνικό κράτος καταλαμβάνει κάθε δυνατή προσπάθεια τήρησης των δικλείδων προστασίας των δικαιωμάτων των ασυνόδευτων ανηλίκων, με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον αυτών. Ενδεικτικά παραδείγματα αυτής της «προτεραιοποίησης» της περίθαλψης των ασυνόδευτων ανηλίκων, είναι η αύξηση λειτουργίας δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων, η ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα με την υλοποίηση πολλών εκπαιδευτικών προγραμμάτων και προγραμμάτων εκμάθησης της γλώσσας, η πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτικό και νοσοκομειακό σύστημα, κ.λπ.

Ένας από τους άξονες δράσης της σχεδιαζόμενης νέας Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής είναι προώθηση της ένταξης ευάλωτων ομάδων πολιτών τρίτων χωρών. Ομάδα στόχος της νέας Στρατηγικής είναι μετανάστες και οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας που ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Μεταξύ αυτών, στην ομάδα στόχο εντάσσονται και οι πολλαπλά ευάλωτες, όπως τα παιδιά και ιδίως τα ασυνόδευτα, οι γυναίκες, τα άτομα με ειδικές ανάγκες και τα άτομα τρίτης ηλικίας. Οι πολιτικές προστασίας των ευπαθών ομάδων βασίζονται στην ανάγκη ανάληψης στοχευμένων δράσεων ώστε να καλυφθεί η κοινωνικοοικονομική υστέρηση που παρουσιάζουν, καθώς αντιμετωπίζουν προβλήματα προσαρμογής και ένταξης στην ελληνική κοινωνία. Ενδεικτικά, ορισμένες από τις σχεδιαζόμενες δράσεις για τις ευάλωτες αυτές ομάδες των μεταναστών/προσφύγων είναι οι:

- Παροχή συμβουλευτικής από εργαζόμενες γυναίκες μετανάστριες (mentoring) σε ομόφυλές τους με προβλήματα ένταξης στην αγορά εργασίας,
- Προώθηση του θεσμού της «φιλοξενούσας οικογένειας» για ασυνόδευτους ανηλίκους,
- Προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας.

Συγκεκριμένα, η πρόσβαση στο εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα αποτελεί έναν από τους κυριότερους παράγοντες για την ένταξη του ασυνόδευτου ανηλίκου.

Ε14.β. Παρακαλείσθε να παράσχετε μια συνοπτική επισκόπηση των διατάξεων που ισχύουν στο Κράτος (Μέλος) σας για την ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων μετά τον προσδιορισμό του καθεστώτος τους, αναφέροντας ειδικότερα τον τρόπο με τον οποίο το νόμιμο καθεστώς του ασυνόδευτου ανήλικου ορίζει τη συγκεκριμένη πορεία ένταξης του (π.χ. πρόσφυγας, δικαιούχοι επικουρικής προστασίας, άλλων χορηγουμένων καθεστώτων κ.λπ.).

Οι ισχύουσες διατάξεις και κείμενα για την ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων μετά τον προσδιορισμό του καθεστώτος τους περιλαμβάνουν:

Την Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη των Πολίτων Τρίτων Χωρών, Γενική Γραμματεία Πληθυσμού και Κοινωνικής Συνοχής, Υπουργείο Εσωτερικών, 2013[76].

Η νέα σχεδιαζόμενη Εθνική Στρατηγική: «Κατά τον Γενικό Γραμματέα Μεταναστευτικής Πολιτικής, στην νέα Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη των Πολίτων Τρίτων Χωρών η Τοπική Αυτοδιοίκηση, υπό την ευρύτερη έννοια της τοπικής κοινωνίας, αποτελεί τον κύριο εκτελεστικό μηχανισμό των πρωτοβουλιών ένταξης. Παράλληλα, θα αποτελέσει βασικό συνδιαμορφωτή στην εκπόνηση ενταξιακών πολιτικών. Επίσης, στην νέα Εθνική Στρατηγική προτείνεται και προωθείται ένα νέο μοντέλο ένταξης. το οποίο βασίζεται στο κοινωνικό μοντέλο και είναι προσαρμοσμένο στη δυναμική, στις ιδιαιτερότητες και τις ιδιομορφίες της ελληνικής κοινωνίας και Πολιτείας. Τελικός στόχος του είναι η «κατάκτηση» της διαπολιτισμικότητας. Τα χαρακτηριστικά αυτού του μοντέλου τα περιέγραψα μόλις πριν και πιστεύουμε ότι για την επιτυχία στην εφαρμογή του πρωταρχικό ρόλο θα παίξουν η κινητοποίηση και η συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών και των κινημάτων στη διαδικασία της ένταξης»[77].

Επίσης οι σχετικές νομικές διατάξεις σε επίπεδο ΕΕ αναφέρουν ενδεικτικά:

[76] Διαθέσιμο στο: http://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/ethniki_stratigiki.pdf

[77] Κλάπας, Ι.-Μ. (2018) «Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη: Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης», *Αυγή,* 26/03/2018. Διαθέσιμο στο: http://www.avgi.gr/article/10811/8795840/ethnike-strategike-gia-ten-entaxe-o-rolos-tes-topikes-autodioikeses

Την Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας. Ειδικότερα, το Προοίμιο της ως άνω Οδηγίας αναφέρει ότι το «μείζον συμφέρον του παιδιού» θα πρέπει να αποτελεί πρωταρχικό μέλημα των κρατών μελών κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, σύμφωνα με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1989 για τα δικαιώματα του παιδιού. Σχετικά με την εκπαίδευση των ανηλίκων, το άρθρο 27 της ανωτέρω Οδηγίας ορίζει ότι τα κράτη μέλη παρέχουν πλήρη πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα σε κάθε ανήλικο στον οποίο έχει χορηγηθεί διεθνής προστασία υπό όρους ίδιους με τους ισχύοντες για τους υπηκόους τους.

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 31 της ως άνω Οδηγίας, 1. Το συντομότερο δυνατόν από τη χορήγηση διεθνούς προστασίας, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν την εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων από κηδεμόνα ή, όπου χρειάζεται, με την ανάθεση της σχετικής ευθύνης σε οργάνωση επιφορτισμένη με τη μέριμνα και την ευημερία ανηλίκων ή με οποιαδήποτε άλλη ενδεδειγμένη μορφή εκπροσώπησης, συμπεριλαμβανομένης της βασιζόμενης στη νομοθεσία ή σε απόφαση δικαστηρίου. 2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι ανάγκες του ανηλίκου να καλύπτονται δεόντως κατά την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας οδηγίας από τον διορισμένο κηδεμόνα ή εκπρόσωπο. Οι αρμόδιες αρχές αξιολογούν τακτικά την κατάσταση. 3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι ασυνόδευτοι ανήλικοι να τοποθετούνται είτε: α) μαζί με ενήλικους συγγενείς· ή β) σε οικογένεια που θα έχει την επιμέλεια του ανηλίκου· ή γ) σε ειδικά κέντρα φιλοξενίας ανηλίκων· ή δ) σε άλλου είδους καταλύματα κατάλληλα για ανηλίκους. Εν προκειμένω, οι απόψεις του τέκνου λαμβάνονται υπόψη, ανάλογα με την ηλικία του και το βαθμό ωριμότητάς του. 4. Τα αδέλφια παραμένουν ενωμένα, στο μέτρο του δυνατού, λαμβανομένου υπόψη του μείζονος συμφέροντος του ενδιαφερομένου ανηλίκου και, ειδικότερα, της ηλικίας και του βαθμού ωριμότητάς του/της. Οι μεταβολές κατοικίας των ασυνόδευτων ανηλίκων περιορίζονται στο ελάχιστο. 5. Σε περίπτωση χορήγησης διεθνούς προστασίας σε ασυνόδευτο ανήλικο ενώ δεν έχει ήδη ξεκινήσει η αναζήτηση της οικογένειάς του, τα κράτη μέλη αρχίζουν την αναζήτησή τους το συντομότερο δυνατόν μετά τη χορήγηση της διεθνούς προστασίας, ενώ προστατεύουν το μείζον συμφέρον του ανήλικου. Αν έχει ήδη ξεκινήσει η αναζήτηση, τα κράτη μέλη συνεχίζουν τη διαδικασία αναζήτησης όπου χρειάζεται. Σε περιπτώσεις ενδεχόμενης απειλής κατά της ζωής ή της ακεραιότητας του ανηλίκου ή των στενών συγγενών του, ιδίως εάν έχουν παραμείνει στη χώρα καταγωγής, θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ούτως ώστε η συλλογή, επεξεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών σχετικών με τα πρόσωπα αυτά να γίνεται σε εμπιστευτική βάση. 6. Τα άτομα που ασχολούνται με ασυνόδευτους ανηλίκους έχουν ήδη και συνεχίζουν να λαμβάνουν κατάλληλη κατάρτιση όσον αφορά τις ανάγκες τους.

Σχετικά με τη μαθητεία και την εκπαίδευση των ανηλίκων, το άρθρο 14 της Οδηγίας 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία περιλαμβάνει πλείστες διατάξεις για τους ασυνόδευτους ανηλίκους ορίζει ότι τα κράτη μέλη παρέχουν στα ανήλικα τέκνα των αιτούντων και στους ανηλίκους αιτούντες πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα, υπό προϋποθέσεις ανάλογες με αυτές που ισχύουν για τους δικούς τους υπηκόους, ενόσω δεν είναι εκτελεστό μέτρο απομάκρυνσης κατ' αυτών των ιδίων ή των γονέων τους. Η εκπαίδευση μπορεί να παρέχεται στα κέντρα φιλοξενίας. Τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν ότι η πρόσβαση αυτή πρέπει να περιορίζεται στο σύστημα δημόσιας εκπαίδευσης. Τα κράτη μέλη δεν ανακαλούν το δικαίωμα παρακολούθησης δευτεροβάθμιων σπουδών αποκλειστικά και μόνο λόγω ενηλικιώσεως του ανηλίκου. Η πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα δεν πρέπει να καθυστερεί πέραν των τριών μηνών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης παροχής διεθνούς προστασίας από τον ανήλικο ή εξ ονόματος αυτού. Προπαρασκευαστικά μαθήματα, συμπεριλαμβανομένων γλωσσικών μαθημάτων, παρέχονται στους ανηλίκους, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, για τη διευκόλυνση της πρόσβασης και συμμετοχής τους στο εκπαιδευτικό σύστημα, όπως εκτίθεται στην παράγραφο 1. 3 της άνω Οδηγίας. Όταν η πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα, όπως εκτίθεται στην παράγραφο 1, είναι αδύνατη λόγω της ειδικής κατάστασης του ανηλίκου, το οικείο κράτος μέλος προσφέρει άλλες εκπαιδευτικές ρυθμίσεις σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο και τις εθνικές πρακτικές.

Ε14.β. Οι παραπάνω παροχές **διαφέρουν** από εκείνες για τους συνοδευόμενους ανήλικους, καθώς και για τους ενήλικες και αν ναι, πως;

Ε14.γ. Παρακαλείσθε να περιγράψετε τη διαδικασία (εάν υπάρχει) στο Κράτος (Μέλος) σας καθορισμού των συμφερόντων του παιδιού όσον αφορά την ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων. Αυτή ορίζεται στη νομοθεσία η σε άλλους εσωτερικούς διοικητικούς κανονισμούς;

Ε15. Ποιες **εθνικές/περιφερειακές/τοπικές αρχές και οργανώσεις** (συμπεριλαμβανομένων των ΜΚΟ οπού είναι σχετικές) είναι υπεύθυνες για την ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων μετά τον προσδιορισμό του καθεστώτος; Παρακαλείσθε να περιγράψετε ιδίως τις αρμόδιες αρχές που είναι υπεύθυνες για την παροχή εκπαίδευσης, στήριξης της απασχόλησης κ.λπ., ποιες είναι οι ειδικές αρμοδιότητες τους και οι ρολόι τους, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις αρχές που διασφαλίζουν ειδικά την αρχή του «βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού» κ.λπ.

Στον παρακάτω πίνακα ενδεικτικά αναφέρονται ορισμένοι οργανισμοί/φορείς που εργάζονται στο πεδίο.

Ονομασία της/του αρμόδιας/ου εθνικής αρχής/οργανισμού	**Σύντομη περιγραφή (π.χ. αποστολή/ρόλος κ.λπ.)**	**Κύριες δραστηριότητες/αρμοδιότητες**
Προσθέστε γραμμές όπου είναι απαραίτητο.		
Τμήμα Ασυνόδευτων Ανηλίκων, Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης	Οι αρμοδιότητες του Τμήματος Ασυνόδευτων Ανηλίκων, σύμφωνα με το άρθρο 24 του Οργανισμού του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΠΔ 134/2017).	Οι αρμοδιότητες είναι: (i) Η μελέτη εφαρμογής, ο σχεδιασμός, η παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας των ασυνόδευτων ανηλίκων που διαπιστευμένα χρήζουν διεθνούς προστασίας. (ii) Η συνεργασία με συναρμόδια Υπουργεία, τη Γενική Δ/νση Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, φορείς της κοινωνίας των πολιτών και άλλους, κατά περίπτωση αρμόδιους φορείς, για τη χάραξη και υλοποίηση της πολιτικής για τα ασυνόδευτά ανήλικα. (iii) Η εξασφάλιση της συνοχής και της συμπληρωματικότητας μεταξύ των συγχρηματοδοτήσεων που προβλέπονται στο πλαίσιο εθνικών και κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων. (iv) Η εποπτεία του Συστήματος Διαχείρισης Αιτημάτων Στέγασης Ασυνόδευτων Ανηλίκων. (v) Η μελέτη και επεξεργασία θεσμικού πλαισίου προδιαγραφών ίδρυσης και λειτουργίας για δομές προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων. https://aplo.yeka.gr/Pages/KoinwnikhAllhleggyh/ProstasiaPaidiouKaiOikogeneias/AsynodeutaAnhlika.aspx
Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ)	Βάσει του ιδρυτικού του νόμου, σκοπός του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) είναι ο συντονισμός του δικτύου παροχής υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης σε άτομα, οικογένειες, πληθυσμιακές ομάδες που περιέρχονται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης. http://www.ekka.org.gr/index.php/about/2018-05-11-06-34-05	Το ΕΚΚΑ με την υποστήριξη της UNICEF εκδίδει τα επικαιροποιημένα στατιστικά στοιχεία σχετικά με την κατάσταση των Ασυνόδευτων Ανηλίκων στη χώρα βασισμένα στα αιτήματα στέγασης που δέχεται η Υπηρεσία Διαχείρισης Αιτημάτων Στέγασης Αιτούντων Άσυλο και Ασυνόδευτων Ανηλίκων. http://www.ekka.org.gr/index.php/2018-05-08-09-50-30/15-2018-05-16-08-31-59
Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής	Το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής έχει ως αποστολή τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της εθνικής πολιτικής για την μετανάστευση, τόσο σχετικά με την νόμιμη είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών στην ελληνική επικράτεια, όσο και σχετικά με την ταυτοποίηση και υποδοχή πολιτών τρίτων χωρών που εισέρχονται στην Χώρα χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της εθνικής πολιτικής για τη χορήγηση ασύλου ή άλλων μορφών διεθνούς προστασίας και την παροχή προστασίας των αιτούντων και των ατόμων που διαπιστωμένα χρήζουν διεθνούς προστασίας, δηλαδή αναγνωρισμένων προσφύγων, δικαιούχων επικουρικής προστασίας και δικαιούχων ανθρωπιστικού καθεστώτος»[78].	Το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής έχει την αρμοδιότητα εφαρμογής της ενωσιακής και διεθνούς νομοθεσίας και των διεθνών συμβάσεων σχετικά με τα θέματα μετανάστευσης, παροχής διεθνούς προστασίας και υποδοχής αιτούντων διεθνούς προστασίας, και την ευθύνη συντονισμού όλων των συναρμοδίων υπηρεσιών της χώρας σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο για την ταχεία και ομοιόμορφη εφαρμογή της. Διατηρεί για το σκοπό αυτό διαρκή επικοινωνία με τις αρμόδιες αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) και τους διεθνείς οργανισμούς και μετέχει με όργανά του στην διαμόρφωση της κοινής ενωσιακής πολιτικής για θέματα αρμοδιότητάς του σε συνεργασία με το Υπουργείο Εξωτερικών και την Μόνιμη Ελληνική Αντιπροσωπεία[79]. http://www.immigration.gov.gr/home

[78] http://www.immigration.gov.gr/documents/20182/31274/FEK149A-10102017.pdf/c6ef518a-b8c2-4bd9-ba15-b02c580aaebe
[79] http://www.immigration.gov.gr/documents/20182/31274/FEK149A-10102017.pdf/c6ef518a-b8c2-4bd9-ba15-b02c580aaebe

Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης	Η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΥΠ.Υ.Τ.) υπάγεται στην Γενική Γραμματεία Υποδοχής του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής. Αποστολή της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης είναι η αποτελεσματική διαχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται παρανόμως στην χώρα, σε συνθήκες σεβασμού της αξιοπρέπειάς τους, με την υπαγωγή τους σε διαδικασίες πρώτης υποδοχής. Η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης συστάθηκε με το Ν. 3907/2011. Η οργάνωση και η λειτουργία της καθορίζεται με το Π.Δ. 102/2012[80].	«Οι διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης των οποίων η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης επιλαμβάνεται και που υλοποιούνται στα εποπτευόμενα από αυτήν Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης, (Κ.Υ.Τ.) καθώς επίσης και στις κινητές μονάδες περιλαμβάνουν: • Την εξακρίβωση της ταυτότητας και της ιθαγένειας των παράνομα εισερχόμενων • Την καταγραφή τους, διαδικασία η οποία περιλαμβάνει και τον προσδιορισμό της ηλικίας τους που λαμβάνει ιδιαίτερη σημασία στις περιπτώσεις εκείνες που τίθεται ζήτημα ανηλικότητας • Ιατρικό έλεγχο που περιλαμβάνει παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης καθώς επίσης και παροχή υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής υποστήριξης εάν κριθεί αναγκαίο • Υπεύθυνη ενημέρωση σε σχέση με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ενδιαφερομένων. Ειδική μέριμνα για την πληροφόρηση των προσωρινά διαμενόντων στις δομές των Περιφερειακών Υπηρεσιών Υποδοχής και Ταυτοποίησης, αναφορικά με την δυνατότητα υπαγωγής τους σε καθεστώς διεθνούς προστασίας. Στην περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος επιθυμεί να υπαχθεί σε καθεστώς διεθνούς προστασίας, παραπέμπεται στο περιφερειακό Γραφείο Ασύλου. Στην περίπτωση που διαπιστωθεί ότι είναι μέλος ευάλωτης ομάδας γίνονται οι απαραίτητες διαδικασίες προκειμένου να παραπεμφθεί σε αρμόδια προνοιακή δομή»[81]. http://www.firstreception.gov.gr/
Γενική Γραμματεία Υποδοχής	Δυνάμει του Ν. 4.375/2016 (ΦΕΚ 51 Α') συστήθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης Γενική Γραμματεία Υποδοχής (Προσφύγων) (άρθρο 26 Ν. 4375/2016) στην οποία υπάγονται: α) η αυτοτελής υπηρεσία με τον τίτλο «Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης» (ΥΠ.Υ.Τ.), που λειτουργεί σε επίπεδο Διεύθυνσης και έχει ως κύρια αποστολή την αποτελεσματική διενέργεια των διαδικασιών υποδοχής και ταυτοποίησης των πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών που εισέρχονται στη χώρα χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις και συγκροτείται από την Κεντρική Υπηρεσία και τις Περιφερειακές Υπηρεσίες που είναι: τα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ), οι Κινητές Μονάδες Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΜΥΤ), οι ανοικτές Δομές Προσωρινής Υποδοχής πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών που έχουν αιτηθεί διεθνούς προστασίας και οι ανοικτές Δομές Προσωρινής Φιλοξενίας πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών που βρίσκονται σε διαδικασία επιστροφής (άρθρο 8 Ν. 4375/2016)[82]	http://www.ypes.gr/el/GenGramYpodoxis/

[80] http://www.ypes.gr/el/GenGramYpodoxis/
[81] http://www.firstreception.gov.gr/
[82] http://www.ypes.gr/el/GenGramYpodoxis/

Δήμοι	https://www.kedke.gr/el/index.php	Οι Δήμοι μέσω των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών εργάζονται για την παροχή υπηρεσιών όπως, ενημέρωση εξυπηρέτηση συμβουλευτική στήριξη για θέματα ένταξης των μεταναστών, συνεργασία και παραπομπή αιτημάτων σε άλλες δομές και υπηρεσίες, παράλληλες δράσεις (μαθήματα ελληνικής γλώσσας, διαπολιτισμικές δράσεις κτλ.) https://www.kedke.gr/el/index.php
ΜΚΟ PRAKSIS	Η PRAKSIS είναι ανεξάρτητη Μη Κυβερνητική Οργάνωση που έχει σαν κύριο στόχο το σχεδιασμό, εφαρμογή και υλοποίηση προγραμμάτων ανθρωπιστικής και ιατρικής δράσης. Κύριος στόχος της ΜΚΟ είναι η καταπολέμηση του κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού των ευπαθών κοινωνικά ομάδων και η υπεράσπιση των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων τους[83].	Οι τρεις άξονες που απαρτίζουν την αποστολή της οργάνωσης είναι: • Πρόληψη • Άμεση παρέμβαση/υποστήριξη • Άσκηση πίεσης και διεκδίκηση δικαιωμάτων[84] https://www.praksis.gr/el
ΜΚΟ FAROS	«Ο Φάρος είναι χριστιανικός μη κερδοσκοπικός οργανισμός που παρέχει φροντίδα και ανθρωπιστική υποστήριξη σε ασυνόδευτα παιδιά και νέους πρόσφυγες καθώς και σε οικογένειες προσφύγων με παιδιά στην Αθήνα»[85].	Αποστολή του Φάρου αποτελεί η προστασία των παιδιών: «Το προσωπικό μας χτενίζει τους δρόμους της Αθήνας αναζητώντας, υποστηρίζοντας και φέρνοντας ασυνόδευτα παιδιά πρόσφυγες στην ασφάλεια. Το κέντρο μας είναι στην καρδιά της πόλης και είναι εύκολα προσβάσιμο. Παρέχουμε ένα ασφαλές περιβάλλον, ζεστά γεύματα και ψυχοκοινωνική υποστήριξη σε 100 αγόρια και εφήβους κάθε εβδομάδα. Το καταφύγιό μας έχει επίσης φιλοξενήσει 22 ασυνόδευτα παιδιά. Τα παιδιά έχουν πρόσβαση σε νομικές υπηρεσίες, εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση». http://www.faros.org.gr/
ΜΚΟ ΑΡΣΙΣ – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων	Η ΑΡΣΙΣ είναι κοινωνική μη κυβερνητική οργάνωση που δραστηριοποιείται από το 1992 για την υποστήριξη των παιδιών και των νέων και την προάσπιση των δικαιωμάτων τους. Λειτουργεί με κέντρα στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, το Βόλο, την Κοζάνη και την Αλεξανδρούπολη, ενώ έχει αναπτύξει δραστηριότητες και σε πολλές άλλες πόλεις.	Αποστολή της ΑΡΣΙΣ είναι η ανάληψη δράσεων για την πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού των νέων. Στο πλαίσιο αυτό, αναπτύσσει μεθοδολογίες και εργαλεία για την υποστήριξη των νέων, οργανώνει και συμμετέχει σε δίκτυα, συνεργάζεται με δημόσιες υπηρεσίες και μη κυβερνητικές οργανώσεις και διατυπώνει προτάσεις στο πεδίο της κοινωνικής πολιτικής για τα παιδιά και τους νέους. http://www.arsis.gr/
ΜΚΟ SolidarityNow	Το SolidarityNow είναι μια οργάνωση που ιδρύθηκε το 2013 με την υποστήριξη του Open Society Foundations (OSF/OSIFE). Αποτελείται από ένα δίκτυο ανθρώπων και οργανώσεων με κύριο στόχο της δράσης μας την παροχή βοήθειας και υποστήριξης σε όσους πλήττονται περισσότερο από την οικονομική ύφεση και την ανθρωπιστική κρίση.	Το πρόγραμμα SolidarityNow έχει ως στόχο την ενίσχυση της συστηματικής ταυτοποίησης και καταγραφής των ασυνόδευτων ανηλίκων και των παιδιών που έχουν χωριστεί από τις οικογένειές τους και ζουν κάτω από δυσμενείς συνθήκες στους δρόμους της Αθήνας καθώς και την παροχή ολοκληρωμένης φροντίδας και φιλοξενίας. Το πρόγραμμα φιλοδοξεί να δώσει στα παιδιά αυτά ευκαιρίες κοινωνικής ενσωμάτωσης, να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα του υπάρχοντος υποστηρικτικού δικτύου στην Αθήνα, να συμβάλει αποφασιστικά στον περιορισμό του φαινομένου άτυπης φυγής των ανήλικων από τις δομές φιλοξενίας μέσω της συνηγορίας για τη χάραξη συγκεκριμένης εθνικής πολιτικής. Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από το EPIM (https://www.epim.info/) (European Programme for Integration and Migration). https://www.solidaritynow.org/

[83] https://www.praksis.gr/el
[84] https://www.praksis.gr/el
[85] http://www.faros.org.gr/

ΜΚΟ Μέριμνα	Το 1995 ιδρύθηκε η Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία "Μέριμνα" με στόχο τη προσφορά φροντίδας για τα παιδιά των οποίων η ζωή ανατρέπεται από την απειλητική για τη ζωή αρρώστια ή το θάνατο αγαπημένου τους προσώπου.	Η Μέριμνα εφαρμόζει ως δράσεις: (α) τη δωρεάν παροχή ποιοτικής φροντίδας που ανταποκρίνεται στις ανάγκες των παιδιών και των γονιών, που είτε ζουν με μία απειλητική για τη ζωή ασθένεια, είτε θρηνούν την απώλεια αγαπημένου προσώπου. (β) την ανάπτυξη υποστηρικτικών κοινοτήτων τόσο μέσω της ευαισθητοποίησης των πολιτών όσο και της εξειδικευμένης εκπαίδευσης και επιμόρφωσης όσων παρέχουν υπηρεσίες στο παιδί και την οικογένειά του. http://merimna.org.gr/
ΜΚΟ Γιατροί χωρίς Σύνορα	Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα (Médecins Sans Frontières/MSF) παρεμβαίνουν όταν η επιβίωση και η υγεία των ανθρώπων τίθεται σε κίνδυνο. Παρέχουν βασική ιατρική φροντίδα, λειτουργούμε νοσοκομεία, υλοποιούμε χειρουργικά προγράμματα, καταπολεμούν τις επιδημίες, πραγματοποιούν εκστρατείες εμβολιασμού, αντιμετωπίζουν τον υποσιτισμό και παρέχουμε υπηρεσίες ψυχικής υγείας. Καθημερινά περισσότεροι από 30.000 γιατροί, νοσηλευτές, τεχνικοί, διοικητικοί και άλλοι επαγγελματίες εργάζονται με τους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα σε περισσότερες από 60 χώρες σε όλο τον κόσμο.	Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα έχουν παρουσία σε είκοσι σημεία σε όλη την Ελλάδα, παρέχοντας ιατρική φροντίδα στους ανθρώπους που ζουν σε καταυλισμούς ή σε άλλες άτυπες δομές, μέσω προγραμμάτων, με την παροχή ιατρικής φροντίδας αλλά και με επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης στο Αιγαίο και τη Μεσόγειο. https://msf.gr/world
ΜΚΟ Γιατροί του Κόσμου	Οι Γιατροί του Κόσμου – Ελλάδας (ΓτΚ – Ελλάδας), ιδρύθηκαν το 1990 και αποτελούν μία ιατρική, ανθρωπιστική Μη Κυβερνητική Οργάνωση, μέλος του Διεθνούς Δικτύου των Γιατρών του Κόσμου το οποίο αποτελείται από 15 αντιπροσωπείες (Αργεντινή, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ελβετία, Ελλάδα, Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιαπωνία, Ισπανία, Καναδάς, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πορτογαλία και Σουηδία).	Η πρώτη και κύρια αποστολή των Γιατρών του Κόσμου είναι η παροχή υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής φροντίδας. Οι Δράσεις τους περιλαμβάνουν τη παροχή υπηρεσιών σε Κοινωνικές Δομές, όπως ανοιχτά πολυϊατρεία, δομή φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων, κοινωνικό φαρμακείο, κ.ο.κ., Κινητές Μονάδες Υποδοχής και Ιατρικού Ελέγχου και Προγράμματα παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας κ.λπ. https://mdmgreece.gr/missions/stin-ellada/
ΜΚΟ Ηλιαχτίδα	Η Ηλιακτίδα ΑΜΚΕ είναι ένας κοινωνικός φορέας (αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία), που δημιουργήθηκε στο νησί της Λέσβου, για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, μέσω της απασχόλησης και της εξατομικευμένης συμβουλευτικής στα άτομα με ειδικές ανάγκες και στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού και από το 2009 λειτουργεί δομές φιλοξενίας και υποστήριξης για μετανάστες, μέσα από πρωτοβουλίες με κρατικές ή ιδιωτικές πηγές χρηματοδότησης.	Η Ηλιακτίδα υποστηρίζει ευάλωτες ομάδες αιτούντων ασύλου στην Ελλάδα μέσα από την παροχή εναλλακτικών μορφών στέγασης μέσα στον οικιστικό ιστό (διαμερίσματα και κτήρια), με τον συνδυασμό ψυχολογικής και έως ένα βαθμό νομικής υποστήριξης. Επιπλέον υποστηρίζει με οικονομική βοήθεια σε μετρητά, μέσω του σχετικού προγράμματος της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. http://iliaktida-amea.gr/
ΜΚΟ ΜΕΤΑδραση	Η ΜΕΤΑδραση είναι μια Οργάνωση της Κοινωνίας των Πολιτών η οποία ιδρύθηκε το2010με πρωταρχικό σκοπό να συμβάλει σε συγκεκριμένους τομείς όπου υπήρχαν κενά που καλύπτονταν ελάχιστα ή καθόλου από δημόσιους φορείς ή από άλλες οργανώσεις. Εξειδικεύεται στον τομέα της διερμηνείας και διαπολιτισμικής μεσολάβησης καθώς και στην προάσπιση των δικαιωμάτων των ασυνόδευτων ανηλίκων και των ατόμων που χρήζουν διεθνούς προστασίας.	Οι δράσεις της ΜΚΟ ΜΕΤΑδραση περιλαμβάνουν: • Προγράμματα εκπαίδευσης • Μαθήματα γλώσσας • Παροχή υπηρεσιών υγείας • Υποστήριξη ασυνόδευτων ανηλίκων με στόχο την αυτόνομη διαβίωσή τους • Προγράμματα ένταξης • Εκπαίδευση διερμηνέων • Ανάδοχη φροντίδα ασυνόδευτων ανηλίκων • Νομική Στήριξη κ.ο.κ. https://metadrasi.org/οι-δρασεις-μας/

ΜΚΟ ΜΕΛΙΣΣΑ Δίκτυο Μεταναστριών στην Ελλάδα	Το Δίκτυο «Μέλισσα» ιδρύθηκε επίσημα το Σεπτέμβρη του 2014, ως αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία και αποτελεί μια οργάνωση για τις μετανάστριες στην Ελλάδα, που προωθεί την ενδυνάμωσή τους και αναδεικνύει τη συμβολή τους στην κοινωνική συνοχή.	Το Δίκτυο Μέλισσα παρέχει στήριξη σε γυναίκες και παιδιά μετανάστες. Οι δράσεις περιλαμβάνουν την παροχή γευμάτων σε άτυπους χώρους διαμονής προσφύγων όπως το Πεδίον του Άρεως, τη κατασκευή σακιδίων με κάποια απαραίτητα είδη για παιδιά κ.ο.κ. http://www.debop.gr/deBlog/mikroi-iroes-tis-polis/melissa-diktyo-metanastrion-stin-ellada-i-zoi-mesa-stin-kypseli και https://www.facebook.com/Melissanetworkgreece33/
Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός	Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός ιδρύθηκε το 1877 «στην Ελλάδα με έργο που βασίζεται στην εθελοντική δράση και την άμεση ανταπόκριση των πολιτών. Κινητοποιείται στοχεύοντας στην ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου σε περιόδους πολέμου και ειρήνης, στηρίζοντας τραυματίες, ασθενείς, πρόσφυγες, ηλικιωμένους, ανθρώπους με οικονομικές δυσκολίες και άτομα από κάθε ευάλωτη ομάδα του πληθυσμού. Το Πολυδύναμο Κέντρο του Ερυθρού Σταυρού είναι ένα από τα πρώτα πιλοτικά προγράμματα που λειτουργούσαν στην Ελλάδα, χρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή που συμμετέχουν στην ένταξη των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία.	Το Πολυδύναμο Κέντρο του Ερυθρού Σταυρού αποσκοπεί στην παροχή υποστήριξης και καθοδήγησης στους μεταναστευτικούς πληθυσμούς που πλήττονται από την κρίση, ενισχύοντας την πρόσβαση σε υποβοηθούμενο προσανατολισμό, ανθρωπιστικές υπηρεσίες, κατανόηση των δικαιωμάτων τους καθώς και ενημέρωση και παροχή βασικών κοινωνικών υπηρεσιών και ανέσεων στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. https://redcrossmfcs.wixsite.com/athens-thessaloniki http://www.redcross.gr/
Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ)	Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ) είναι μία Μη Κυβερνητική Οργάνωση, η οποία δραστηριοποιείται από το 1989 στο χώρο του ασύλου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ελλάδα.	Το ΕΣΠ διαθέτει: Νομική Υπηρεσία, η οποία παρέχει νομική συνδρομή και συμβουλευτική σε όσους απευθύνονται στην οργάνωση και χρήζουν διεθνούς προστασίας ή ανήκουν σε ιδιαίτερα ευάλωτες ομάδες (ασυνόδευτα ανήλικα, θύματα βασανιστηρίων ή άλλης μορφής βίας, θύματα εμπορίας ανθρώπων - trafficking κ.λπ.). Κοινωνική Υπηρεσία, η οποία προσφέρει ενημέρωση και αρωγή σε πολλές γλώσσες, συνοδεία και πρακτική βοήθεια σε ιατρικά και νοσοκομειακά περιστατικά, ψυχοκοινωνικά προγράμματα κ.λπ. (Διαπολιτισμικό Κέντρο του ΕΣΠ «Πυξίδα»/Γραφείο Απασχόλησης του ΕΣΠ). Και Υπηρεσία Διερμηνείας, η οποία προσφέρει δίαυλο επικοινωνίας και παροχή πληροφοριών στις εξής γλώσσες: για τις γλώσσες Νταρί, Φαρσί, Γαλλικά, Αραβικά, Κινέζικα, Παστού, Ουρντού, Μπάνγκλα, Κουρδικά, Λιγκάλα, Σουαχίλι, Κικόγκο, Τσιλούμπα, Σομάλι, Ρώσικα, Τουρκικά, ενώ για την κάλυψη των έκτακτων αναγκών καλούνται έκτακτοι διερμηνείς για τις γλώσσες Αμχαρίκ, Πουλάρ, Ουλόφ, Μαλίνκε, Τιγκρίνια. https://www.gcr.gr/index.php/el/ https://www.gcr.gr/index.php/el/emeis-kai-to-ergo-mas/pou-doulevoume

ΜΚΟ ΚΑΡΙΤΑΣ	Από το 1994 η Κάριτας Ελλάς (Caritas Hellas), ως συντονιστικό όργανο του έργου της φιλανθρωπίας, της αγαθοεργίας και της κοινωνικής συμπαράστασης της Καθολικής Εκκλησίας στην Ελλάδα, σε ενοριακό, επαρχιακό και εθνικό επίπεδο, είναι αναγνωρισμένο Φιλανθρωπικό Σωματείο Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα και Μη Κυβερνητική Οργάνωση (ΜΚΟ) από την Ελληνική Πολιτεία. Λειτουργεί στην Ελλάδα με έδρα την Αθήνα και τελεί υπό την αιγίδα της Ιεράς Συνόδου της Καθολικής Ιεραρχίας της Ελλάδος.	Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Προγραμμάτων Έκτακτης Ανάγκης σε συνεργασία με τις Αρχές, την τοπική Αυτοδιοίκηση, τις τοπικές Κάριτας στην Ελλάδα και το Διεθνές δίκτυο των συνεργατών της Κάριτας. Συλλογή και διανομή τροφίμων και ειδών πρώτης ανάγκης όπως ρουχισμός, είδη ατομικής υγιεινής, οικιακά σκεύη, έπιπλα κ.λπ. Στήριξη άπορων οικογενειών και ανθρώπων μόνων, ώστε να μπορέσουν να καλύψουν βασικές τους ανάγκες, σε τρόφιμα, φάρμακα, ενοίκιο, χρέη, λογαριασμούς κ.λπ. Παροχή δωρεάν κοινωνικών υπηρεσιών, όπως η συμβουλευτική, η ηθική και ψυχολογική συμπαράσταση. Αιμοδοσία, σε συνεργασία με κρατικά νοσοκομεία. Με την πολύτιμη και αξιέπαινη προσφορά των εθελοντών αιμοδοτών, η Κάριτας Ελλάς διαθέτει τη 2η μεγαλύτερη ιδιωτική τράπεζα αίματος στην Ελλάδα. Υποστηρικτικές δράσεις για τους ηλικιωμένους (επισκέψεις σε νοσοκομεία, γηροκομεία και κατ' οίκον επισκέψεις, πνευματική και ηθική υποστήριξη, ψυχαγωγία). Δράσεις για τη στήριξη των εγκλείστων στα σωφρονιστικά ιδρύματα (τακτικές επισκέψεις στις φυλακές, πνευματική, ηθική και υλική υποστήριξη). Προώθηση του πνεύματος της αλληλεγγύης και του εθελοντισμού και η συμβολή στην ανάπτυξη, δημιουργία, εφαρμογή και υλοποίηση δράσεων και προγραμμάτων καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού ατόμων και ευπαθών πληθυσμιακών ομάδων. Συνεχής εκπαίδευση, υποστήριξη και εμψύχωση εθελοντών με σεμινάρια, διαλέξεις κ.λπ. Συνεργασία με άλλα Φιλανθρωπικά Σωματεία, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και άλλους Φορείς, με στόχο την ανάπτυξη διαλόγου και τη δημιουργία δικτύου με την Κοινωνία, καθώς και με τους Κρατικούς, Ευρωπαϊκούς ή και Διεθνείς Φορείς, για την επίτευξη των σκοπών του Σωματείου. Πρόκληση του ενδιαφέροντος της Κοινωνίας, της Ελληνικής Πολιτείας και της Διεθνούς Κοινότητας, για τη λήψη των κατάλληλων μέτρων, προς αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. http://caritas.gr/
ΜΚΟ ΒΑΒΕΛ	Το Κέντρο Ημέρας "Βαβέλ" έχει στόχο την εξυπηρέτηση των αναγκών ψυχικής υγείας μεταναστών, οι οποίοι διαμένουν στην Αθήνα. Οι υπηρεσίες που παρέχονται από το Κέντρο Ημέρας "Βαβέλ" είναι: διάγνωση, θεραπευτική αντιμετώπιση και ψυχοκοινωνική αποκατάσταση ψυχικών διαταραχών, συστηματική παρακολούθηση ατόμων με ψυχική διαταραχή, οργάνωση ημερήσιας φροντίδας, εξατομικευμένη συνοδεία, συμβουλευτική ατόμων, οικογενειών, ομάδων, οργανισμών, ενημέρωση σε θέματα ψυχικής υγείας και ευαισθητοποίηση.	Το Κέντρο Ημέρας "Βαβέλ" έχει στόχο την εξυπηρέτηση των αναγκών ψυχικής υγείας μεταναστών, οι οποίοι διαμένουν στην Αθήνα. Οι υπηρεσίες που παρέχονται από το Κέντρο Ημέρας "Βαβέλ" είναι: διάγνωση, θεραπευτική αντιμετώπιση και ψυχοκοινωνική αποκατάσταση ψυχικών διαταραχών, συστηματική παρακολούθηση ατόμων με ψυχική διαταραχή, οργάνωση ημερήσιας φροντίδας, εξατομικευμένη συνοδεία, συμβουλευτική ατόμων, οικογενειών, ομάδων, οργανισμών, ενημέρωση σε θέματα ψυχικής υγείας και ευαισθητοποίηση. http://syn-eirmos.gr/babel/index.php?option=com_content&view=article&id=89&Itemid=221

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΜΚΟ της Εκκλησίας της Ελλάδας	Η Αποστολή ιδρύθηκε το 2010 από την Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών με τη μορφή της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας με εθνική και διεθνή εμβέλεια στο πλαίσιο της δραστηριοποίησής της στον ανθρωπιστικό, αναπτυξιακό και εκπαιδευτικό χώρο.	Η δράση της Αποστολής περιλαμβάνει την παροχή βοήθειας και στήριξης σε ανθρώπους που το έχουν ανάγκη, μέσω των κοινωνικών δομών, προγραμμάτων, κοινωνικών παντοπωλείων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων, κοινωνικών ιατρείων, κ.ο.κ. http://mkoapostoli.com/ Η Αποστολή διαθέτει τον Ξενώνα Ασυνόδευτων Ανήλικων Προσφύγων «Εστία» παρέχει υπηρεσίες υποδοχής και φιλοξενίας σε αιτούντες άσυλο/πρόσφυγες, δυναμικότητας 20 ατόμων. Επιπροσθέτως, ο Ξενώνας αποσκοπεί στην παροχή ψυχολογικής υποστήριξης και συμβουλευτικής ως προς την κοινωνική ένταξη τους, δημιουργική απασχόληση, πρωτοβάθμια ιατρική φροντίδα, εκπαίδευση με την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών. Παράλληλα, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι απασχολούνται σε μια ευρεία σειρά αθλητικών, πολιτιστικών και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων, οι οποίες πραγματοποιούνται μέσω των συνεργασιών της «Αποστολής» και της Ι. Αρχιεπισκοπής Αθηνών με φορείς της τοπικής κοινωνίας. http://mkoapostoli.com/η-δράση-μας/κοινωνικές-δομές/ξενώνας-ασυνόδευτων-ανήλικων-προσφ/#toggle-id-2
ΜΚΟ Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού	Το Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού ιδρύθηκε το 2000 με στόχο τη προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών. Τα μέλη του Δικτύου είναι εκπαιδευτικοί, γονείς, συγγραφείς παιδικών βιβλίων, εικονογράφοι, πανεπιστημιακοί, δημοσιογράφοι, καλλιτέχνες και γενικότερα άνθρωποι που σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, ιδιαίτερα αυτά των παιδιών, και είναι πρόθυμοι να κινητοποιηθούν για την προώθηση και την προάσπισή τους.	Σκοποί του Δικτύου για τα Δικαιώματα του Παιδιού είναι: • Η διάδοση και η τήρηση της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που έχει υπογράψει και η Ελλάδα μαζί με 191 ακόμη χώρες στον πλανήτη • Η ενημέρωση των ίδιων των παιδιών για τους θεσμούς που τα προστατεύουν σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο • Η κινητοποίηση για την καταπολέμηση κάθε είδους διακρίσεων • Η κινητοποίηση για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης • Η ενθάρρυνση για πρόσβαση στην εκπαίδευση εθνοτικών ή κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων • Η προστασία των παιδιών από την πρόωρη επαγγελματική απασχόληση και την εργασιακή εκμετάλλευση • Η ανάδειξη των προβλημάτων των παιδιών που ανήκουν σε ευαίσθητες ομάδες, όπως παιδιά μεταναστών, παιδιά πρόσφυγες, παιδιά παλιννοστούντων, παιδιά που νοσηλεύονται, παιδιά έγκλειστα σε ιδρύματα ή σε φυλακές ανηλίκων • Η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας μας σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να προστατεύεται από κάθε μορφής βία, την προσβολή, την εγκατάλειψη, την παραμέληση, την κακοποίηση, την κακή μεταχείριση ή εκμετάλλευση • Η ενημέρωση για τον περιορισμό του καπνίσματος, του αλκοολισμού και της κατανάλωσης ουσιών από παιδιά • Η διεξαγωγή ερευνών σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο και η συλλογή στοιχείων και δεδομένων που αφορούν στα δικαιώματα του παιδιού • Η συνεργασία για την επίλυση των προβλημάτων με αρμόδιους φορείς, διεθνείς οργανισμούς και άλλες ΜΚΟ στην Ελλάδα και στην Ευρώπη http://ddp.net.gr/

ΠΑΙΔΙΚΑ ΧΩΡΙΑ SOS ΕΛΛΑΔΟΣ	Τα Παιδικά Χωριά SOS Ελλάδος λειτουργούν από τον Απρίλιο του 2017 στην Αθήνα έναν Ξενώνα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, όπου φιλοξενούνται ασυνόδευτοι έφηβοι πρόσφυγες, ηλικίας 14-18 ετών.	Τα Παιδικά Χωριά SOS προσφέρουν ένα ασφαλές καταφύγιο και περίθαλψη για παιδιά που το έχουν ανάγκη, προσφέρουν προγράμματα εκπαίδευσης και συμμετέχουν στην κοινοτική ζωή. Στον Ξενώνα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, φιλοξενούνται ασυνόδευτοι έφηβοι πρόσφυγες, ηλικίας 14-8 ετών. Στον Ξενώνα, δυναμικής 25 ατόμων, τα παιδιά απολαμβάνουν ένα ασφαλές και φιλόξενο περιβάλλον και έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες εκπαίδευσης, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και κοινωνικής ενσωμάτωσης, από ειδικευμένη ομάδα επαγγελματιών (ψυχολόγου, κοινωνικού λειτουργού, εκπαιδευτικούς - παιδαγωγούς κ.λπ.) καθώς και σε υπηρεσίες νομικής υποστήριξης. Ο Ξενώνας Ασυνόδευτων Ανηλίκων των Παιδικών Χωριών SOS Ελλάδος στην Αθήνα, χρηματοδοτείται, για την περίοδο Αύγουστος - Δεκέμβριος 2017, από το Εθνικό Πρόγραμμα "Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης". Η συνεισφορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέρχεται στο 75% της επιλέξιμης δημόσιας δαπάνης. http://www.sos-villages.gr/ http://www.sos-villages.gr/content/about/h-apostolh-mas/25-h-apostolh-mas
Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες	Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) ιδρύθηκε το 1950, μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, για να βοηθήσει τα εκατομμύρια των Ευρωπαίων που είχαν εκτοπιστεί ή χάσει τα σπίτια τους. Η Ύπατη Αρμοστεία είχε τρία χρόνια για να ολοκληρώσει τη θητεία της. Η Ύπατη Αρμοστεία διαθέτει πλέον περισσότερα από 10.966 μέλη προσωπικού τα οποία εργάζονται συνολικά σε 130 χώρες. Ο προϋπολογισμός της έχει αυξηθεί από 300.000 δολάρια τον πρώτο χρόνο λειτουργίας της σε 6,54 δισεκατομμύρια δολάρια το 2016. Το Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα λειτουργεί από το Μάρτιο του 1952. Συνεργάζεται με τις κρατικές αρχές, μη κυβερνητικές οργανώσεις και άλλους φορείς με στόχο τη διασφάλιση της προστασίας των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο. Προσπαθεί επίσης να ενημερώνει και να ευαισθητοποιεί την κοινή γνώμη γύρω από το προσφυγικό ζήτημα με στόχο τη δημιουργία κλίματος ανοχής και σεβασμού των δικαιωμάτων των προσφύγων[86].	Η δράση της Ύπατης Αρμοστείας στην Ελλάδα, όπως και στις άλλες χώρες της Ε.Ε., είναι κυρίως συμβουλευτική και συνδρομής στην εκάστοτε κυβέρνηση, ώστε να αναπτυχθεί και να ενδυναμωθεί με τρόπο αποτελεσματικό ένα σύστημα προστασίας για τους πρόσφυγες. Το 2015, ωστόσο, εξαιτίας των αυξημένων προσφυγικών ροών που δέχτηκε η χώρα, σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση, οι ελληνικές αρχές και η Ε.Ε. ζήτησαν τη βοήθεια της Ύπατης Αρμοστείας για την αντιμετώπιση αυτής της επείγουσας κατάστασης. Έτσι, από το καλοκαίρι του 2015, η Ύπατη Αρμοστεία ενδυνάμωσε το προσωπικό και την παρουσία της στα βασικά σημεία εισόδου (νησιά Αιγαίου) αλλά και στην ενδοχώρα. Ανέλαβε να στηρίξει πιο δυναμικά υπηρεσίες σε τομείς που καλύπτονται, κατ' αρχήν, από το κράτος, όπως στη διανομή ειδών πρώτης ανάγκης στους πρόσφυγες, τη βελτίωση των καταλυμάτων και των υποδομών, την παροχή υπηρεσιών προστασίας προς τους πλέον ευάλωτους, την παροχή ενημέρωσης, διερμηνείας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, καθώς και παρεμβάσεις στους τομείς της υγείας και της εκπαίδευσης. Επίσης, η Ύπατη Αρμοστεία στην Ελλάδα συνεργάζεται με την ελληνική κυβέρνηση, την τοπική αυτοδιοίκηση και μη κυβερνητικές οργανώσεις για την παροχή στέγασης σε διαμερίσματα και τη στήριξη μέσω προπληρωμένων καρτών των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα[87]. http://www.unhcr.org/gr/

[86] http://www.unhcr.org/gr/%CF%84%CE%BF-%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B5%CE%AF%CE%BF-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%8D%CF%80%CE%B1%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B1%CF%81%CE%BC%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B5%CE%AF%CE%B1%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD

[87] http://www.unhcr.org/gr/%CF%84%CE%BF-%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B5%CE%AF%CE%BF-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%8D%CF%80%CE%B1%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B1%CF%81%CE%BC%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B5%CE%AF%CE%B1%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD

Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ)	Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) του ΟΗΕ ιδρύθηκε το 1951 και συνεργάζεται στενά με κυβερνητικούς, διακυβερνητικούς και μη-κυβερνητικούς εταίρους. Με 169 κράτη-μέλη, 8 επιπλέον χώρες που κατέχουν το καθεστώς του παρατηρητή και γραφεία σε περισσότερες από 100 χώρες, ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) είναι αφοσιωμένος στη διαχείριση της μετανάστευσης με ανθρώπινους όρους και λειτουργικό τρόπο, έτσι, ώστε να ωφελούνται τόσο οι μετανάστες όσο και οι κοινωνίες υποδοχής, στην προώθηση της διεθνούς συνεργασίας σε θέματα μετανάστευσης, στην έρευνα για πρακτικές λύσεις στα προβλήματα της μετανάστευσης, καθώς και στην παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στους μετανάστες που έχουν ανάγκη, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων και των εσωτερικά εκτοπισμένων ατόμων[88].	Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) εργάζεται σε τέσσερις ευρείς τομείς της διαχείρισης της μετανάστευσης: • Μετανάστευση και ανάπτυξη • Διευκόλυνση της μετανάστευσης • Ρύθμιση της μετανάστευσης • Εξαναγκασμένη μετανάστευση Υλοποιεί προγράμματα Εθελοντικής Επιστροφής και Επανένταξης, Πρόγραμμα Μετεγκατάστασης, Επείγουσας Βοήθειας για την Αποτελεσματική Διαχείριση των Μεταναστευτικών Ροών στην Ελληνική Επικράτεια, Προστασίας Παιδιών κ.λπ.[89] https://greece.iom.int/el/
NOSTOS	Μη Κυβερνητική Οργάνωση κατά του Κοινωνικού Αποκλεισμού και της Ανεργίας. Ο Νόστος δραστηριοποιείται στον τομέα της υποστήριξης της κοινωνικής και εργασιακής ένταξης όσων ατόμων αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην προσπάθεια τους να ενσωματωθούν στο κοινωνικό ιστό και να ενταχθούν στην αγορά εργασίας. Για το σκοπό αυτό παρέχει υπηρεσίες και ασκεί δραστηριότητες κοινωνικού και εκπαιδευτικού χαρακτήρα.	Η αποστολή της Οργάνωσης περιλαμβάνει τη συγκέντρωση τροφίμων, και ειδών προσωπικής υγιεινής και καθαριότητας για τους Ξενώνες Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο, υπηρεσίες συμβουλευτικής, στήριξη για την απασχόληση, εκπαιδευτικά προγράμματα, εκπόνηση μελετών και ερευνών. http://www.nostos.org.gr/site/gr/what_we_do.html Αναλυτικά τα Προγράμματα μπορείτε να τα δείτε εδώ: http://www.nostos.org.gr/site/gr/programmes.html
MEDIN	Η ιατρική παρέμβαση MEDIN ιδρύθηκε στην Αθήνα8 Μαρτίου 2004. Είναι αστική εταιρεία με διακριτικό τίτλο «Ιατρική Παρέμβαση-Medical Intervention (Medin)» και αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, με χαρακτήρα μη κερδοσκοπικό.	Παρέχει επείγουσα ανθρωπιστική βοήθεια στο εξωτερικό, αλλά και στο εσωτερικό της χώρας σε πρόσφυγες, μετανάστες, αλλά και θύματα διακρίσεων και κοινωνικών αποκλεισμών. Κεντρικός στόχος της είναι να συνδράμει ώστε να αντιμετωπιστούν βασικά προβλήματα επιβίωσης όπως φαγητό, στέγη, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Ο Ξενώνας Ίριδα, λειτουργεί στο κέντρο της Αθήνας στην οδό Αχαρνών, ένα παλιό νεοκλασικό κτίριο, λειτουργεί σαν ξενώνας φιλοξενίας και υποστήριξης ασυνόδευτων ανηλίκων προσφύγων και μεταναστών με στόχο την ένταξη τους στην Ελληνική κοινωνία, την μετεγκατάσταση και την οικογενειακή επανένωση. Τους παρέχονται όλα τα απαραίτητα για να συνεχίσει το κάθε παιδί μία κανονική, ανάλογη των συνομηλίκων του ζωή. Καλύπτοντας με τον τρόπο αυτό την έλλειψη του συγγενικού περιβάλλοντος αμβλύνοντας, όσο είναι δυνατόν, τις συνέπειες του αποχωρισμού και της στέρησης της φυσικής οικογένειας http://medin.gr/index.php
THE HOME PROJECT	Το Πρόγραμμα HOME αποτελεί μία πρωτοβουλία που έχει σχεδιαστεί για να καλύψει τις ανάγκες των προσφύγων και των παιδιών προσφύγων που έφθασαν μόνα στην Ελλάδα.	Στο πλαίσιο του Προγράμματος παρέχονται: ενίσχυση των γλωσσικών δεξιοτήτων των πολιτών τρίτων χωρών και προγράμματα κατάρτισης, ψυχολογική υποστήριξη, παροχή βοήθειας σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης κ.ο.κ. http://www.homeproject.org/en/what-we-do/our-homes/

[88] https://greece.iom.int/el/%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%AE%CF%82-%CE%BF%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%83%CF%84%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7%CF%82-h-%CF%85%CF%80%CE%B7%CF%81%CE%B5%CF%83%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BF%CE%B7%CE%B5-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7-%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%83%CF%84%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7

[89] https://greece.iom.int/el/%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%B4%CE%BF%CE%BC

ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	Το Χαμόγελο του Παιδιού προσφέρει υπηρεσίες για όλα τα παιδιά στην Ελλάδα ανεξάρτητα από εθνικότητα και θρήσκευμα, δράσεις πρόληψης για όλα τα παιδιά στην Ελλάδα για την αποφυγή των φαινομένων βίας, των περιστατικών εξαφάνισης καθώς και την παροχή ιατρικών προληπτικών εξετάσεων, δράσεις παρέμβασης για παιδιά θύματα κάθε μορφής βίας, παιδιά που εξαφανίζονται, παιδιά με προβλήματα υγείας, παιδιά που ζουν ή απειλούνται να βρεθούν σε κατάσταση φτώχειας[90].	Μπορείτε να δείτε τα Προγράμματα του Χαμόγελου του Παιδιού στον παρακάτω σύνδεσμο: Η αποστολή του Χαμόγελου του Παιδιού περιλαμβάνει: • Υπηρεσίες για όλα τα παιδιά στην Ελλάδα ανεξάρτητα από εθνικότητα και θρήσκευμα. • Δράσεις πρόληψης για όλα τα παιδιά στην Ελλάδα για την αποφυγή των φαινομένων Βίας, των περιστατικών Εξαφάνισης καθώς και την παροχή ιατρικών προληπτικών εξετάσεων. • Δράσεις παρέμβασης για παιδιά θύματα κάθε μορφής Βίας, Παιδιά που εξαφανίζονται, Παιδιά με προβλήματα Υγείας, Παιδιά που ζουν ή απειλούνται να βρεθούν σε κατάσταση Φτώχειας. • Δράσεις θεραπείας για παιδιά θύματα κάθε μορφής Βίας κ.ο.κ. https://www.hamogelo.gr/gr/el/programmata-erga/
International Rescue Committee (IRC)	Greece currently hosts approximately 50,000 refugees, most of whom will remain in the country. The International Rescue Committee ensures these refugees understand their rights and provides them with job training, and psychosocial support so that they can rebuild their lives.	Since March 2016, IRC teams working on the Greek mainland have provided: 1,400 vulnerable refugees, including women survivors of violence and children suffering emotional distress, with one-to-one support. 8 safe spaces providing tailored support and activities for vulnerable women and children. https://www.rescue.org/country/greece
Σύλλογος Μερίμνης ανηλίκων	Σκοπός του Συλλόγου είναι η παροχή υπηρεσιών ολοκληρωμένης φροντίδας και υποστήριξης σε ασυνόδευτους ανήλικες και νέους πρόσφυγες – αιτούντες άσυλο, που προέρχονται από χώρες που πλήττονται από πολέμους και καταστροφές. Οι φιλοξενούμενοι νέοι αποκτούν νομιμοποιητικά έγγραφα παραμονής, εκπαιδεύονται και προετοιμάζονται προκειμένου να ενταχθούν κατά το δυνατό ισότιμα στην Ελληνική κοινωνία, στην περίπτωση που η επανασύνδεση με την οικογένειά τους δεν επιτευχθεί. Έως σήμερα πάνω από 2500 νέοι ποικίλων κοινωνικών αναγκών και εθνικοτήτων έχουν φιλοξενηθεί στον Σταθμό Εφήβων, δομή φιλοξενίας που λειτουργεί υπό την εποπτεία ενός εφταμελές συμβουλίου. Τα τελευταία χρόνια η δυναμικότητά του είναι 17 θέσεις ενώ οι έφηβοι που φιλοξενούνται στο ιδιόκτητο νεοκλασικό οίκημα στα Εξάρχεια είναι ασυνόδευτοι ανήλικοι από χώρες, που έχουν πληγεί από πολέμους και καταστροφές. Τον Νοέμβριο του 2015 , ο Σύλλογος, σε συνέχεια της διεύρυνσης των δράσεων του για την αποκατάσταση και ομαλή κοινωνική και επαγγελματική ένταξη των παιδιών που ήδη φιλοξενεί, ανέλαβε την ανακατασκευή και υποστήριξη λειτουργίας πρότυπου Ξενώνα – Κέντρο Νεότητας για τους Πρόσφυγες- στην Αθήνα για τη στέγαση και στήριξη νεαρών Προσφύγων (πρώην ασυνόδευτοι ανήλικοι, αιτούντες άσυλο). Ο Ξενώνας λειτουργεί από τον Αύγουστο του 2016.	Α. Σταθμός Εφήβων Σε όλα τα φιλοξενούμενα παιδιά και έφηβους παρέχονται υπηρεσίες: i. Στέγασης, σίτισης και ολοκληρωμένης καθημερινής φροντίδας, ii. Κοινωνικής συμβουλευτικής, ψυχολογικής υποστήριξης και πληροφόρησης, iii. Νομικής συμβουλευτικής και πληροφόρησης, iv. Φροντίδας της Υγείας, v. Εκπαίδευσης, vi. Ένταξης Β. Κέντρο Νεότητας Για Πρόσφυγες Σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας το Κέντρο Νεότητας για τους Πρόσφυγες (Αιτούντες Άσυλο) προσφέρει πρόσκαιρη φιλοξενία και παράλληλα υποστήριξη σε νέους άνδρες ηλικίας 18-22 χρόνων που δεν διαθέτουν περιβάλλον διαμονής, ή που η οικονομική τους δυνατότητα δεν τους επιτρέπει να συνεχίσουν τις σπουδές τους τόσο στη δευτεροβάθμια ή την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι προσφερόμενες υπηρεσίες είναι προσανατολισμένες στην κατεύθυνση της ανασύνταξης των δυνάμεων και της ενίσχυσης των ικανοτήτων των νέων που φιλοξενούνται στον ξενώνα, με την προοπτική της αυτόνομης ένταξης τους στην κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας. https://www.sman-athens.org/

[90] https://www.hamogelo.gr/gr/el/apostoli-orama-aksies/

UNICEF	Η UNICEF ξεκίνησε να εφαρμόζει προγράμματα ανταπόκρισης στην προσφυγική και μεταναστευτική κρίση στην Ευρώπη το Σεπτέμβριο του 2015. Οι ομάδες της δραστηριοποιούνται στην Τουρκία, την Ελλάδα, την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, τη Σερβία, την Κροατία, τη Σλοβενία, τη Βουλγαρία, τη Γερμανία, την Αυστρία και την Ιταλία. Το προσωπικό και οι εταίροι της προβαίνουν σε σειρά δράσεων, όπως η παροχή υπηρεσιών, η συνηγορία, η τεχνική βοήθεια προς τις κρατικές Αρχές και η ενίσχυση των ικανοτήτων εμπλεκόμενων φορέων. Η UNICEF επιδιώκει τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών προσφύγων και μεταναστών, και την κάλυψη των άμεσων και των μακροπρόθεσμων αναγκών τους, σε στενή συνεργασία με τις Αρχές, ελληνικούς και διεθνείς ανθρωπιστικούς οργανισμούς. Η ανταπόκρισή της στο προσφυγικό και μεταναστευτικό ζήτημα στην Ελλάδα ξεκίνησε στα τέλη του 2015. Στόχος της UNICEF ήταν να προσφέρει στα παιδιά ασφαλές περιβάλλον, να εξασφαλίσει την ομαλότητα στη ζωή τους και να ενισχύσει τα σθένος τους, βοηθώντας τα να έχουν πρόσβαση σε προστασία, εκπαίδευση[91], υγεία, διατροφή, καθώς και σε υπηρεσίες που σχετίζονται με το νερό, την αποχέτευση και την υγιεινή.	Το 2016, μια ομάδα της UNICEF για την ανταπόκριση στο μεταναστευτικό και προσφυγικό ζήτημα εγκαταστάθηκε στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, και μέσω συνεργαζόμενων οργανώσεων δραστηριοποιήθηκε σε περισσότερες από 25 τοποθεσίες στην Αττική, την Ήπειρο, τη Μακεδονία και τη Λέσβο. Ο σχεδιασμός των προγραμμάτων της UNICEF έγινε με γνώμονα τις ανάγκες των παιδιών προσφύγων και μεταναστών, ακόμη και σε μικρούς χώρους φιλοξενίας, την κάλυψη των κενών στην ανταπόκριση, την αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων με άλλους φορείς και τη διασφάλιση ότι θα λάβουν την απαραίτητη βοήθεια όσοι έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη. Η προσέγγιση της UNICEF βασίστηκε στους ακόλουθους πυλώνες: ● Άμεση παροχή υπηρεσιών, μέσω συνεργασιών με ελληνικές και διεθνείς ΜΚΟ. ● Υποστήριξη της οικοδόμησης συστημάτων και παροχή τεχνικών συμβουλών, μέσω συνεργασίας με δημόσιους φορείς και ανεξάρτητες Αρχές. ● Ανάπτυξη των ικανοτήτων εργαζομένων στο πεδίο. ● Συνηγορία σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης των παιδιών προσφύγων και μεταναστών, καθώς και την πρόσβασή τους σε υπηρεσίες και μακροπρόθεσμες λύσεις. https://www.unicef.gr/uploads/filemanager/PDF/2017/doc(05).pdf https://www.unicef.gr/uploads/filemanager/PDF/2017/doc(06).pdf https://www.unicef.gr

[91] Βλ. και https://www.elix.org.gr/megala-programmata-elix/koinonika-programmata-stiriksis-evaloton-omadon/the-learning-for-intergration-project-elix-unicef-gr?start=20; https://www.news247.gr/koinonia/unicef-telos-stin-tampela-paidi-prosfygas-entaxi-kai-stin-proini-ekpaideysi.6506564.html; https://www.naftemporiki.gr/story/1197497/koino-programma-ee-unicef-gia-paidia-prosfugon-kai-metanaston-stin-ellada

Πρόσβαση στην ιατρική περίθαλψη

Ε16.α. Όταν παρέχεται πρόσβαση στην **ιατρική περίθαλψη** σε ασυνόδευτους ανηλίκους στο Κράτος (Μέλος) σας μετά τον προσδιορισμό του καθεστώτος, πως αντιμετωπίζονται οι ακόλουθες πτυχές;

- Είναι η πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη **αυτόματη** για τους ασυνόδευτους ανηλίκους μετά την απόκτηση άδειας διαμονής που **δεν** προβλέπεται στην Οδηγία για την Αναγνώριση (όπως ισχύει για τους πρόσφυγες και τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας); Αυτή η ομάδα ασυνόδευτων ανηλίκων έχει το ίδιο δικαίωμα ιατρική περίθαλψη με τους υπηκόους του Κράτους (Μέλους); Ναι/Όχι

Η ομάδα των ασυνόδευτων ανηλίκων έχει το ίδιο δικαίωμα στην ιατρική περίθαλψη με τους υπηκόους του Κράτους.

- Περιγράψτε ποια είναι η πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη, για παράδειγμα, επείγουσα θεραπεία, βασική ιατρική περίθαλψη, απαραίτητη ή εξειδικευμένη ιατρική περίθαλψη, παροχή συμβουλών κ.λπ.; Ναι/Όχι

Επείγουσα θεραπεία, βασική ιατρική περίθαλψη, απαραίτητη και εξειδικευμένη ιατρική περίθαλψη και παροχή συμβουλών παρέχονται στις επίσημες κρατικές δομές υγείας όπως και για τους λοιπούς πολίτες. Τα δομικά χρόνια προβλήματα της ελληνικής δημόσιας υγείας έχουν την αντίστοιχη επίπτωση στην πρόσβαση των ασυνόδευτων ανηλίκων στην ελληνική υγειονομική περίθαλψη και στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας.

- Το Κράτος (Μέλος) αναλαμβάνει κάθε μορφή **ατομικής αξιολόγησης** προκειμένου να διασφαλίσει ότι η ιατρική περίθαλψη που παρέχεται σε ασυνόδευτους ανήλικους αντιστοιχεί στις συγκεκριμένες σωματικές και ψυχικές ανάγκες του ανηλίκου; Ναι/Όχι

Κυρίως μέσω ανθρωπιστικών οργανώσεων.

- Παρακαλείσθε να παράσχετε **τυχόν άλλες σημαντικές πληροφορίες** σχετικά με την ιατρική περίθαλψη που διατίθεται στους ασυνόδευτους ανηλίκους που δεν καλύπτονται παραπάνω.

Προσλήψεις επαγγελματιών Υγείας, κατοχύρωση του δικαιώματος δωρεάν πρόσβασης στο Δημόσιο Σύστημα Υγείας, παροχή ΑΜΚΑ και εμβολιασμούς περιλαμβάνει το πολιτικό σχέδιο ολιστικής φροντίδας υγείας των προσφύγων και των μεταναστών που επιθυμεί να υλοποιήσει το υπουργείο Υγείας[92]. Το ΚΕΕΛΠΝΟ, η ΑΕΜΥ καθώς και οι Γιατροί χωρίς Σύνορα, οι Γιατροί του Κόσμου, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, η ΜΕΤΑδραση, η ΑΡΣΙΣ, η MEDIN, είναι μόνο μερικοί από τους φορείς που προσφέρουν ιατρική περίθαλψη. Ενδεικτικά, λόγω των συνεχιζόμενων και διαρκών αναγκών για παροχή πρωτοβάθμιων υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης καθώς και κοινωνικής συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης στο νησί της Λέσβου, οι Γιατροί του Κόσμου Ελλάδας υλοποίησαν το έργο «Πρόσβαση σε ολοκληρωμένες υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και υπηρεσίες πρωτοβάθμιας υγείας για πρόσφυγες και μετανάστες που βρίσκονται εγκλωβισμένοι στη Λέσβο», με διάρκεια από 01/06/2017 έως 30/09/2017. Το πρόγραμμα σκοπό είχε να συμβάλει στη βελτίωση της ψυχοκοινωνικής κατάστασης του πληθυσμού. Το αποτέλεσμα αυτό επιτεύχθηκε με την παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Περίθαλψης και Ψυχοκοινωνικής Στήριξης, η οποία παρασχέθηκε στο Κέντρο Φιλοξενίας Προσφύγων και Μεταναστών στον καταυλισμό Καρά Τεπέ της Λέσβου.[93]

Ε16.β. Ποιες είναι οι συνέπειες (εάν υπάρχουν) της μετάβασης των ασυνόδευτων ανηλίκων από την ηλικία των ανήλικων στην ηλικία των 18 ετών για την πρόσβαση τους στην ιατρική περίθαλψη, συμπεριλαμβανομένης της παροχής συμβουλών μέχρι το στάδιο αυτό; Ποια μέτρα (εάν υπάρχουν) υπάρχουν για να υποστηρίξουν τους ασυνόδευτους ανηλίκους πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από μια τέτοια μετάβαση (στην ενηλικίωση), π.χ. παροχή πληροφοριών κ.λπ.;

Τόσο για τους ασυνόδευτους ανηλίκους, όσο και κατά τη μετάβασή τους στην ενηλικίωση, ισχύει το δικαίωμα στην ιατρική περίθαλψη υπό τις ίδιες προϋποθέσεις που ισχύουν για τους Έλληνες πολίτες ανεξαιρέτως. Εντός των δομών φιλοξενίας, λαμβάνουν τόσο σχετική ενημέρωση όσο και υπηρεσίες ιατρικής περίθαλψης στο πλαίσιο παροχής φροντίδας της κάθε δομής, από το αρμόδιο προσωπικό. Για επείγοντα/σοβαρά περιστατικά, είναι αναγκαία η ενημέρωση εισαγγελέων[94].

Ε16.γ.Υπάρχει κάποια έρευνα στο Κράτος (Μέλος) σας σχετικά με:

- την **ποιότητα της ιατρική περίθαλψης, συμπεριλαμβανομένης της παροχής συμβουλών**, που παρέχεται σε ασυνόδευτους ανηλίκους; Ναι/Όχι
- τα **αποτελέσματα** της πρόσβασης σε ιατρική περίθαλψη αναφορικά με την ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που φθάνουν την ηλικία των 18 ετών (όπως διενεργούνται από αρμόδιες Αρχές, ακαδημαϊκούς, ΜΚΟ κ.λπ.); Ναι/Όχι

Εάν ναι, παρακαλείσθε να περιγράψετε εν συντομία τα κύρια ευρήματα και συμπεράσματα μιας τέτοιας έρευνας και να παράσχετε πλήρη αναφορά στην πηγή (π.χ. με βάση τις υπάρχουσες μελέτες/αξιολογήσεις/άλλες πηγές ή τις πληροφορίες που λαμβάνουν οι αρμόδιες Αρχές).

Π.Δ. 220/2007[95] «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2003/9 ΕΚ,σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο»- Άρθρο 12. Ιστότοποι κάποιων ενδεικτικών μελετών των Γιατρών του Κόσμου: • https://mdmgreece.gr//app/uploads/2016/11/PDF-BD-Observatory-report2016_EN.pdf • https://mdmgreece.gr//app/uploads/2015/05/MdM-Intl-Obs-2015-report-EN.pdf • https://mdmgreece.gr//app/uploads/2016/03/Annual-Report-A_SmallSize.pdf

[92] https://government.gov.gr/simerini-ikona-ton-domon-ke-ipiresion-igionomikis-frontidas-prosfigon-ke-metanaston-se-oli-ti-chora/
[93] https://mdmgreece.gr/missions/stin-ellada/programmata/prosvasi-se-oloklиromenes-ipiresies-psichokinonikis-ipostirixis-ke-ipiresies-protovathmias-igias-gia-prosfiges-ke-metanastes-pou-vriskonte-egklovismeni-sti-lesvo/
[94] Συνέντευξη με την κα. Καζάκου Μ., Κοινωνική Επιστήμονα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), στις 22/05/2018
[95] https://www.synigoros.gr/resources/docs/01-pd220.pdf

Πρόσβαση στην εκπαίδευση

Ε17.α. Όταν παρέχεται πρόσβαση στην **εκπαίδευση** σε ασυνόδευτους ανήλικους στο Κράτος (Μέλος) σας μετά τον προσδιορισμό του καθεστώτος, πως αντιμετωπίζονται οι ακόλουθες πτυχές;

- Είναι η πρόσβαση στην εκπαίδευση **αυτόματη** για τους ασυνόδευτους ανηλίκους που έχουν αποκτήσει καθεστώς που **δεν** προβλέπεται στην Οδηγία για την αναγνώριση (όπως είναι για τους πρόσφυγες και τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας); Αυτή η ομάδα ασυνόδευτων ανηλίκων έχει το ίδιο δικαίωμα στην εκπαίδευση με τους υπηκόους στο Κράτος (Μέλος) σας; Ναι/Όχι

Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, ανεξάρτητα του νομικού τους καθεστώτος, έχουν το ίδιο δικαίωμα στην εκπαίδευση με τους Έλληνες πολίτες.

- Το Κράτος (Μέλος) σας αναλαμβάνει οποιαδήποτε μορφή **ατομικής αξιολόγησης** για να εξασφαλίσει ότι η εκπαίδευση που παρέχεται στους ασυνόδευτους ανήλικους προσαρμόζεται στην ηλικία, το επίπεδο εκπαίδευσης στη χώρα καταγωγής, το βαθμό γλωσσικού φραγμού του ασυνόδευτου ανήλικου κ.λπ.; Ναι/Όχι

Ως προς το δικαίωμα στην εκπαίδευση, η πολιτική του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (ΥΠΠΕΘ) αναδεικνύει την προτεραιότητα που αποδίδει το κράτος στην κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών των (ασυνόδευτων) ανηλίκων. Το ΥΠΠΕΘ ανέλαβε τον Μάρτιο 2016, την πρωτοβουλία να προετοιμάσει ένα σχέδιο για την ένταξη των παιδιών προσφύγων στην εκπαίδευση προκειμένου να συνεισφέρει στην ευρύτερη κοινωνική τους ένταξη. Αντίστοιχα, συγκρότησε τρεις επιτροπές για τη στήριξη των παιδιών των προσφύγων: την Επιτροπή για τη Στήριξη των Παιδιών των Προσφυγών, την Επιστημονική Επιτροπή και την Καλλιτεχνική Επιτροπή. Η Επιστημονική Επιτροπή ανέλαβε να διαμορφώσει και να υποβάλει προτάσεις για τον αποτελεσματικότερο και πλέον ρεαλιστικό τρόπο ένταξης των παιδιών των προσφύγων στο εκπαιδευτικό σύστημα. Ειδικότερα, στόχος ήταν (και παραμένει) η ένταξη όλων των προσφυγόπουλων στις δημόσιες σχολικές μονάδες, ενώ ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην αρμονική μετάβαση των περισσοτέρων παιδιών στην πρωινή ζώνη εκπαίδευσης. Για την ένταξη των παιδιών προσφύγων στη δημοσία εκπαίδευση, δημιουργήθηκαν δυο βασικά υποστηρικτικά σχήματα: Οι Δομές Υποδοχής για την Εκπαίδευση των Προσφυγών (ΔΥΕΠ) και οι Τάξεις Υποδοχής (ΤΥ). Οι Δομές Υποδοχής (ΔΥΕΠ) απευθύνονται σε νεοεισερχομένους πρόσφυγες μαθητές που διαμένουν σε κέντρα και δομές φιλοξενίας. Σε αυτές εφαρμόζεται εβδομαδιαίο απογευματινό εκπαιδευτικό πρόγραμμα είκοσι ωρών (τέσσερις ώρες ημερησίως). Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα καλύπτει τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, των μαθηματικών, των αγγλικών και των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας, ενώ περιλαμβάνει καλλιτεχνικές και αθλητικές δραστηριότητες. Οι δομές λειτουργούν σε σχολικές μονάδες, διπλά στα κέντρα φιλοξενίας, με εξαίρεση τα Νηπιαγωγεία, που λειτουργούν ως Παραρτήματα όμορων Νηπιαγωγείων εντός των κέντρων φιλοξενίας. Στις Τάξεις Υποδοχής (ΤΥ), οι μαθητές ακολουθούν εντατικό πρόγραμμα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας, παράλληλα με τη φοίτηση σε μαθήματα στην κανονική τάξη[96]. Στην Έκθεση Αποτίμησης για την Ένταξη των Παιδιών των Προσφύγων στην Εκπαίδευση για την περίοδο Μάρτιος 2016 - Απρίλιος 2017, την οποία συνέταξε η Επιστημονική Επιτροπή που έχει συσταθεί, με τις προτάσεις για το επόμενο σχολικό έτος, προκύπτει μεταξύ άλλων, ότι μέχρι τη σύνταξη της έκθεσης (Απρίλης 2017) συνολικά λειτούργησαν 111 ΔΥΕΠ με 145 τμήματα, που κάλυψαν 37 Κέντρα Φιλοξενίας σε όλες τις περιφέρειες εκτός των νησιών. Από τον Οκτώβρη 2016 έως το Μάρτη 2017 φοίτησαν 2.643 μαθητές σχολικής ηλικίας (Δημοτικό και Γυμνάσιο). Η ως άνω Έκθεση επιβεβαιώνει ότι η πρόσβαση των (ασυνόδευτων) ανηλίκων στις επίσημες δομές εκπαίδευσης στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου είναι πολύ περιορισμένη.

- Υπάρχουν **ειδικά μέτρα** για τη στήριξη της πρόσβασης στην εκπαίδευση ειδικά για ασυνόδευτους ανήλικους στο Κράτος (Μέλος) σας, ιδίως γλωσσική κατάρτιση *, καθοδήγηση σχετικά με το εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα κ.λπ.; Ναι/Όχι
  * Υπάρχουν εξειδικευμένα ιδρύματα για τη γλωσσική εκπαίδευση των ασυνόδευτων ανηλίκων; Πραγματοποιείται γλωσσική εκπαίδευση σε δημόσια σχολεία, σε εξειδικευμένα μαθήματα γλωσσών για ασυνόδευτους ανηλίκους ή ανηλίκους εν γένει ή σε προγράμματα εκμάθησης ξένων γλωσσών για αλλοδαπούς πολίτες;

Αναφορικά με πολιτικές/μέτρα ειδικά στοχοθετημένα για την προώθηση και διευκόλυνση της ένταξης συγκεκριμένων κατηγοριών υπηκόων τρίτων χωρών, όπως οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, μετανάστες οικογενειών κ.λπ. όπως μέτρα για τη βελτίωση του επιπέδου εκπαίδευσης στο σχολείο ή/και του εκπαιδευτικού συστήματος ή/και της επαγγελματικής κατάρτισης συγκεκριμένων κατηγοριών Πολιτών Τρίτων Χωρών (ΠΤΧ), για την ενίσχυση των γλωσσικών δεξιοτήτων συγκεκριμένων κατηγοριών ΠΤΧ, την πρόσβαση συγκεκριμένων κατηγοριών ΠΤΧ στην κοινωνική ασφάλιση, την υγειονομική περίθαλψη και τη στέγαση, και την ένταξη συγκεκριμένων κατηγοριών ΠΤΧ στην αγορά εργασίας, αυτές περιλαμβάνουν:

- ΖΕΠ-ΔΥΕΠ[97]: «Ρυθμίσεις Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (ΖΕΠ)-Ίδρυση Τάξεων Υποδοχής ΖΕΠ, Ενισχυτικών Φροντιστηριακών Τμημάτων ΖΕΠ και Δομών Υποδοχής για την Εκπαίδευση των Προσφύγων ΖΕΠ (ΔΥΕΠ ΖΕΠ) σε σχολικές μονάδες Π.Ε.»,ΦΕΚ 2687/Β΄/29/08/2016[98].
- Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις ΔΥΕΠ[99]:
- Κοινή Υπουργική Απόφαση 152360/ΓΔ4/2016-ΦΕΚ 3049/Β΄/23/09/2016
- Κοινή Υπουργική Απόφαση 180647/ΓΔ4/2016-ΦΕΚ 3502/Β΄/31/10/2016 (σε αντικατάσταση της πιο πάνω απόφασης).
- Πρόγραμμα "Education Unites" - Υποτροφίες Ανώτερης Εκπαίδευσης για Πρόσφυγες (11/07/2017): Η Πρεσβεία των Η.Π.Α. στην Αθήνα σε συνεργασία με το Αμερικανικό Κολλέγιο Θεσσαλονίκης-Anatolia College, το Deree-Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδας, και το Perrotis College-Αμερικανική Γεωργική Σχολή, θα προσφέρει υποτροφίες ανώτερης εκπαίδευσης σε 100 πρόσφυγες στην Αθήνα και 100 στη Θεσσαλονίκη. Το πρόγραμμα "Education Unites: From Camp to Campus" θα προσφέρει δύο μαθήματα ανά φοιτητή για τα επόμενα δύο εξάμηνα (Φθινόπωρο 2017 και Άνοιξη 2018) στα τρία Αμερικανικά Κολλέγια, σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη[100].

[96] Επιστημονική Επιτροπή για τη Στήριξη των Παιδιών των Προσφύγων, Το Έργο της Εκπαίδευσης των Προσφύγων, Απρίλιο 2017. Διαθέσιμο στο: https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2017/16_06_17_Epistimoniki_Epitropi_Prosfygon_YPPETH_Apotimisi_Protaseis_2016_2017_Final.pdf
[97] Βλ. https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2017/16_06_17_Epistimoniki_Epitropi_Prosfygon_YPPETH_Apotimisi_Protaseis_2016_2017_Final.pdf
[98] Διαθέσιμο στο: https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2016/%CE%96%CE%95%CE%A0.pdf
[99] Βλ. https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2017/16_06_17_Epistimoniki_Epitropi_Prosfygon_YPPETH_Apotimisi_Protaseis_2016_2017_Final.pdf
[100] Βλ. http://www.firstreception.gov.gr/news-detail.php?id=45

- Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι λαμβάνουν **εκπαίδευση σε κέντρα φιλοξενίας** ή ως μέρος του **γενικού συστήματος εκπαίδευσης**; Ή υπάρχουν άλλες ρυθμίσεις εκπαίδευσης για τους ασυνόδευτους ανηλίκους στο Κράτος (Μέλος) σας; Ναι/Όχι

Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι λαμβάνουν μορφές άτυπης εκπαίδευσης και δημιουργικής απασχόλησης, μέσω ανθρωπιστικών οργανώσεων, σε ορισμένα κέντρα φιλοξενίας. Στις δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων κατά την περίοδο 2014-2016 απασχολούνταν κατά περίπτωση και εκπαιδευτικός, του οποίου ο ρόλος ήταν η ενισχυτική διδασκαλία.

Π.Δ. 220/2007 – Άρθρο 9.

Ν.4415/2016 (Ρυθμίσεις για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση, τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις)[101].

- Παρέχετε οποιεσδήποτε άλλες σημαντικές πληροφορίες σχετικά με την πρόσβαση στην εκπαίδευση για ασυνόδευτους ανηλίκους που δεν καλύπτονται παραπάνω.

Σχετικά με την ένταξη και την εκπαίδευση μεταναστών στην Ελλάδα, έχουν εφαρμοστεί τα εξής προγράμματα:

1. Το πρόγραμμα Πολύδρομο για την προώθηση της διγλωσσίας, μέσα από το οποίο αναπτύχτηκε και το Ελληνο-Αραβικό project (http://www.polydromo.gr; http://www.polydromo.gr/index.php/el-gr/research-initiatives/hellenic-arabic-project),
2. Το πρόγραμμα «ΔΙΑΠΟΛΙΣ» που υιοθέτησε μια ολιστική προσέγγιση και διερεύνησε όλες τις πτυχές του θέματος: τάξεις υποδοχής, ελληνομάθεια, διαπολιτισμική επικοινωνία, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, μητρική γλώσσα μαθητών, ψυχολογική υποστήριξη, σχολείο και κοινότητα, εκπαιδευτικές επισκέψεις μαθητών, αξιολόγηση (http://www.diapolis.auth.gr/),
3. Το πρόγραμμα της ΜΚΟ Αντιγόνη «Schools for Change – Εκπαιδευτικά εργαστήρια μη τυπικής μάθησης σε σχολεία» (http://www.antigone.gr/gr/projects/project/4/description/)

Στις δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων κατά την περίοδο 2014-2016 απασχολούνταν κατά περίπτωση και εκπαιδευτικός, του οποίου ο ρόλος ήταν η ενισχυτική διδασκαλία.

Π.Δ. 220/2007 «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2003/9 ΕΚ,σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο» – Άρθρο 9[102].

Ν. 4415/2016 (Ρυθμίσεις για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση, τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις)[103]

Ε17.β. Ποιες είναι οι συνέπειες (εάν υπάρχουν) της μετάβασης των ασυνόδευτων ανηλίκων από την ηλικία των ανήλικων στην ηλικία των 18 ετών για την πρόσβαση τους στην εκπαίδευση μέχρι το στάδιο αυτό, π.χ. οι ασυνόδευτοι ανήλικοι έχουν τη δυνατότητα να συνεχίσουν την υποχρεωτική εκπαίδευση μετά τα 18, να προχωρήσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, τις σπουδές και την κατάρτιση σε επαγγέλματα κ.λπ.; Ποια μέτρα (αν υπάρχουν) υπάρχουν για να υποστηρίξουν τον ασυνόδευτο ανήλικο πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από τη μετάβαση (στην ενηλικίωση), π.χ. παροχή πληροφοριών, εκπαιδευτική πορεία/σχέδιο, προσωπικός σύμβουλος κ.λπ.;

[101] Συνέντευξη με την Αρούκατου Σ., Προϊσταμένη του Τμήματος Ασυνόδευτων Ανηλίκων της Δ/νσης Προστασίας Παιδιού & Οικογένειας, Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, 17/05/2018. Βλ. και https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2016/ΦΕΚ-ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ.pdf

[102] https://www.synigoros.gr/resources/docs/01-pd220.pdf

[103] http://www.firstreception.gov.gr/news-detail.php?id=45

Ε17.γ. Υπάρχει κάποια έρευνα στο Κράτος (Μέλος) σας σχετικά με:

- την **ποιότητα της εκπαίδευσης** που παρέχεται στους ασυνόδευτους ανηλίκους; Ναι/Όχι
- την εκπαιδευτική επίδοση των ασυνόδευτων ανηλίκων; Ναι/Όχι
- τα **αποτελέσματα** της πρόσβασης στην εκπαίδευση για την ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που φθάνουν την ηλικία τω18 ετών (όπως διενεργούνται από αρμόδιες Αρχές, ακαδημαϊκούς, ΜΚΟ κ.λπ.); Ναι/Όχι

Εάν ναι, παρακαλείσθε να περιγράψετε εν συντομία τα κύρια ευρήματα και συμπεράσματα μιας τέτοιας έρευνας και να αναφέρετε πλήρως την πηγή (π.χ. με βάση τις υπάρχουσες μελέτες/αξιολογήσεις/άλλες πηγές ή τις πληροφορίες που λαμβάνονται από τις αρμόδιες Αρχές).

Επιστημονική Επιτροπή για τη Στήριξη των Παιδιών των Προσφύγων: το Έργο της Εκπαίδευσης των Προσφύγων (Απρίλιος 2017)[104]. Με βάση την Έκθεση της Επιτροπής, στόχος της πολιτείας είναι η εξασφάλιση της ψυχοκοινωνικής στήριξης και η ένταξη των παιδιών των προσφύγων στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα μετά από ένα διάστημα προετοιμασίας, και πάντως το συντομότερο δυνατό, χωρίς την επιβάρυνση των σχολείων με υπερβολικά μεγάλο αριθμό παιδιών που δεν γνωρίζουν ελληνικά και δεν έχουν προετοιμαστεί καταλληλά για τη φοίτηση σε ελληνικό σχολείο. Στόχος συνεπώς του Υπουργείου είναι η σταδιακή ένταξη των παιδιών σε σχολικές δομές. Ωστόσο, επειδή αυτό το βήμα ενέχει πολλές δυσκολίες και η εμπειρία κατά το σχολικό έτος 2016-2017 έδειξε ότι για να πέτυχει χρειάζεται η συνέργεια όλων, προτείνεται να επιμηκυνθεί η μεταβατική φάση για άλλη μια σχολική χρονιά με διαφοροποιημένες παρεμβάσεις ώστε να διαμορφωθούν σταδιακά προσφορότερες συνθήκες. Η ένταξη στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα θα πρέπει να σχεδιαστεί με τρόπο που να ενισχύει τις πιθανότητες επιτυχίας των παιδιών των προσφύγων έτσι ώστε να παραμείνουν στο σχολείο και να μην το εγκαταλείψουν πρόωρα. Για να επιτευχθεί η ένταξη και η παραμονή των παιδιών των προσφύγων στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να πληρούνται οι κάτωθι προϋποθέσεις: α. η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, β. η οργάνωση προγραμμάτων εντατικών μαθημάτων για όσα παιδιά έχουν μείνει εκτός σχολείου για μεγάλο διάστημα και έχουν γνωστικά κενά, όπως και για τα αναλφάβητα παιδιά, γ. η στήριξη των παιδιών προσφύγων που εντάσσονται στο πρωινό πρόγραμμα μαθημάτων, δ. η οργάνωση ενός μηχανισμού και διαδικασιών πιστοποίησης των απαραίτητων για την απόκτηση απολυτηρίου γυμνασίου και λυκείου γνώσεων και των αντίστοιχων επιπέδων ελληνομάθειας για τα παιδιά που στερούνται των απαραίτητων αποδεικτικών (ή τα αποδεικτικά τους δεν αντιστοιχούνται με τα ελληνικά απολυτήρια). Ειδική μερίμνα απαιτείται: α) για τα ασυνόδευτα παιδιά: Σε συνεργασία με το Υπουργείο Αλληλεγγύης και τον Συνήγορο του Παιδιού, να καταγραφούν όλα τα ασυνόδευτα παιδιά που φιλοξενούνται σε ξενώνες, Κέντρα Φιλοξενίας Προσφύγων (ΚΦΠ) κ.ά., να χαρτογραφηθούν τα όμορα σχολεία και να ενταχθούν στο σχεδιασμό της επόμενης χρονιάς. β) για τη εκπαίδευση των κοριτσιών στις περιπτώσεις που υπάρχουν πολιτισμικού τύπου εμπόδια. γ) για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες: Προτείνεται οι Συντονιστές Εκπαίδευσης Προσφύγων (ΣΕΠ) να παραπέμπουν παιδιά με ιδιαιτερότητες ή προβλήματα στα Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης Διάγνωσης και Υποστήριξης (ΚΕΔΔΥ) ή στα πιστοποιημένα ιατροπαιδαγωγικά κέντρα για να διαγνωστούν οι ειδικές ανάγκες τους και, στη συνέχεια και εφόσον κριθεί απαραίτητο, να παραπέμπονται σε τάξεις ένταξης. Η Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής του ΥΠΠΕΘ να διαμορφώσει τις απαιτούμενες διαδικασίες για τα προσφυγόπουλα και μεριμνήσει για το ζήτημα της εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας με κατάλληλες παρεμβάσεις. δ) με βάση πρόσκληση του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) προσλήφθηκε και διατέθηκε κατά την περσινή χρονιά σε ΚΦΠ προσωπικό που αξιοποιήθηκε με επιτυχία σε εκπαιδευτικές δράσεις. Η συνέχιση του ειδικού προγράμματος του ΟΑΕΔ και η θεσμοθετημένη υπαγωγή του προσωπικού αυτού υπό την ευθύνη και καθοδήγηση των ΣΕΠ θα βοηθούσε να υλοποιηθούν πολλές από τις προτάσεις της ΕΕ.

Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ): Η ενσωμάτωση των προσφύγων στο εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα: Πολιτική και διαχείριση σε «κινούμενη άμμο», Οκτώβριος 2017[105]. Σύμφωνα με την Έκθεση του ΕΛΙΑΜΕΠ, μια πρώτη μεγάλη αδυναμία που διαπιστώθηκε ήταν η έλλειψη προετοιμασίας των εκπαιδευτικών που προσλήφθηκαν για να υλοποιήσουν το μορφωτικό πρόγραμμα, μια έλλειψη η οποία είχε ορατές και δυσμενείς συνέπειες στην πορεία. Δεν έγινε η απαραίτητη και προσχεδιασμένη εκπαίδευση των εκπαιδευτικών για να αποκριθούν στις ειδικές προκλήσεις του εγχειρήματος, όπως να διδάξουν τα ελληνικά ως ξένη γλώσσα, να δουλέψουν με παιδιά τα οποία δεν είχαν παρακολουθήσει σχολείο τα δυο προηγούμενα χρονιά (ή και περισσότερο), αλλά και με παιδιά τα οποία δεν είχαν πάει ποτέ σε σχολείο. Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί που ανέλαβαν τη διδασκαλία στις απογευματινές τάξεις των ΔΥΕΠ δεν ήταν καταρτισμένοι να εργαστούν σε τάξεις με ξενόγλωσσα παιδιά, ούτε και είχαν πρόσβαση σε υπηρεσίες συμβουλευτικής ή σε μετεκπαίδευση σχετικά με την διαχείριση της διαφορετικότητας στην τάξη. Συνολικά, η έλλειψη προετοιμασίας και καταλληλότητας πολλών εκπαιδευτικών είχε ως αποτέλεσμα την εμφάνιση αισθήματος ματαιότητας και τη διαρροή εκπαιδευτικών σε άλλες θέσεις.

[104] https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2017/16_06_17_Epistimoniki_Epitropi_Prosfygon_YPPETH_Apotimisi_Protaseis_2016_2017_Final.pdf
[105] Διαθέσιμο στο: http://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2017/10/84_2017_-WORKING-PAPER-_Nτ.-Αναγνώστου_-Μαρ.-Νικόλοβα.pdf

Ένα ζήτημα που σχετίζεται με την έλλειψη προετοιμασίας των εκπαιδευτικών για τις τάξεις υποδοχής παιδιών προσφύγων ήταν η αρχική αδυναμία να αξιοποιήσει το ΥΠΠΕΘ την πλούσια εμπειρία που είχε ήδη αποκομίσει από τα χρονιά λειτουργιάς των διαπολιτισμικών σχολείων. Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής έχει ήδη συγκεντρώσει το πλούσιο εκπαιδευτικό υλικό των προγραμμάτων των διαπολιτισμικών σχολείων σε μια διαδικτυακή πλατφόρμα. Στόχος του ΥΠΠΕΘ είναι να συστήσει ομάδες που θα αναδιοργανώσουν το υλικό αυτό (το οποίο απευθύνονταν σε παιδιά μεταναστών από τα Βαλκάνια και χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, με πολύ διαφορετικό προφίλ από αυτά των προσφύγων), ούτως ώστε να προσαρμοστεί και να αξιοποιηθεί στις τάξεις υποδοχής των παιδιών των προσφύγων. Στις τάξεις αυτές, θα μπορούσαν επίσης να αξιοποιηθούν οι εκπαιδευτικοί που έχουν πλούσια εμπειρία από τα διαπολιτισμικά σχολεία. Ωστόσο, το υπάρχον σύστημα πρόσληψης και τοποθέτησης εκπαιδευτικών στην Ελλάδα δεν επιτρέπει να τοποθετηθούν εκεί όπου υπάρχουν οι αντίστοιχες ανάγκες. Μια δεύτερη αδυναμία που επισημάνθηκε κατά τον πρώτο χρόνο λειτουργιάς του προγράμματος του ΥΠΠΕΘ για την ένταξη των παιδιών των προσφύγων στα σχολεία ήταν η απουσία οποιασδήποτε πρόβλεψης και σχεδιού για την εμπλοκή των γονέων τους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Με αυτό το δεδομένο, δεν πρέπει να προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι υπήρχαν σημαντικές διαρροές μαθητών κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους. Ένας βασικός παράγοντας που εμπόδισε την επικοινωνία των εκπαιδευτικών με τους γονείς των παιδιών και τις οικογένειες τους ήταν η έλλειψη διερμηνέων στα Κέντρα Φιλοξενίας Προσφύγων και στα σχολεία. Μη κυβερνητικοί φορείς και Διεθνείς Οργανισμοί όπως ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) και η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες οργάνωσαν κάποιες δράσεις ενημέρωσης των γονέων για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, και τους κανόνες που ακολουθούν τα σχολεία στην Ελλάδα, μεταξύ άλλων. Ωστόσο, η ρευστή και αβέβαιη κατάσταση των προσφύγων σχετικά με το μέρος και τη χώρα οριστικής εγκατάστασής τους, καθώς και η συνεχιζόμενη κινητικότητά τους, λειτούργησαν ανασταλτικά. Συνέβαλαν στη μη τακτική παρακολούθηση των μαθημάτων και σε σημαντικές σχολικές διαρροές κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους. Είναι ευρεία η αντίληψη μεταξύ μιας μερίδας των μαθητών προσφύγων ότι εάν η χώρα δεν είναι ο προσχεδιασμένος ή ο τελικός προορισμός τους, τότε δεν έχουν λόγο να μετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία, ούτε και να μάθουν την γλώσσα. Ίσως το πιο σοβαρό και δυσεπίλυτο πρόβλημα που εμποδίζει την ένταξη των παιδιών των προσφύγων στα σχολεία αλλά και στην ελληνική κοινωνία ευρύτερα, είναι οι αντιστάσεις και αντιδράσεις – σε κάποιες περιπτώσεις – της τοπικής κοινωνίας. Η ενεργή και θετική στάση των αρχών της τοπικής αυτοδιοίκησης να προάγει την ένταξή τους, σε συνεργασία με εκπαιδευτικούς και τοπικές κοινότητες, συμβάλλουν στο να εξουδετερωθούν οι αντιδράσεις αυτές, όπως έδειξε η εμπειρία από το Δήμο Αθηναίων. Όπως τονίστηκε και στη συζήτηση του ΕΛΙΑΜΕΠ, το κράτος πρέπει να παρεμβεί δυναμικά στις περιοχές όπου οι τοπικές αντιδράσεις εμποδίζουν την ένταξη των παιδιών των προσφύγων στα σχολεία, και να δοθεί μια ιδιαίτερη έμφαση σε αυτές τις περιοχές. Το ΥΠΠΕΘ πρέπει να στείλει εγκύκλιο στους διευθυντές ότι είναι υποχρεωμένοι να εγγράψουν τα παιδιά στα σχολεία.

Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής
στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης

Πρόσβαση στην (υποστήριξη για την) απασχόληση

Ε18.α. Όταν παρέχεται **πρόσβαση στην απασχόληση**[106] σε ασυνόδευτους ανήλικους στο Κράτος (Μέλος) σας μετά τον προσδιορισμό του καθεστώτος, πως αντιμετωπίζονται οι ακόλουθες πτυχές;

- Η πρόσβαση στην απασχόληση είναι **αυτόματη** για τους ασυνόδευτους ανηλίκους όταν λαμβάνουν άδεια παραμονής που **δεν** προβλέπεται στην Οδηγία για την αναγνώριση (όπως ισχύει για τους πρόσφυγες και τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας); Τι περιλαμβάνει η πρόσβαση, π.χ. πρακτική εξάσκηση, πρακτική άσκηση, επαγγελματική προετοιμασία κ.λπ.; Υπόκειται αυτό στους κανόνες που εφαρμόζονται γενικά στα επαγγέλματα και στη δημόσια υπηρεσία; Αυτό εξαρτάται από την απόκτηση άδειας εργασίας κ.λπ.; Ναι/Όχι

Η πρόσβαση στην απασχόληση μπορεί να εκκινήσει από την ηλικία των 15 ετών και άνω. Οι προκλήσεις σχετίζονται με το καθεστώς επιτροπείας καθώς χρειάζεται η σύμφωνη γνώμη κηδεμόνα ή επιτρόπου κτλ.[107].

- Η πρόσβαση στην απασχόληση ασυνόδευτων ανηλίκων **περιορίζεται** με κάποιο τρόπο, για παράδειγμα, μόνο στους ασυνόδευτους ανηλίκους της μικρότερης δυνατής ηλικίας μετά τον προσδιορισμό του καθεστώτος ή περιορίζεται για ορισμένο χρονικό διάστημα ή/και περιορίζεται σε μέγιστο αριθμό ημερών ετησίως; Είναι οι περιορισμοί αυτοί για τους ασυνόδευτους ανήλικους ίδιοι με αυτούς που ισχύουν για τους ανηλίκους που είναι υπήκοοι στο Κράτος (Μέλος) σας; Ναι/Όχι

- Υπάρχουν **ειδικά μέτρα** για τη στήριξη της πρόσβασης στην απασχόληση ειδικά για τους ασυνόδευτους ανήλικους, που διατίθενται στο Κράτος (Μέλος) σας, ιδίως δε για τον επαγγελματικό προσανατολισμό, το επίδομα ανεργίας για τους ασυνόδευτους ανηλίκους που δεν είναι σε θέση να βρουν απασχόληση κ.λπ.; Ναι/Όχι

- Παρακαλείσθε να παράσχετε οποιεσδήποτε άλλες σημαντικές πληροφορίες σχετικά με την πρόσβαση στην απασχόληση των ασυνόδευτων ανηλίκων *που δεν καλύπτονται* παραπάνω.

Για την απασχόληση ασυνόδευτου ανηλίκου, με το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο, χρειάζεται άδεια του εισαγγελέα ο οποίος είναι και προσωρινός κηδεμόνας του ανηλίκου.

Ε18β. Ποιες είναι οι συνέπειες (εάν υπάρχουν) της **μετάβασης** των ασυνόδευτων ανηλίκων από την ηλικία των ανήλικων στην ηλικία των 18 ετών για την πρόσβαση τους στην απασχόληση μέχρι το στάδιο αυτό; Ποια μέτρα (αν υπάρχουν) υπάρχουν για να υποστηρίξουν τον ασυνόδευτο ανήλικο πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη μετάβαση(στην ενηλικίωση), π.χ. συνεχιζόμενη στήριξη της απασχόλησης στο πλαίσιο της πορείας/του σχεδίου ένταξης, προσωπικός σύμβουλος κ.λπ.;

Ε18γ.Υπάρχεικάποιαέρευνα στο Κράτος (Μέλος) σας σχετικά με:

- την **ποιότητα της υποστήριξης της πρόσβασης** στην απασχόληση που παρέχεται στους ασυνόδευτους ανηλίκους; Ναι/Όχι
- τα **αποτελέσματα** της πρόσβασης στην απασχόληση στην ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που γίνονται 18 ετών (όπως διενεργούνται από αρμόδιες Αρχές, ακαδημαϊκούς, ΜΚΟ κ.λπ.); Ναι/Όχι

Εάν ναι, παρακαλείσθε να περιγράψετε εν συντομία τα κύρια ευρήματα και συμπεράσματα μιας τέτοιας έρευνας και να αναφέρετε πλήρως την πηγή (π.χ. με βάση τις υπάρχουσες μελέτες/αξιολογήσεις/άλλες πηγές ή τις πληροφορίες που λαμβάνονται από τις αρμόδιες Αρχές).

[106] Παρακαλείσθε να λάβετε υπόψη ότι αυτό δεν ισχύει για τους ασυνόδευτους ανηλίκους οι οποίοι εξακολουθούν να σπουδάζουν με πλήρη φοίτηση.

[107] Συνέντευξη με την κα. Καζάκου Μ., Κοινωνική Επιστήμονα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), στις 22/05/2018. Βλ. επίσης, αρ. 1589-1654 ΑΚ περί επιτροπείας ανηλίκου, αρ. 136 ΑΚ περί ανηλίκου που συμπλήρωσε το δέκατο πέμπτο έτος και τον νόμο 4554/2018 (ΦΕΚ Α' 130/18.07.2018) περί επιτροπείας ασυνόδευτων ανηλίκων.

Οικογενειακή επανένωση ασυνόδευτων ανηλίκων

Ε19.α. Παρακαλείσθε να παράσχετε στο σημείο αυτό επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με **τη δυνατότητα οικογενειακής επανένωσης** για τους ασυνόδευτους ανήλικους από την εστιασμένη μελέτη του ΕΔΜ του 2016 σχετικά με την «Οικογενειακή Επανένωση των Υπηκόων Τρίτων Χωρών στην ΕΕ συμπ. της Νορβηγίας: Εθνικές πρακτικές», συμπεριλαμβανομένων τυχόν πληροφοριών σχετικά με τις συνέπειες της οικογενειακής επανένωσης στην ενσωμάτωση ασυνόδευτων ανηλίκων στο Κράτος (Μέλος) σας (π.χ. με βάσει τις υπάρχουσες μελέτες/αξιολογήσεις/άλλες πήγες ή τις πληροφορίες που λαμβάνονται από τις αρμόδιες αρχές).

Ε19.β. Ποιες είναι οι συνέπειες (εάν υπάρχουν) της **μετάβασης** των ασυνόδευτων ανηλίκων από την ηλικία των ανήλικων στην ηλικία των 18 ετών για την πρόσβαση τους στην οικογενειακή επανένωση μέχρι το στάδιο αυτό, για παράδειγμα:

- Υπάρχει διακοπή των δικαιωμάτων οικογενειακής επανένωσης όταν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι φθάνουν το 18ο έτος της ηλικίας τους; Ναι/**Όχι**

Δεν υπάρχει διακοπή των δικαιωμάτων οικογενειακής επανένωσης[108] όταν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι φθάνουν το 18ο έτος της ηλικίας τους[109]. Η ημερομηνία καταθέσεως της αιτήσεως ασύλου αποτελεί την καθοριστικής σημασίας ημερομηνία για την εκτίμηση περί της ιδιότητας του ασυνόδευτου ανηλίκου και των συν αυτώ δικαιωμάτων.

- Το Κράτος (Μέλος) σας έχει λάβει μέτρα για την υποστήριξη του ασυνόδευτου ανήλικου πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από μια τέτοια μετάβαση (στην ενηλικίωση) (διευκρινίστε τα μέτρα αυτά); Ναι/Όχι

- Παρακαλείσθε να παράσχετε οποιεσδήποτε άλλες σημαντικές πληροφορίες σχετικά με την οικογενειακή επανένωση για τους ασυνόδευτους ανηλίκους που δεν καλύπτονται παραπάνω.

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ανακοινωθέν τύπου αρ. 40/18) – Ασυνόδευτος ανήλικος ο οποίος ενηλικιώνεται κατά τη διάρκεια διαδικασίας παροχής ασύλου διατηρεί το δικαίωμα του στην οικογενειακή επανένωση.

Ε19.γ. Υπάρχει κάποια έρευνα σχετικά με τα **αποτελέσματα** της οικογενειακής επανένωσης στην ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που γίνονται 18 ετών (όπως διεξάγονται από αρμόδιες αρχές, ακαδημαϊκούς, ΜΚΟ κ.λπ.); Ναι/Όχι

Εάν ναι, παρακαλείσθε να περιγράψετε εν συντομία τα κύρια ευρήματα και συμπεράσματα μιας τέτοιας έρευνας και να αναφέρετε πλήρως την πηγή (π.χ. με βάση τις υπάρχουσες μελέτες/αξιολογήσεις/άλλες πηγές ή τις πληροφορίες που λαμβάνονται από τις αρμόδιες Αρχές).

[108] Άλλωστε με την απόφασή του που δημοσιεύθηκε στις 12-04-2018, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) αποφαίνεται ότι ασυνόδευτος ανήλικος ο οποίος ενηλικιώνεται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας παροχής ασύλου διατηρεί το δικαίωμά του στην οικογενειακή επανένωση, όπως αυτό κατοχυρώνεται με την οδηγία 2003/86/ΕΚ σχετικά με το δικαίωμα της οικογενειακής επανένωσης. Εντούτοις, όπως επισημαίνει το ΔΕΕ, τέτοια αίτηση οικογενειακής επανενώσεως πρέπει να υποβάλλεται εντός ευλόγου προθεσμίας, καταρχήν εντός τριμήνου από της ημερομηνίας κατά την οποία αναγνωρίσθηκε ότι ο ενδιαφερόμενος ανήλικος έχει την ιδιότητα του πρόσφυγα. Επιπλέον, σύμφωνα με το ΔΕΕ, το ενδεχόμενο να εξαρτάται το δικαίωμα οικογενειακής επανενώσεως από το χρονικό σημείο κατά το οποίο η αρμόδια εθνική αρχή εκδίδει επισήμως την απόφαση με την οποία αναγνωρίζεται ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο έχει την ιδιότητα του πρόσφυγα και, ως εκ τούτου, από την κατά το μάλλον ή ήττον μεγάλη ταχύτητα με την οποία εξετάζει η αρχή αυτή την αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας, θα έθετε εν αμφιβόλω την πρακτική αποτελεσματικότητα του δικαιώματος επανενώσεως και θα αντέβαινε στις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της ασφάλειας δικαίου. Το ΔΕΕ διαπιστώνει ότι η ημερομηνία καταθέσεως της αιτήσεως ασύλου αποτελεί την καθοριστικής σημασίας ημερομηνία για την εκτίμηση περί της ιδιότητας του ασυνόδευτου ανηλίκου. Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ανακοινωθέν τύπου αρ. 40/18) – Ασυνόδευτος ανήλικος ο οποίος ενηλικιώνεται κατά τη διάρκεια διαδικασίας παροχής ασύλου διατηρεί το δικαίωμα του στην οικογενειακή επανένωση

[109] Συνέντευξη με την Αρούκατου Σ., Προϊσταμένη του Τμήματος Ασυνόδευτων Ανηλίκων της Δ/νσης Προστασίας Παιδιού & Οικογένειας, Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, 17/05/2018. Οδηγία 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου της 22ας Σεπτεμβρίου 2003 σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης. Προτασεις του Γενικου Εισαγγελεα Yves Bot της 26ης Οκτωβρίου 2017, Υπόθεση C-550/16A,S κατά Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie [αίτηση του Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam (πρωτοδικείου Χάγης, τόπος συνεδριάσεως στο Άμστερνταμ, Κάτω Χώρες) για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάνθηκε ότι ασυνόδευτος ανήλικος ο οποίος ενηλικιώνεται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας παροχής ασύλου διατηρεί το δικαίωμά του στην οικογενειακή επανένωση, όπως αυτό κατοχυρώνεται με την οδηγία 2003/86/ΕΚ σχετικά με το δικαίωμα της οικογενειακής επανένωσης. Η απόφαση είναι διαθέσιμη: http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=200965&pageIndex=0&doclang=el&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=627447. Οι προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα στην ίδια υπόθεση είναι διαθέσιμες: http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf;jsessionid=9ea7d2dc30d6f7c38e64469b46579d7ecd900b5a3342.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxyMc310?text=&docid=196143&pageIndex=0&doclang=EL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=546312.Επίσης, καθοριστικής σημασίας η ημερομηνία κατάθεσης αίτησης ασύλου για την εκτίμηση της ιδιότητας ασυνόδευτου ανηλίκου στο https://www.lawspot.gr/nomika-nea/kathoristikis-simasias-i-imerominia-katathesis-aitisis-asyloy-gia-tin-ektimisi-tis

Κοινωνική μέριμνα για την υποστήριξη ασυνόδευτων ανηλίκων

Ε20.α. Το Κράτος (Μέλος) σας παρέχει κάποια **κοινωνική μέριμνα/υποστήριξη** για την στήριξη των ασυνόδευτων ανηλίκων; Ναι/Όχι

Εάν ναι, παρακαλείσθε να παράσχετε πληροφορίες σχετικά με τα παρακάτω, αναφέροντας κάθε αποδεικτικό στοιχείο σχετικά με **τα αποτελέσματα** της κοινωνικής μέριμνας/συνδρομής στην ενσωμάτωση των ασυνόδευτων ανηλίκων, εφόσον υπάρχουν (π.χ. βάσει υφιστάμενων μελετών/αξιολογήσεων/άλλων πηγών ή πληροφοριών που ελήφθησαν από τις αρμόδιες Αρχές).

Το ελληνικό κράτος παρέχει μέριμνα/κοινωνική υποστήριξη από τη στιγμή που τα ασυνόδευτα ανήλικα εισέλθουν στον ελληνικό χώρο, με διαδικασίες αναγνώρισης, περίθαλψης και ιατρικού ελέγχου. Στη συνέχεια η φροντίδα που τους παρέχεται, είναι μέσω των φορμών φιλοξενίας – όταν αυτός είναι δυνατόν – όπου δέχονται ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, νομική υποστήριξη και συμβουλευτική, εκπαιδευτικά προγράμματα και προγράμματα ενίσχυσης της μετέπειτα ένταξής τους, από τους αρμόδιους επαγγελματίες που εργάζονται στις δομές αυτές. Σημαντική εξέλιξη για το 2017 ως προς τις δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων, βασική εξέλιξη αποτέλεσε η προσπάθεια για παροχή επαρκούς πλαισίου προστασίας και φροντίδας των ασυνόδευτων ανήλικων με σκοπό τη σταδιακή προετοιμασία για την ενηλικίωση και την αυτονόμησή τους. Δράση της Ειδική Υπηρεσίας Συντονισμού και Διαχείρισης Προγραμμάτων του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης για την αναβάθμιση και ανακαίνιση υφιστάμενων κτιρίων της Γενικής Γραμματείας Πρόνοιας και εποπτευόμενων φορέων αυτής προκειμένου να λειτουργήσουν ως δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων[110]. Δράση της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού και Διαχείρισης Προγραμμάτων του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης για την επιχορήγηση φορέων για τη λειτουργία υφιστάμενων δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων[111]. Δράση της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού και Διαχείρισης Προγραμμάτων του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης για την επιχορήγηση φορέων για τη λειτουργία δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων.

Ε20.β. Ποιες είναι οι συνέπειες (εάν υπάρχουν) της **μετάβασης** των ασυνόδευτων ανηλίκων από την ηλικία των ανήλικων στην ηλικία των 18 ετών στην πρόσβαση τους στην κοινωνική μέριμνα/συνδρομή μέχρι το στάδιο αυτό, για παράδειγμα:

- Διακόπτονται οι παροχές όταν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι φθάνουν το 18ο έτος της ηλικίας τους; Ναι/Όχι

- Το Κράτος (Μέλος) σας έχει λάβει μέτρα για την υποστήριξη του ασυνόδευτου ανήλικου πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από τη μετάβαση(στην ενηλικίωση) (διευκρινίστε τα μέτρα αυτά); Ναι/Όχι

- Παρακαλείσθε να παράσχετε οποιεσδήποτε άλλες σημαντικές πληροφορίες σχετικά με την κοινωνική μέριμνα για τους ασυνόδευτους ανηλίκους που δεν καλύπτονται παραπάνω.

Ε20.γ. Υπάρχει κάποια έρευνα σχετικά με τα **αποτελέσματα** της κοινωνικής μέριμνας στην ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που γίνονται 18 ετών (όπως διενεργούνται από αρμόδιες αρχές, ακαδημαϊκούς, ΜΚΟ κ.λπ.); Ναι/Όχι

Εάν ναι, παρακαλείσθε να περιγράψετε εν συντομία τα κύρια ευρήματα και συμπεράσματα μιας τέτοιας έρευνας και να αναφέρετε πλήρως την πηγή (π.χ. με βάση τις υπάρχουσες μελέτες/αξιολογήσεις/άλλες πηγές ή τις πληροφορίες που λαμβάνονται από τις αρμόδιες Αρχές).

Περαιτέρω παρακολούθηση της μετάβασης των ασυνόδευτων ανήλικων στην ενηλικίωση

Ε21. Πέραν των πληροφοριών που παρέχονται ήδη ανωτέρω, περιγράψτε τους **μηχανισμούς παρακολούθησης/ανασκόπησης/αξιολόγησης** που εξασφαλίζουν την αποτελεσματική μετάβαση των ασυνόδευτων ανηλίκων στην ενηλικίωση, συμπεριλαμβανομένων των τύπων των μέτρων που έχουν ληφθεί και της διάρκειας της περιόδου παρακολούθησης αφού οι ασυνόδευτοι ανήλικοι φθάνουν το 18ο έτος της ηλικίας τους.

Συνέπειες της προσωρινής αδείας διαμονής για την ένταξη των ασυνόδευτων ανήλικων

Ε22. Ποιες είναι οι συνέπειες της λήξης της **προσωρινής αδείας διαμονής** για τα προαναφερθέντα μέτρα ένταξης για τους ασυνόδευτους ανηλίκους στο Κράτος(Μέλος) σας, π.χ. Δυνατότητα επέκτασης της προσωρινής αδείας παραμονής που χορηγείται αρχικά για λογούς διεθνούς/ανθρωπιστικής προστασίας κ.λπ.;

[110] Διαθέσιμο στο: http://www.amifisf.gr/prosklisi/ypobole-protaseon-gia-ten-anabathmise-anakainise-uphistamenon-ktirion-gia-te-philoxenia-asunodeuton-anelikon/
[111] Διαθέσιμο στο: http://www.amifisf.gr/prosklisi/epichorigisi-foreon-gia-ti-litourgia-yfistamenon-domon-filoxenias-asynodefton-anilikon/

Προκλήσεις και καλές πρακτικές

E23. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τις κυρίες **προκλήσεις** που σχετίζονται με την ένταξη των ασυνόδευτων ανήλικων στο Κράτος (Μέλος) σας (τόσο για τους ασυνόδευτους ανηλίκους (συμπεριλαμβανομένων εκείνων που φθάνουν το 18ο έτος της ηλικίας τους) όσο και για τις αρμόδιες αρχές (π.χ. Βάσει υφιστάμενων μελετών/αξιολογήσεων, αρμόδιες αρχές, ΜΚΟ/ΔΚΟ, νομολογία κ.λπ.) και πως θα μπορούσαν να ξεπεραστούν αυτές οι προκλήσεις. Αναφέρετε παραπομπές.

- Παρατεταμένη παραμονή ασυνόδευτων ανηλίκων στα αστυνομικά τμήματα μέχρι την παραπομπή τους σε ξενώνες φιλοξενίας.
- Η Ελλάδα δεν αποτελεί τη χώρα προορισμού των ασυνόδευτων ανηλίκων.
- Μεγάλος αριθμός ασυνόδευτων ανηλίκων με συνεχείς αφίξεις νέων.
- Μη επαρκής αριθμός κατάλληλων δομών φιλοξενίας.
- Δυσκολία ως προς τη βιωσιμότητα των υφιστάμενων δομών.
- Ανυπαρξία εξειδικευμένων δομών για ασυνόδευτους ανήλικους με αυξημένες ανάγκες.
- Δυσλειτουργίες στη διαδικασία διαπίστωσης της ανηλικότητας.
- Άτυπη φυγή και εξαφάνιση.
- Ασυνόδευτοι ανήλικοι σε προαναχωρησιακά κέντρα κράτησης και αστυνομικά τμήματα.
- Ασυνόδευτοι ανήλικοι σε μη ασφαλείς συνθήκες σε Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης, ανοιχτές δομές φιλοξενίας στην
- Ενδοχώρα και άτυπες δομές.
- Ανέφικτος ο ορισμός μόνιμου επιτρόπου.
- Δυσλειτουργικό σύστημα επιτροπείας.
- Καθυστέρηση στις διαδικασίες οικογενειακής επανένωσης.
- Περιορισμένη πρόσβαση σε δομές εκπαίδευσης.

Οι ανωτέρω δυσκολίες μπορούν αποτελεσματικά να αντιμετωπιστούν, με συντονισμένη προσπάθεια και βάσει οργανωμένου σχεδίου από τη μεριά του Κράτους σε συνεργασία με τους φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών που ήδη εργάζονται στο πεδίο των ασυνόδευτων ανηλίκων. Δράσεις για τη βελτίωση των συνθηκών των συνθηκών υποδοχής και την ενίσχυση ποσοτικά και ποιοτικά των δομών φιλοξενίας, υλικοτεχνική υποστήριξη και στελέχωση των υφιστάμενων δομών υποδοχής και φιλοξενίας, άμεση αξιοποίηση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων αλληλεγγύης και των κοινοτικών κονδυλίων, αξιόπιστες νομικές λύσεις και η ενίσχυση της ένταξης των πληθυσμών αυτών, είναι μερικά από τα μέτρα που πρέπει να συνεχιστούν και να ενισχυθούν με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον των ανηλίκων.

Ε24. Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν παραδείγματα καλής πρακτικής στο Κράτος (Μέλος) σας σχετικά με την ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων -συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που γίνονται 18 ετών - να προσδιορίσετε όσο το δυνατόν περισσότερο ποιος θεωρεί την εν λόγω πρακτική ως επιτυχημένη, και από τη στιγμή που έχει εφαρμοστεί η πρακτική, εάν έχει αποδειχθεί η αποτελεσματικότητα της, π.χ. μέσω μιας (ανεξάρτητης) αξιολόγησης. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τις πήγες πληροφοριών που υποστηρίζουν τον προσδιορισμό της εν λόγω πρακτικής ως «καλή πρακτική» (π.χ. εκθέσεις αξιολόγησης, ακαδημαϊκές μελέτες, πληροφορίες που έχουν ληφθεί από αρμόδιες αρχές, ΜΚΟ/ΔΚΟ κ.λπ.).

Αναφέρονται ενδεικτικά παραδείγματα κάποιων καλών πρακτικών/δράσεων βασισμένες σε δράσεις/προγράμματα[112]:

- Πολυδρόμο: Ομάδα και περιοδικό για τη διγλωσσία και την πολυπολιτισμικότητα στην εκπαίδευση και την κοινωνία" που υλοποίησε το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης με χρηματοδότηση του Ίδρυμα «Σταύρος Νιάρχος» και του Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (ΟΠΑΠ)[113]. Ο «Dialogos» αφορούσε την έρευνα σχετικά με τις ενημερωτικές ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των γονέων μεταναστών σχετικά με την εκπαίδευση των παιδιών τους. Το έργο υλοποίησε δίγλωσσες και διαπολιτισμικές εκπαιδευτικές θεωρίες, θεωρίες ταυτότητας μαθητών και παιδαγωγικές συμπεριφορές χωρίς αποκλεισμούς.
- "Σύνδεση Σχολείου και Κοινότητας", που υλοποιήθηκε από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, χρηματοδοτούμενο από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης" Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση ", το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ), 2007-2013[114]. Ήταν ένα σχέδιο σε εθνικό επίπεδο το οποίο αποσκοπούσε στην καταπολέμηση της σχολικής αποτυχίας και του ενδεχόμενου κοινωνικού αποκλεισμού των μεταναστών φοιτητών μέσω της χρήσης πρωτοποριακών τρόπων για την εμπλοκή των οικογενειών τους σε διάφορες διαστάσεις της ζωής του σχολείου.
- "Schools for Change - Εκπαιδευτικά εργαστήρια μη τυπικής μάθησης σε σχολεία". Εκπαιδευτικά εργαστήρια με τη συμμετοχή των μαθητών σε δημοτικά σχολεία, γυμνάσια και λύκεια, σχετικά με στερεότυπες αντιλήψεις/διακρίσεις/ρατσισμός, σχολικός εκφοβισμός/σχολική βία, ανθρώπινα δικαιώματα, δικαιώματα του παιδιού, ισότητα φύλων/ταυτότητες φύλων, αναπηρία/κοινωνικός αποκλεισμός, οικολογία και κοινωνία κ.ά. υλοποιήθηκαν από την ΜΚΟ ANTIGONE - Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης για τον Ρατσισμό, Οικολογία, Ειρήνη και Μη Βία, με αρχική χρηματοδότηση από το Ίδρυμα Heinrich Boell[115]. Το πρόγραμμα στόχευε στην αντιμετώπιση των ανησυχητικών φαινομένων της αυξανόμενης αρνητικής αντίληψης και συγκεκριμένων πρακτικών στα σχολεία μέσω της διοργάνωσης καινοτόμων και ενισχυτικών πρακτικών μάθησης για μαθητές και εκπαιδευτικούς. Οι δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν στα εργαστήρια ποικίλλαν ανάλογα με το θεματικό τμήμα και την ηλικιακή ομάδα των μαθητών. Ωστόσο, όλες οι δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν βασίζονταν στη μη τυπική εκπαιδευτική μεθοδολογία. Τα εργαστήρια περιλάμβαναν παιχνίδια ρόλων, παιχνίδια προσομοίωσης, θεατρικά έργα, αφήγηση ιστοριών, ανταλλαγή απόψεων, συζητήσεις κύκλων κ.λπ.

[112] Βλ. ενδεικτικά και: https://aplo.yeka.gr/Pages/KoinwnikhAllhleggyh/ProstasiaPaidiouKaiOikogeneias/AsynodeutaAnhlika.aspx
http://metadrasi.org/campaigns/%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%BF%CE%B4%CE%B5%CE%AF%CE%B5%CF%82-%CE%B1%CE%BD%CE%B7%CE%BB%CE%AF%CE%BA%CF%89%CE%BD/
http://metadrasi.org/campaigns/%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%89%CF%81%CE%B9%CE%BD%CE%AE-%CF%86%CE%B9%CE%BB%CE%BF%CE%BE%CE%B5%CE%BD%CE%AF%CE%B1-%CF%83%CE%B5-%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B3%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CE%B9%CE%B5%CF%82/
https://government.gov.gr/enimerotiko-deltio-gia-to-prosfigiko-metanasteftiko/
https://greece.iom.int/sites/default/files/IOM%20Legal%20Guide_Greek.pdf
http://www.faros.org.gr/services.html
http://www.ecclesia.gr/greek/koinonia/kspm_drasi.html
http://civisplus.gr/portfolio-view/afterschool-social-school-support-for-migrant-refugee-children/
http://arsis.gr/drasis-ke-ipiresies/domes-filoxenias-asinodefton-anilikon/
http://arsis.gr/drasis-ke-ipiresies/trafficking-pediki-ergasia/
http://arsis.gr/elfo-evropaiko-programma-gia-tin-endynamosi-ton-thesmon-tis-anadochis-ke-tis-epitropias/
http://arsis.gr/wp-content/uploads/Leaflet-GR-New.pdf και έκθεση http://arsis.gr/wp-content/uploads/Greek-NATIONAL-ASSESMENT-21_5_18-.pdf
http://arsis.gr/to-ergo-prosvasis-kodikos-ergou-grc0120170000000102000/
http://arsis.gr/safe-spaces-prosorinis-filoxenias-asynodefton-anilikon/
http://metadrasi.org/%CE%BF%CE%B9-%CE%B4%CF%81%CE%B1%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CE%BC%CE%B1%CF%82/
http://arsis.gr/support-to-vulnerable-children-in-nea-kavala-and-diavata-camps-and-thessaloniki-social-services-centre/
http://arsis.gr/enischiontas-tin-prostasia-asinodefton-anilikon-sti-periochi/
http://arsis.gr/twelve/
http://arsis.gr/udi/
http://arsis.gr/egkrisi-chrimatodotisis-ergou-me-ton-titlo-chora-neon/
http://arsis.gr/you-are-not-alone-action-for-the-protection-of-unaccompanied-minors-2/
http://arsis.gr/organizing-the-supporting-network-for-social-integration-and-empowerment-of-minor-refugees-and-their-families-in-the-thessaloniki-area/
http://metadrasi.org/news247-%CF%85%CF%80%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CE%B6%CF%8C%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B7-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B2%CE%AF%CF%89%CF%83%CE%B7/
http://metadrasi.org/%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CE%BF-%CF%84%CE%B7%CF%82-keep-talking-greece/
http://metadrasi.org/%CE%B4%CF%84-%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CE%BD%CE%BF%CF%84%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82-%CF%80%CF%81%CF%89%CF%84%CE%BF%CE%B2%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%AF%CE%B1-%CE%B5%CF%86%CE%AE%CE%B2%CE%BF%CF%85%CF%82/
http://metadrasi.org/just-cycling-%CE%B1%CF%83%CF%85%CE%BD%CF%8C%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B1-%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%AC/
https://www.solidaritynow.org/en/blue_dots/
https://government.gov.gr/parousiasi-programmatos-helios-gia-tin-kinoniki-entaxi-prosfigon-ke-metanaston/

[113] Βλ.: https://ec.europa.eu/migrant-integration/intpract/polydromo-group-and-periodical-for-bilingualism-and-multiculturalism-in-education-and-society; http://www.polydromo.gr/index.php/el-gr/

[114] Βλ.: https://ec.europa.eu/migrant-integration/intpract/linking-school-and-community; http://www.diapolis.auth.gr/index.php/tautotita-praksis

[115] Βλ.: https://ec.europa.eu/migrant-integration/intpract/schools-for-change---non-formal-educational-activities-on-human-rights-in-primary-schools-and-secondary-schools; http://www.antigone.gr/gr/projects/project/4/description/

Ενότητα 5: Επιστροφή ασυνόδευτων ανηλίκων

Το παρόν τμήμα της **Συνθετικής Έκθεσης** θα αναφερθεί στις διατάξεις επιστροφής για τους ασυνόδευτους ανηλίκους, όπως ορίζεται στην Οδηγία 2008/115/ΕΚ (δηλ. Άρθρο 10, άρθρο 17), χωρίς να αλληλεπικαλύπτονται οι πληροφορίες που καλύπτονται στην προσεχή μελέτη του ΕΔΜ με τίτλο «Η αποτελεσματικότητα της επιστροφής στα Κράτη Μέλη της ΕΕ: Προκλήσεις και ορθές πρακτικές που συνδέονται με τους κανόνες και τα πρότυπα της ΕΕ».

Επισκόπηση της διαδικασίας επιστροφής και της νομικής και οργανωτικής συγκρότησης στο Κράτος (Μέλος) σας

Ε25.α. Το Κράτος (Μέλος) σας προβλέπει την **επιστροφή** των ασυνόδευτων ανήλικων; Ναι/Όχι

Εάν ναι, δώστε μια σύντομη επισκόπηση των διατάξεων που ισχύουν στο Κράτος (Μέλος) σας σχετικά με την επιστροφή ασυνόδευτων ανηλίκων στη χώρα προέλευσης, όταν ο ανήλικος λαμβάνει αρνητική απόφαση σχετικά με την αίτησή του για άσυλο/άλλο καθεστώς:

- Δυνατότητα για έναν ασυνόδευτο ανήλικο να επιστρέψει στη χώρα καταγωγής μέσω **εθελοντικής επιστροφής;** Ναι/Όχι

  Εάν ναι, περιγράψτε τις διαδικασίες βάσει των οποίων ο ασυνόδευτος ανήλικος μπορεί να επιστρέψει οικειοθελώς στη χώρα καταγωγής σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία/πολιτική και πρακτική, συμπεριλαμβανομένων τυχόν προκλήσεων.

Αναφορικά με πολιτικές/μέτρα σχετικά με την επιστροφή των απορριφθέντων αιτούντων άσυλο (συμπεριλαμβανομένων μέτρων σχετικά με μέτρα υποδοχής και υποστήριξης (εναλλακτικές λύσεις) στην κράτηση κ.λπ.) και συγκεκριμένα μέτρα για τους ασυνόδευτους ανηλίκους και άλλες ευάλωτες ομάδες[116], ισχύει η ίδια διαδικασία επιστροφής που ισχύει για τους λοιπούς παράτυπους αλλοδαπούς. Όσον αφορά τους ασυνόδευτους ανηλίκους, αυτοί οδηγούνται κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας και μέριμνας του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) σε δομές φιλοξενίας κατάλληλα διαμορφωμένες για την διαμονή τους. Αναφέρεται ότι για την συγκεκριμένη ευάλωτη ομάδα, αρχικά με την σύλληψή τους εκδίδεται απόφαση επιστροφής η οποία στην συνέχεια ανακαλείται προκειμένου να μεταφερθούν στις ως άνω διαμορφωμένες δομές. Η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής είναι υπεύθυνη για την διαχείριση και παραπομπή της ευάλωτης αυτής ομάδας. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι μετά την Κοινή Δήλωση ΕΕ-Τουρκίας, οι διατάξεις του Ν. 4375/2016 για τις ειδικές διαδικασίες στα σύνορα δεν έχουν εφαρμογή για τα πρόσωπα, τα οποία ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, ενώ εξαιρούνται κατ' αρχήν από τις διαδικασίες επανεισδοχής. Συγκεκριμένα στο άρθρο 60, παρ. 4, περ. στ' του Ν. 4375/2016, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, προβλέπεται ότι από τις ειδικές διαδικασίες παραλαβής και εξέτασης αιτημάτων διεθνούς προστασίας στα σύνορα εξαιρούνται όσοι υπάγονται στις διατάξεις των άρθρων 8 έως και 11 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Κανονισμός «Δουβλίνο ΙΙΙ»), καθώς και τα πρόσωπα που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, σύμφωνα με την παράγραφο 8 του άρθρου 14 του Ν. 4375/2016. Επίσης με το Ν.3907/2011 «Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ «σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη − μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών» και λοιπές διατάξεις»[117]: Άρθρο 25 Επιστροφή και απομάκρυνση ασυνόδευτων Ανηλίκων (Άρθρο 10 της Οδηγίας) 1. Πριν αποφασισθεί η έκδοση απόφασης επιστροφής ασυνόδευτου ανήλικου, και αφού ληφθούν υπόψη τα βέλτιστα συμφέροντά του, παρέχεται συνδρομή από κατάλληλους φορείς, άλλους από τις αρχές που διενεργούν την επιστροφή, οι οποίοι μνημονεύονται στις διατάξεις του άρθρου 19 του π.δ.220/2007 (ΦΕΚ 251 Α΄) και οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως. 2. Πριν απομακρυνθεί ασυνόδευτος ανήλικος από τη Χώρα, οι αρμόδιες αρχές εξακριβώνουν ότι αυτός θα επιστραφεί σε μέλος της οικογένειάς του, σε ορισθέντα κηδεμόνα ή σε κατάλληλες εγκαταστάσεις υποδοχής στο κράτος επιστροφής. Άρθρο 29 Εγγυήσεις εν όψει της επιστροφής (Άρθρο 14 της Οδηγίας) 1. Κατά το χρονικό διάστημα της οικειοθελούς αναχώρησης υπηκόου τρίτης χώρας, το οποίο χορηγείται σύμφωνα με το άρθρο 22 και κατά το χρονικό διάστημα που αναβάλλεται η απομάκρυνση σύμφωνα με το άρθρο 24 οι αρμόδιες κατά περίπτωση αρχές μεριμνούν για να λαμβάνονται κατά το δυνατό μέτρα ώστε: α) να εξασφαλίζεται η οικογενειακή ενότητα του υπηκόου τρίτης χώρας με τα μέλη της οικογένειάς του που βρίσκονται στην Ελλάδα, β) να υπάρχει πρόσβαση των ανηλίκων στην υποχρεωτική εκπαίδευση, ανάλογα με τη διάρκεια της διαμονής τους, σύμφωνα με το άρθρο 72 του ν.3386/2005, γ) να παρέχεται επείγουσα υγειονομική περίθαλψη και η απαραίτητη θεραπευτική αγωγή, σύμφωνα με το άρθρο 84 παρ. 1 του ν.3386/2005 και δ) να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες ανάγκες των ευάλωτων ατόμων. Η κατάσταση των υπηκόων τρίτων χωρών που τελούν υπό κράτηση ρυθμίζεται από τις ειδικότερες διατάξεις των άρθρων 31 και 32.

[116] Αυτή η ομάδα περιλαμβάνει τους ανήλικους, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, τους ηλικιωμένους, τους λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, τους αμφιφυλόφιλους, τους τρανσέξουαλ και τους διαφυλικούς (LGBTI), τις κυοφορούσες γυναίκες, οι μονογονεϊκές οικογένειες με ανήλικα τέκνα, τα άτομα με σοβαρές ασθένειες, τα άτομα με ψυχικές διαταραχές και τα άτομα που έχουν υποβληθεί βασανιστήρια, βιασμούς ή άλλες σοβαρές μορφές ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας, όπως τα θύματα ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων.

[117] http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2014/06/3907.pdf

- Δυνατότητα να επιστρέψει ο ασυνόδευτος ανήλικος στη χώρα καταγωγής μέσω **υποβοηθούμενης εθελοντικής επιστροφής**; Ναι/Όχι
Εάν ναι, περιγράψτε το πρόγραμμα υποβοηθούμενης εθελοντικής επιστροφής και επανένταξης (AVRR) που πραγματοποιείται στο Κράτος (Μέλος) σας και τις διαδικασίες βάσει των οποίων μπορεί να πραγματοποιηθεί υποβοηθούμενη εθελοντική επιστροφή ασυνόδευτου ανήλικου, συμπεριλαμβανομένων τυχόν προκλήσεων.

Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) με το χρηματοδοτούμενο κατά 75% από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME) και κατά 25% από το Υπουργείο, Πρόγραμμα Εθελοντικής Επιστροφής και Επανένταξης (AVRR) έχει βοηθήσει τα τελευταία χρόνια περισσότερους από 400.000 πολίτες τρίτων χωρών να επιστρέψουν στις χώρες καταγωγής τους με ασφάλεια και αξιοπρέπεια. Παράλληλα, υποστηρίζεται η οικονομική και κοινωνική τους επανένταξη και προάγεται η συνεργασία και η δικτύωση μεταξύ αρμόδιων φορέων των χωρών προέλευσης και των χωρών υποδοχής. Το πρόγραμμα εθελοντικής επιστροφής κι επανένταξης αφορά σε υπηκόους τρίτων χωρών που δε διαθέτουν τις νόμιμες διατυπώσεις για να παραμείνουν στην Ελλάδα ή δεν επιθυμούν να παραμείνουν, σε αιτούντες άσυλο που έχουν παραιτηθεί από το αίτημά τους για χορήγηση διεθνούς προστασίας και σε αιτούντες άσυλο των οποίων το αίτημα έχει απορριφθεί. Ειδική μέριμνα λαμβάνεται για μετανάστες που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, όπως τα θύματα trafficking, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, οι μονογονεϊκές οικογένειες, τα άτομα που χρήζουν ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης κ.ά.[118].

- Δυνατότητα για έναν ασυνόδευτο ανήλικο να επιστρέψει στη χώρα καταγωγής μέσω **αναγκαστικής επιστροφής**; Ναι/Όχι
Εάν ναι, περιγράψτε τις διαδικασίες βάσει των οποίων ένας ασυνόδευτος ανήλικος μπορεί να υπόκειται σε αναγκαστική επιστροφή στη χώρα καταγωγής σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία/πολιτική και πρακτική, συμπεριλαμβανομένων τυχόν προκλήσεων.

Σύμφωνα με το άρθρο 25 της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ, όταν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αίτησης ασύλου τα κράτη μέλη χαρακτηρίζουν ένα πρόσωπο ως ασυνόδευτο ανήλικο, μπορούν: α) να εφαρμόζουν ή να εξακολουθούν να εφαρμόζουν το άρθρο 31 παράγραφος 8, της ανωτέρω Οδηγίας μόνο εφόσον: i) ο αιτών προέρχεται από χώρα η οποία πληροί τα κριτήρια για το χαρακτηρισμό της ως ασφαλούς χώρας καταγωγής, κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας, ή ii) ο αιτών έχει υποβάλει μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας η οποία είναι απαράδεκτη, σύμφωνα με το άρθρο 40 παράγραφος 5, ή iii) ο αιτών μπορεί, εξαιτίας σοβαρών λόγων, να θεωρείται επικίνδυνος για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη ή έχει απελαθεί διά της βίας, εξαιτίας σοβαρών λόγων εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης, βάσει του εθνικού δικαίου· β) να εφαρμόζουν ή να εξακολουθούν να εφαρμόζουν το άρθρο 43, σύμφωνα με τα άρθρα 8 έως 11 της οδηγίας 2013/33/ΕΕ, μόνο εφόσον: i) ο αιτών προέρχεται από χώρα η οποία πληροί τα κριτήρια για το χαρακτηρισμό της ως ασφαλούς χώρας καταγωγής, κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας, ή ii) ο αιτών έχει υποβάλει μεταγενέστερη αίτηση, ή iii) ο αιτών μπορεί, εξαιτίας σοβαρών λόγων, να θεωρείται επικίνδυνος για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη του κράτους μέλους ή έχει απελαθεί διά της βίας, εξαιτίας σοβαρών λόγων εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης, βάσει του εθνικού δικαίου, ή iv) συντρέχουν βάσιμοι λόγοι ώστε μια χώρα η οποία δεν είναι κράτος μέλος να θεωρείται ασφαλής τρίτη χώρα για τον αιτούντα, σύμφωνα με το άρθρο 38, ή v) ο αιτών έχει παραπλανήσει τις αρχές υποβάλλοντας πλαστά έγγραφα, ή vi) ο αιτών έχει καταστρέψει ή εγκαταλείψει, κακή την πίστει, έγγραφο ταυτότητας ή ταξιδίου, το οποίο θα είχε βοηθήσει στην εξακρίβωση της ταυτότητας ή της ιθαγένειάς του. Τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν τα σημεία v) και vi) μόνο σε ιδιαίτερες περιπτώσεις, όταν συντρέχουν σοβαροί λόγοι ώστε να θεωρείται ότι ο αιτών επιχειρεί να αποκρύψει σημαντικά στοιχεία τα οποία ενδεχομένως θα οδηγήσουν στη λήψη αρνητικής απόφασης και εφόσον έχει δοθεί στον αιτούντα η πλήρης δυνατότητα, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών διαδικαστικών αναγκών για τους ασυνόδευτους ανηλίκους, να αιτιολογήσει πειστικά τη συμπεριφορά που περιγράφεται στα σημεία v) και vi), συμπεριλαμβανομένης της διαβούλευσης με τον εκπρόσωπό του, γ) να θεωρούν την αίτηση απαράδεκτη, σύμφωνα με το άρθρο 33 παράγραφος 2 στοιχείο γ), εάν μια χώρα η οποία δεν είναι κράτος μέλος θεωρείται ασφαλής τρίτη χώρα για τον αιτούντα, σύμφωνα με το άρθρο 38, εφόσον αυτό εξυπηρετεί τα μείζονα συμφέροντα του ανηλίκου· δ) να εφαρμόζουν τη διαδικασία του άρθρου 20 παράγραφος 3, όταν ο εκπρόσωπος του ανηλίκου διαθέτει νομική κατάρτιση, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Με την επιφύλαξη του άρθρου 41, τα κράτη μέλη παρέχουν στους ασυνόδευτους ανηλίκους, κατά την εφαρμογή του άρθρου 46 παράγραφος 6, τουλάχιστον τις εγγυήσεις του άρθρου 46 παράγραφος 7 της ως άνω Οδηγίας σε όλες τις περιπτώσεις.

Ε25.β. Παρακαλείσθε να περιγράψετε τη διαδικασία (εάν υπάρχει) στο κράτος (μέλος) σας για να καθοριστεί το **μέγιστο συμφέρον του παιδιού** αφότου αποδοθεί αρνητική απόφαση. Αυτό ορίζεται στη νομοθεσία η σε άλλους εσωτερικούς διοικητικούς κανονισμούς; Παρακαλείσθε να παραπέμψετε/συνοψίσετε στο σημείο αυτό όλες τις πτυχές της διαδικασίας BID για τους ασυνόδευτους ανηλίκους που υπόκεινται σε απόφαση επιστροφής που ήδη καλύπτεται από τη μελέτη του ΕΔΜ σχετικά με την επιστροφή (βλ. παραπάνω) και να παράσχετε οποιεσδήποτε πρόσθετες πληροφορίες).

Το Άρθρο 21 του Νόμου 3709 του έτους 2011 αναφέρει: «Σε περίπτωση απόρριψης αιτήματος χορήγησης ή ανανέωσης τίτλου διαμονής, καθώς και σε περίπτωση ανάκλησης ισχύοντος τίτλου διαμονής, η αρμόδια Αρχή εκδίδει απόφαση επιστροφής του υπηκόου τρίτης χώρας. Η απόφαση επιστροφής αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της απόφασης απόρριψης του αιτήματος διαμονής ή ανάκλησης του τίτλου διαμονής»[119], σε περίπτωση ασυνόδευτων ανηλίκων η ίδια νομοθεσία προβλέπει: «Οι αρμόδιες αρχές κατά την εφαρμογή του παρόντος Κεφαλαίου λαμβάνουν δεόντως υπόψη: α) το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, β) την οικογενειακή ζωή, γ) την κατάσταση της υγείας του συγκεκριμένου υπηκόου τρίτης χώρας και τηρούν την αρχή της μη επαναπροώθησης»[120]. Επίσης στο Άρθρο 25,αναγράφεται πως πριν αποφασισθεί η έκδοση απόφασης επιστροφής ασυνόδευτου ανήλικου, και αφού ληφθούν υπόψη τα βέλτιστα συμφέροντά του, παρέχεται συνδρομή από κατάλληλους φορείς, άλλους από τις αρχές που διενεργούν την επιστροφή, και επίσης πριν την απομάκρυνση του ανήλικου, οι αρμόδιες Αρχές διασφαλίζουν πως αυτός θα επιστραφεί σε μέλος της οικογένειάς του, σε κηδεμόνα ή σε αξιοπρεπείς/κατάλληλες εγκαταστάσεις υποδοχής στη χώρα επιστροφής[121].

[118] https://greece.iom.int/el/προγράμματα-εθελοντικής-επιστροφής-επανένταξης-avrr
[119] http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2014/06/3907.pdf
[120] http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2014/06/3907.pdf και https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/public/BZ0213783ELN.pdf Βλ. και Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις - Αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας - Ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων - Επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων και άλλες διατάξεις http://www.opengov.gr/minlab/?p=3934; http://goo.gl/qFrPtw; https://www.taxheaven.gr/laws/circular/view/id/28904; https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=6fcd1da1-4916-4e9e-83b8-a90b00e43f20; http://www.opengov.gr/minlab/wp-content/uploads/downloads/2018/05/sxedio_nomou_labour.pdf
[121] http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2014/06/3907.pdf

Ε26. Ποιες **εθνικές αρχές και οργανώσεις** (συμπεριλαμβανομένων των ΜΚΟ οπού είναι σχετικές) είναι υπεύθυνες για την επιστροφή ασυνόδευτων ανήλικων; Περιγράψτε εν συντομία τις αρχές που είναι αρμόδιες για την επιστροφή, τον εντοπισμό της οικογένειας κ.λπ., καθώς και κάθε άλλο εμπλεκόμενο φορέα, ποιες είναι οι ειδικές αρμοδιότητες τους και οι ρολόι τους, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές που διασφαλίζουν ειδικά την αρχή του «βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού» κατά την επιστροφή του ανήλικου κ.λπ.

Ονομασία της/του αρμόδιας/ου εθνικής αρχής/οργανισμού	**Σύντομη περιγραφή (π.χ. αποστολή/ρόλος κ.λπ.)**	**Κύριες δραστηριότητες/αρμοδιότητες**
Προσθέστε γραμμές όπου είναι απαραίτητο.		
Ελληνική Αστυνομία	Παροχή συνδρομής από τους κατάλληλους φορείς του άρθρου 19 του Π.Δ. 220/2007, οι διατάξεις του οποίου εφαρμόζονται αναλόγως, ενώ παράλληλα εξακριβώνεται ότι ο υπό απομάκρυνση ανήλικος θα επιστραφεί σε μέλος της οικογένειάς του, σε ορισθέντα κηδεμόνα ή σε κατάλληλες εγκαταστάσεις υποδοχής στο κράτος επιστροφής[122].	Από Αρχές, η Αστυνομία (σε συνεργασία με την Υπηρεσία Ασύλου, αν ο αιτών έχει κάνει αίτηση ασύλου).
Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ)	«Το Γραφείο του ΔΟΜ στην Ελλάδα παρέχει ζωτικής σημασίας βοήθεια σε μετανάστες που δεν είχαν τη δυνατότητα νόμιμης παραμονής στην Ελλάδα καθώς και σε ευάλωτες ομάδες, σε θύματα εμπορίας ανθρώπων, σε μονογονεϊκές οικογένειες, σε ασυνόδευτους ανηλίκους καθώς και σε μετανάστες με προβλήματα υγείας, προκειμένου να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους με ασφάλεια και αξιοπρέπεια[123]».	Απευθείας ανάθεση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (Δ.Ο.Μ.) δράση με την οποία προβλέπεται η επιστροφή των ασυνόδευτων ανηλίκων υπηκόων τρίτων χωρών στις χώρες καταγωγής τους. Στις περιπτώσεις που η απέλαση/επιστροφή των ασυνόδευτων ανηλίκων καθίσταται ανέφικτη, επειδή δεν υπάρχει αεροπορική σύνδεση με τη χώρα τους ή υφίστανται άλλα προβλήματα, αφήνονται ελεύθεροι (η απόφαση απέλασης/επιστροφής ανακαλείται για λόγους επιείκειας, χρηστής διοίκησης και διαφύλαξης της νομιμότητας της διοικητικής δράσης, σύμφωνα με το άρθρο 21 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας) και σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) και ΜΚΟ, φιλοξενούνται σε Ειδικά Κέντρα Φιλοξενίας[124].
Υπουργείο Εσωτερικών	Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) στην Ελλάδα σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης υλοποιεί Προγράμματα Εθελοντικής Επιστροφής και Επανένταξης[125].	

[122] Με την έναρξη του Ν. 4554/2018 «Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, Αντιμετώπιση αδήλωτης εργασίας, Επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων και άλλες διατάξεις», η παρ. 1 του αρ. 19 του Π.Δ. 220/2007 καταργείται. Βλ. (τελικό): Ν. 4554/2018 https://goo.gl/177rTn
[123] https://greece.iom.int/sites/default/files/document/avrr_booklet_gr.pdf
[124] Βλ. http://www.opengov.gr/ministryofjustice/?p=5973 και http://www.opengov.gr/ministryofjustice/wp-content/uploads/downloads/2014/11/DIAKAIODYNHSPAIDI.pdf
[125] http://asylo.gov.gr/?page_id=392

Εκτέλεση αποφάσεων επιστροφής και βασικών ρυθμίσεων πριν/κατά την/μετά την αναχώρηση

Ε27. Ποιο είναι το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα εντός του οποίου το Κράτος (Μέλος) σας **εφαρμόζει** μια απόφαση επιστροφής μετά την απόρριψη αίτησης ασύλου/αλλού καθεστώτος ασυνόδευτου ανήλικου; Εάν υπάρχουν καθυστερήσεις (που αποκλίνουν από αυτό το χρονοδιάγραμμα), ποιοι είναι οι συνήθεις λόγοι για τέτοιες καθυστερήσεις;

Σχετικά με την επιστροφή παράτυπων μεταναστών και σε ότι αφορά πολιτικές/μέτρα για να εξασφαλιστεί η επιτάχυνση και η ταχεία επιστροφή των ατόμων, που υπερβαίνουν την διάρκεια της άδειας διαμονής ή αλλιώς να χρησιμοποιούν με καταχρηστικό τρόπο (κακή χρήση) τις διόδους νόμιμης μετανάστευσης, και συγκεκριμένα μέτρα για τους ασυνόδευτους ανηλίκους και άλλες ευάλωτες ομάδες, δεν υπάρχουν περιπτώσεις νέων πολιτικών όσον την επιτάχυνση της διαδικασίας επιστροφής. Εφαρμόζεται η ίδια διαδικασία που έχει αναφερθεί προηγουμένως. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι μετά την Κοινή Δήλωση ΕΕ-Τουρκίας, οι διατάξεις του Ν. 4375/2016 για τις ειδικές διαδικασίες στα σύνορα δεν έχουν εφαρμογή για τα πρόσωπα, τα οποία ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, ενώ εξαιρούνται κατ' αρχήν από τις διαδικασίες επανεισδοχής. Συγκεκριμένα στο άρθρο 60, παρ. 4, περ. στ' του Ν. 4375/2016, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, προβλέπεται ότι από τις ειδικές διαδικασίες παραλαβής και εξέτασης αιτημάτων διεθνούς προστασίας στα σύνορα εξαιρούνται όσοι υπάγονται στις διατάξεις των άρθρων 8 έως και 11 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Κανονισμός «Δουβλίνο ΙΙΙ»), καθώς και τα πρόσωπα που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, σύμφωνα με την παράγραφο 8 του άρθρου 14 του Ν. 4375/2016.

Ε28. Περιγράψτε τα μέτρα (εάν υπάρχουν) που έλαβε το Κράτος (Μέλος) σας:
- να ενθαρρύνουν την **εθελοντική επιστροφή** όταν εκδίδεται απόφαση εκτελεστής επιστροφής σε ασυνόδευτο ανήλικο:

- **επιβολή** αποφάσεων επιστροφής κατά ασυνόδευτων ανηλίκων · παρακαλείσθε να διευκρινίσετε ειδικότερα τον τρόπο με τον οποίο το Κράτος (Μέλος) σας αντιλαμβάνεται την αναγκαστική επιστροφή ασυνόδευτων ανηλίκων, καθώς και τι θεωρείται αποτελεσματικό στο πλαίσιο αυτό:

Στο Νόμο 3907 του 2011[126], το Άρθρο 25 συγκεκριμένα προβλέπει: «Πριν αποφασισθεί η έκδοση απόφασης επιστροφής ασυνόδευτου ανήλικου, και αφού ληφθούν υπόψη τα βέλτιστα συμφέροντά του, παρέχεται συνδρομή από κατάλληλους φορείς, άλλους από τις αρχές που διενεργούν την επιστροφή, οι οποίοι μνημονεύονται στις διατάξεις του άρθρου 19 του π.δ.220/2007 (ΦΕΚ 251 Α΄) και οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως. Πριν απομακρυνθεί ασυνόδευτος ανήλικος από τη Χώρα, οι αρμόδιες αρχές εξακριβώνουν ότι αυτός θα επιστραφεί σε μέλος της οικογένειάς του, σε ορισθέντα κηδεμόνα ή σε κατάλληλες εγκαταστάσεις υποδοχής στο κράτος επιστροφής».

- μετριασμός των αρνητικών επιπτώσεων (διευκρινίστε) μιας απόφασης επιστροφής για την ευημερία των **ασυνόδευτων ανηλίκων**:

Στους πολίτες τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων, που επιθυμούν να ενταχθούν στο πρόγραμμα επιστροφής παρέχεται λεπτομερής ενημέρωση ώστε η απόφαση επιστροφής στην χώρα καταγωγής τους να λαμβάνεται μετά από τεκμηριωμένη πληροφόρηση. Με την βοήθεια εξειδικευμένων διαπολιτισμικών μεσολαβητών του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης διασφαλίζεται η βεβαιότητα ότι οι ωφελούμενοι αντιλαμβάνονται πλήρως τις απαιτούμενες διοικητικές διαδικασίες, προκειμένου να επιστρέψουν στις πατρίδες τους. Προβλέπεται ειδική μέριμνα για ευάλωτες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων όσων έχουν ανάγκη ιατρικής βοήθειας, των μονογονεϊκών οικογενειών, των ηλικιωμένων και των ασυνόδευτων ανηλίκων. Οι υπηρεσίες αυτές είναι συμβατές τόσο με το Διεθνές Δίκαιο όσο και με την αποστολή του ΔΟΜ και λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες των ατόμων[127].

Ε29.α. Παρακαλείσθε να παράσχετε μια επισκόπηση των βασικών ρυθμίσεων για την **επιστροφή ασυνόδευτων ανήλικων** στη χωρά καταγωγής, ιδίως παροχή πληροφοριών, υποστήριξη, υπηρεσίες και προετοιμασία πριν την αναχώρηση, διασφαλίσεις για τους ασυνόδευτους ανηλίκους κατά τη διάρκεια της επιχείρησης, μεταφορά επιτροπείας, κ.λπ.

Ε29.β. Περιγράψτε την πολιτική/πρακτική του Κράτους(Μέλους) σας όσον αφορά τον **εντοπισμό της οικογένειας** στη χωρά καταγωγής, συμπεριλαμβανομένης της λήψης σχετικών μέτρων, της αρμόδιας αρχής/οργανισμού, καθώς και της συμβολής και της ευθύνης του κηδεμόνα.

Ε29.γ. Πως ερμηνεύει η χωρά σας Κράτος(Μέλος) τον ορό **«επαρκείς» παροχές υποδοχής** στη χωρά προέλευσης ως μια από τις προϋποθέσεις για την απομάκρυνση ασυνόδευτου ανήλικου από την επικράτεια της ΕΕ σύμφωνα με την Οδηγία περί Επιστροφής[128]; το Κράτος (Μέλος) σας επιστρέφει τους ασυνόδευτους ανηλίκους σε κέντρα φροντίδας ή σε γονείς, συγγενείς κ.λπ..;

[126] http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2014/06/3907.pdf
[127] https://greece.iom.int/sites/default/files/document/avrr_booklet_gr.pdf
[128] Σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 2 της οδηγίας 2008/115/ΕΚ, πριν από την απομάκρυνση ασυνόδευτου ανηλίκου από το έδαφος Κράτους Μέλους, οι αρχές αυτού του Κράτους Μέλους θα πρέπει να βεβαιωθούν ότι θα επιστρέφεται σε μέλος της οικογένεια, διορισμένο κηδεμόνα ή κατάλληλες εγκαταστάσεις υποδοχής στο Κράτος επιστροφής.

Ε29.δ. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τυχόν **ειδικές/μεταβατικές ρυθμίσεις** για την επιστροφή ασυνόδευτων ανηλίκων που πλησιάζουν την ηλικία των 18 ετών. Παρακαλείσθε να μην καλύψετε εδώ όλες τις πτυχές της επιστροφής των ασυνόδευτων πρώην ανηλίκων, δηλαδή των ενήλικων, καθώς αυτό αποτελεί αντικείμενο ξεχωριστής μελέτης του ΕΔΜ σχετικά με την επιστροφή (βλ. παραπάνω).

Ε29.ε. Παρακαλείσθε να δώσετε πληροφορίες σχετικά με την **παρακολούθηση** των ασυνόδευτων ανήλικων μόλις επιστρέψουν, όπως η διάρκεια της παρακολούθησης, η αρμόδια υπηρεσία κ.λπ.

Ε29.στ. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τυχόν **υφιστάμενες συμφωνίες συνεργασίας** μεταξύ του Κράτους (Μέλους) σας και των χωρών καταγωγής όσον αφορά την επιστροφή ασυνόδευτων ανηλίκων, όπως οι διμερείς συμφωνίες επανεισδοχής που αφορούν τους ασυνόδευτους ανηλίκους.

Ε30.α. Το Κράτος (Μέλος) σας παρέχει κάποια **βοήθεια επανένταξης** σε ασυνόδευτους ανηλίκους που επιστρέφουν στις χώρες καταγωγής τους; (παρακαλείστε να ανατρέξετε/συνοψίσετε εδώ όλες τις πτυχές της υποστήριξης της επανένταξης για ασυνόδευτους ανηλίκους που καλύπτονται ήδη από τη μελέτη του ΕΔΜ σχετικά με την επιστροφή (βλ. επιπλέον πληροφορίες):
- μέσω **εθελούσιας επιστροφής**; Ναι/Όχι
Εάν ναι, περιγράψτε το είδος της υποστήριξης που διατίθεται πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την εθελούσια επιστροφή του ασυνόδευτου ανήλικου.

- μέσω της **υποβοηθούμενης εθελούσιας επιστροφής**; Ναι/Όχι
Εάν ναι, περιγράψτε το είδος της υποστήριξης που διατίθενται στο πρόγραμμα Υποβοηθούμενης Εθελοντικής Επιστροφής και Επανένταξης (AVRR) που είναι διαθέσιμο στο Κράτος (Μέλος) σας πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την υποβοηθούμενη εθελοντική επιστροφή του ασυνόδευτου ανήλικου.

Αναφορικά με (υποβοηθούμενη) εθελοντική επιστροφή ο Διεθνής Οργανισμός για την Μετανάστευση (Δ.Ο.Μ.) είναι αρμόδιος για την υλοποίηση των προγραμμάτων για τις εθελοντικές/υποβοηθούμενες επιστροφές πολιτών τρίτων χωρών συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων[129].Το πρόγραμμα AVRR του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης περιλαμβάνει την οικονομική και κοινωνική επανένταξη των επιστρεφόντων και τη συνεργασία όλων των ενδιαφερομένων μερών στις χώρες επιστροφή/υποδοχής. Η απόφαση επιστροφής στη χώρα καταγωγής είναι εθελοντική και βασίζεται στο αίτημα του κάθε πολίτη. «Η βοήθεια επανένταξης του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης παρέχεται στο πλαίσιο του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και του Ελληνικού Δημοσίου που υποστηρίζεται από την Ελληνική Κυβέρνηση, η υλοποίηση των υποβοηθούμενων εθελοντικών επιστροφών, το οποίο περιλαμβάνει την AVRR[130] και χρηματοδοτείται από το Ταμείο Μετανάστευσης και Ένταξης της ΕΕ για το Άσυλο καθώς και το Υπουργείο Εσωτερικών[131]». Σύμφωνα με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης ως επανένταξη ορίζεται η διαδικασία ομαλής εκ νέου ενσωμάτωσης ενός ατόμου σε ένα σύνολο ή και σε μια ομάδα, στην προκειμένη περίπτωση ενός μετανάστη στη χώρα του. Οι επωφελούμενοι της βοήθειας επανένταξης, λαμβάνουν ενημέρωση και συμβουλευτική από εξειδικευμένο προσωπικό και πολιτισμικούς διαμεσολαβητές, προκειμένου να υλοποιήσουν εξατομικευμένα σχέδια επανένταξης, βασιζόμενα στις ανάγκες τους. Τα σχέδια επανένταξης υλοποιούνται σε συνεργασία με τα γραφεία του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης στις χώρες επιστροφής και ωφελούν τους επιστρέφοντες, τις τοπικές κοινωνίες και τις χώρες υποδοχής. Με τον Ν. 3907/2011 (άρθρα 16 επ.) μεταφέρθηκε στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, «σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη – μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών». Στο άρθρο 20 του νόμου ορίζεται ότι οι αρμόδιες Αρχές, κατά την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας για την απομάκρυνση των παράνομων αλλοδαπών, λαμβάνουν δεόντως υπόψη, μεταξύ άλλων, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Ειδικότερα, η αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού πρέπει να λαμβάνεται ιδιαιτέρως υπόψη πριν εκδοθεί η απόφαση επιστροφής ασυνόδευτου ανήλικου, όπως επιτάσσει το άρθρο 25 του Ν. 3907/2011. Ωσαύτως, κατά το στάδιο αυτό καθίσταται εξίσου αναγκαία η παροχή συνδρομής από τους κατάλληλους φορείς του άρθρου 19 του Π.Δ. 220/2007, οι διατάξεις του οποίου εφαρμόζονται αναλόγως, ενώ παράλληλα εξακριβώνεται ότι ο υπό απομάκρυνση ανήλικος θα επιστραφεί σε μέλος της οικογένειάς του, σε ορισθέντα κηδεμόνα ή σε κατάλληλες εγκαταστάσεις υποδοχής στο κράτος επιστροφής. Επίσης, ιδιαίτερη φροντίδα για τα ευάλωτα άτομα και ιδίως για τους ανηλίκους οφείλουν να επιδεικνύουν οι αρμόδιες Αρχές και κατά το χρονικό διάστημα της οικειοθελούς αναχώρησης, το οποίο χορηγείται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, καθώς και κατά το χρονικό διάστημα αναβολής της απομάκρυνσης. Ειδικότερα αναφορικά με τους ανηλίκους, πρέπει να εξασφαλίζεται η οικογενειακή τους ενότητα με τα μέλη της οικογένειάς τους που βρίσκονται στην Ελλάδα, καθώς και η πρόσβαση αυτών στην υποχρεωτική εκπαίδευση[132].

[129] Διαθέσιμο στο: https://greece.iom.int/el/προγράμματα-εθελοντικής-επιστροφής-επανένταξης-avrr
Βλ. και https://greece.iom.int/worldmap και http://greece.iom.int/sites/default/files/AVRR%20Annual%20Report%20YEAR%201%20-%20RT.1243%20%28GR%29_0.pdf
[130] Βλ. και: Grizis, V., Tsinisizelis, M., Fouskas, T., Karatrantos, A. and Mine, F. (2015) European Migration Network Focused Study: Dissemination of Information on Voluntary Return: How to Reach Irregular Migrants not in Contact with the Authorities. EMN Focused Study 2015. Athens: Center for Security Studies/Hellenic Ministry of Interior and Administrative Reconstruction. Brussels: European Migration Network/European Commission, http://goo.gl/b3Kl7L
[131] Προγράμματα Εθελοντικής Επιστροφής και Επανένταξης (AVRR): https://goo.gl/YThgJA
[132] Βλ. http://www.opengov.gr/ministryofjustice/?p=5973 και http://www.opengov.gr/ministryofjustice/wp-content/uploads/downloads/2014/11/ΔΙΑΚΑΙΟΔΥΝΗΣΠΑΙΔΙ.pdf

- μέσω της **αναγκαστικής επιστροφής**; Ναι/Όχι
Εάν ναι, περιγράψτε το είδος της υποστήριξης που διατίθενται πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την αναγκαστική επιστροφή του ασυνόδευτου ανήλικου.

«Η Οδηγία περί επιστροφής ισχύει επίσης για τους ανηλίκους, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων, και προβλέπει σειρά εγγυήσεων που πρέπει να τηρούνται από τα κράτη μέλη εν προκειμένω. Η επιστροφή ασυνόδευτου ανηλίκου είναι μία μόνο επιλογή βιώσιμης λύσης για τους ασυνόδευτους ανηλίκους και κάθε κράτος μέλος για οποιαδήποτε ενέργεια πρέπει να λαμβάνει υπόψη ως βασικό κριτήριο το «βέλτιστο συμφέρον του παιδιού». Πριν από την επιστροφή ασυνόδευτου ανηλίκου πρέπει να διενεργείται αξιολόγηση σε ατομική βάση, στην οποία λαμβάνονται υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και οι ιδιαίτερες ανάγκες του, η τρέχουσα κατάσταση της οικογένειας και η κατάσταση και οι συνθήκες υποδοχής στη χώρα επιστροφής. Η αξιολόγηση αυτή πρέπει ιδανικά να διενεργείται από διεπιστημονική και έμπειρη ομάδα με τη συμμετοχή του ορισθέντα κηδεμόνα του παιδιού. Τα κράτη μέλη καλούνται να εξετάσουν τις σχετικές εν προκειμένω προτάσεις που περιλαμβάνονται στις κοινές κατευθυντήριες γραμμές της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) και της UNICEF για τον καθορισμό των βέλτιστων συμφερόντων του παιδιού («Safe and Sound», Οκτώβριος 2014), που είναι διαθέσιμες στη διεύθυνση: http://www.refworld.org/docid/5423da264.html και να λάβουν υπόψη το γενικό σχόλιο αριθ. 14 (2013) της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνονται πρωτίστως υπόψη τα συμφέροντά του (άρθρο 3 παράγραφος 1) . Το δικαίωμα ακρόασης του παιδιού αποτελεί αναπόσπαστο μέρος κάθε αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού (άρθρο 12). Πρέπει να περιλαμβάνει τον σεβασμό του δικαιώματος του παιδιού να εκφράζει ελεύθερα τη γνώμη του και τη διασφάλιση της δέουσας προσοχής σε εκπεφρασμένες απόψεις σχετικά με όλα τα ζητήματα που το αφορούν»[133].

Ε30.β. Περιγράψτε τους **μηχανισμούς παρακολούθησης** (εάν υπάρχουν) στο Κράτος (Μέλος) σας για να εξασφαλισθεί η αποτελεσματική επανένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένων των τύπων των μέτρων που έχουν ληφθεί και της διάρκειας της περιόδου παρακολούθησης.

Εναλλακτικές λύσεις για επιστροφή

Ε31. Το Κράτος (Μέλος) σας προβλέπει **εναλλακτικές λύσεις για την παραμονή** ασυνόδευτων ανηλίκων, όπως ρυθμίσεις κ.λπ.; Πως **ενημερώνετε** τους ασυνόδευτους ανηλίκους σχετικά με τις πιθανότητες να παραμείνουν μετά από αρνητική απόφαση σχετικά με την αίτηση τους για άσυλο/άλλο καθεστώς;

Διαχείριση ασυνόδευτων ανήλικων που δεν μπορούν να επιστραφούν αμέσως

Ε32.α. Παρακαλείσθε να περιγράψετε τη διαδικασία διαχείρισης **των ασυνόδευτων ανήλικων που δεν (επιστρέφουν)/δεν μπορούν να επιστρέψουν αμέσως** στο Κράτος (Μέλος) σας, αναφέροντας τις συνθήκες υπό τις οποίες η αναβολή της απόφασης επιστροφής έχει ανασταλθεί/αναβληθεί, για ποσό χρονικό διάστημα είναι δυνατή η αναστολή/αναβολή, όταν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι φιλοξενούνται κατά τη διάρκεια της περιόδου αναστολής/αναβολής, εάν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι έχουν τη δυνατότητα να τους αναγνωριστεί καθεστώς/δικαίωμα παραμονής στο Κράτος (Μέλος) (π.χ. καθεστώς ανοχής) κ.λπ.

«Μη έκδοση αποφάσεων επιστροφής για ασυνόδευτους ανηλίκους: Η οδηγία περί επιστροφής επιτρέπει ρητώς στα κράτη μέλη που δεν επιθυμούν να επιστρέψουν/απομακρύνουν ανηλίκους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν παράνομα στο έδαφός τους ή που δεν μπορούν να απομακρύνουν τον ασυνόδευτο ανήλικο για λόγους προάσπισης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού να χορηγούν τίτλους ή άδειες ανά πάσα στιγμή σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο (π.χ. προσωρινή άδεια παραμονής για ανηλίκους μέχρι 18 ετών). Ωστόσο, η οδηγία περί επιστροφής υποχρεώνει το κράτος μέλος να επιλέξει είτε το «Α» (χορήγηση άδειας ή νόμιμου δικαιώματος παραμονής) είτε το «Β» (εκτέλεση διαδικασιών επιστροφής). Πρόκειται για μια ξεκάθαρη προσέγγιση που στοχεύει στη μείωση των «γκρίζων ζωνών» και στη βελτίωση της νομικής σαφήνειας για όλους τους ενδιαφερόμενους. Προκειμένου να είναι συμβατή με την οδηγία περί επιστροφής, η κατάσταση των ασυνόδευτων ανηλίκων σε κράτη μέλη που δεν επιθυμούν να προχωρήσουν σε επιστροφή/απομάκρυνση ανηλίκων υπηκόων τρίτων χωρών πρέπει να χαρακτηρίζεται –από νομική άποψη– είτε ως χορήγηση προσωρινής άδειας ή δικαιώματος παραμονής έως την ηλικία των 18 ετών είτε ως αναβολή της απομάκρυνσης»[134].

Ε32.β. Ποιος είναι ο αντίκτυπος μιας απόφασης ετεροχρονισμένης επιστροφής για την **ευημερία** των ασυνόδευτων ανήλικων (όπως αναφέρεται σε υπάρχουσες αξιολογήσεις/μελέτες/άλλες πήγες η πληροφορίες που έχουν ληφθεί από τις αρμόδιες αρχές, παρακαλούμε να παράσχετε αναφορές); το κράτος (μέλος) σας παρέχει στον ασυνόδευτο ανήλικο κρατική εγγύηση υγείας, συμπεριλαμβανομένης της παροχής συμβουλών, επιτροπείας κ.λπ. κατά τη διάρκεια της κατάστασης αυτής;

Ε32.γ. Παρακαλείσθε να παράσχετε τυχόν άλλες πληροφορίες που είναι διαθέσιμες στο Κράτος (Μέλος) σας σχετικά με την **ευημερία** των ασυνόδευτων ανήλικων κατά τη διάρκεια της προαναφερθείσας κατάστασης αδράνειας, όπως περιπτώσεις ασυνόδευτων ανήλικων που μεταφέρθηκαν σε άλλη εγκατάσταση υποδοχής για πειθαρχικούς λογούς, ασυνόδευτους ανηλίκους που εμπλέκονται σε περιστατικά, αριθμός συνεδριάσεων με ψυχολόγους, απουσίες από το σχολείο η ποσοστά σχολικής εγκατάλειψης κ.λπ.

[133] http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/3/2015/EL/3-2015-6250-EL-F1-1-ANNEX-1.PDF
[134] http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/3/2015/EL/3-2015-6250-EL-F1-1-ANNEX-1.PDF

Προκλήσεις και καλές πρακτικές

E33. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τις κυρίες **προκλήσεις** που συνδέονται με την εφαρμογή της επιστροφής των ασυνόδευτων ανήλικων στο Κράτος (Μέλος) σας, που αντιμετωπίζουν τόσο ασυνόδευτοι ανήλικοι, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που γίνονται 18 ετών, όσο και/ή οι αρμόδιες αρχές (π.χ. βάσει υφιστάμενων μελετών/αξιολογήσεων, πληροφορίες που έχουν ληφθεί από τις αρμόδιες αρχές, ΜΚΟ/ΔΚΟ, νομολογία κ.λπ.) και τα μέτρα (που θα μπορούσαν να ληφθούν) για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων. Για παράδειγμα, τα αγόρια αντιμετωπίζουν διαφορετικές προκλήσεις από τα κορίτσια (και αντίστροφα) όταν πρόκειται να επιστρέψουν και αν ναι, πως αντιμετωπίζει το Κράτος (Μέλος) σας τέτοιες προκλήσεις;

Η ενδεχόμενη επιστροφή ασυνόδευτων ανηλίκων στις χώρες καταγωγής τους θα πρέπει να πραγματοποιείται με την απαραίτητη προσοχή και διασφάλιση κατάλληλων συνθηκών υποδοχής των ανήλικων στις χώρες αυτές. Δεδομένου ότι ο μεγαλύτερος αριθμός προσφύγων που έχει δεχθεί η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια προέρχονται από τη Συρία, και το γεγονός ότι οι συρράξεις δεν έχουν σταματήσει, καθιστά αρκετά δύσκολη την επιστροφή των εκτοπισμένων πληθυσμών στα εδάφη.
Ενδεικτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι είναι οι εξής:

- Επισφαλής συνθήκες διαβίωσης που επικρατούν στη χώρα επιστροφής
- Μη ασφαλές περιβάλλον για τον ανήλικο στη χώρα επιστροφής
- Δυσκολία στον εντοπισμό της οικογένειας του ανήλικου
- Μη δυνατότητα οικογενειακής επανένωσης στη χώρα επιστροφής
- Ψυχολογικός παράγοντας– αλλαγή περιβάλλοντος διαβίωσης
- Ανυπαρξία απαραίτητων υποδομών όπως σχολεία, νοσοκομεία κ.λπ. και προνοιακού συστήματος

Προτάσεις/Καλές Πρακτικές:

- Αξιολόγηση του περιβάλλοντος στο οποίο πρόκειται να επιστρέψει ο ανήλικος και διασφάλιση πως εκεί θα μπορέσει να ζήσει μία ασφαλή και αξιοπρεπή ζωή
- Βεβαίωση πως η χώρα επιστροφής αποτελεί ασφαλές μέρος διαβίωσης του ανηλίκου και η διαδικασία γίνεται με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του ανηλίκου
- Εξασφάλιση πως ο ασυνόδευτος ανήλικος θα επανενωθεί με την οικογένειά του, όταν αυτό εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του
- Καμία παρέμβαση/ενέργεια από μη ειδικευμένο προσωπικό/δίχως γνώση των της ισχύουσας νομοθεσίας, κοινωνικής κατάστασης και πολιτιστικών χαρακτηριστικών της χώρας επιστροφής
- Καμία παρέμβαση/ενέργεια δίχως γνώση των φυσικών και ψυχολογικών χαρακτηριστικών του ανηλίκου.
- Προτεραιότητα θα πρέπει να αποτελεί, το βέλτιστο συμφέρον, η εξυπηρέτηση των πρωταρχικών αναγκών και η ασφάλεια του ανηλίκου[135].

E34. Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν παραδείγματα **καλής πρακτικής** στο κράτος (μέλος) σας σχετικά με την επιστροφή ασυνόδευτων ανήλικων. Σημειώστε ότι, για να συμμορφωθούν με τα δικαιώματα των παιδιών και τις θέσεις πολιτικής της ΕΕ[136], οι καλές πρακτικές στην επιστροφή των ασυνόδευτων ανήλικων θα πρέπει να περιλαμβάνουν μόνο την εθελουσία επιστροφή μετά από μια δυναμική, ατομική διαδικασία BID με όλες τις διαδικαστικές εγγυήσεις, καθώς και ολιστική υποστήριξη, προετοιμασία και επανένταξη.

Προσδιορίστε, στο μέτρο του δυνατού, ποιος θεωρεί την εν λόγω πρακτική ως επιτυχημένη, εφόσον η πρακτική έχει τεθεί σε ισχύ, τη συνάφεια της και εάν έχει αποδειχθεί η αποτελεσματικότητά της, π.χ. μέσω μιας (ανεξάρτητης) αξιολόγησης. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τις πηγές πληροφοριών που υποστηρίζουν τον προσδιορισμό της εν λόγω πρακτικής ως «καλή πρακτική» (π.χ. εκθέσεις αξιολόγησης, ακαδημαϊκές μελέτες, πληροφορίες που έχουν ληφθεί από αρμόδιες Αρχές, ΜΚΟ/ΔΚΟ κ.λπ.).

Τα προγράμματα εθελοντικής επιστροφής κι επανένταξης που απευθύνονται σε υπηκόους τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων ατόμων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, όπως τα θύματα trafficking, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, οι μονογονεϊκές οικογένειες, τα άτομα που χρήζουν ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης κ.α., αποτελούν παράδειγμα καλής πρακτικής καθώς λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο 100% εθελούσιας επιλογής για επιστροφή του ενδιαφερόμενου, παράλληλα του προσφέρεται πλήρης στήριξη τόσο κατά το ταξίδι, όσο και κατά τη διάρκεια επανένταξης του στη χώρα επιστροφής. Το αρμόδιο προσωπικό φροντίζει για την πλήρη ενημέρωση του ενδιαφερόμενου για το ταξίδι της επιστροφής, την έκδοση των απαραίτητων εγγράφων κ.ο.κ., στη συνέχεια του παρέχεται υποδοχή και βοήθεια και στη χώρα που θα επιστρέψει, προκειμένου να ενταχθεί ομαλά στη τοπική κοινωνία, μέσω χρηματικής ενίσχυσης ή/και οργανωμένου πλάνου επανένταξης εκεί. Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) είναι ο αρμόδιος οργανισμός που πραγματοποιεί προγράμματα εθελούσιων επιστροφών και επανένταξης πολιτών τρίτων χωρών, μεταξύ των οποίων και ασυνόδευτων ανηλίκων, στις χώρες καταγωγής τους. Συγκεκριμένα το Πρόγραμμα εθελοντικής επιστροφής και επανένταξης AVRR, με χρηματοδότηση κατά 75% από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης και κατά 25% από το Υπουργείο Εσωτερικών. Χαρακτηριστικά στον επίσημο ιστότοπο του εν λόγω οργανισμού αναφέρεται: «Τα προγράμματα του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (ΔΟΜ) πραγματοποιούνται εδώ και τέσσερις δεκαετίες, έχοντας βοηθήσει δεκάδες χιλιάδες άτομα να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους. Είναι ενδεικτικό ότι μόνο την τελευταία δεκαετία ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) έχει βοηθήσει περισσότερους από 400.000 μετανάστες να γυρίσουν στις πατρίδες τους με ασφάλεια και αξιοπρέπεια. Ταυτόχρονα, υποστηρίζεται η οικονομική και κοινωνική τους επανένταξη και προάγεται η συνεργασία και η δικτύωση μεταξύ αρμόδιων φορέων των χωρών προέλευσης και των χωρών υποδοχής. Η απόφαση της επιστροφής είναι εθελοντική και πραγματοποιείται μετά από αίτημα του ενδιαφερόμενου. Τα προγράμματα βασίζονται στις αρχές της ελεύθερης επιλογής και της ορθής και έγκαιρης ενημέρωσης»[137].

[135] Βλ. http://esa-kapa-p.gr/4fleming.pdf
[136] Για παράδειγμα, η σύσταση της Επιτροπής σχετικά με την αποτελεσματικότερη απόδοση των αποδόσεων κατά την εφαρμογή της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ, C(2017) 1600 τελικό, βλ. Ανωτέρω.
[137] https://greece.iom.int/el/προγράμματα-εθελοντικής-επιστροφής-επανένταξης-avrr

Ενότητα 6: Εξαφανίσεις ασυνόδευτων ανηλίκων από συνθήκες επιτροπείας/φροντίδας και/ή μετά από απόφαση επιστροφής

Ε35. Είναι η **εξαφάνιση των ασυνόδευτων ανήλικων** ζήτημα στο Κράτος (Μέλος) σας; εάν ναι, αυτό μπορεί να συνδέεται με i) την απόφαση σχετικά με την αίτηση τους για άσυλο/άλλο καθεστώς όσον αφορά την δεδομένη χρονική στιγμή, δηλαδή πριν η μετά την έκδοση απόφασης σχετικά με το καθεστώς και ii) όσον αφορά την έκβαση της διαδικασίας,δηλαδή θετική/αρνητική απόφαση;

Τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα παρατηρείται υψηλό ποσοστό περιπτώσεων εξαφάνισης ασυνόδευτων ανηλίκων από τις δομές φιλοξενίας (ξενώνες), τα κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης και τις άτυπες δομές. Στατιστικά του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) αναδεικνύουν ότι κατά το 2012 με 2016, μεταξύ 13% και 33% των ασυνόδευτων ανηλίκων διέφυγαν άτυπα εντός είκοσι τεσσάρων ωρών έπειτα από την ένταξη τους στη δομή φιλοξενίας. Η αναζήτηση ενός καλύτερου μέλλοντος στις χώρες προορισμού αποτελεί τον βασικότερο λόγο εγκατάλειψής των δομών φιλοξενίας που διαμένουν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι. Ακόμη, οι προσδοκίες από την οικογένειά του να συνεχίσουν το ταξίδι τους κι η επιθυμία τους να επανενωθούν με την οικογένειά τους σε άλλες χώρες, συνιστά έναν ακόμη παράγοντα για άτυπη φυγή. Κίνητρα αποτελούν ακόμη η καθυστέρηση των διαδικασιών ασύλου, οικογενειακής επανένωσης και μετεγκατάστασης, η έλλειψη συνθηκών ασφάλειας, οι διαφωνίες σχετικά με τους κανόνες στις δομές φιλοξενίας, η έλλειψη βασικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών υγείας, κι οι ακατάλληλες συνθήκες διαβίωσης, καθώς επίσης και η έλλειψη δραστηριοτήτων εκπαίδευσης και μελλοντικών προοπτικών.[138] Ο περιορισμός της ελευθερίας και ο φόβος της επιστροφής στην Τουρκία ή της απέλασης στη χώρα καταγωγής αποτελούν επιπλέον αιτίες του φαινομένου της εξαφάνισης των ασυνόδευτων ανηλίκων. Οι ελλείψεις του ελληνικού συστήματος προστασίας των ασυνόδευτων ανήλικων στο ζήτημα της επιτροπείας.

Ε36. Εάν το Κράτος (Μέλος) σας έχει καταγράψει περιπτώσεις **ασυνόδευτων ανήλικων που εξαφανίζονται από τις εγκαταστάσεις διαμονής η/και την επιτροπεία** μετά από απόφαση σχετικά με το καθεστώς, ποιες είναι οι πιθανές αίτιες για τέτοιες εξαφανίσεις (π.χ. απομάκρυνση από υπηρεσίες επιτροπείας/περίθαλψης, λήξη προσωρινής αδείας παραμονής, κ.λπ., όπως αναφέρεται σε υπάρχουσες αξιολογήσεις/μελέτες/άλλες πήγες η πληροφορίες που έχουν ληφθεί από τις αρμόδιες αρχές, παρακαλούμε να παράσχετε αναφορές);
Επίσης, ποιες είναι **οι συνέπειες** της εξαφάνισής τους στην άδεια παραμονής τους; Για παράδειγμα, μπορεί να ανακληθεί το καθεστώς τους ή/και η άδεια διαμονής;

Ε37. Το κράτος (μέλος) σας έχει λάβει μέτρα/διαδικασίες για:

- **Πρόληψη και αντίδραση** σε εξαφανίσεις ασυνόδευτων ανηλίκων από υπηρεσίες επιτροπείας/φροντίδας, π.χ. υπηρεσίες υποστήριξης, εθνικές ανοικτές τηλεφωνικές γραμμές για αγνοούμενα παιδιά, ενημερώσεις για αγνοούμενους στο Σύστημα Πληροφοριών Schengen, Missing Children Europe και οι οργανώσεις των μελών της, λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων/φωτογράφηση ασυνόδευτων ανηλίκων ως τρόπο βοήθειας για τον εντοπισμό κ.λπ.; **Ναι**/Όχι

Χρήση του Amber Alert και της Γραμμής «116000». Στο Πρόγραμμα Child Rescue,διάρκειας 3 ετών, συμμετέχουν 10 οργανισμοί από 6 διαφορετικές χώρες της ΕΕ. Η κοινοπραξία του προγράμματος αποτελείται από: Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (NTUA) – Ελλάδα (Συντονιστής), European Federation for Missing and Sexually Exploited Children - AISBL (MCE) – Βέλγιο, Το Χαμόγελο του Παιδιού – Ελλάδα, Child Focus (Fondation pour Enfants Disparus et Sexuellement Exploités) – Βέλγιο, Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός – Ελλάδα, Frankfurt University of Applied Sciences (FRA-UAS) - Γερμανία – Singular Logic Romania Computer Applications S.R.L (SiLO) – Ρουμανία, UBITECH Ltd – Κύπρος, MADE GROUP – Ελλάδα, Suite5 Data Intelligence Solutions Ltd (SUITE5) – Ιρλανδία. Το Πρόγραμμα Child Rescue, μέσα από μια καινοτόμα προσέγγιση του κύκλου έρευνας και διάσωσης περιστατικών εξαφάνισης ανηλίκων, στοχεύει να συμβάλλει στην αύξηση της αποτελεσματικότητας και της αμεσότητας της επίλυσης περιστατικών εξαφάνισης ανηλίκων. Το πρόγραμμα θα συμβάλλει επίσης στην βελτίωση της διαδικασίας εντοπισμού ασυνόδευτων ανηλίκων προσφύγων/μεταναστών. Το Πρόγραμμα Child Rescue θα αξιοποιήσει τις δυνατότητες των ανοιχτών και συνδεδεμένων κοινωνικών δεδομένων (open-social-linked data) με στόχο τη συλλογή όσο το δυνατόν περισσότερων πληροφοριών σχετικά με το προφίλ του αγνοούμενου παιδιού από πολλαπλές πηγές (προσωπικά δεδομένα, ψυχοκοινωνικά δεδομένα, και δραστηριότητες του αγνοούμενου παιδιού) λαμβάνοντας υπόψη τα ζητήματα προστασίας της ιδιωτικότητας και των προσωπικών δεδομένων. Το Πρόγραμμα Child Rescue θα παρέχει τεκμηριωμένες πληροφορίες στους φορείς που επιλαμβάνονται της διερεύνησης περιστατικών εξαφάνισης ανηλίκων με στόχο την πιο άμεση και πιο αποτελεσματική απόκρισή τους σε κάθε περιστατικό. Επίσης, μέσα από στοχευμένες και βάση τοποθεσίας ειδοποιήσεις στα κινητά τηλέφωνα των χρηστών οι πολίτες, που βρίσκονται κοντά σε σημεία όπου εθεάθη τελευταία φορά το αγνοούμενο παιδί ή που πιθανόν μπορεί να βρίσκεται, γίνονται "κοινωνικοί αισθητήρες" λαμβάνοντας αλλά και αποστέλλοντας σε πραγματικό χρόνο πληροφορίες κατά τη διάρκεια της έρευνας. Στο πλαίσιο του Προγράμματος Child Rescue θα αναπτυχθεί μια εφαρμογή ανοιχτού κώδικα για χρήση από φορείς που επιλαμβάνονται της έρευνας και διάσωσης περιστατικών εξαφάνισης ανηλίκων. Το πρόγραμμα θα υλοποιηθεί πιλοτικά στην Ελλάδα και στο Βέλγιο α) σε περιστατικά εξαφάνισης ανηλίκων, και β) σε περιπτώσεις εξαφάνισης ασυνόδευτων ανηλίκων από τους φορείς που θεσμικά λειτουργούν το μηχανισμό Amber Alert και τις Ευρωπαϊκές Γραμμές για τα Εξαφανισμένα Παιδιά 116 000 αλλά και από τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό. Η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία για τα Εξαφανισμένα και Σεξουαλικά Κακοποιημένα Παιδιά (MCE - Missing Children Europe) θα συμβάλλει στην ευρεία διάδοση των αποτελεσμάτων του προγράμματος στην Ευρώπη.

[138] Γκιόκα, Μ. και Biswas, D. (2017) Παιδιά που φεύγουν άτυπα. Εμπειρίες ασυνόδευτων ανηλίκων που εγκαταλείπουν δομές φιλοξενίας στην Ελλάδα. Έκθεση για το έργο με τίτλο «Ακολουθώντας τα βήματά τους», που υλοποίησε η ΜΚΟ Faros, με εταίρους τους ΣΥΝ - ΕΙΡΜΟΣ (Κέντρο Ημέρας Βαβέλ), CIVISplus, Μέριμνα και SolidarityNow. Το έργο υποστηρίχθηκε από το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα για την Ένταξη και τη Μετανάστευση (EPIM), μια συνεργατική πρωτοβουλία του Δικτύου Ευρωπαϊκών Ιδρυμάτων (NEF). Αθήνα: Faros http://faros.org.gr/other-files/UASC_ABSCONDING_REPORT_GR.PDF

- **Αναφορά και αντιμετώπιση** των εξαφανίσεων ασυνόδευτων ανηλίκων από υπηρεσίες επιτροπείας/φροντίδας, π.χ. πρωτόκολλα μεταξύ των Αρχών, τυποποιημένη διαδικασία αντιμετώπισης εξαφανίσεων κ.λπ.; **Ναι**/Όχι

Γίνεται ενημέρωση της αρμόδιας εισαγγελικής αρχής και του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) για περιπτώσεις ασυνόδευτων ανηλίκων που φεύγουν, άτυπα από τις δομές φιλοξενίας.

Ε38. Εάν το Κράτος (Μέλος) σας έχει περιπτώσεις **εξαφάνισης ασυνόδευτων ανήλικων μετά από απόφαση επιστροφής,** περιγράψτε τις ενέργειες (εάν διαφέρουν από τα παραπάνω) που έλαβε το κράτος (μέλος) σας για να μειώσει τον κίνδυνο τέτοιων εξαφανίσεων καθώς και τυχόν μέτρα παρακολούθησης σε περίπτωση εξαφανίσεων.

Ε39. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τις κυρίες **προκλήσεις** που σχετίζονται με την εξαφάνιση των ασυνόδευτων ανήλικων στο Κράτος (Μέλος) σας για τις αρμόδιες αρχές καθώς και τους ιδίους τους ανηλίκους και τα μέτρα που θα μπορούσαν να ληφθούν για την αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών. Έχετε, για παράδειγμα, αποδείξεις για περιπτώσεις εξαφανίσεων ασυνόδευτων ανήλικων που συνδέονται με οποιεσδήποτε αρνητικές συνέπειες για τους ανηλίκους (π.χ. εκμετάλλευση, ριζοσπαστικοποίηση κ.λπ.); παρακαλείσθε να βασίσετε αυτές τις πληροφορίες σε υπάρχουσες μελέτες/αξιολογήσεις, πληροφορίες που έχουν ληφθεί από αρμόδιες αρχές, ΜΚΟ/ΔΚΟ, νομολογία κ.λπ. Και να δώσετε αναφορές.

Η αναζήτηση ενός καλύτερου μέλλοντος στις χώρες προορισμού αποτελεί τον βασικότερο λόγο εγκατάλειψης των δομών φιλοξενίας που διαμένουν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι. Ακόμη, οι προσδοκίες από την οικογένειά τους να συνεχίσουν το ταξίδι τους κι η επιθυμία τους να επανενωθούν με την οικογένειά τους σε άλλες χώρες, συνιστά έναν ακόμη παράγοντα για άτυπη φυγή. Κίνητρα αποτελούν ακόμη η καθυστέρηση των διαδικασιών ασύλου, οικογενειακής επανένωσης και μετεγκατάστασης και η συνεπακόλουθη απογοήτευση, ο φόβος επιστροφής στην Τουρκία ή στη χώρα καταγωγής, η έλλειψη συνθηκών ασφάλειας, οι διαφωνίες σχετικά με τους κανόνες στις δομές φιλοξενίας, η έλλειψη βασικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών υγείας, κι οι ακατάλληλες συνθήκες διαβίωσης, καθώς επίσης και η έλλειψη δραστηριοτήτων εκπαίδευσης και μελλοντικών προοπτικών. Ως προς τα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπιση της άτυπης φυγής και εξαφάνισης ασυνόδευτων ανηλίκων, το κράτος θα πρέπει να διασφαλίζει ότι οι παραπομπές σε συγκεκριμένες δομές φιλοξενίας λαμβάνουν υπόψη τη δηλωμένη δυναμικότητα κάθε δομής φιλοξενίας, για την υποστήριξη των συγκεκριμενών γλωσσικών χαρακτηριστικών του ανηλίκου που παραπέμπεται, εξασφαλίζοντας παράλληλα ότι δεν αποκλείονται από το σύστημα συγκεκριμένες εθνικότητες. Το κράτος θα πρέπει να παράσχει μόνιμες νόμιμες λύσεις για τους ασυνόδευτους ανηλίκους, που θα αποτελούν μια ουσιαστική και βιώσιμη επιλογή αντί της άτυπης φυγής, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών ένταξης των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα, της οικογενειακής επανένωσης και της μετεγκατάστασης. Το κράτος θα πρέπει να εξασφαλίζει ταχύτερη διαδικασία οικογενειακής επανένωσης και μετεγκατάστασης των ασυνόδευτων ανηλίκων[139]. Θα πρέπει, επίσης, να παρέχει αξιόπιστη πληροφόρηση και νομική βοήθεια στους ασυνόδευτους ανήλικους σχετικά με τη διεκπεραίωση των αιτημάτων ασύλου τους, καθώς και των αιτήσεων οικογενειακής επανένωσης και μετεγκατάστασης. Επιπλέον, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν αμέσως τα καταλληλά μέτρα, ώστε να εξασφαλίζεται η αναγκαία εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων και η αναγκαία εκπλήρωση των ιδιαίτερων αναγκών τους. Στην πράξη, ο μεγάλος αριθμός ασυνόδευτων ανήλικων καθιστά αδύνατη την άσκηση των καθηκόντων του προσωρινού επιτρόπου από τον κατά τόπο αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών, ενώ η ανάθεση της επιτροπείας σε μέλη των κέντρων φιλοξενίας, όπου διαβιούν οι ανήλικοι, ενέχει τον κίνδυνο σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ αυτών και των προσώπων που έχουν την καθημερινή τους φροντίδα. Ως εκ τούτου, η ενδυνάμωση του συστήματος της επιτροπείας των ασυνόδευτων ανηλίκων με γνώμονα πάντοτε το βέλτιστο συμφέρον του, θα συμβάλλει σημαντικά στη μείωση του φαινομένου της εξαφάνισης των ασυνόδευτων ανηλίκων από τις διάφορες δομές φιλοξενίας. Ειδικότερα, εγγυητικό ρολό στη διασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων των ασυνόδευτων ανηλίκων αποτελεί ο διορισμός οριστικού επιτρόπου. Η εκπροσώπηση του ανηλίκου αλλά και η διαχείριση των προβλημάτων της καθημερινότητας είναι αδύνατη χωρίς την ύπαρξη του προσώπου, που, τηρουμένων των ιδιαιτέρων συνθήκων, ουσιαστικά ασκεί την κηδεμονία του. Σημαντικά δικαιώματα για τη ζωή των ανηλίκων, όπως πρόσβαση στην εκπαίδευση, την υγειά αλλά και γενικότερα ζητήματα κοινωνικής ένταξής τους καθίστανται κενό γράμμα χωρίς την ύπαρξη αυτού. Ο έγκαιρος, επίσης, εντοπισμός των ασυνόδευτων ανηλίκων αποτελεί κομβικής σημασίας ζήτημα καθώς, από αυτό εξαρτάται η μετέπειτα πορεία του ανηλίκου και η ενεργοποίηση του συστήματος προστασίας του. Κατ' επέκταση, θα πρέπει να τηρούνται με πληρότητα και τα τρία στάδια της προβλεπόμενης διαδικασίας τόσο από τα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης όσο και από τις αρμόδιες υπηρεσίες κατά την εξέταση του αιτήματος διεθνούς προστασίας[140].

Ε40. Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν παραδείγματα **καλής πρακτικής** στο Κράτος (Μέλος) σας σχετικά με το ζήτημα των εξαφανίσεων ασυνόδευτων ανήλικων. Προσδιορίστε, όσο είναι δυνατόν, ποιος θεωρεί την εν λόγω πρακτική ως επιτυχημένη, εφόσον η πρακτική έχει τεθεί σε ισχύ, τη συνάφεια της και εάν έχει αποδειχθεί η αποτελεσματικότητα της, π.χ. Μέσω μιας (ανεξάρτητης) αξιολόγησης. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τις πήγες πληροφοριών που υποστηρίζουν τον προσδιορισμό της εν λόγω πρακτικής ως «καλή πρακτική» (π.χ. εκθέσεις αξιολόγησης, ακαδημαϊκές μελέτες, πληροφορίες που έχουν ληφθεί από αρμόδιες αρχές, ΜΚΟ/ΔΚΟ κ.λπ.).

Οι πρωτοβουλίες ξενώνων ασυνόδευτων για σύνδεση με τοπικές κοινωνίες, οι κοινές δράσεις και η συμμετοχή σε εκδηλώσεις, για εξοικείωση με την κουλτούρα και την ενίσχυση δεσμών, η συμμετοχή παιδιών σε φεστιβάλ νησιού με χειροποίητα εδέσματα του τόπου καταγωγής τους, τα οποία προσεφέραν στον κόσμο συνοδευόμενα με γραπτό μήνυμα, η πρόσκληση των κάτοικων γειτονίας από ανηλίκους ξενώνα σε γεύμα που είχαν παρασκευάσει τα ίδια τα παιδιά, η ζωγραφική από παιδιά σε δρόμο της γειτονίας με συμφωνία των κάτοικων, διοργάνωση φιλικών αθλητικών αγώνων με συμμετοχή ανηλίκων από ξενώνες, κοινές καλλιτεχνικές εκθέσεις, από κοινού συμμετοχή σε περιβαλλοντικές δράσεις για την αναβάθμιση της περιοχής[141].

[139] http://www.solidaritynow.org/%CE%B1%CE%BA%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CF%85%CE%B8%CF%8E%CE%BD%CF%84%CE%B1%CF%82-%CF%84%CE%B1-%CE%B2%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%AC-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%82/

[140] Βουτσίνου, Μ. κ.ά. (2017) Η πρόκληση των μεταναστευτικών ροών και της προστασίας των προσφύγων: Ζητήματα διοικητικής διαχείρισης και δικαιωμάτων. Αθήνα: Συνήγορος του Πολίτη https://www.synigoros.gr/resources/docs/greek_ombudsman_migrants_refugees_2017-el.pdf

[141] Βουτσίνου, Μ. κ.ά. (2017) Η πρόκληση των μεταναστευτικών ροών και της προστασίας των προσφύγων: Ζητήματα διοικητικής διαχείρισης και δικαιωμάτων. Αθήνα: Συνήγορος του Πολίτη https://www.synigoros.gr/resources/docs/greek_ombudsman_migrants_refugees_2017-el.pdf

Ενότητα 7: Συμπεράσματα

Το τελευταίο αυτό τμήμα της **Συνθετικής Έκθεσης** θα περιγράφει τα κύρια πορίσματα της μελέτης και τα τωρινά συμπεράσματα σχετικά με τους διαμορφωτές πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο. Τα Κράτη (Μέλη) θα πρέπει να συμπεριλάβουν τυχόν γενικά συμπεράσματα από την εθνική συνεισφορά τους στο πεδίο "Toplinefact-sheet"παραπάνω και όχι να επαναλάβουν τις πληροφορίες σε αυτό το τμήμα.

Καθώς ο εκτοπισμός γίνεται όλο και πιο παρατεταμένος, τα παιδιά των μεταναστών και των προσφύγων βρέθηκαν για χρόνια στην επισφάλεια. Τα τελευταία χρόνια, σημαντικός αριθμός ασυνόδευτων και χωρισμένων παιδιών έχουν φθάσει στην Ελλάδα, κυρίως από εμπόλεμες χώρες όπως η Συρία, το Αφγανιστάν και το Ιράκ. Επιπλέον, πολλά από τα παιδιά έχουν βιώσει τραυματικά γεγονότα, συμπεριλαμβανομένης της βίας, του υποσιτισμού, του χωρισμού και ακόμη και του πένθους. Μπορεί να είναι ασαφές σε πολλές περιπτώσεις πόσο καιρό αυτές οι οικογένειες και τα παιδιά έχουν εκτεθεί σε τέτοιες αντιξοότητες. Υπό το πρίσμα του σημερινού κλεισίματος των συνόρων και της μεταβαλλόμενης μεταναστευτικής πολιτικής και πρακτικής που ακολουθεί τη δήλωση ΕΕ-Τουρκίας, τα ασυνόδευτα και χωρισμένα παιδιά που βρίσκονται στην Ελλάδα εξακολουθούν να χρειάζονται ασφάλεια, προστασία και εξειδικευμένη φροντίδα. Ενώ τα επίσημα δεδομένα αντιπροσωπεύουν μεγάλο αριθμό μόνων παιδιών στην Ελλάδα, λόγω των δυσκολιών στην ταυτοποίησή τους στις περιοχές πρώτης γραμμής υποδοχής, ο πραγματικός αριθμός είναι ακόμη υψηλότερος, ενώ πολλά παιδιά διστάζουν να αποκαλύψουν την ηλικία και το καθεστώς τους, φοβούμενοι την κράτηση, ενώ άλλα μπορεί να καταχωρηθούν λανθασμένα ως ασυνόδευτα ή ενήλικα. Σε ένα τόσο ασταθές πλαίσιο, η καθημερινή έκθεση των παιδιών σε τραυματικά συμβάντα επηρεάζει σοβαρά την ψυχική τους υγεία. Η κατάσταση είναι επίσης ανησυχητική για περισσότερα από 2.000 επίσημα αναγνωρισμένα ασυνόδευτα παιδιά που βρίσκονται στην κατάσταση αναμονής για κατάλληλες δομές φιλοξενίας και για τις εκατοντάδες που έχουν αναγνωριστεί εσφαλμένα ως ενήλικα ή συνοδευόμενα. Για το σκοπό αυτό, η παρούσα μελέτη εντόπισε τα βήματα που πρέπει να ληφθούν προκειμένου να βελτιωθεί η υποστήριξη και η προστασία που παρέχεται στα παιδιά που είναι ασυνόδευτα και χωρισμένα στην Ελλάδα: - τήρηση των υποχρεώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών κατά την μετακίνησή τους και του βέλτιστου συμφέροντός τους σε όλες τις μεταναστευτικές πολιτικές και διαδικασίες. - Οι ελάχιστες συνθήκες υποδοχής, σύμφωνα με τα πρότυπα της ΕΕ, θα πρέπει να εξασφαλίζονται σε όλες τις τοποθεσίες και πρέπει να δημιουργηθεί ένα αποτελεσματικό σύστημα για τον εντοπισμό ευάλωτων ομάδων για την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων αναγκών τους. - Τερματισμός της πρακτικής της κράτησης παιδιών βάσει του καθεστώτος μετανάστευσης. Πρέπει να βρίσκονται πάντα εναλλακτικές λύσεις για την κράτηση για τα παιδιά και τις οικογένειές τους, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης σε περιβάλλοντα που δεν είναι στερητικά της ελευθερίας, και θα βασίζονται στην κοινότητα, καθώς θα επιλύεται το καθεστώς μετανάστευσης. Παράλληλα, απαιτείται επειγόντως αυξημένη δυναμικότητα στέγασης για την παροχή εναλλακτικών μέτρων που θα προστατεύουν πλήρως τα δικαιώματα του παιδιού, συμπεριλαμβανομένης της ασφαλούς και κατάλληλης στέγασης σε κοινοτικό επίπεδο. Από την άποψη αυτή, η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού επιβεβαίωσε ότι η κράτηση παιδιών και οικογενειών δεν είναι ποτέ προς το συμφέρον του παιδιού και υπερβαίνει την απαίτηση αναγκαιότητας. - Τα ασυνόδευτα και χωρισμένα παιδιά χρειάζονται ειδικότερα ένα σταθερό οικογενειακό περιβάλλον για να διασφαλίσουν την ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους και υπάρχει άμεση ανάγκη επιτάχυνσης των διαδικασιών για την επανένωση με τα μέλη της οικογένειάς τους που βρίσκονται σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ. - Ανάπτυξη και εφαρμογή αποτελεσματικών περιφερειακών πολιτικών για την προστασία των παιδιών και την ανταπόκρισή τους στις ανάγκες τους όταν βρίσκονται εν κινήσει. Πρέπει να δημιουργηθεί ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαγνώσεων και συλλογής δεδομένων για τα παιδιά, το οποίο να εξασφαλίζει καλύτερη προστασία και να επιτρέπει πρόσβαση σε εξατομικευμένες λύσεις. Η ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας θα είναι σημαντική για να διασφαλιστεί ότι τα παιδιά θα υποστηρίζονται καθ' όλη τη διάρκεια του ταξιδιού τους. - Ανάπτυξη και εφαρμογή μιας ολιστικής πολιτικής ενσωμάτωσης με προτεραιότητα που πρέπει να δοθεί στο δικαίωμα στην εκπαίδευση. Δεδομένου ότι τα σύνορα με την ΠΓΔΜ έκλεισαν, το περιβάλλον στην Ελλάδα είναι πλέον πιο στατικό, όπου οι οικογένειες και τα παιδιά αναμένεται να παραμείνουν στους τόπους υποδοχής για αρκετούς μήνες ή χρόνια, ενώ η καταχώρισή τους, οι αιτήσεις ασύλου και οι αιτήσεις για επανένωση υποβάλλονται σε επεξεργασία. Είναι επιτακτική ανάγκη να υποστηριχθεί η εκπαίδευση ως θεμελιώδης ανάγκη σε όλα τα στρατόπεδα και τα κέντρα υποδοχής, ακόμη και σε εκείνα που θεωρούνται βραχυπρόθεσμα. Επιπλέον, η ευαισθητοποίηση για την προώθηση της πολυπολιτισμικότητας είναι απαραίτητη για την καταπολέμηση της ξενοφοβίας και των συγκρούσεων και για την επίτευξη αποτελεσματικής ενσωμάτωσης στις τοπικές κοινότητες. - Η παροχή πληροφοριών στα ασυνόδευτα και χωρισμένα παιδιά είναι ζωτικής σημασίας για να διασφαλιστεί ότι έχουν πρόσβαση στο άσυλο, και στην επανένωση οικογένειας και ότι ενημερώνονται για τα δικαιώματά τους και για να αποτρέψουν το ενδεχόμενο να πέσουν θύματα καταχρήσεων και εκμετάλλευσης. Ομοίως, κάθε ασυνόδευτο παιδί θα πρέπει να έχει πρόσβαση σε έναν νόμιμο κηδεμόνα και σε αξιολογήσεις του καλύτερου ενδιαφέροντος προκειμένου να παρέχει διαδικαστικές εγγυήσεις όσον αφορά αποφάσεις και ενέργειες που τους αφορούν βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. - Πρέπει να εξασφαλιστούν ασφαλείς και τακτικοί δίαυλοι, συμπεριλαμβανομένων πιο ευέλικτων διαδικασιών οικογενειακής επανένωσης, ανθρωπιστικών θεωρήσεων, ιδιωτικών προγραμμάτων χορηγιών και προγραμμάτων υποτροφιών σπουδαστών. - Ανάγκη αύξησης της τεχνικής ικανότητας και της εμπειρογνωμοσύνης ώστε να συμπεριληφθούν συνολικά στα ανθρωπιστικά προγράμματα σε διάφορους τομείς, όπως διαχείριση υποθέσεων, προστασία των παιδιών, εκπαίδευση, υγεία και ψυχολογική περίθαλψη. - Καθιέρωση τυπικών ελάχιστων προτύπων περίθαλψης για τα ασυνόδευτα και χωρισμένα παιδιά σε καταφύγια που έχουν εγκριθεί από τα αρμόδια Υπουργεία. - Η παροχή νομικών πληροφοριών και βοήθειας σε προσιτή μορφή και σε γλώσσα κατανοητή από τους πρόσφυγες και τους μετανάστες είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι κατανοούν τα δικαιώματά τους και τις διαδικασίες που θα πρέπει να ακολουθήσουν. Συνολικά, θα πρέπει να συνεχιστεί η πορεία σε ένα πλαίσιο συλλογικό και συμμετοχικό, το οποίο ενισχύει την αποτελεσματική κάλυψη των επειγουσών αναγκών των παιδιών σε όλα τα επίπεδα στην Ελλάδα. Αυτό θα οδηγήσει σε πιο μακροπρόθεσμες επενδύσεις στην ανθρωπιστική αντίδραση και θα εξασφαλίσει ότι περισσότερα παιδιά θα βοηθηθούν για να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους.

Παράρτημα 1 Εθνικά Στατιστικά στοιχεία (σε Excel)

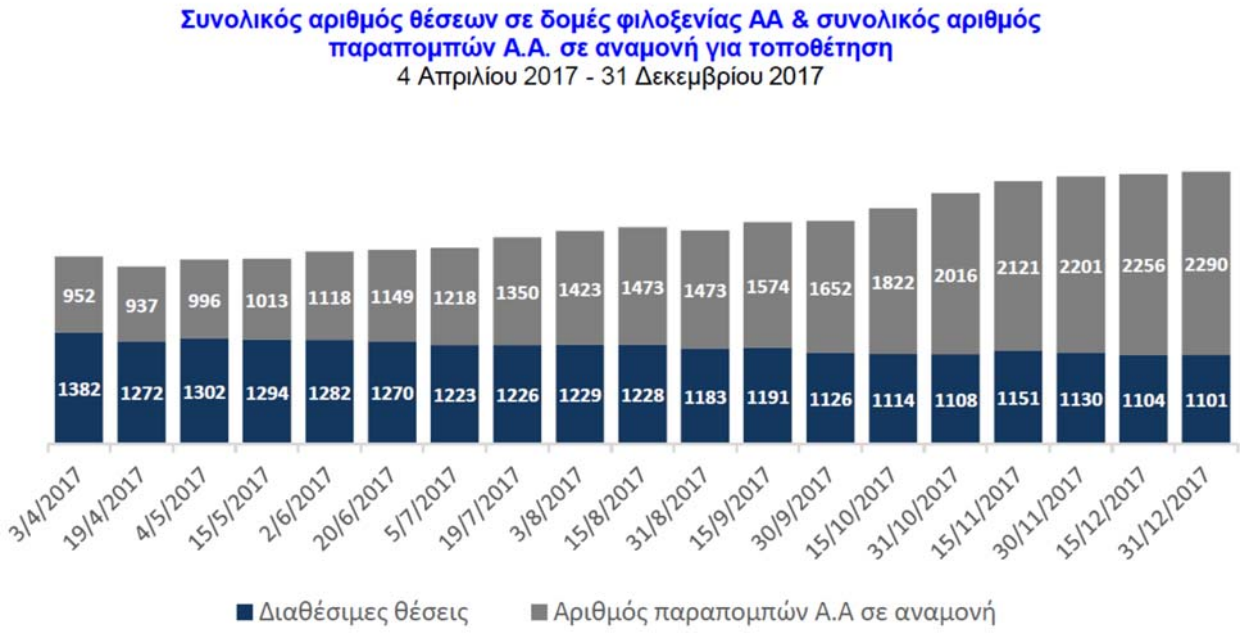
E41. Αναφορικά με το **ε5.β.** Ανωτέρω, συμπληρώστε τον ακόλουθο πίνακα με τα εθνικά στατιστικά στοιχεία για τον (εκτιμώμενο) αριθμό ασυνόδευτων ανηλίκων στο κράτος (μέλος) σας, εάν υπάρχουν.

Παρακαλείσθε να δώσετε στο σημείο αυτό μια σύντομη επεξήγηση των μεταδεδομένων, περιγράφοντας για παράδειγμα τον αναφερόμενο πληθυσμό, τη μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε για την επίτευξη των εκτιμήσεων, τυχόν προειδοποιήσεις σχετικά με την πιθανή ακρίβειά τους κ.λπ. Θα πρέπει να σημειωθεί, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές στις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για την πραγματοποίηση των εκτιμήσεων,ότι δεν θα είναι δυνατή η σύνθεση αυτών των πληροφοριών για να παραχθεί μια «συνολική εκτίμηση της ΕΕ» για τη Μελέτη.

Αναφορικά με την κατάσταση των Ασυνόδευτα Ανήλικα στην Ελλάδα: Με την υποστήριξη της UNICEF, 2107): 3.350 είναι ο εκτιμώμενος αριθμός ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ελλάδα βάσει ανάλυσης των στοιχείων που διαθέτει το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2017). 1.101 είναι ο συνολικός αριθμός θέσεων σε δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων (καλυμμένες θέσεις, θέσεις για τις οποίες έχουν βγει τοποθετήσεις και αναμένεται η μεταφορά των ασυνόδευτων ανηλίκων μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2017). Ο αριθμός περιλαμβάνει 23 κενές θέσεις.2.290 είναι ο συνολικός αριθμός παραπομπών ασυνόδευτων ανηλίκων στη λίστα αναμονής[142] για τοποθέτηση σε δομή φιλοξενίας (μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2017) που περιλαμβάνει: 438 ασυνόδευτους ανηλίκους σε διαμονή σε δομές, κλειστού τύπου (κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης) και 54 ασυνόδευτους ανηλίκους σε προστατευτική φύλαξη. 10.538 είναι ο συνολικός αριθμός παραπομπών Α.Α. στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), (Ιανουάριος 2016-31 Δεκεμβρίου 2017) εκ των οποίων:9.862 είναι αγόρια (94%), 676 είναι κορίτσια (6%), και 632 <14 ετών (6%)[143]. Η στατιστική απεικόνιση περιλαμβάνει:

Επικαιροποιημένη κατάσταση: Ασυνόδευτα Ανήλικα (Α.Α.) στην Ελλάδα

Γράφημα 15: Συνολικός αριθμός θέσεων σε δομές φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων και συνολικός αριθμός παραπομπών Ασυνόδευτων Ανηλίκων. σε αναμονή για τοποθέτηση (4 Απριλίου 2017 - 31 Δεκεμβρίου 2017)

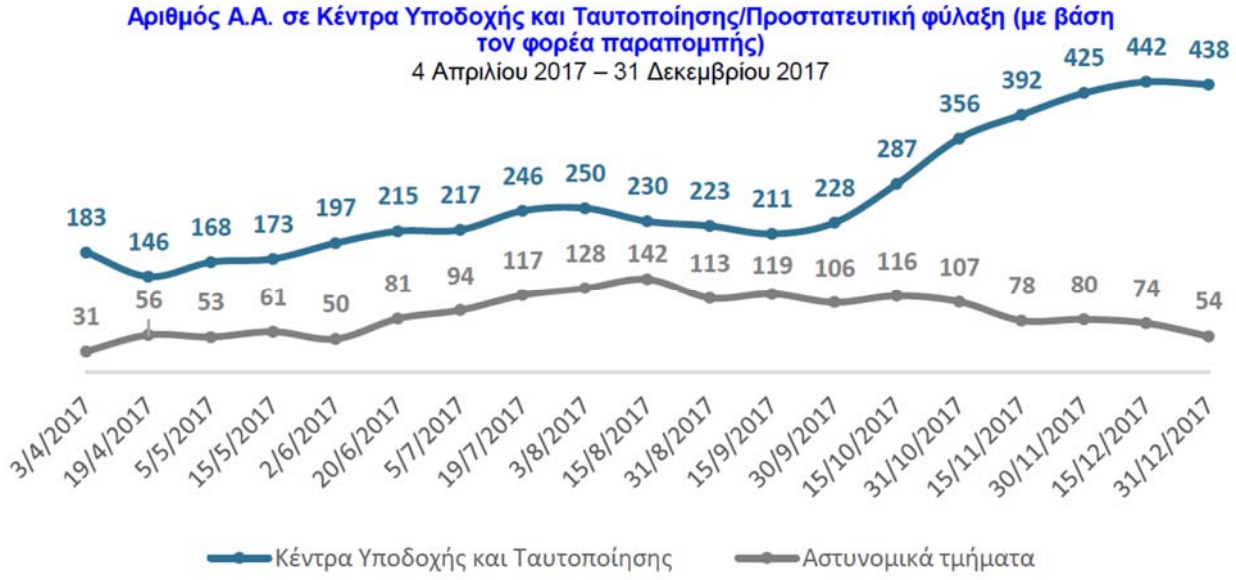

Πηγή: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) με την υποστήριξη της UNICEF, 2017 http://goo.gl/f5kvAd

[142] Η λίστα αναμονής δεν περιλαμβάνει παραπομπές όπου δεν αναφέρεται ο τόπος διαμονής των ασυνόδευτων ανηλίκων και οι οποίες έγιναν κατά την άσκηση της προκαταγραφής. Η λίστα περιλαμβάνει 173 παιδιά χωρίς ενήλικο που να ασκεί τη γονική μέριμνα (separated).

[143] Τα στοιχεία αλλάζουν δυναμικά και προσαρμόζονται αντιστοίχως μέσω ελέγχου και επαλήθευσης από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ).

Γράφημα 16: Αριθμός Ασυνόδευτων Ανηλίκων σε Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης/Προστατευτική φύλαξη (με βάση τον φορέα παραπομπής) (4 Απριλίου 2017 - 31 Δεκεμβρίου 2017)

Πηγή: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) με την υποστήριξη της UNICEF, 2017 http://goo.gl/f5kvAd

Γράφημα 17: Αριθμός παραπομπών Α.Α. στη λίστα αναμονής ανάλογα με τον τόπο διαμονής (Safezones, αστυνομικά τμήματα, Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης, ανοιχτές δομές φιλοξενίας) (με βάση τον φορέα παραπομπής*) (31 Δεκεμβρίου 2017)**

Πηγή: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) με την υποστήριξη της UNICEF, 2017 http://goo.gl/f5kvAd

*Οι παραπομπές από δομές ανοιχτού τύπου γίνονται από Υπηρεσίες Ασύλου, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, Διεθνείς Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, Εισαγγελίες. Στο γράφημα δεν περιλαμβάνονται τοποθεσίες εκτός των παραπάνω κατηγοριών. Ο πραγματικός αριθμός ασυνόδευτων ανηλίκων στα Κέντρα Υποδοχής έως και 15 Δεκεμβρίου 2017 είναι μεγαλύτερος από τις παραπομπές που έχει λάβει το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ). Συνολικά εκτιμάται ότι εκκρεμεί η παραπομπή 163 ακόμα υποθέσεων στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ).

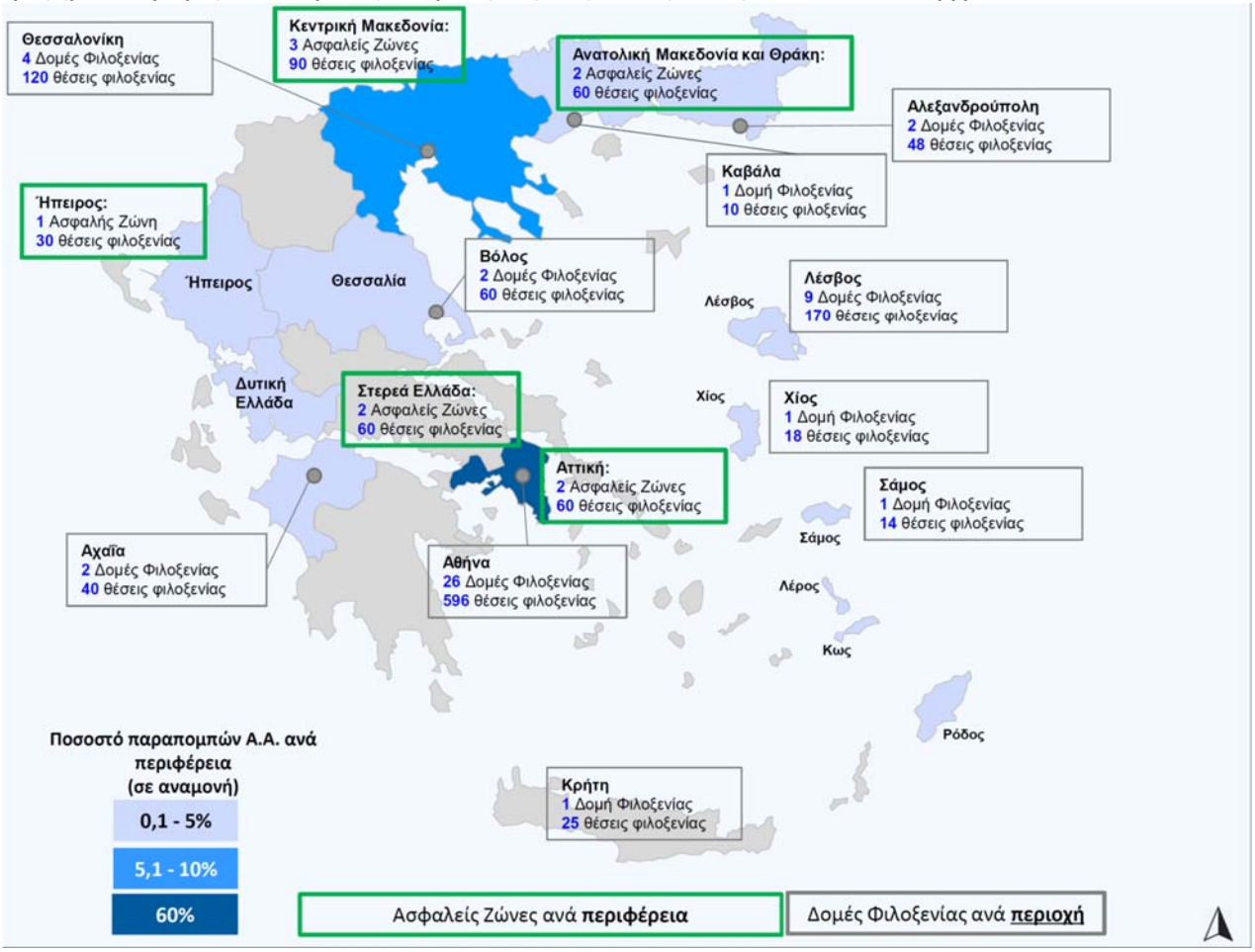
Γράφημα 18: Άλλες παραπομπές ανά φορέα (31 Δεκεμβρίου 2017)

Πηγή: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) με την υποστήριξη της UNICEF, 2017 http://goo.gl/f5kvAd

Σχετικά με τις Δομές φιλοξενίας Α.Α. (μακράς και βραχείας διαμονής) (Βασικά στοιχεία μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2017), βρίσκονται σε λειτουργία: 49 δομές φιλοξενίας συνολικής δυναμικότητας 1.101 θέσεων (η δυναμικότητα αυξήθηκε από 423 τον Μάρτιο 2016). Βρίσκονται υπό σχεδιασμό: 1 δομή φιλοξενίας Α.Α. συνολικής δυναμικότητας 15 θέσεων. Αναφορικά με τις ασφαλείς Ζώνες για Α.Α.[144] (βραχείας διαμονής), βρίσκονται σε λειτουργία: 10 ασφαλείς ζώνες Α.Α. συνολικής δυναμικότητας 300 θέσεων.

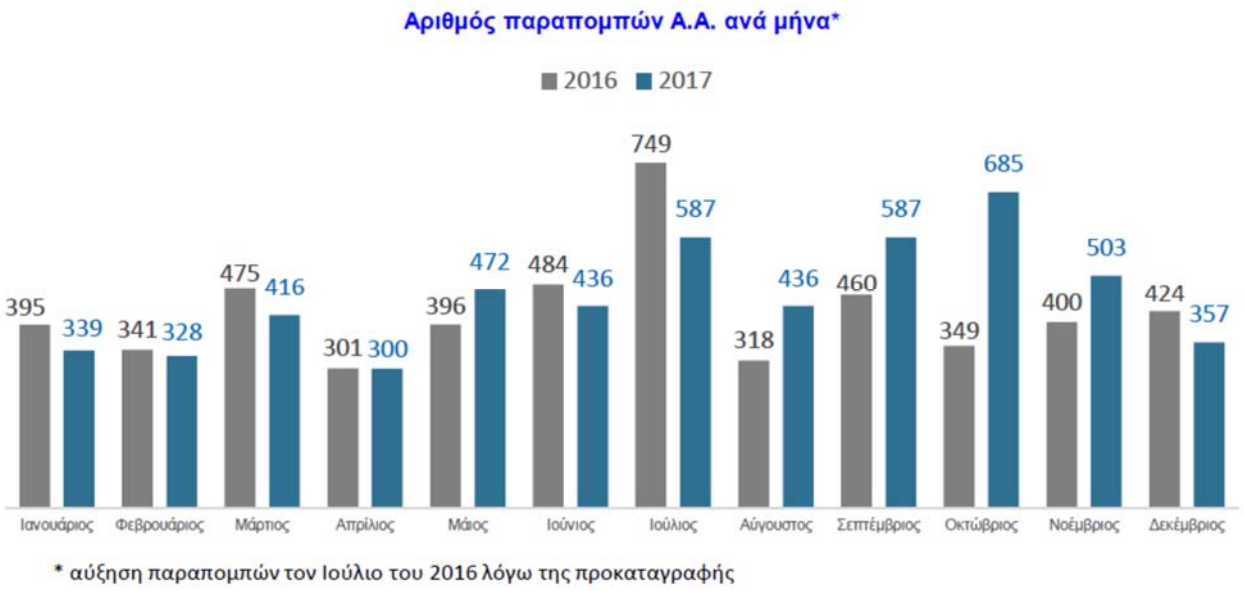
Γράφημα 19: Αριθμός και δυναμικότητα δομών φιλοξενίας και ασφαλών ζωνών Α.Α., 31 Δεκεμβρίου 2017

Πηγή: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) με την υποστήριξη της UNICEF, 2017 http://goo.gl/f5kvAd

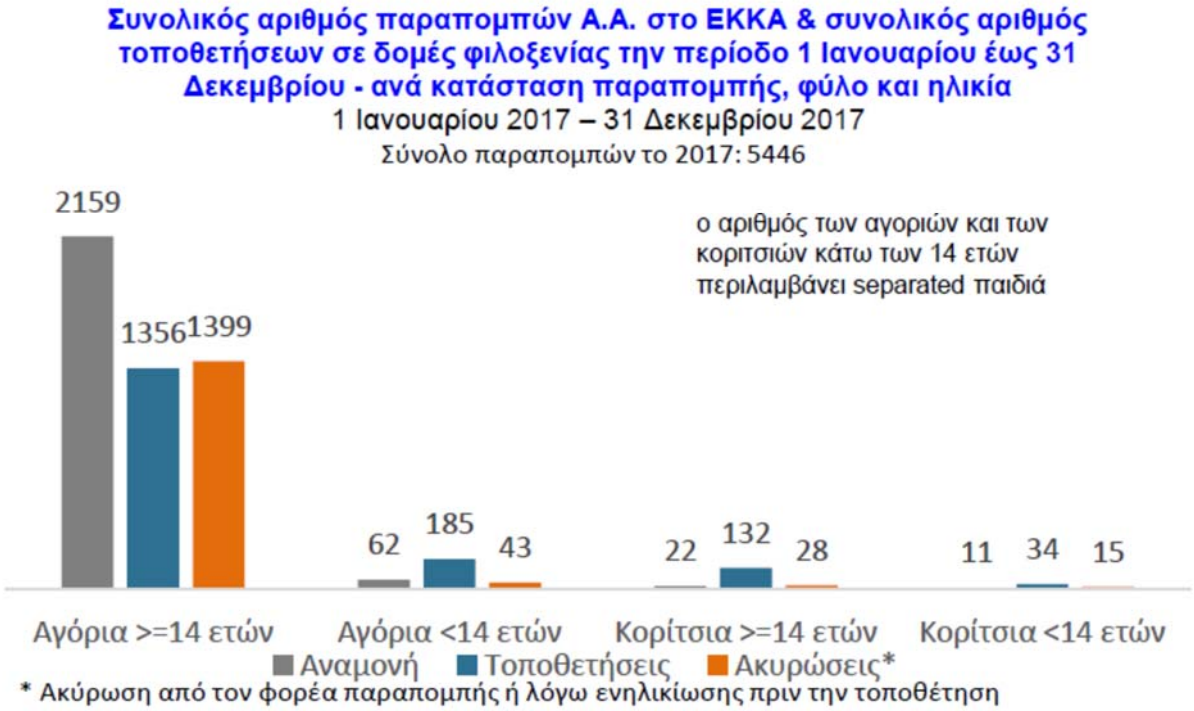
[144] Οι ασφαλείς ζώνες είναι ειδικά διαμορφωμένοι και εποπτευόμενοι χώροι που λειτουργούν εντός των καταυλισμών φιλοξενίας προσφύγων και παρέχουν στους ασυνόδευτους ανηλίκους 24ωρη φροντίδα και επείγουσα προστασία. Οι χώροι αυτοί θεωρούνται προσωρινό μέτρο για τη φροντίδα των ασυνόδευτων ανηλίκων (μέγιστος χρόνος φιλοξενίας 3 μήνες), λαμβάνοντας υπ' όψιν την έλλειψη επαρκών θέσεων σε δομές φιλοξενίας. Στις ασφαλείς ζώνες προτεραιότητα για φιλοξενία δίνεται στους ασυνόδευτους ανήλικους που βρίσκονται σε καθεστώς προστατευτικής φύλαξης καθώς και σε ευάλωτα παιδιά με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον τους (Πηγή: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) με την υποστήριξη της UNICEF, 2017 http://goo.gl/f5kvAd).

Γράφημα 20: Αριθμός παραπομπών Ασυνόδευτων Ανηλίκων ανά μήνα*

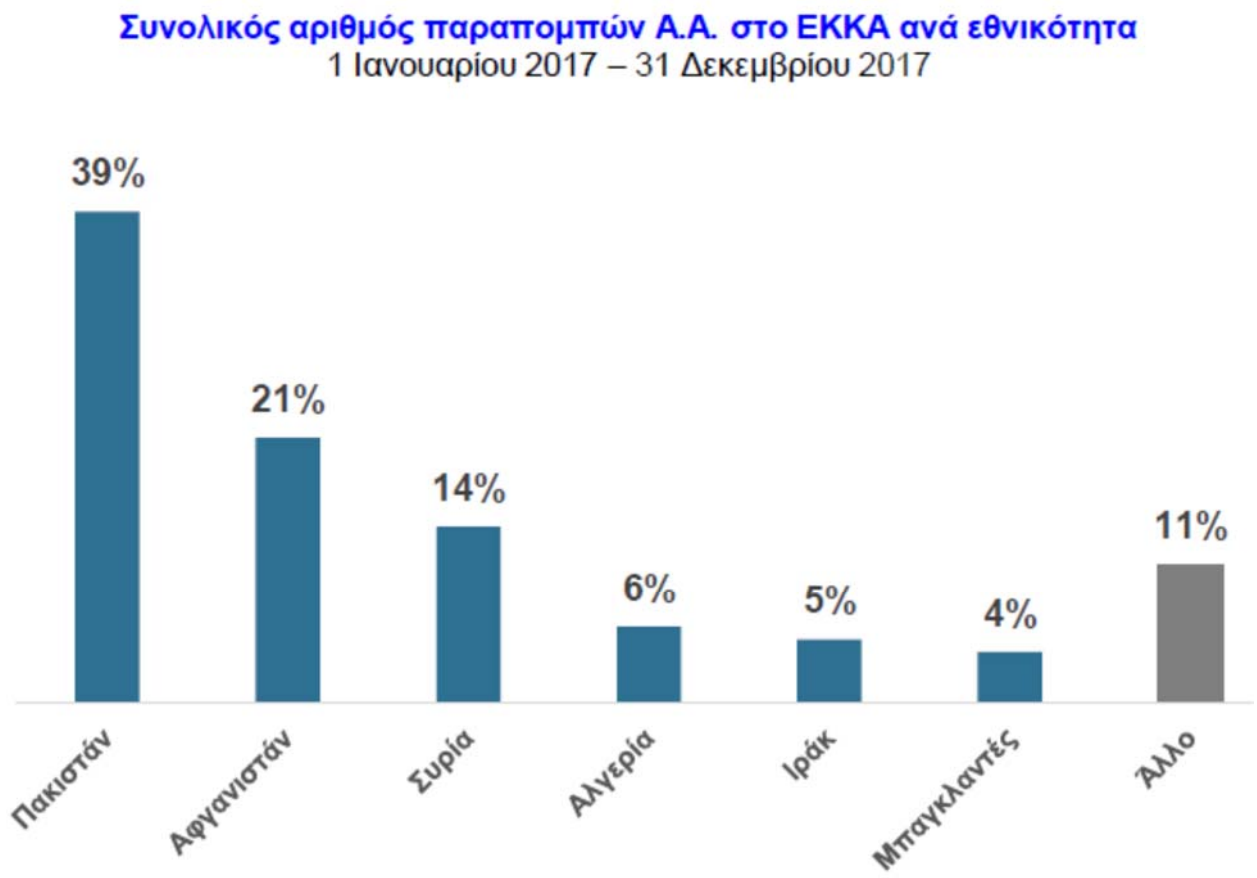
Πηγή: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) με την υποστήριξη της UNICEF, 2017 http://goo.gl/f5kvAd

Γράφημα 21: Συνολικός αριθμός παραπομπών Α.Α. στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) και συνολικός αριθμός τοποθετήσεων σε δομές φιλοξενίας την περίοδο 1 Ιανουαρίου έως 31 Δεκεμβρίου - ανά κατάσταση παραπομπής, φύλο και ηλικία (1 Ιανουαρίου 2017-31 Δεκεμβρίου 2017) Σύνολο παραπομπών το 2017: 5446

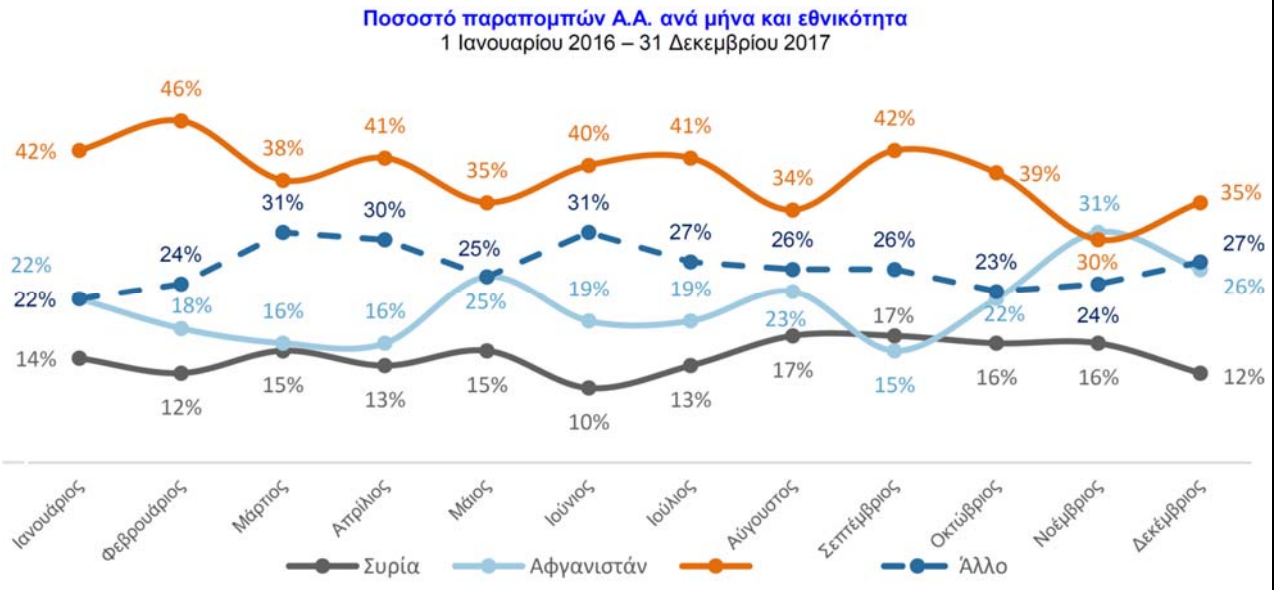
Πηγή: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) με την υποστήριξη της UNICEF, 2017 http://goo.gl/f5kvAd

Γράφημα 22: Συνολικός αριθμός παραπομπών Α.Α. στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) ανά εθνικότητα 1 Ιανουαρίου 2017-31 Δεκεμβρίου 2017

Πηγή: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) με την υποστήριξη της UNICEF, 2017 http://goo.gl/f5kvAd

Γράφημα 23: Ποσοστό παραπομπών Α.Α. ανά μήνα και εθνικότητα (1 Ιανουαρίου 2016-31 Δεκεμβρίου 2017)

Πηγή: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) με την υποστήριξη της UNICEF, 2017 http://goo.gl/f5kvAd

Παρακαλείσθε να παράσχετε την απάντησή σας συμπληρώνοντας το αρχείο Excel που παρέχεται παρακάτω. Σημειώστε ότι τα στατιστικά στοιχεία που παρέχονται σε άλλη μορφή (π.χ. Word) δεν θα υποστούν επεξεργασία σε κεντρικό επίπεδο.
Παρακαλείσθε να μην συμπεριλάβετε εδώ τα στοιχεία της Eurostat που αναφέρονται παραπάνω, δεδομένου ότι οι πληροφορίες αυτές είναι διαθέσιμες δημοσίως και συνεπώς μπορούν να αναλυθούν κεντρικά για τη Συνθετική Έκθεση.

Παράρτημα 2: Ενδεικτικά προγράμματα και φορείς

Σημαντική σημείωση

Καθώς τα προγράμματα και οι δράσεις που υλοποιούνται στην Ελλάδα για την παροχή βοήθειας, περίθαλψης και ενίσχυσης της ένταξης των ασυνόδευτων ανηλίκων, είναι πολλά και σε αρκετές περιπτώσεις, όχι πάντοτε γνωστά/διαδεδομένα, και για λόγους διαφύλαξης την διαφάνειας και της ακεραιότητας του Έργου της συγγραφικής ομάδας, παρακάτω αναφέρονται ενδεικτικά προγράμματα και φορείς:

Ενδεικτικά προγράμματα και δράσεις φροντίδας ανηλίκων που έχουν υλοποιηθεί στην Ελλάδα:
Στο πλαίσιο του Προγράμματος "Protecting Children in the context of the Refugee and Migrant Crisis in Europe", ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) σε συνεργασία με τους διεθνείς οργανισμούς UNHCR, UNICEF και την οργάνωση «Save the Children» υλοποίησαν κοινό σχέδιο δράσης κατά της παιδικής κακοποίησης και υπέρ της προώθησης του σεβασμού των δικαιωμάτων των παιδιών προσφύγων και μεταναστών αιτούντων άσυλο σε όλα τα σημεία της διαδρομής τους από την είσοδό τους στην Ευρώπη έως τον τελικό προορισμό τους. Οι τέσσερις οργανισμοί στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, δεσμεύονται ενεργά στην υποστήριξη εθνικών και ευρωπαϊκών φορέων στην αντιμετώπιση της προσφυγικής και μεταναστευτικής κρίσης. Στόχος Προγράμματος : Στόχος του προγράμματος, μέσω της κοινής δράσης των φορέων, είναι η ενίσχυση των ήδη υπαρχουσών δομών και δράσεων για την προστασία των παιδιών που φτάνουν είτε στην Ελλάδα μέσω των θαλασσίων συνόρων, είτε σε άλλες χώρες – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι προτεινόμενες χώρες συμπεριλαμβάνουν αυτές οι οποίες αποτελούν είτε σημείο εισόδου, είτε ενδιάμεσο προορισμό, είτε τελικό προορισμό μέσω της χορήγησης ασύλου. Στο πλαίσιο του προγράμματος, ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) θα δραστηριοποιηθεί σε 7 χώρες – μέλη της ΕΕ: στην Ελλάδα, την Ιταλία, τη Βουλγαρία, τη Σλοβενία, την Κροατία, την Ουγγαρία και την Αυστρία. Η ταυτόχρονη υλοποίηση του Προγράμματος στην Ελλάδα και την Ευρώπη αποσκοπεί στην εναρμόνιση των διαδικασιών για την προστασία των δικαιωμάτων των ανηλίκων προσφύγων και μεταναστών αιτούντων άσυλο σε εθνικό επίπεδο υπό το υφιστάμενο Ευρωπαϊκό πλαίσιο. Μέσω του προγράμματος ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) αποσκοπεί και διασφαλίζει:

- Την πρόληψη της βίας εναντίον των ανηλίκων προσφύγων, μεταναστών και αιτούντων άσυλο, συμπεριλαμβάνοντας την εμπορία ανθρώπων, και στο σεβασμό των δικαιωμάτων τους σε όλα τα σημεία της διαδρομής τους, συμπεριλαμβάνοντας τα σημεία εισόδου, τα hotspots, τις δομές φιλοξενίας (ανοιχτές και κλειστές) όπως και κάθε μεταβατικό σημείο παραμονής τους έως τον τελικό προορισμό τους.
- Την υποστήριξη και ενίσχυση των εθνικών συστημάτων προστασίας των ανηλίκων προσφύγων, μεταναστών και αιτούντων άσυλο.
- Την ενδυνάμωση δομών και ανάπτυξη ικανοτήτων για την προστασία των ανηλίκων προσφύγων, μεταναστών και αιτούντων άσυλο από επαγγελματίες ειδικούς που έρχονται σε άμεση επαφή μαζί τους, κυβερνητικούς φορείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις και εθελοντές.
- Τη συντονισμένη συλλογή στατιστικών δεδομένων και παρακολούθηση της κατάστασης των ανηλίκων προσφύγων, μεταναστών και αιτούντων άσυλο μέσω του κοινού δικτύου ενημέρωσης εκ μέρους όλων των φορέων.

Ομάδες Στόχου-Επωφελούμενοι:

- Τα φυσικά πρόσωπα-ανήλικοι που βρίσκονται εγκλωβισμένοι στη χώρα, όπως ασυνόδευτοι ανήλικοι (Unaccompanied Migrant Children), ανήλικοι σε κίνδυνο (Children at Risk) και οι ανήλικοι εν δυνάμει θύματα εμπορίας ανθρώπων (Children Potential Victims of Human Trafficking).
- Τα νομικά πρόσωπα, Κυβερνητικές Υπηρεσίες & Αρχές για την προστασία των δικαιωμάτων των ανηλίκων προσφύγων και μεταναστών, Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις, Εθελοντικές Οργανώσεις και Διεθνείς Οργανισμούς"[145].

Η οργάνωση PRAKSIS σε συνεργασία με την οργάνωση CARE, παρέχουν στέγαση και υποστηρικτικές υπηρεσίες σε νεαρά αγόρια άνω των 18 ετών που πλέον δεν δικαιούνται να παραμείνουν σε δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων παιδιών, 18 συνολικά σε όλη τη χώρα. Η εν λόγω δράση καλύπτει ένα σημαντικό κενό που παρατηρείται σχετικά με τη στήριξη των ασυνόδευτων παιδιών μετά την ενηλικίωσή τους, έχοντας ως απώτερο στόχο τη διευκόλυνση της μετάβασής τους στην ενηλικίωση, την αυτονόμηση και την ένταξή τους στην Ελληνική κοινωνία, μέσω μια σειράς υπηρεσιών, όπως π.χ. η εκπαίδευση, η ανάπτυξη δεξιοτήτων, η εργασιακή συμβουλευτική και η διασύνδεση με την αγορά εργασίας. Μέσα από το πρόγραμμα παρέχεται, επιπλέον, η δυνατότητα πρόσβασης σε υπηρεσίες όπως: η νομική βοήθεια, η στήριξη και η διασύνδεση των προσφυγικών πληθυσμών στα μεγάλα αστικά κέντρα της Θεσσαλονίκης και της Αθήνας με παραπομπές μέσω κινητών ομάδων, καθώς και η συνοδεία σε δημόσια νοσοκομεία και υπηρεσίες υγείας. Το πρόγραμμα έχει ως βασικό σκοπό την προστασία των προσφύγων και μεταναστών, με άξονα την ενημέρωση σχετικά με τα δικαιώματά τους, καθώς και την παροχή βασικών υπηρεσιών, όπως η ψυχοκοινωνική και η νομική στήριξη.

[145]«Προστασία Παιδιών στο πλαίσιο της Προσφυγικής και Μεταναστευτικής Κρίσης στην Ευρώπη» https://greece.iom.int/el/προστασία-παιδιών-στο-πλαίσιο-της-προσφυγικής-και-μεταναστευτικής-κρίσης-στην-ευρώπη

Η ΜΚΟ ΑΡΣΙΣ - Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων λειτουργεί Δομές Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανήλικων: στη Μακρινίτσα Βόλου, στο Ωραιόκαστρο Θεσσαλονίκης, στην Αλεξανδρούπολη, στους Ταγαράδες και στην Πυλαία Θεσσαλονίκης, στην Αλεξανδρούπολη, στο Μεταξουργείο στην Αθήνα καθώς και διατρέχει ένα Πιλοτικό Πρόγραμμα ολιστικής υποστήριξης και φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων προσφύγων. Το πιλοτικό αυτό πρόγραμμα υλοποιείται σε Δομή Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων που λειτουργεί στο κέντρο της Αθήνας και είναι αποτέλεσμα της συνεργασίας μεταξύ της ΑΡΣΙΣ – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων και του The Home Project. Το πρόγραμμα αυτό φιλοδοξεί να δώσει σε ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο, τη δυνατότητα ένταξης σε ένα ευρύτερο σύστημα ολιστικής υποστήριξης, πάντα με το βλέμμα προς μια μεγαλύτερη αυτονόμηση με την ενηλικίωση τους. Ο κύριος στόχος του πιλοτικού αυτού προγράμματος είναι σαφώς ενταξιακός: η δομή όπου θα υλοποιηθεί λειτουργεί σε ένα ήρεμο, κοινωνικό, αστικό περιβάλλον, με άρτιες και πρόσφατα ανακαινισμένες εγκαταστάσεις, οι οποίες θα δεχτούν έναν αυστηρά περιορισμένο αριθμό ασυνόδευτων ανηλίκων, 15 τον αριθμό, που θα παρακολουθούν/συμμετέχουν σε: σχολικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα, ψυχοκοινωνική υποστήριξη, νομική υποστήριξη, δραστηριότητες δημιουργικής απασχόλησης στην κοινότητα, αθλητικές δραστηριότητες, επισκέψεις σε μουσεία και κινηματογράφο, εκδρομές και συμμετοχή σε στέκι με άλλους ανήλικους έφηβους, πάντα συνοδευόμενοι από πρόσωπο αναφοράς του ξενώνα.[146]

Η ΜΚΟ ΦΑΡΟΣ είναι μια οργάνωση, η οποία ασχολείται αποκλειστικά με τις ιδιαίτερες ανάγκες ανήλικων προσφύγων. Τις υποστηρικτικές υπηρεσίες του Κέντρου Ημέρας του Φάρου λαμβάνουν τουλάχιστον 200 παιδιά το μήνα. Στόχος του Φάρου είναι η στήριξη των παιδιών αυτών, με ιδιαίτερη έμφαση στους ανήλικους που δεν συνοδεύονται από κηδεμόνα. Διεξάγει street-work και έρχεται σε επαφή με τους ανήλικους στο καθημερινό περιβάλλον τους στην Αθήνα, όπως επίσης διατηρεί ξενώνα φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων. Εν συνεχεία, αντιμετωπίζει τις άμεσες ανάγκες τους μέσω της συμβουλευτικής, της οργάνωσης κοινωνικών δραστηριοτήτων, της παροχής διαφόρων μαθημάτων και της παραπομπής τους σε οργανισμούς με άλλες εξειδικευμένες υπηρεσίες.[147]

Το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα Ακολουθώντας τα Βήματά τους, αποτελεί ένα κοινό πρόγραμμα πέντε οργανώσεων SolidarityNow, Faros, Μέριμνα, CivisPlus και Βαβέλ με αποδέκτες τα ασυνόδευτα ανήλικα στην Ελλάδα, την πλέον ευάλωτη πληθυσμιακή ομάδα. Συχνά τα ασυνόδευτα ανήλικα, αν και τα πιο ευπαθή, δε λαμβάνουν την προστασία που προβλέπουν τα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα. Το πρόγραμμα έχει ως στόχο την ενίσχυση της συστηματικής ταυτοποίησης και καταγραφής των ασυνόδευτων ανηλίκων και των παιδιών που έχουν χωριστεί από τις οικογένειές τους και ζουν κάτω από δυσμενείς συνθήκες στους δρόμους της Αθήνας καθώς και την παροχή ολοκληρωμένης φροντίδας και φιλοξενίας. Το πρόγραμμα φιλοδοξεί να δώσει στα παιδιά αυτά ευκαιρίες κοινωνικής ενσωμάτωσης, να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα του υπάρχοντος υποστηρικτικού δικτύου στην Αθήνα, να συμβάλει αποφασιστικά στον περιορισμό του φαινομένου άτυπης φυγής των ανήλικων από τις δομές φιλοξενίας μέσω της συνηγορίας για τη χάραξη συγκεκριμένης εθνικής πολιτικής.[148]

Τα Κέντρα Υποστήριξης Παιδιού και Οικογένειας της ΜΚΟ SolidarityNow απευθύνονται σε παιδιά, γυναίκες και άλλες ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες που διαβιούν σε κέντρα φιλοξενίας στη Στερεά Ελλάδα, την Ήπειρο καθώς και την Κεντρική και Ανατολική Μακεδονία αλλά και στον αστικό ιστό των παραπάνω περιοχών -εκεί όπου καταγράφονται οι μεγαλύτερες ανάγκες αυτών των πληθυσμών. Μετά την πιλοτική εφαρμογή του καινοτόμου προγράμματος «Κινητές Μονάδες/Blue Dots» στο λιμάνι του Πειραιά σε συνεργασία με τη UNICEF, το SolidarityNow υλοποιεί ένα ανάλογο έργο εθνικής εμβέλειας με στόχο την αντιμετώπιση της ανεπαρκούς παροχής υπηρεσιών σε ωφελούμενους παρέχοντας πρόσβαση σε ένα ολοκληρωμένο πακέτο υποστήριξης. Σε αυτό περιλαμβάνονται η παροχή βασικών πρακτικών πληροφοριών και ψυχοκοινωνικής στήριξης συμπεριλαμβανομένων και των πρώτων βοηθειών σε θέματα ψυχικής υγείας. Το έργο επίσης στοχεύει στην εύρεση και ταυτοποίηση ασυνόδευτων ανηλίκων και της αντίστοιχης αξιολόγησης και παραπομπής τους, αλλά και σε ανήλικα ευρύτερα μέσω της δημιουργίας χώρων φιλικών προς τα παιδιά.[149]

Στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου «Λειτουργία υφιστάμενων δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων» το οποίο συγχρηματοδοτείται από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, η ΜΚΟ PRAKSIS λειτουργεί δέκα Κέντρα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Τα Κέντρα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων της PRAKSIS αποτελούν προστατευμένες, Ανοιχτές Δομές Φιλοξενίας. Η παρέμβαση βασίζεται στο ολιστικό μοντέλο προσέγγισης, με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και την προστασία των δικαιωμάτων τους. Στα Κέντρα Φιλοξενίας Ανηλίκων, παράλληλα με την κάλυψη βασικών αναγκών διαβίωσης (κατάλληλη στέγαση και συνθήκες υγιεινής, σίτιση, ασφάλεια, καθαριότητα), παρέχονται οι εξής παρακάτω υπηρεσίες: ψυχοκοινωνική στήριξη ιατροφαρμακευτική στήριξη, διασύνδεση με φορείς που παρέχουν εξειδικευμένη φροντίδα υγείας (ιδιωτικούς ή δημόσιους), υπηρεσίες διαπολιτισμικής μεσολάβησης, νομική συμβουλευτική και αρωγή, και ενημέρωση για τις δυνατότητες που έχουν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι τόσο στην Ελλάδα όσο και σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, προγράμματα εκμάθησης Ελληνικών και ξένων γλωσσών, δημιουργικής απασχόλησης, ενισχυτικής διδασκαλίας για τους ανήλικους και οργάνωση διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων, εκπαίδευση, κατάρτιση, επαγγελματικός προσανατολισμός για ανηλίκους, με σκοπό την ένταξη στην τοπική κοινωνία.[150]

[146] ΜΚΟ ΑΡΣΙΣ – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων, Δομές Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανήλικων. Διαθέσιμο στο:http://arsis.gr/drasis-ke-ipiresies/domes-filoxenias-asinodefton-anilikon/
[147] http://www.faros.org.gr
[148] https://www.solidaritynow.org/absconding/
[149] http://www.solidaritynow.org/blue_dots/
[150] https://www.praksis.gr/el/προγράμματα/τρεχουσες-παρεμβασεις/item/«στεγη-plus-»

Η οργάνωση ΜΕΤΑδραση, στο πλαίσιο της προστασίας των ασυνόδευτων ανηλίκων, δημιούργησε Μεταβατικές Δομές Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων στη Σάμο, τη Χίο και την Αθήνα. Στόχος της Δράσης είναι η ελαχιστοποίηση έως και εξάλειψη του χρόνου παραμονής των ασυνόδευτων ανηλίκων στα κέντρα κράτησης, έως ότου ολοκληρωθούν οι προβλεπόμενες από το νόμο διαδικασίες, για την ασφαλή συνοδεία τους από την ομάδα συνοδών της ΜΕΤΑδρασης σε Κέντρα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων μόνιμου χαρακτήρα ανά την ελληνική επικράτεια. Η δράση αυτή συμβάλλει ουσιαστικά στην προστασία των ανηλίκων από κυκλώματα διακινητών και traffickers. Οι Μεταβατικές Δομές Φιλοξενίας της ΜΕΤΑδρασης αποτελούν έναν χώρο ασφαλή και κατάλληλα διαμορφωμένο για την ηλικία των ασυνόδευτων παιδιών. Οι εξειδικευμένες διεπιστημονικές ομάδες (ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, ειδικοί παιδαγωγοί και νοσηλευτές) και το βοηθητικό προσωπικό, με τη στήριξη των διερμηνέων της ΜΕΤΑδρασης, προσφέρουν φροντίδα στα παιδιά, εξασφαλίζοντας την κάλυψη των καθημερινών τους αναγκών. Επίσης, παρέχονται ψυχολογική και κοινωνική στήριξη, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και νομική συμβουλευτική. Το καθημερινό πρόγραμμα των παιδιών που φιλοξενούνται, εμπλουτίζεται με ποικίλες δραστηριότητες για την ψυχοκοινωνική τους ανάπτυξη και την ανάδειξη των δεξιοτήτων τους. Στις δομές οργανώνονται κοινωνικές, πολιτιστικές, ψυχαγωγικές και εκπαιδευτικές εκδηλώσεις.[151]

Επίσης, με δεδομένη την επείγουσα ανάγκη εξεύρεσης λύσεων για την στέγαση και προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων, η ομάδα της ΜΕΤΑδρασης συνεργάστηκε με θεσμικούς φορείς και οργανώσεις άλλων χωρών, μελέτησε τα διαφορετικά μοντέλα που εφαρμόζονται στην Ευρώπη, εδώ και δεκαετίες, τις καλές και κακές πρακτικές, το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο και ξεκίνησε μια καινοτόμο δράση, η οποία παρέχει ένα απόλυτα ασφαλές περιβάλλον για τους ασυνόδευτους ανήλικους. Η πρωτοβουλία της ΜΕΤΑδρασης «Υποστηριζόμενη Αυτόνομη Διαβίωση για ασυνόδευτους ανήλικους» προσφέρει μια εναλλακτική μορφή φροντίδας ασυνόδευτων ανηλίκων ηλικίας 16 έως 18, ανεξαρτήτου υπηκοότητας, οι οποίοι είναι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες ή αιτούντες άσυλο. Το πρόγραμμα παρέχει, εκτός από ασφαλή στέγαση, μια σειρά υπηρεσιών που καλύπτουν το σύνολο των βασικών τους αναγκών (εκπαίδευση, υγεία, ψυχοκοινωνική ανάπτυξη, νομική συνδρομή, διερμηνεία, κ.λπ.) καθώς και το κατάλληλο επίπεδο φροντίδας και εποπτείας. Δίνεται έμφαση στη χάραξη στόχων, την ενίσχυση της αυτοπεποίθησης και της δυνατότητας αυτοσυντήρησης, την ανάπτυξη της προσωπικότητας και των δεξιοτήτων κάθε εφήβου, με στόχο την ομαλή μετάβαση στην ενηλικίωση και την ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία. Τα διαμερίσματα υποστηριζόμενης αυτόνομης διαβίωσης της ΜΕΤΑδρασης πλαισιώνονται από μια διεπιστημονική ομάδα, η οποία απαρτίζεται από κοινωνικό λειτουργό, ψυχολόγο και φροντιστές που στηρίζουν ψυχοκοινωνικά τους ανηλίκους και βοηθούν τη σταδιακή αυτονόμησή τους. Η δράση υλοποιείται με τη στήριξη και χρηματοδότηση της UNICEF, τη σημαντική συμβολή των Εισαγγελέων Ανηλίκων και Πρωτοδικών και του Δικτύου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων της ΜΕΤΑδρασης, καθώς και με τη συνεργασία του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ)[152].

Επιπλέον φορείς που λειτουργούν δομές φιλοξενίας σε συνδυασμό με διάφορα προγράμματα προστασίας ασυνόδευτων ανηλίκων είναι: Παιδικά Χωριά SOS, MEDIN, Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, Μέλισσα, NOSTOS, Χαμόγελο του Παιδιού, Γιατροί του Κόσμου κ.α.

[151] http://metadrasi.org/campaigns/μεταβατικές-δομές-φιλοξενίας/
[152] http://metadrasi.org/campaigns/supported-semi-independent-living/